

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Volumen ...**

Virtutes Theologicæ. Libro Triplici Fidei, Spei, & Charitatis materias expono

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lugduni, 1663

Liber XLVII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80695](#)

R. P. ANTONII
DE ESCOBAR
ET MENDOZA,
VALLISOLETANI,

Societatis Iesv,
VNIVERSÆ THEOLOGIÆ
MORALIS RECEPTIORES SINE LITE
Sententiae , Dubiæque Disceptationes.

DE FIDE , SPE , ET CHARITATE.

LIBER XLVII.

FIDES.

De Fide omnium Virtutum radice, ac fundamento, ac iustificationis initio, ut ait Tridentinum sess. 6. c. 8. scripturus, eius essentiam, obiectumque formale, ac materiale indicabo: necessitatem, & obligationem exponam: De Infidelitate, Hæresi, ac hæreticorum pánis agam, nec non de suspectis in fide, solicitantibus in Confessione ad Venerem dissertabor.

SECTIO PRIMA.

De Fide Receptiores sine lite sententia.

CAPVT I

*De Fidei Essentia, & Obiecto formalis,
ac materiali.*

quatenus quædam virtus est nostræ iustificationis initium, & reliquarum Virtutum radix & fundamentum, Fides est sperandarum substantia rerum argumentum non apparentium, ad Hebr. 11. Dicitur substantia rerum sperandarum, tūm quia per eam quodammodo subsistunt in nobis res, quas speramus; tūm quia ipsa ut fundamentum substans omnibus aliis virtutibus, quibus via sperate glorie preparatur. Vocatur argumentum, secundum

*Etiam defi- Missis variis fidei acceptationibus alienis
mata, ab instituto nostro considerante fidem
Eccles. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.*

Theologie Moralis.Lib. XLVII.

uietio non apparentium, ob euidentiam quam habet simul cum certitudine, qua in ipsa auctoritate divina fundatur. Mag. St. Sent. in 3. diff. 23. Chrys. hom. 21. ad locum Pauli. Valent. d. i. q. 4. pun. 1. Palaeo. 1. sr. 4. d. 1. pun. 1. n. 1.

2 Alia fidei vulgarior definitio.

Aliis verbis ab aliis definitur Fides est virtus Theologica a Deo infusa, per quam firmiter assentimur ob Fidei auctoritatem eius, qua a Deo revelata sunt, & ab Ecclesia proposita, ut a nobis credantur. Quae quidem definitio est velut prefata ex Paulo definitionis explicatio. D. Tho. 2. 2. q. 4. a. i. Sylvi. q. i. Azor. 10. l. 8. c. i. q. 3. R. ginal. l. 17. n. 10. Tolet. l. 4. c. 1. Filiuc. sr. 22. num 1.

3 Obiectum formale Fidei.

Obiectum fidei est duplex formale, ac materiale, Formale est Deus, non precise qua Deus, sed qua verax est. Sicut enim iolemus homini narranti credere, non ideo praeceps quia homo, aut nobilis, aut duus, aut doctus, sed quia verax est: sic credimus Deo revelanti, non ideo praeceps quia Deus, aut aternus aut omnipotens, sed quia est verax. D. Tho. 2. 2. q. i. a. i. Valent. 10. 3. d. i. q. 1. & alij.

4 Materiale obiectum.

Materiale obiectum circa quod fides versatur sunt omnia, quae ad Catholicam veritatem pertinent, & ab Ecclesia fidibus credenda proponuntur tanquam a Deo revelata. Constituuntur septem gradus huiusmodi propositionum. Primus est eorum, quae aperte, & in propriis terminis in scripturis Canonicis habentur. Secundus eorum, quae ex Canonice Scripturis deducuntur. Tertius, eorum, quae Apostolica traditione habentur. Quartus, eorum, quae a Concilio legitime congregatis a summo confirmatis. Praesule sunt definitae. Quintus, eorum, quae tanquam de fide a Sede Apostolica proponuntur. Sextus, eorum, quae unanimi Patrum consensu tanquam de fide exponuntur, & assertorunt contra hereticos dogmata. Septimus, eorum, quae euidenter ex tribus postremis gradibus euidenter deducitur. Valent. 10. 3. d. 1. q. 1. pun. 1. Sylvi. 2. 2. q. 1. art. 1. concl. 3. Tolet. l. 4. c. 1. m. 7. Reginal. l. 17. nn. 1. 2. Beccan. de fide. c. 2. Cano de locis. l. 1. c. 7. ad 12.

CAPVT II.

De Fidei certitudine eiusque Obiecto.

Quamvis fides obscura sit, tamen est qua-

do scientiarum est absolute fallibilis, certitudo
ra sit, certior est qua-
nina omnibus a se revelatis tribuit immobilitas
naturalis scientia.

*Q*uis scientia naturali certior. Quia certitudo scientiarum est absolute fallibilis, certitudo autem fidei fallibilis est: veracitas enim diuinaria omnibus a se revelatis tribuit immobilitatem, ac finitatem simpliciter infinitam adeo, ut per nullam potentiam possint esse falsa, que fide Catholica credimus ac naturales rerum proprietates, similiter & effectus causarum impediti a Deo possint, ut Iosue 10. 13. Isaia 3. 8. Hinc Dominus Mat. 24. 35. Caelum & terra transibunt, verba autem mea non preteribunt. Vnde debemus patati esse, abnegare potius omnem naturalem euidentiam, omnem experientiam sensuum, omnem ratio ciuationem, quam villo modo de illis dubitare, que Deus affirmauit & per Ecclesiam suam nobis credenda proponuit: ut patet in

potissimum fidei mysteriis, Trinitatis, Incarnationis, Eucharistiae, Resurrectionis, &c. D. Th. 2. 2. q. 4. a. 8. & omnes.

Non possunt actus fidei, & scientiae simul consistere. Quia actus hi habent conditions repugnantes; unus enim est euidentis, alter ob- & scientiae scurus, unus necessarius, alter liber: unus naturalis, alter supernaturalis, unus ob rationem in possum contrinsecum alter ob extrinsecum creditur. Non igitur possunt ab intellectu eliciti; hoc enim naturae vires sperat. At per absolutam Dei potentiam posset hoc fieri, si supernaturaliter intellectus nosferet a Deo corroboraretur. Quia non implicat contradictionem. Profecto actus scientie posset cu[m] habitu fidei consistere: & habitus fidei cu[m] scientia habitu, ac proinde potest aliquis successus, modo credere esse Deum, modo sciare per euidentem demonstrationem. Sed actus fidei longe praestantior est, & certior scientiae actus. D. Tho. & omnes.

Soli viatores hi fidem habent, qui capti- 7 uant suum intellectum in eius, sive Christi obsequium credentes firmissime ea omnia, res habent, qua Deus revelavit, & per Ecclesiam credent, & da proponuit, qui dicuntur Catholicici. Vnde quinam? Angeli creationis initio, & Adamus in pa- radio fidem habuerunt. Quia viatores erant nondum admissi ad patriam. Qui in Purgatorio versantur, fidem retinent. Quia partim sunt in via, partim in termino: ex via habent fidem, nondum enim admissi sunt ad speciem; ex termino habent certam spem salutis; sententia enim iam est lata, Peccatores etiam grauissimi fidei diuinitus infusam retineant, quando peccatum infidelitatis non commiserint. Trid. sef. 6. can. 2. 8. Heretici non habent fidem. Quia sicut perpetratione vnius peccati mortalis tota charitas amittitur: ita etiam unica infidelitate tota fides aboleretur. Beati non habent fidem. Quia gloria lumen non potest cum fide confundere. Nec damnati. Quia in termino sunt, & nihil possunt sperare. Scio, Iacobum Epist. cap. 2. dixisse demones credentes. Sed hoc intelligendum de assensu naturali, non de fide diuinitus infusa. D. Tho. 2. 2. q. 4. a. 1. & omnes.

Fides alia implicita, alia explicita. Explicita contingit, quando aliquid creditur in particula- 8 rari, & in se ipso: vnde qui credit Christum Fides expli- cato, & in se ipso, sed in aliquo alio: cito, & in se ipso. Fides implicita, quando aliquid creditur non in particulari, & in se ipso, sed in aliquo alio: ideo qui credit quidquid sancta credit Mater Ecclesia dicitur habere fidem implicitam mysterij Trinitatis, Incarnationis, &c. quia inter ea, quae sancta mater Ecclesia credit, sunt Trinitatis, Incarnationis mysteria. Fides aliquando accipitur pro ipsa virtute, seu habitu fidei, aliquando pro ipso actu credendi. Azor. rom. 1. lib. 8. c. 6. Valent. 1. 2. d. 1. q. 2. pun. 3. Tolet. l. 4. c. 2. m. 9. Sanch. l. 2. Decal. c. 2. m. 2. Laym. l. 2. sr. 1. cap. 8. num. 1.

CAPVT

Sect. I. De Fide, Receptiores Sententia. 3

CAPUT III.

De fidei necessitate.

⁹ Si fides accipitur pro ipso actu credendi ex fidei quatuor plenite aliquod supernaturale obiectum, quoniam ita omnibus vobis rationis habentibus quocumque paradigma, que tempore, ad gratiam & gloriam confessio, & gloriam quendam fuit necessariae necessitate, meditatio, seu via necessaria, id est, qua praepermisa salus obtineri non posuit ne poruit in illo eventu, etiam inculpabiliter cestimatae pratermitteretur. Quia ad Hebr. 11. dicuntur

Accedentes ad Deum oportet credere & in Tridentino sese 6.c.8. sine fide nulli vobisquam iustificationem contigisse assertur. Beccan. c. 1. 2. qu. 1. n. 5. Bannes. 2. q. 2. a. 8. dub. i. concl. 1. Valent. 2. 2. d. 1. q. 2. pun. 1. Laym. l. 2. tr. c. 8. n. 3.

Principium omni meriti est actus fidei super baptismi per naturalem, ideoque baptizati in infancia in infante, nequeunt facti adulti ab aliis supernaturales fidei actu gloriam adipisci. Quia adulti non possunt queant ob sola Christi Domini merita gloriam sine riam consequi, sed propriis quoque meritis indigent. Vnde si puer statim ac ad annos discretionis perueniret, moriatur, ad diuinam peccatum peruentientiam, vel ut interius illustretur vel ab aliquo ei ita fidei mysteria proponantur, vt credere possit. D.Thom. in 3. dist. 25. q. 2. a. 1. questione. 1. Valent. 2. 2. d. 1. questione. 2. punct. 3. concil. 1.

¹¹ Post Adami lapsum semper fuit necessaria fidei implicita necessariae necessitate medij ad gratiam & gloriam consequandam, fides latenter implicata Christi post Chriti tanquam mediatoris, ac Redemptoris, Adam la cuius meritis haec erant asequenda. Quia in multis Sacrae Scripturae locis fides in Christo fuit necessaria, fuit necesse omnibus tanquam ad salutem necessaria cestimatae medij.

2. 2. q. 3. a. 10. concl. 3. Loca autem Sacrae pagine inuenies ad Rom. 3. 4. & 5. ad Corin. 10.

¹² At post Christi Domini aduentum & sufficientem Euangelij promulgationem ad pri- matum, & ultimam salutem, ad gratiam scilicet, & gloriam necessitate medij credere explicite necesse est, in primis, Deum esse, nam qui tendit in finem, debet illum præcognoscere: sed finis est visio Dei remuneratoria: Ergo debemus credere, Deum esse, remuneratorumque exilere. Deinde Trinitatis mysterium; quia fundamentum nostra salutis est, & sine huius mysterii cognitione nequit Christus Domini latitudo agnosciri, viptate qui est Patris eterni Filius, & Spiritus sancti virtute conceptus. Denique mysterium Christi, nemp̄ Christum esse verum hominem, mortuum esse, ac resurrexisse pro totius humani generis salute. Ratio est voluntas, ac dispositio Dei, qui posuit Christum tanquam fundamentum nostra salutis, cum per ipsum salutari, & liberari sumus. Si enim explicita fides horum mysteriorum non esset adultis necessarium ad salutem medium, sequeretur posse nonc aliquem in lege Mosaicâ saluari, vt si Iudeus invincibiliter ignoret fidem Euangelicam, seruet legem Mosaicam que implicita fidem Christi continet. D.Thom. Eccl. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

2. 2. q. 2. a. 5. 7. & 8. D.Bonavent.in 3. dist. 25. a. 1. q. 2. Sylvi. 2. 2. q. 2. a. 7. concl. 6. Malder. 2. 2. qu. 2. a. 5. 7. 8. Lorca ibi. q. 2. a. 8. d. 2. 2. memb. 2. n. 4. Beccan. 2. 2. c. 1. 2. q. 3. nu. 2. Filliuc. tr. 2. 2. nu. 2. 3. Reginald. 1. 17. n. 18.

Fides actualis non solum necessaria est necessitate medijs, verum etiam necessitate pracepti. Quia quilibet tenetur medium sibi ad fidei salutem necessarium assumere. Vnde Mar. vlt. ¹³ fides necessaria est ne Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit: cestitate qui vero non crediderit, condemnabitur. Porro fidei pracepta.

fidei pracepta in vniuersum ad quinque reducuntur. Primum, est affirmativum sciendi res fidei. Secundum, credendi certos quosdam fidei articulos. Tertium est negativum, quo praepicitur, vt a rebus fidei non dissentiamus. Quartum pertinens ad actum externum est affirmativum quo imperamus, in aliquo casu res fidei confiteri. Quintum negativum, quo prohibemur vobisquam fidem denegare. Bonac. 10. 2. d. 3. q. 2. pun. 2. num. 7. Filliuc. tr. 2. 2. n. 2. 1. & omnes.

Ex pracepto Ecclesiastico omnes fideles tenentur scire, ac credere mysteria in Apostolorum Symbolo contenta. Quia omnes hi prima fidei rudimenta dicuntur, que publice ceterum feruntur in Ecclesia, & credenda omnibus ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ^{805</sup}

4 Theologiæ Moralis. Lib. XLVII.

ponuntur. Sed sufficit illa quoad substantiam callere, ita tamen, ut si de illis interrogentur, recte respondeant, illaque di bito tempore seruent. Est autem veniale graue, non mandare memoria Symbolum Apostolorum, & Orationem Dominicam. Ideoque addiscendum est Symbolum, & Oratio Dominicana in ea lingua, quam quisque intelligit, nam scire ea memoriter, & non intelligere, nescire est. Azor. 10.1.1.8. c. 7. q. 2. Sanch. 1.1. Decal. c. 2. nn. 16. Mann. 10.1. sum. 8. n. 1. Filluc. tr. 22. n. 37. & alii.

16
Quos articulos scire debent rudes secundum substantiam.

Rudes debet necessitate aliquos articulos explicitè digneccere saltem secundum substantiam, ut Deum esse remuneratorem supernaturaliter, Dei Filium esse incarnatum, & mortuum, Deum esse trinum eo modo quo in signo Crucis exprimitur. Quia eorum fides necessaria est necessitate medi. Si quis vero sit tam hebes, ac obtusus ingenio, vt nequeat articulos omnes capere secundum substantiam, ratione impotentia excusatibus, si tantum implicitè credat. Vnde sufficit ut hi semel assensum explicitè exhibuerint articulos ad salutem necessariis, dum sibi proponebanur à Confessario vel ab alio. Quia dicuntur fidei articulos noscere, quantum ipsorum, fert capacitas. Aliud enim est explicitè credere, & aliud explicitè scire: ita vt interrogatus quis sciat rationem reddere: primum enim est necessarium iolla præcepti necessitate. Regin. lib. 17. numer. 18. Azor. tom. 1. lib. 8. c. 6. q. v. l. viii. Sanchez lib. 2. Decal. cap. 2. num. 17. & 18. Valent. 1. 2. d. 1. question. 2. pun. 4. Malder. 2. 2. question. 2. articul. 7. Began. 2. 2. capit. 12. numer. 14. Medina. Instrukt. libr. 1. capit. 14. Paragraph. 2. Diana part. 3. tract. 5. refol. 46.

17 Porro præceptum credendi res fidei partim *Præceptum* est naturale, quatenus ad ea obiecta refertur, creedi res quorum fides est necessaria medii necessitate. Partim est diuinum positivum respectu fidei partim obiectorum, quorum fides tantum necessaria est ex præcepto, quia habet vim obligandi ex præcepto Dei, & mera ipsius voluntate. Partim etiam est Ecclesiasticum respectu obligationis, qua fideles tenentur memoriter addiscere Symbolum, & præcepta Ecclesie. Sanchez lib. 2. Decal. cap. 2. num. 13. Filluc. tr. a. 22. num. 18. 49. & 50. Azor. 10.1.1.8. c. 7. q. 2. 1. Banes 2. 2. 9. 2. a. 8. dub. 2.

Deducitur obligationem hanc esse sub culpa letali. Quia est in re grauissima, ac valde ad salutem necessaria. Vnde præfata ignorans est in peccato mortali, nisi ignorantia vel iniunctio excusatetur. Tolet. libr. 4. capit. 2. numer. 10. Nauar. c. 11. n. 22. Angel. verb. Scientia, num. 1.

18 Inter fideles non datur inuincibilis ignorancia à peccato excusans fidei mysteriorum, quæ explicite credere tenentur. Quia passus in Ecclesia mysteriorum horum tractatio circumferunt, ac solemni ritu ea celebrantur. D. Thos. 1. ad Tim. 1. lech. 4. D. Bonav. in 3. dist. 2. s. a. 1. q. 3. Non tamen repugnat posse dari apud aliquem rusticum in particuli. Quia contingere potest, nihil eos de huius præcepti vi, & auctoritate audiisse: vel si audierint, nil instar brutorum, percepisse: aut si percepérint, aliis negotiis distentos esse profus huius obliga-

tionis oblitos vel tempore, quo addiscere potuerit, caruiss. Doctore, à quo instruerentur. Azor. 10.1.8. c. 7. q. 2. Sanch. in select. dub. 19. n. 4. & 5. Clavis Regia 1. 2. c. 9. n. 1. 3. Filluc. tr. 19. n. num. 46.

Quinque tempora annuero in quibus tenetur homo ex præcepto fidei actus elicere. Quinque Primum est, quando fides alicui primum sufficiens tempora, in clementer proponitur, v. gr. infideli tunc præcepit quibus ex pium hoc ad eliciendum credendi actum præcepto obligat. Infantes vera baptizati, ac inter fidei membrum nutriti, cum perueniunt ad rationis usum, actus elicere fidei mysteria audiunt necessitatem fidei re. agnoscunt, tenentur ex vi præcepti directe ad Primum actus fidei elicendos: & si eos non eliciant, tempus graniter peccant nisi per inaduentiantur, vel inuincibilem ignorantiam excusatentur. Quia quilibet tenetur assumere medium ad salutem necessarium. Sufficienter autem dicitur fides infideli proposita, vt peccato infidelitatis obnoxius sit, non credendo, quando rationibus, aut miraculis, aut signis vel coniecturis ita proponetur fidei articuli, vt ratio dicatur, fidem nostram esse veram, & ipius se etiam falsitatem. Valent. 1. 2. d. 1. q. 2. pun. 5. Valsq. 1. 2. qu. 7. 6. a. 2. d. 1. 2. 5. cap. 5. Tolet. 1. 4. c. 2. n. 2. Sanchez lib. 2. Decal. c. 1. n. 3. Malder. 2. 2. q. 2. a. 7. Azor. 10.1.1.8. c. 7. q. 6. Laym. 1. 2. 10. 1. c. 10. n. 2.

Tempus secundum est, quando homo tenetur, se ad Deum convertere, & gratiam ante amissam recuperare. At præceptum fidei in hoc casu non obligat per se, ac directe, sed per accidens: quatenus scilicet homo tenetur se ad Deum convertere, quod sine spe, & fide agere non potest. Porro qui hoc in casu actum fidei prætermisit, satisfact dicens in confessione, se non fuisse ad Deum conversum, dum converti tenebatur. Azor. 10.1.1.8. c. 7. q. 6. Sanchez lib. 2. Decal. c. 1. n. 3.

Tertium tempus est, quando adeat periculum incidenti in aliquod peccatum, nisi actus Tertium fidei elicitor. Quia quilibet tenetur medium assumere ad peccata vitanda necessarium. Valent. 1. 2. d. 1. question. 2. pun. 5. Bonac. tom. 2. d. 3. q. 2. pun. 2. n. 11.

Quartum tempus est quando homo tenetur, fidem exterius confiteri, quod quidem nequit agere ab illa fidei actu interno, tunc, in quantum, ad actum fidei elicendum obligatur. Quia qui tenetur ad finem, ad media tenetur sine quibus finis subsistere non potest. Quintum denique est in mortis articulo, quatenus tenetur, nos tunc ad Deum convertere per contritionis actum, qui quidem adiungit fidei, & spei implicitum actum habet. Malder. 2. 2. q. 2. a. 7. Valent. 1. 2. d. 1. q. 2. pun. 5. Sanchez lib. 2. Decal. c. 1. n. 3. Diana p. 5. tr. 1. 3. refol. 19.

Ea, quæ confessio rusticos femel & iterum edocere debet interrogando sunt, in Tertiate esse Patrem & Filium, & spiritum sanctum, nec esse tres Deos, sed unum Deum, Confessio rusticorum adhuc signi Crucis exemplo, vel alio Iesum Christum Dominum nostrum esse vere Dei cere. Filium, verum Deum & hominem, cum quidem, qui passus est propter hominem salutem, in sanctissimo Eucharistia Sacramento esse. Cetera vero, vt Deum peccata remittere, dare gloriam, omnia creare, Christum ad inferos descendisse, & ascendisse ad superos, Indicium

Sect. I. De Fide, Receptiores Sententiae. 5

dicium futurum, &c. facilius scire solent, & intelligunt etiā modo. In articulo autem mortis iusticie tristico proponere tantum credenda necessitate medi, ut Trinitatis, & Incarnationis mysteria, Deum esse remuneratorem supernaturalem, ut vel sic actum illa explicite credendi elicit. Quia eo in statu non est ferè capax commode aliorum, potius enim parvo cum finitu defatigetur. Graf. p. 1. l. 2. c. 8. Reginal. l. 2. n. 15. Sanch. l. 2. Decal. c. 3. n. 22. & 23. Filliac. tr. 22. n. 17. & 58.

per loca hæretorum transiens licite potest vestes Clericales, vel Religiosas deponere, & incoloris euadat. Quia ad summum illud negare est statum Clericale, vel Regularē, nō autem Religionem aut fidem. Regatus autem ab hæreticis, an Islam audierit, aut celebraverit, in rigore non peccat contra fidei confessionem, si negat. Quia illa abnegare est tantum negare opus Catholicī. Imo & Iudici hæretico ea interroganti sub iure iurando, respondere licet negatiue, modo debitam in mente refutacionem addat, ita, ut teneatur illi aperire. Filliac. tr. 21. n. 68. & 69. Sanch. l. 2. Decal. c. 4. n. 10. & 11. Azor. to. 1. l. 8. c. 27. q. 2.

contra fidem
confessionem
abnegare, se
esse Clericū
&c.

CAPVT IV.

De externa, ex precepto affirmatio, Fidei professione.

²⁵ **D**e fide est, externam fidei confessionem pro aliquo tempore esse in precepto. Mat. 10. Qui me confessus fuerit &c. contra quosdam Hæreticos dicentes, satis esse fidem animo retinere. Perfecto preceptum affirmatum hoc in duplici calu obligat. Primo, quando magnus honor Deo debitus subtraheretur, non confitendo exterioris fidem. Deus magna afficeretur iniuria. Quia iure natura distante, non est Deo subtrahendus honor, nec ei irroganda iniuria. Secundo, quando alioquin magna proximi utilitas impeditur, aut illi circa fidem graue præberetur scandalum. Quia cuiuslibet virtutis actus censetur esse in precepto, quando necessarius est ad finem charitatis erga Deum, vel proximum: in duplice vero calu prefato confessio fidei externa necessaria est: Ergo tunc obligabit. D. Tho. 2. 2. q. 3. a. 2. Reginal. l. 17. n. 20. Toler. l. 4. c. 2. n. 4. Sà v. Fides, n. 4. Filiiuc. tr. 22. n. 6. 2. Sanch. l. 2. Decal. c. 4. n. 2. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 7. q. u. 7. Valent. 2. 2. d. 1. que. l. 3. pun. 2.

²⁶ **H**inc colligo, interrogatum de sua fide ab eo, qui publica autoritate fungitur, teneri ex precepto affirmatio fidem confiteri, etiam si fide ab eo, ex confessione huismodi mors imminentia, qui publica autoritate refunditur. Rogatu vero de fide à priuata persona, non agere contra preceptum hoc, si rite vel interrogantem ratione aliqua eludat. Quia nec Deo honor subtrahitur, nec proximi impeditur utilitas, nec gravis scandalum excitat: cum inique, vel sine causa à priuato interrogatur. Non licet tamen five rogato, siue non rogato, negare se esse Christianum. Quia id est contra preceptum negatiuum; nisi forte interrogaretur apud eas nationes, vbi nomen Christiani significat potius nationem aliquam quam Religionem. Tunc enim negans se Christianum non peccat mortaliter contra fidem confessionem, sed erit veniale mendacium. Azor. to. 1. l. 8. c. 27. q. 1. Bonac. to. 2. d. 3. q. 2. pun. 3. n. 4. & 7. Valent. 2. 2. d. 1. q. 3. pun. 3. Diana p. 3. tr. 5. refol. 49. Toler. l. 4. c. 2. n. 4. Filliac. tr. 22. n. 6. 5. Barres 2. 2. q. 3. a. 2. dub. 1. concl. 3. & 4. Mat. n. 10. 1. sum. c. 19. n. 4.

²⁷ **C**ontra confessionem fidei non agit negas se Clericum, Sacerdotem vel Religiosum: & Eccl. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

Tenetur vero Catholicus ad fidei confessionem, si alpicat conculari imagines vel Christum Dominum, aut fidem contemni: dum credat, per horummodi confessionem, hec crimina esse impedienda. Præterea tenetur fidem profiteri, quoties infidelis ob nostram cōfessionem ad fidem inducetur, nec extat aliud medium, quoad eam inducatur. Idem dixerim, quando proximus adest in negandæ fidei periculo, & hinc pericolo possit per confessionem fidei prospicere. Valent. 2. 2. d. 1. q. 3. pun. 1. dub. 1. Sanch. l. 2. Decal. c. 4. n. 4. & 5. Filliac. tr. 22. numer. 7. 4.

Ad professionem fidei tenentur ex decreto Tridentini. s. 22. c. 12. & s. 25. c. 2. in primis Quando & Episcopi, Archiepiscopi, Primates & Patriar. quinam ad chæ in prima Synodo Provinciali. Secundo professione prouisi de Beneficiis habentibus animarum curam, intra bimestre ab adeptæ possessionis die. Tertio, prouisi de Canonicatu, vel dignitate in Cathedrali Ecclesiæ, tenentur fidei professionem non solum coram Episcopo, vel eius Vicario, sed etiam coram Capitulo gerere. Porro hæc professionem fidei gerendi obligatio à Pio IV extensa est ad Praelatos omnium Religionum etiam Militarium intra bimestre à die possessionis sua præfecturæ. Eindem obligationem ad Pastores, Magistros, Regentes Pius V. extendit, & ad alios cuiusvis artis, & facultatis professores sive Clericos, sive laicos, sive Regulares: etiam priuatim in domibus doceat seu extraordinariam Cathedram fuerint asecuri: & hoc preceptum obligat sub mortali, nisi aliter ex consuetudine sit receptum. Verum hæc fidei professio iuxta receptionem sententiam debet fieri personaliter, siue per se ipsum, tactis scripturis. Probabile tamen est posse fieri per procuratorem, cum nullum verbum si in Tridentini decreto significans, per propriam personam hanc fidei professionem necessarij faciendam. Forma professionis fidei habetur in Bulla Pij I V. quæ incipit, In iunctum nobis iuncta Concilio Tridentino, ac compendio privilegiorum Ordinum Mendicantium. Filliac. tract. 22. n. 4. mme. 96. Sanchez libr. 2. Decal. capit. 5. numer. 7. Diana part. 5. tract. 4. resolut. 23.

A 3

CAPVT

COBAP

4. Mor.

VI. VII.

8. LV

6 Theologie Moralis. Lib. XLVII.

CAPVT V.

*De externa ex parte negatione
professione Fidei.*

X precepto negatio nunquam fidem ab
negandi , teneatur abstinere à dictis , ve
abstinere à factis , quibus fides negatur . Vnde contra pra
ceptum negationis fidei delinquit , qui le dic
Tucano , vel haereticum esse . Qui vitium signis
vel factis ex sua natura falsis protestatimis se
etiam , seu Religionis , etiam si non faciat ani
mo fidei abnegandae , aut falsam protestan
testans animo propriam celandi . Quia hoc
est intrinsecum alium . Et qui sacrificat idolis
aut imagines filiorum deorum ad collum ap
pensas gelas , aut alias actiones religiosas faci
falsa Religionis ex tua causa protestatiuas . Re
ginald . 1.7 n . 24 Malder . 2.2 q . 2. a . 2 . memb . 2
Valent . 2.2 d . 1.q . 3 pun . 2 . dub . 4 Sylui . 2.2 q . 3
a . 2 . con . 1 . 3 .

Secus dicendum, quando actiones, & signa
sunt ex sua natura indifferenter: tunc enim
mortale non ester contra fidem præceptum illius
qui, ut a
ttonibus ex canda ac protestante falso Religionis. Vnde
sua natura qui iusta de causa, ut metu mortis galere gen-
indi, eren- stat, vel aliud genus vestrum, quo Hebrei abs-
titu. que peccato vivuntur, non delinquent leuitate
Sancti I. Decal. c. 4. nu. 18. 19. & 20. Azot. to. 1.
1. 8. o. 27. q. u. 4. & 6. Bonacor. 2. d. 1. q. 2. pun. 3. nu.
20. Diana p. 3. v. 5. refol. 49. Tanner. 2. d. 1. q.
7. dub. 5. nu. 1. 10. Suar. de fide. d. 1. 4. sell. 5. num. 7.
Laym. l. 2. tr. 1. c. 11. n. 4.

32 Non licet vici vestibus, quæ etiam extra exer-
Non licet citum actuæ falsæ Religionis adhiberi sfo-
viti vestibus lent, sive tamen instituta ad illam profiten-
institutio-
dam: vt sunt illæ, quas Princeps tali sectæ
ad falsam prescriberebet. Quia talium velutius eis
Religionem quidam cultus & honoratio falsæ sectæ, cui au-
profienda. thoritatis maior accrescit, quo plures iis sunt uti.
Suar.de fide, d. 4 set. 5. n. 7. Palao, & Beccan
apud Basileum v. Fides 1. n. 6.

33
Liver interesse hereticorum con-
futandis er-
ores.
Non agit contra preceptum fidei negari, qui concionibus, vel ceremoniis hereticorum interest animo confundandi, aut notandi illas. Licit fieri possit, ut aliunde delinquit, ne[m] per ratione periculi spiritualis, ruina propria vel aliorum, aut ratione alterius Ecclesiasticae prohibitionis. Quando autem Princeps hoc praecepit sub pena mortis, aut bonorum proscriptio[n]e, in fidei contemptu, aut ut hereticorum sectam quis profiteatur non licet eorum Templia ingredi, aut audire conciones etiam si ingredients protestetur, se illa generi animo non profidenti falsam sectam, sed intentione vitandi proprium damnum. Quia tunc notabilis honor Deo debitus subfringitur, vt proprio motu definitio Paulus V. occasione cuiudam editi à Rege Anglia editum quo praecepiebat aditum Templorum in Religionis Symbolum & ad dignoscendos Catholicos. Quia propter virtualiter censebant à Iudice interrogari tunc de fide, & tanquam signum abnegationis fidei erat, Templia An-

glicana , hæreticorumque congregations adire:eratque Catholicorum grave scandalum cuiuslibet Catholicus ingressus. A zot. tom. i. libr. 8. cap. 17. quæstion. 4. & 5. Sanchez lib. 1. De cal. cap. 4. numer. 26. & 27. Fillius tract. 2. 2. num. 85. & 86. Bonac. som. 2. d. 3. quæst. 2. punt. 3. num. 21. & 22.

Non agit contra praeceptum hoc, qui se ab-
negat esse Sacerdotem, vel Clericum, cum
etiam laici fideles esse possint. Secus dixerim,
si negat se esse Papistam. Quia Papistae nomine
pro Christiana Catholica Religione accipiuntur.
Becan, de fide, cap. 9. question. 3. numer. 4.
& alij

Nec qui in Comædiis, alisque similibus
actionibus non serio fingit se infidelem. Quia
fides non negat, qui id serio non agit, nec
possit ex huiusmodi representatione scanda-
lum excitari. Reginald. l. 17. n. 23. Sanch. l. 2.
*Et persona
in agere in
fidelium
scenis.*
Decal. c. a. n. 15.

Nec qui metu mortis vel amissionis bonorum vel carceris, inter haereticos die Veneris vel Sabbato carnibus vescitur. Quia comedere carnium non est signum sua ex natura hæf eos protestatum, vel falso lecte: alioquin Catholici nunquam possent iusta interuenienti causa, verbi gratia tempore insuffitatis externa, vel occultare carnibus hinc diebus vesci. Azor. to. 1. l. 8. c. 27. q. 3. Sanch. l. 2. De cal. c. 4. n. 5. Filluci. tr. 22. n. 8. 3. Diana p. 5. tr. 7. 36

refol. 35. Fuga in persecutione aliquando est prohibita. *Ioan. 3, 16.* *Ille animam suam pro nobis posuit, & nos debemus pro fratribus animas pro perfidione nere:* quando nimurum nostra praesentia illis est necessestia, sive ex iustitia, sive ex charitate. Ex iustitia quidem, ut in Episcopis, Parochis, &c. iuxta illud *Ioa. 10, 11.* Bonus pastor regnatur sicut pars pro cuiuslibet fuis

Pastor animam suam ponit pro oibas suis. Unde etiam cum pericolo vita tenentur tempore pestis, haeresis &c. adesse oibas, nisi per alios commode succurrere possent. Ex charitate vero, ut cum ex officio non obligamus, attamen proximorum est extrema necessitas, aut pene extrema, & nos soli possumus illis, probabilitate succurrere, ne in fide vacillent. Aliquando est praecepta. Quia fieri potest praeventione mea mihi, vel gregi sit noxia, figura vero nullum continet incommodum: ut cum solus Pastor curatur, & cives propter eius presentiam patientur, aut ipsemet in tormentis timet inconstitiam. Tunc enim charitas praecepit, ut omnes malorum occasiones pre-scindantur. Iustus Paulus Ad. 9, 25, & Athanasius Aliquando aufugerunt. Aliquando confutum illa vti. est con-
Quia nonnunquam vita quorundam sustentum, illa periodum, vel illustrium Ciuium valde vris-
tis est Republica, & ipsorum abuentia ad
tempus non multum adferre detrimeni. Tunc
ergo, quamvis quis posset sine peccato aperte
fidem profiteri, confutus tamen est le
in militares exercitalem mul-

CAPVT

Sect.I. De Fide, Receptiores Sententiae. 7

CAPVT VI.

De Disputatione circa Fidei Mysteria.

DISPUTATIO de fidei rebus quadruplici ex capite reddi potest illicita. Primo ex fine, quando felicit qui s' animum habet dissentienti, si contrarie rationes urgentiores apparet, euque intellectum magis vrgent. Quia in eo, cui iam fides sufficiens proposita est, infidelitas erit peccatum. Item quando nullus bonus finis ex disputatione speraretur ob haereticorum perfidiam, otiosa esset, & idem culpabilis. D. Thom. 2. 2. quest. 10. art. 7. Sylvi. ibi. Valent. 2. 2. dub. 1. question. 10. punct. quart. conclus. 1.

Secundum, ex parte disputantis, nempe si disputationis laicus sit, quamvis doctus. Quia id illi sub excommunicationis pena interdicatur. Nominis autem laici intelligitur ille, qui vere laicus est, id est, non insignitus prima tonsura, nec Religiosus. Non autem habet locum prohibiti hae in causa magna necessitatis, vel visitatis, si laicus sit doctus: imo in locis, in quibus heretici graffantur, prohibitiio hac laicorum est per confuetudinem abolita; & ubi esset in viridi obseruantia, non quacumque de fide disputatio laicus interdicatur, sed solum disputatio formalis, id est, qua ad fidei veritatem persuadendam assumitur, secus si materialis tantum sit, verbi gratia, vel ingenij acuminis ostentandi, vt sit in scholis. Verum hoc excommunicatio non est lata, sed ferenda. Cap. Quidamque, de heret. in 6. Nauarra summ. cap. 11. numer. 27. Bonacim. tom. 2. dub. 3. quest. 2. punct. 4. Sanchez libr. 2. Decalog. cap. 6. Azer. lib. 8. cap. 26. quest. 1. Diana part. 5. tr. 13. resolut. 21.

Tertio, ex parte auditorum, vt si coram similibus, etiam exerciti gratia disputetur, ob periculum dubitationis ipsorum. Si tamen Doctor excellens esset, & le simplicior captui accommodaret, eisque persuasibiliter argumenta solueret, vel simpliciores huiusmodi ab hereticis sollicitarentur, tunc posset imo tene- re, si perniciose periculum instaret. Filius Iacobus tract. 12. num. 10. Beccan. de fide, cap. 15. question. 7.

Quarto denique, ex disputandi modo redditum etiam illicita de fide disputatio, quando scilicet, magis verborum contentione, quam argumentorum vi, ac sententiarum pondera transfigut. D. Thom. 2. 2. quest. 10. art. 7. ad 1. Valent. 2. 2. d. 1. quest. 10. punct. 4. conclus. 4.

CAPVT VII.

De Infidelitate.

IDES duo vitia contraria habet, unum per excessum, quod lenitas credendi vocatur: alterum per excessum, quod generaliter Infidelitatem appellamus. Pruis vitiatio est in illis, qui credunt ante evidentiam credibilitatis, ac properea imprudente credunt. Alterum in illis, qui, fide sufficienter proposita, nolunt credere sicut par est, & autoritatem diuinam diffugunt, sive fovent contrafum errorem, sive non. Omnes sic.

Triplex est Infidelitas, negativa, privativa, & positiva. Negativa est in eo, qui potest habere Triplex est fidem, & tamen non habet sine culpa sua: vni. Infidelitas, de dici potest mala fidei carentia, qualis est in negativa eo, cui fides, vel non est annunciat, vel certe privativa, non sufficienter, ut fuit in Indis, & Iaponiis, & positiva priusquam Evangelij prædicationem exaudirent. Privativa est in eo, qui potest, ac debet habere fidem, cumque culpabiliter non habet, etiam nullum foneat errorem in intellectu positivum, vt quando aliquis non vult fidem audire, vel auditam, ac sufficienter propositam acceptare omittit. Positiva seu contraria est, vel in eo, qui res fidei sufficienter propositas credere recusat: vel in eo, qui contrarium foneat errorem, in quo genere maxima pars infidelium versatur. D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 1. Sylvi. ibi. & omnes.

Portio infidelitas negativa peccatum non est. Quia damnum a Pio V. & Gregorio XIII. Infidelitas in Bull. Promissionis nostra, num. 55. haec proposita: Infidelitas pure negativa in illis, qui quibus peccatum Christus non est predicatus, est peccatum. Ratio non est, quia nullum peccatum sine voluntate, haec autem ignorantia est involuntaria, quam depellere non est in hominis potestate. D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 1. & omnes.

Infidelitas privativa semper est peccatum. Quia is, cui fidei doctrina est sufficienter proposita, tenetur eam acceptare: ergo si omittit semper est acceptare, peccat. Et quia haec infidelitas est peccatum, in eo, qui tenetur habere fidem, & eam soa culpa non habet. D. Thom. 2. 2. quest. 10. art. 1. & omnes.

Infidelitas positiva semper lethale crimen est, nisi indeliberatio excusat. Quia est peccatum mortale ex genere, nec admittit materię positiva sed partitatem: nam autoritatem diuinam con- per est letemnere semper lethale est. Non est autem talis, omnium peccatorum grauissimum. Quia Dei odium directissime Deum impugnans grauissimum est omnium. Superas tamen infidelitas omnia peccata, quae virtutibus moralibus opponuntur, vt sunt homicidium, adulterium, bestialitas, &c. Quia immediatè autoritatem diuinam conteunit. D. Thom. 2. 2. q. 10. art. 3. & omnes.

Tres Infidelitas numero species Heresi, Iudaismum, Paganismum. Qui pertinet. Tres sunt

8 Theologiae Moralis. Liber XLVII.

*infidelitatis
spectus.*

naciter abnegat fidem Catholicam sufficien-
ter propositam, vel profiteatur Christum ex-
presse, vel non si expresse profiteatur, erit hæ-
reticus; si expresse Christum non profiteatur,
aut tunc omnino non profiteatur, erit paganus:
vel si profiteatur Christum tantum in figura,
Iudeus erit. D. Thom. 2. 2. question. 10. articul. 5.
Malder. ac Sylvi. ib. Beccan. 2. 2. cap. 13. quæst. 2.
Bonac. tom. 2. dub. 3. question. 2. punct. 7.
num. prim.

48.

Infideles baptizati, qui fidem aliquando
Infideles suscepere, ut hæretici, & Apostolata possunt ab
baptizati Ecclesia cogi, ut eam retineant. Quia sunt
possunt ab subditu Ecclesiæ possunt ergo ab Ecclesia co-
Ecclesia gi, ut ab iniuria Religioni inferenda per ha-
cogi, ut fidem relinquant, ac apostoliam desistunt. D. Thom. 2. 2.
retineant. question. 10. articulo o. tano. Malder. & Ban-
nes. ibi.

49.

Infideles autem, qui nunquam suscepere si-
Non bapti- dem, compelli ad eam suscipiendam, minimè
zati ne- possunt. Quia ut coactio legitimè fiat, debet
quæcum ad fi- compellens iurisdictionem habere in eos, qui
den sibi cogantur, alioquin erit potestatis usurpatio.
piendam Ecclesia vero non habet potestatem in eos,
compelli, qui nunquam suscepserint fidem. Non autem
sed illi non possunt illi fidei prædicationem impeditre, &
possunt fidei ut ne impedian, possunt à fidelibus Principi-
prædicatio- bus compelli. Quia cum Ecclesia habeat à
nem impe- Christo Domino ius prædicandi per totum
di. orbem Euangelium. Mat. 28. 19. Mar. 16. 15.
consequens quod aut bello, aut aliis modis
possit eos compellere, qui prædicationem im-
pedire conantur. D. Thom. 2. 2. question. 10. articul. 11. Lorca, & Malder. ibi. Filius tractat.
2. 2. capit. quæst. 10. Bonac. tom. p. im.
question. 2. punct. 8. numer. 4. Valent. 2. dubia 1.
question. 10. punct. 7. Azor. tom. 1. lib. 8. cap. 2. 3. qu.
18. 19.

50.

Infidelium, qui baptizati non sunt, ritus ta-
Quandonam lerari non debent, nisi ob maius malum vi-
hereticorum dum, aut ne maius aliquod bonum impedi-
virus sint, tur, vsum sit expedire, quod tolerantur. Prior
tolerandi, propositionis pars probatur, quia ritus hi-
quando ne? hil viriliter afferunt & cum sint contra legē
naturæ, Principis fidelis est, illos extirpare. Po-
steriore parten sic probarim, quia Iudeorum
ritus recte ab Ecclesia tolerantur, etiam si illi
in eis exercendis delinquent. Ex hoc enim,
quod Iudei alicubi in suis ritibus tolerantur
hoc bonum prouenit, quod testimonium fidei
nostræ ab hostibus habeamus illi enim ritus
mysteriorum, quæ nos credimus figuram con-
tinent. Minimè vero tolerandi sunt, quando in
Principis Catholicorum potestate est, eos ex-
tirpare, vel impidere absque notabili boni
communis iactura. Quia sunt maxime perni-
tiosi, & sermo eorum ut cancer serpit. 2. Timot.
2. 17. Attamen si huiusmodi ritus absque gra-
uissimo Ecclesiæ detimento nequeant impedi-
ri, licet erit Iudeis publicum sue Religionis
exercitum permittere. Quia permisso quorū-
dam malorū est licita, vel propter aliquod bo-
num, quod ex eis oritur, vel propter aliquod
malum, quod vitatur. leg. Nullus, C. de summ.
Trinit. leg. Cumcl. C. de hereticis. D. Thom. 2. 2.
question. 10. articul. 11. Sylvi. Lorca, Malder. Va-
lent. 2. 2. d. 1. question. 10. punct. 7.
Azor. tom. 1. libr. 8. capit. 2. 3. question. 18.
& 19.

Quamvis Religiosissimi quique Principes

hæresim omnem è suis dictioribus extorrem
sine dubio vellent, quandoquidem suis editiis
illam damnant, & sibi ipsis iniuriam existi-
mant, ideoque quoties potuerunt illam è suis
Imperiis exterminarunt.

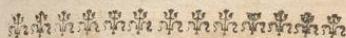
Vbi tamen sine graui boni publici pericu-
lo, ipiusque etiam Religionis Catholicae immen-
sis incommodes, hæreticos expellere non
licuit libertatem, ut vocant, conscientias per-
mittere, & tolerare iniuriæ coacti sunt. Neque
peccant hac in parte, quia ex duobus malis
minus est eligendum, si utrumque evitare non
valemus. Tunc enim illud minus malum non
eligitur preciè, ut malum quoddam est; sed
ut medium vtile ad maius malum evitandum.
D. Thom. 2. 2. question. 10. articul. 11.
Caietan. ibi. Molin. tractat. secund. de iust.
dub. 3. 15.

Cum infidelibus non baptizatis communica-
care licet in rebus politicis, ac civilibus, quales Quodam-
sunt civiles contractus, politicæ conuersatio. liceat cum
nes, ut emprio, venditio, coniuixia, modo ab istis infidelibus
periculum seductionis, vel scandalicum eo au-
tem petulante minime licebit. Quia iure natu-
ra quilibet tenetur ab iis abstinere, quæ sibi re-
ruina causam affere possunt. Porro communica-
re in iis actionibus, quæ directè ad cultum
infidelitatis pertinent, nullatenus est licitem.
Quia id esset eorum profiteri sectam, & verâ fidei
abnegare, fante Paulo 2. Cor. 6. 14. Nolite
iungum duere cum infidelibus. Licitum tamen
est, infideles ad verbis Dei prædicationem ad-
mittere, non autem ad totius Missæ auditi-
onem, sed tanquam ad Cathecumenum. Mis-
sion. Cap. Episcopus. de confer. d' 1. D. Thom.
2. 2. question. 10. articul. 9. Turrian. Sylvi. Malder.
ibidem. Filius tractat. 2. 2. numer. 12. 8. Bonac.
tomo primo, dubio tertio, questione secunda, punct.
num. prim.

In multis denum casibus communicatio
cum Iudeis prohibetur specialiter. Primus est In mem-
cohabitatio. 2. Ne Christiani comedant azima
Iudeorum, seclusa tamen necessitate. 3. Aduo.
municatio Iudeorum ad medendum, necessitate cum Iudeis
etiam seclusa. 4. Receptio medicinae à Iudeis Speciatum
parata. 5. Ingressus in idem balneum, ita ut si
delis cum Iudeo communicet in eadem locio-
ne. 6. Coniugium cum Iudeis, saltem quando
hi cibos discernunt, & aliquos respunt: modo
Catholicus non sit ad procurandam eorum
conuersationem immisus. 7. Ne Christianæ mu-
lieres filios Iudeorum in eorum domibus nu-
triant. 8. Ne Christiani accedant ad nupias,
vel solemnitates Iudeorum, nec cum ipsis cho-
reas ducant, nec ipsorum Synagogas inuisant
iis temporibus, queis ab eis superstitiosa cele-
brantur. 9. Ne Iudei admittantur ad publica
inter Christianos officia. Cap. Ad huc, cap.
Nullus. Cap. Eisi Iudeos. cap. Omnes 28.
question. prim. Syluester verb. Iudei, num.
secund. Caietan. verb. Iudeorum communica-
tio. Bonac. tom. prim. dub. tert. question.
secund. punct. 6. Filius tractat. 20.
capit. quæst. question. prim. San-
chez libr. secund. Deca-
logi, cap. 21. à nu-
mer. 4.

CAPVT

Sect. I. De Fide, Receptiores Sententia. 9

CAPUT VIII.

De Hæresi.

Hæresis definiens. **A**eresis est, error intellectus voluntarius, cum pertinacia contra aliam fidem veritatem. Dicitur error, hoc est assensus fallax. **I**ntellectus, qui sicut a clavis fideli intellectu perficitur, sic etiam error fidei contrarius intellectu compleetur. **V**oluntarius, nam si quis circa res fidei involuntariè aberrat, peccatum hæretici non adhucit. **C**um pertinacia, quæ naescitur & pender ex electione voluntatis cum certa scientia, quæ in eo consistit, ut is, qui errat, sciat Ecclesiam contrarium sentire. Porro pertinacia non significat certam aliquam temporis durationem, nam uno tempore momento potest quis esse hæreticus: sed significat voluntatis electionem, cum certa notitia eius, quod credit Ecclesia. **C**ontra aliquam fidem usitatem, qui error in aliis rebus non est hæresis, unde in multis potest quis errare, qui tamen hæreticus non erit. **S**ánchez libr. secund. **D**e cal. capit. septim. numer. prim. Sylvius 2. 2. question. 1. articul. prim. Azorius tom. prim. libro octauo. capit. nono. questione prima. **F**iliuccius tractat. 2. numer. 15. 2. Layman. libr. secund. tractat. prim. cap. 13. num. prim. Vasquez 1. 2. d. 1. 26. cor. 2. 1. Bonacina de Censur. d. 2. qu. 5. punct. 1. num. prim.

Triahunt necessaria, ut quis hæreticus dicatur. **F**acta sunt tria. Primum, ut subiectum sit criminis huius necessaria, capax. Vnde infidelis Cathecumenus, scilicet, vel in quis haec alias inuidale baptizatus pertinaciter errantibus dicitur, non dicitur hæretici. **Q**uia nondum pertinet Ecclesia per Baptismum, verum subiunguntur. Secundum, ut errorem habeat in intellectu circa fidem: & ex huius defectu qui contentit in aliquod opus infidelitatis exterrum sine illo intellectus errore, hæreticus non est. Tertium, ut sit suo in errore pertinax: vnde qui errat circa fidem ex ignorantia licet crassus, si camen verè sit paratus, se corrigeret, ac fidem afflentiri per Ecclesiam prædicata, non est proprie hæreticus. **D**. Thom. 2. 2. question. 10. & 11. **S**ayr. de Censur. libr. tert. capit. quart. num. 10. Nauarr. summ. cap. 11. num. 27. **V**alentia 2. 2. quest. 1. d. 1. punct. 1. Diana part. 1. tractat. 5. resolut. 1.

Hinc parvuli hæreticorum, qui ab initio falsa fide à parentibus instruti fuere, videntes eam sibi in Ecclesia publicari, & à maiori parte vicinorum recipi, à crimine hæresis excusantur. **Q**uia donec illis sufficienter sit fides vera proposita, eam recipere non tenentur: illa enim ignorantia inuincibilis iudicatur. **S**ánchez libr. secund. **D**e cal. capit. prim. num. octauo. Aragon. 2. 2. b. qui in quest. 1. art. 2. dub. ultim. **S**ancius in select. d. 19. necesse est, ut se profert. **Q**uia sine rationis vobis pronunciantur ea. **I**ndicetur inebrians intentione hæreses temerarie. Nec est hæreticus, qui in ebrietate hæresi proferit. **Q**uia sine rationis vobis pronunciantur ea. **I**ndicetur inebrians intentione hæreses temerarie. **P**ore ebrietatis proferendi, propriè peccatum hæresis non committit, sed aliud peccatum

infidelitatis ex prava ad fidem affectione perpetrat. **S**ancius in select. dub. 20. numer. quinque.

Dubitans de fide, non tamen voluntariè, non est hæreticus. Quia non est pertinax sua dubitationis defensor, sed paratus, sicut iudicium Ecclesiæ iudicio subiictere. **S**ánchez libr. de fide non secund. **D**e cal. capit. septim. num. 13. Layman. lib. secund. tractat prim. cap. 13. num. 2. Sylvi. 2. 1. cns. qu. 1. art. 1.

Hæreticus est, qui possumus, ac voluntariè dubitat de aliquo fidei articulo, quem scit ab Ecclesia definitum, vel alias sufficienter prouidit, ut prudenter debeat, illum fidei diuinam tenere. **Q**uia in cap. Dubius, de hæretibus infidelis censetur: ergo si nomen Christi profiteatur hæreticus proculdubio erit. **S**ánchez libr. secund. **D**e cal. capit. septim. Sexdecim refer. Doctores, queis ipse non adhæret, de quo section. 2. sermo recurrat. Adhærent tamen Sylvi. 2. 2. question. 1. articul. 1. Coninch. de dubiis supernat. dub. 18. num. 102. Azorius tom. 1. libro octauo. capit. nono. question. quin. Valent. 2. 2. d. 1. qu. 1. punct. 1. Layman. libr. 2. tractat. 1. cap. 13. num. 5.

Committit hæresim, qui ex ignorantia crassula aliquem profert contra fidem errorem, quem aihuc voluntariè proferret, si sciret esse contra fidem, & Ecclesiæ definitionem. **Q**uia talis sufficienter pertinax contra Ecclesiam censetur. A fortiori hæresis erit error contra fidem contingens ex ignorantia affectata, vt quando quis eligit res fidei nescire, vt liberius in eis errer. **Q**uia illi error est cum pertinacia voluntatis. At si aliquis affectet, seu eligat nescire res fidei non vt liberius errer in fide, sed extatio, ac negligenter addiscendi, vel ob aliam causam, hæreticus non erit. **Q**uia non erat cum pertinacia. **A**ragon. 2. 2. question. 11. articul. secund. **S**ayrus libr. tert. capit. quart. num. 15. Azorius tom. prim. libr. octauo. capit. nono. quest. 8. Valentia 2. 1. dub. prim. question. 10. punct. 3. Bonacina de Censur. d. 2. 1. question. 5. punct. prim. num. septim.

Alius hæreticus est internus, externus aliis. **I**nternus, seu pure mentalis est ille, qui licet internus in mente sua errore pertinaciter fuerat, hæresim tamen suam nullo exteriori signo manifestat. **E**xternus dicitur ille, qui hæresim, quam mente tenet, aliquo verbo, vel signo externo profert, etiam nomine audiente. Per rō hæreticus mentalis pure, excommunicatio nem non incurrit, ac proinde potest absoluiri à quocumque Sacerdote, qui à peccatis mortali bus non resuferat absoluere potest: in iuxta receptorem sententiam, non potest per Ecclesiam contra talen excommunicacionis sententia ferri. **Q**uia Ecclesia non iudicat de cibis pnc intermis, sed illos iudicio Dei relinquit. Ipsa vero exterior hæresis in manifestam, & occultam dividitur. **M**anifesta dicitur, que ita foris per signa, & actus manifestata est, vt iam vel publicata, vel publicanda censeatur ex circumstantiis. **O**cculta dicitur, que et si signis, & cibis exterioribus fuerit declarata, illa tamen signa in secreto, aut coram paucissimis ostensa iunt, ita vt non censemuntur forum publicum, vel publicam notam forti. **T**oletus libr. quart. capit. quart. Nauarr. sum. capit. 27. num. 56. **M**alder. 2. 2. question. 1. art. 1. memb. 2.

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

75

76

77

78

79

80

81

82

83

84

85

86

87

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200

201

202

203

204

205

206

207

208

209

210

211

212

213

214

215

216

217

218

219

220

221

222

223

224

225

226

227

228

229

230

231

232

233

234

235

236

237

238

239

240

241

242

243

244

245

246

247

248

249

250

251

252

253

254

255

256

257

258

259

260

261

262

263

264

265

266

267

268

269

270

271

272

273

274

275

276

70 Theologiæ Moralis.Lib.XLVII.

memb. 2. 3. & 4. Vinald. part. 1. de absol. num. 10.
Diana part. quart. tractat. quart. resol. 2. 40. Sayr.
de Censur. libro tertio , capite quarto , nu-
mero 10. & 21. Valentia 2. 2. dub. 1. quasf. 11. pun-
do tertio.

63

*Quando
hæreticus
Bulla Cœ-
ne.*

Hæreticus, qui aliquo actu externo erroris manifestatio, etiam occultissimo , hæretim suam manifestauit, excommunicationem Bullæ Cœna contra hæreticos latam incurrit. Vnde non incurrit ab eo, qui mente reuolvens suam hæretim caput suum Diutorum imaginibus non aperit. Nec qui profert verba imperfecta, aut indifferentia signa, nullam hæreticos suspicionem indicantia. Sanchez libro secundo , Decalogi capite octavo . Azorius tom. primo , libro octavo , capite 9. & 10. Bann. s 2.2. questione prima , articulo quarto , Filiucijs tractat. 2. 2. num. 186. Layman. libr. tractat. prim. capite 14. numero quarto , Diana part. tert. tractat. quart. reolut. 14. 3. Toleatus libro primo capit. 19. numer. 5.

64

*Quando ab
excommu-
nicatione
excusetur.*

Hæretis exterius manifestata in aliquibus casibus excommunicationem non inducit. Primo, si hæreticus purè mentalis solum in Confessione Sacramentali hæretim solùm Confessario manifestat. Secundū, si hæreticus suam hæretim recognoscēs illam coram Inquisitoribus confiteatur, vel alicui fido , & pio animo reuelet, vt ab eo consilium , vel auxilium pro relinqua hæreti querat. Tertio, si quis hæretim suam bonorum operum exercitio , vel abstinentia ab operibus malis exprimat. Quartū quando per iocum narrat se hæreticum esse, vel fuisse. Quia talis manifestatio peccatum hæretis non est. Bonacini de Censur. dub. secund. questione quint. punt. secund. numer. septim. Azorius tom. prim. libr. octau. capit. 10. questions. 5. & 6. Layman. libr. secund. tractat. prim. capit. 14. nn. 1. & 2.

65

*Quinam
sunt dicendi
credentes.*

Excommunicatione in Bullæ Cœna lata contra hæreticos, extenditur ad eorum receptatores, fautores, defensores, effectu sequentes, & ad eorum credentes. Porro nomine creditum intelliguntur , qui hæreticorum erroribus fidem præstant, modo illam verbis , aut signis exterius exprimant; & qui licet distincte erroribus his assentientur, non exhibent, confuse tamen putant eorum doctrinam esse veram. At re epatorum, santonum , ac defensorum nomine intelliguntur, qui recipiunt, fauent, vel defendunt hæreticos formaliter, sive quatenus hæretici sunt, vel ex motu hæretis , vel fauendi hæreti intentione. Vnde qui beneficium in hæreticum conferit ratione amicitia , vel consanguinitatis, vel metus , non dicitur hæretico fauere, vt hæreticus est. Demum dixi , *Sequuntur.* Nam si quis intentionem habuit , fauendi hæreti, sed fauor non est sequetus , excommunicatione non percūtitur. Nauar. summ. cap. 2. 7. num. 55. Syluest. verb. Hæretis, 1. num. 10. Toleatus L. in explic. Bull. Cœna, §. 1. Sayrus libr. 3. cap. 5. numer. 1. Graff. part. 1. libr. 4. capit. 18. Suar. de Censur. dub. 21. section. 2. num. 8. Filliuc. tr. 16. num. 30.

CAPV T IX.

De Hæreticorum libris.

66 *Vt scienter absque Pontifi-
cis licentia publicè , vel oc-
culare legit , aut retinet , aut tenet , vel
imprimat , aut alio quoque imprimen-
modo defendit hæreticorum
libros continentis hæretim ,
aut de Religione tractatum, excommunicatio-
nem Papæ referuat incurrit, quamvis legat,
retineat , vel imprimat curiositatibus gratia , &
prauum animum non foueat. Tria inquam ,
sunt necessaria ad hanc excommunicationem
incurrandam. Primum est , vt libri sim homi-
num hæreticorum. Secundum vt contineant
hæretim, vel de Religione tractationem. Ter-
tium, vt scienter legantur. Vnde qui ex igno-
rancia crassia, vel etiam affectata legit, vel reti-
net tales libros, non incurrit Bullæ excommuni-
cationem : modo ignorantia illa affectata
coniuncta cum ingenti temeritate non sit, unde
enim scientia celeretur adesse. Ingente autem
temeritatem dixerim, quando magna sus-
picio prauitatis libri habeat. Sayr. lib. 4. cap. 18.
numer. 40. Sanchez libr. secund. Decalog. cap. 20.
numer. 38.*

Liber continens hæretim potest sine ex-
communicationis incursione legi, si hæretis in
libro deleatur publica autoritate, que relin-
quit: totum reliquum librum liberum ad le-
gendum, retinendum , vel cedendum. Diana
part. 6. tractat. 6. resolut. 55. citans Fa-
gundez.

Porro vt hæreti excommunicatione in-
curratur, requiritur , vt per te legas, vnde si à 68
famulo , vel ab aliquo legi audias , quamvis manu
causa sis, vt famulus , vel alius, te audience, le-
git: centuram non incurris ; modo per huius
modi audientiam fauorem hæreti non exhibeas; famulus autem incurrit, nisi metu graui
ad id compelleretur. Exclusatur etiam ab ex-
communicatione, qui librum hæreticum legit,
illum autem non intelligit. Quia cum finis
prohibitionis sit, ne leges, hæretim imbibat, qui
hoc in euentu locum habere nequit, haec pro-
hibitio à sui principio calum hunc minime
comprehendit. Filiucijs tractat. 16. numer.
48. & 51.

69 *Libros hæreticos retinere dicitur , qui illos
retinet sive curiositatibus gratia, sive ad eos cōfū-
tandos, sive eos propria in domo, sive in aliena
dicator. li-
bros hæreti-
corum, corri-
guantur.*

Quintus

Depro-
tinidet
refin-
sionis

73

qui eos libros ad breue tempus detinet , vt ad

vnam, vel duas horas , vel etiam ad vnum, vel

duos dies, quamvis adsit , eos Superiori con-

signandi opportunitas. Quia haec retinetur in

hac materia modica censeretur. Qui vero retine-

ret unum libri folium, (mei Sacerdotij venia) ab ex-

communicatione non excularetur. Quia sicut le-

gens unum folium, in censurā incidit, ita & re-

tinens incurrit. Porro licet quis longiori tem-

pore

Sect. I. De Fide, Receptiores Sententia^e. 11

pore apud se volumen retineat, donec opportu-
num tempus tradendi offeratur, excommu-
nicationem non incurrit, neque delinquit, si
abstinet scandalum. *Sayrus libr. tere. capit. quint.*
numer. 6. Diana part. quint. tract. at. quint. resolu-
t. 43. Graff libr. quart. capit. 18. numer. 48. Lay-
man. libr. secund. tract. at. prim. capit. 15. numer.
sevimus. Reginaldus libro nono, numero 256.
Bonacini. De Censur. dub. 2. question. 5. punct. 4.
numer. 15.

70 Censentur libros hæreticorum imprimere,
Dynam quicumque ad eorum impressionem propin-
dicatur, ut sunt dominus officinæ,
imprimere. cuius voluntate, seu auctoritate ceduntur, qui
impensis pro editione facit, qui typos ordi-
nat, qui torculari premit, vel madefaciant
armamento chartam, qui exemplar imprimatum
corrigunt, &c. Sarius de Censur. dub. 2. 1. sect.
2. Fillius tract. t. 16. numero 46. Toletus lib. 1.
cap. 19. num. 20. Layman. lib. 2. tractat. prim. cap.
15. num. 7.

71
Quicquiam
sicutor
defendeat,
Dicuntur vero libros haereticorum defendere, qui affirmant, illos non esse praus, non esse comburendos; vel qui impediunt, ne ab Inquisitoribus inueniantur. Quod quidem etiam extendit ad eos, qui defendunt hos libros gratis disputationis. Sayrus de Cen. libr. ter. capi. quint. numer. 18. Sanchez libr. secund. Decalog. capi. 10. numer. 5. Bonacini de Censur. dub. secund. question. 5. punt. secund. numer. 17. Graffis pa. prim. libr. quart. cap. 18. numer. 50. Layman. libro secundo, tractat. prim. cap. 15. namer. septim.

Excommunicationem incurrit, qui libros
haereticorum, vel alterius damnati Auctoris,
aque prohibiti ob haeresis, aut falsi dogma-
tis suspicionem legit, aut retinet. Quæ excom-
municatione fertur in regula decima Indicis li-
brorum prohibitorum. Nulli tamen est refer-
vara. Eadem censura afficiuntur legentes li-
bros, & scripta, quæ contineant diuinationes,
sortilegia, ut sunt tractatus Geometriae, Hidro-
mantia, Hydromantia: sive in quibus conti-
nentur sortilegia, veneficia, auguria, auspicia,
& incantationes Magicae artis. Quia volumi-
na eiusmodi prohibita sunt ob haeresis, vel
saltum ob falsi dogmatis suspicionem. Azorius
rom. l. 7. c. 16. 9. 5.

73 Profecto libri illi suspicione hæresis noratur, qui continent propositiones hæresim sapientes, male sonantes, temerarias, vel scandalosas, ex quibus error oriari, aut inferri potest. Propositione vero dicitur *hæresim sapere*, ex qua, etsi per evidenter consequentiam hæresis nequeat inferri, per consequencias tamen probabiles, & moraliter certas potest deduci. Dicitur *male sonans*, qua etsi sensum duplicitem patitur Catholicum scilicet, & hereticum in sensu tamen heretico accipi consuevit. *Temeraria nuncupatur*, qua in rebus fidei, & morum aperte terminos rationis, & autoritatis legitima excedit. *Scandalosa* vero dicitur, qua ex sui ratione aliqui offendiculum erroris in rebus fidei, vel morum subministrat. Ad hæresicorum libros reducantur libri Astrologie, judiciorum, Thalmudi, Cabalistici, ac alij nefariorum libri, quos similiter legere, aut retinere nemini licet sub letali piaculo, & aliis poenis, de quibus Clemens VIII. const. 20. & Vrbanus VIII. Denique peccat etiam lethaliter

legentes, ac retinentes libros in Indice Romano absolutè prohibitos, etiamq; propter hæresim prohibiti non sint vel eius suspicione: sive sint Hæresiarcharum libri de materia indifferenti, aut moraliter bona tractantes, quib; Auctorum abominationem prohibentur: sive sint volumina materias in honestas, penitiosas, scandalosas, aut male sonantes in re mortuum, aut virtutis continentia. Id quod de libris, & Auctoriis in S. Inquisitionis Expurgatorio prohibitis dictum existimat. Regulas Indicis variisque consule.

Præterea legens scholia, seu additiones hereticorum, quæ in Catholicorum voluminibus continentur, excommunicationi latæ in Indice subiacent. Quia legata scripta damnata ob hæsim, vel ob falsi dogmatis suspicionem. 74
Sanch. l. 2. c. 10. num. 2. 5.

Hæretiarum libri, tam eorum, qui hæreses innenerunt, vel suscitaverunt, quam qui hæreticorum duces fuere, vel sunt, qui de Religione non tractant, approbat à Doctoribus Catholicis Episcoporum insulæ, permittuntur. At ubi Bulla Cœnæ non est vbi recepta, vt in Gallia, Anglia, Germania, Catholici legentes libros hæreticorum continentines hæreses, vel de Religione tractantes, excommunicationem non incurunt, si legerint studio digneendi, ac confutandi eorum errores. Azorius *tomo primo*, *libr. oitauo*, capite 16. *quæstione sexta*. Layman, *libr. se und.* *tractat. prim.* *capit. 15.* *numero quarto*. Bican. 2. 2. *capit. 15.* *quæstione octaua. numer. quin*. Sanchez *libr. secund.* *De. catalog. cap. 10. num. 42.* Diana part. 2. *tractat. 11.* *refutatio. 35.*

Cum nosceretur, lectionem librorum prohibitorum magno esse sincerę fidei cultori, p. detrimento, ac licentia libros huiusmodi legendi nimium excrevissent. Gregorius V. motu proprio in Bulla, que in capitulo Apostolorum officium 30. Decembris 1622. omnes, ac singulas licentias legendi, & habendi libros quoscumque ob haeresim, vel alia dogmatis suspicionem, vel alias quomodolibet prohibitos, quibuscumque personis quisuscumque gradus, ac conditionis existentibus antea concessas renocavit, cassavit, & annullavit. Et declarauit, libros per huiusmodi licentias permisso legentes, aut habentes precias in Sacris Canonibus, Constitutionibus Apostolicis, & Indicibus librorum prohibitorum contentas incurrere. Præterea præcepit illos, qui aliquos similes libros habere sciēnt, ut eos denuncient. Denuntiū de cætero similes licentie nonnisi à Congregatione S. Officii, que singulis hebdomadis coram Pontifice haberet assolvent, concedantur. Hæc Greciorum.

74
De legenti-
bus scholia
haeticorum
in Catholicos
libro.

75
*De libris
bæreti orum
approbatis
authoritate,*

76
De licen-

CAPVT X.

De Absolutione ab hæresi.

AB hæresi interna tantum , vel externa
solum, potest absoluere quilibet Confessio-
nari

12 Theologiæ Moralis Lib. XLVII.

Ab hæresi sarius ad confessiones audiendas approbat. **interna tā-** Ab hæresi autem interna, & externa simul, **tum velex-** quæ sit publica, ex iure solus Papa absolvit. **terna tanū** Ratio prioris est, quia hæresis solius excom-**guilibet Cō-** municationis ratione reseruatur: at hæresis lo-**fessarius** lüm interna, vel externa solum abesse errore **approbatu** interno, excommunicationi non subiicit, cum **ab oluit.** de internis Ecclesia non iudicet: nec censura **Ab interna** contrahatur nisi ob delictum consummatum **& externa** ex errore intellectus. Posterior autem ex Bullæ **simil. Papa** Cœna contextu liquet. Nauarra **Cœna cap. 11.** **solus.**

numero 27. Toletus libro quarto, capite quarto, numero sexto, Sayrus in Clani, libro quarto, capite quarto, numero 11. Suarius de Censu, dubio quarto, sectione tercia, numero 22. Fagundez precepto secundo, Decalogi libro octavo, capite octavo, numero 39.

78
Tria requi-
runtur, vt
hæresi cen-
seatur.

Portò ut hæresi dicatur externa tres con-
ditiones requirantur in verbis, signo, vel facto
manifestante. Prima ut ita illud sufficienter
manifestet internam hæresim, quod si aliquis
adset, posset illam percipere, sive ex sola ta-
lis signi natura, sive ex circumstanti loci,
temporis, & aliorum concurrentium. Quia si
per illud hæresis comprehendendi non potest, ha-
reticus manet non solum occultus, sed internus, vnde non potest excommunicationem in-
tere. Secunda, vt actus sit de se malus, & lethali-
us non per solam relationem ad actum inter-
num, sed etiam secundum operis externi qual-
itatem, & quantitatem: Quia excommunicatio,
& similes graues penæ non imponuntur nisi
propter actum extnum, qui ex natura sua,
& secundum quod extenus est, mortalis exi-
stit. Tertia, ut actus ille extenus sit hæresis
confessio. Vgolinius de Censu. Papa referu. parte
secunda, capite primo, Paragrapho primo, numero 17. Bannes 2.2. question. 11. articulo quarto,
dubio secundo, Valquer 1.2. disputat. 16. capite
quinto, numero 20. & 21. Sanchez libro secundo,
Decalogi capite octavo, numero septimo, Manuel.
tomo primo, summa capite 80. numero octavo,
Gutiérrez qq. Canon. libro primo, capite quinto,
numero 13.

79
Quid circa Episcopi possunt ab hæresi occulta absolu-
re ex Tridentin. s. 24. cap. 6. Neque per sub-
absolutionē sequentes Bullas Cœna fuit eis hæc sublata
ab hæresi potestas. Portel verb. Episcopus, numero primo,
possint E. Cœnæ ad caput septimum, regula S. Francisci.
lect. 11. Putean. 2.2. question. ii. articulo quarto,
dubio secundo, Fagundez precepto secundo, De-
calogi libro octavo, capite octavo, numero 32. Imò
pro hæresi manifesta etiam concedit Episcopis
hanc potestatem in regionibus septentrionalibus Layman. libro primo tractat. quint. parte
secunda, capite quinto, numero secundo, propter
frequentiam calumnæ, & difficultatem adeundi
Pontificem. Vnde Episcopis Belgij, (verbis
gratiâ), Gregorius XIII. Bollam expeditum anno 1576. die 25. Februar. cuius vi possunt ab
hæresi manifesta absoluere, & ab aliis casibus
Papa reseruatis, etiam in Bulla Cœna: hanc
que potestatem possunt etiam cuilibet Sacer-
doti idoneo delegare. Bassæus verb. Hæresis,
numero 18.

80
Quid Do-
mini In-
quisitores. Domini Inquisitores habent facultatem ab-
soluendi ab hæresi non solum in foro externo,
sed & in foro conscientia. Et huiusmodi facul-
tas competit cuilibet Inquisitori, & non toti
Consistorio. Lorichius verb. Hæreticus, §. 12.

Putean. 2.2. question. 11. articulo. quarti, dubio se-
cund. Sanchez libr. 2. Decalog. cap. 12. Diana p. 1.
tract. 5. refol. 3.

Bullæ, & Iubilei in quibus conceditur facul-
tas absoluendi ab omnibus casibus Bullæ Cox.
Quid Con-
traf. 5. refol. 3. Confessarius electus potest a crimine ha-
fæsarium absoluere, nisi contrarium à Dominis In-
quisitoribus ex speciali induito exprimitur.
Et ita declaratum fuisse in Sacra Penitentia-
ria Roma testatur Fillius tractat. 8. numero
265, & docent Reginaldus libro oit. suo, numero
tertio, Fagundez precepto secundo, Decalog. libro
octavo, capite octavo, num. 38. Diana p. 1. tract. 5.
refol. 1.

Posunt Pralati Regulares subditos suos ab-
soluere ab hæresi occulta ex Pij V. priuilegio. **Quid Pra-**
Qui si probabile est, authoritatem Episco-
porum non esse reuocarant per Bullam Cœnæ, latus.
fine dubio Superioris Regularis ex prefato
Pij priuilegio apud Rodriguez tomo primo, 99.
Regul. question. 61. articulo nono, possunt ab oc-
culto hæresi absoluere nam extensio Pij gene-
ralis est quoad omnes facultates. Imò in parti-
bus Ultramontanis, in quibus non viget Sanct. Inquisitionis Officium, ex novo decreto Re-
gularibus concessio à Paulo V. possunt Pralati
Regularis caulas ad Sanct. Inquisitionis Offi-
cium attinentes cognoscere: ita tamen ut po-
stea quæcumque per ipsos acta fuerint Sanct. Inquisitionis officio indicentur. Sanchez de
matrim. libro octavo, dubio secundo, numero tertii,
Suarius de Relig. tomo quarto, tractat. 9. libro se-
cundo, capite 20. numero 11. Coriolanus de casibus
referu. parte prima, sectione prima, articulo 23.
Diana parte prima, tractat. quint. refol. sext.
Ex qua concessione constat, Prelatos posse
absoluere subditos etiam in foro externo ab
hæresi in pfectio calu., & per consequens à
reliquis casibus Bullæ Cœnæ, Cœnæ ad c. 7.
regula D. Francis. lect. 12.

Ex probabili sententia assertente, non dero-
gari Mendicantium priuilegiis per annum
Bulla Cœnæ publicationem, possunt Mendi-
cantes approbari iuxta formam iuris facultares
absoluere à casibus Bullæ Cœnæ, & etiam ab
hæresi modo sint occulti. Quia ex concepcione
Urbani IV. apud Rodriguez tomo primo, 99.
Regul. question. 61. articulo tertio, possunt Patres
Carmelitæ ex licentia Prelatorum Ecclesiæ,
sive ab ipsis approbatis, confessiones omnium
Christi fideliem ad eos recurrentem causa
deuotionis audire, nisi talia commiserint, pro-
pter quæ esset Sedes Apostolica merito con-
solenda. Sed pro hæresi, nisi illius sit, qui inha-
resum coram Iudice competenti abiuratum sit
relapsum, non est merito consulenda Apostoli-
ca sedes. Quia Sextus IV. provi habetur in li-
bro Monumenta Ordinum, concil. 345, decla-
ravit, solum esse ad Sedem Apostolicam meri-
torum destinandos hæreticos relapsos, schismati-
cos, & qui literas Apostolicas falsificasset, aut
ad infideles prohibita detulissent. Ergo ab ha-
resi occulta possunt præfati absoluere. Portò
per Tridentini decretum s. 24. c. 6. calus hi
occulti iam non sunt Papales, sed Episcopales.
Sanchez libro quarto Decalogi capite 54. numero
ro 27. Diana parte prima, tractat. ii. refol. 18. &
parte 3. tractat. 2. refol. 13. & p. 4. tr. 4. refol.
239. volens conciliare facultatem Tridentini
Episcopis concessum cum Bulla Cœnæ potest
pro

Sect. I. De Fide, Receptiores Sententia. 13

promulgata inquit, *Repte dici potest.* Bullam Cœna solum prohibet *absolutionem heresis,* & iorum criminum, quando publica sunt, & ideo non derogari faciliat Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est. Porro haec sententia anno 1519. 18. Iulij, in consistorio Sacrae Congregationis Cardinalium visa, tolerata est. Et tanquam probabilis a multis Regulis Academiae Duensis admissa. Quid sentiam *set. 2.* exponam. Porro non derogari per Bullam Cœna Mendicantium priuilegiis assertore Rodriguez tom. 1. q. 7. Regular. q. 20. art. 9. Suar. de Reg. tom. 4. tr. 10. l. 9. et 10. m. 18. Diana p. 1. tr. 5. resol. 6. Soula in Bul. Cœna c. 13. d. 100.

⁸⁴ Potest ab heresi absoluere quilibet Sacerdos, etiam non approbat in articulo mortis: plax sacerdotum in mortuis attinetur. & iuxta probabilem admodum sententiam etiam præiente Confessario approbat, vel Superiori, cui heres referatur. Quia iuxta Tridentinum nulla reseruatio est in mortis articulo: quod verum non esset si presente Praetato, vel Confessario approbat, iphi, & non alteri fateri licet, hoc enim aliqua reseruatio esset. Nauar. l. 5. Consil. de penit. conf. 15. Henr. 1. 6. c. 1. num. 4. Manu. tom. 1. q. 9. Regul. q. 56. a. 4. Vega. tom. 1. sum. c. 6. casu. 16. Diana p. 1. tr. 5. resol. 5. & p. 4. tr. 4. resol. 16. 1. & p. 5. tr. 5. resol. 6. 5.

CAPUT XI.

De Hæretorum Pœnis.

⁸⁵ **D**uplices sunt hæretorum pœnæ, quædam Ecclesiastica, ut excommunicatione, irregularitas, priuatio potest spiritualis, inhabilitas ad Beneficia, ac ficia, &c. quædam sunt ciuiles, ut priuatio bonorum officij publici, famæ, & vitæ. Omnia autem, que de pœnis hæretorum dicuntur, locum habent in apostatis à baptismo, id est, in iis, qui post baptismum receperunt ad Iudaismum, vel Paganismum defunctionem, *de hæretico.* in 6. Quia Ecclesia idem habet ius in omnibus ratione baptisni. *Sic omnes.*

⁸⁶ Prima ergo pœna spiritualis hæretici est excommunicatione maior, non solum nunc per Bullam Cœna, quæ annis singulis feria quinta Cœna Domini innovatur sed etiam per Intermissionem III. cap. *Nouerit, de sent. excomm.*

⁸⁷ Secunda est Irregularitas. Colligitur ex cap. *Sal. berrimum, cap. Convenientibus, 1. q. 7.*

⁸⁸ Tertia est priuatio omnis iurisdictionis Ecclesiastice. Vnde ipso facte est suspensus ab officio, & Beneficio id est nec ligare, nec solvere potest. *Quod intelligendum est de hæretico nominatum excommunicato, & publicè denunciato, & seclusa externa necessitate. Quia iurisdictione ab Ecclesia datur, & ab eius libera voluntate pendet. Ergo cum ei liber, potest illum auferre, sicut in hoc casu intendit. Retinet tamen hæreticus potestatem Ordinis, ad confacienda validè Sacramento. Quia haec potestas fundatur in charactere Sacerdotali, vel Episcopali, qui est indelebilis.* *cap. Audiuimus, cap. Aperi, cap. Miramus, 1. q. 2.*

⁸⁹ Quarta est inhabilitas ad Beneficia. Vnde Escobar, & Mendoza, *Theol. Moral. Tom. VI.*

hæretici, eorumque filii usque ad secundam *Quæria ad generationem ad nullum Ecclesiasticum Be- neficium, seu officium publicum possunt ad- inhabilitas.* mitu: quod si fecerit actum fuerit, erit inane cap. *Quicunque, § Hæretici, de hæreticis in 6.*

Quinta est peiatio dignitatum, ac Beneficiorum Ecclesie. Vnde hæreticus statim post lapsum in heresim privatus est ipso iure titulo *Quinta priuatio di- Beneficij, non tamen possessione. Quia non dignitatum, cogitur illud dimittere, nisi postquam crimen ac Beneficium fuerit per sententiam Iudicis declaratum. Li-*

ciorum Ec- cet posse impetrari tanquam vacans, etiam cleisia. ante sententiam declaratoriam criminis. *Cap. Vi commissi, §. Prinandi, de hæret. in 6. Bulla cum ex Apostolatus. Cap. Licit Episcopus, de pra- bend. in 6.*

Sexta denique est Ecclesiastica sepultura priuatio. Debet tamen hæreticus esse manifes- ⁹¹ *Sexta, se- tatus, & in hæresi decedere; quia occulus priu- pultura pri- tuus non est. cap. Quicunque, de hæret. in 6.* *natio Eccle- siaстica.*

Prima vero pœna Civilis hæretici, qui exte- ⁹² *Prima pa- rius suam hæresim prodit, est omnium honorū confiscatio. Statim enim est priuatus in foro conscientia omni dominio, quod transfertur in fiscum, retinet tamen possessionem, quovis que per Iudicis sententiam de criminis con- demnatur; tunc enim fiscus eas ibi vendicat.* *cap. Cum secundum leges, de hæret. in 6.*

Secunda est priuatio omnium officiorum pu- ⁹³ *Secunda, priuatio pu- blici officij.* blicorum. Vnde hæreticus non potest esse Ad- vocatus, Tabellio, aut Procurator, nec publi- cum aliud officium acquirere. Quia est excom- municatus, sicut ab Ecclesia divisi. *Cap. Vi commissi, de hæret. in 6. cap. Nulla officia, dist. 5. 4.*

Tertia est infamia. Vnde hæreticus post Iu- ⁹⁴ *Tertia est infamia.* dicis sententiam declaratoriam criminis iuris infamiam contrahit. Nec enim opus est, ut Iu- dex reum condemnem, ut infamem, sed tantum ut crimen declaret. Attamen si hæretus crimen fuerit notorium per facti evidentiā, hæreticus infamiam facti, non iuris contrahit. *Cap. Excommunicamus, de hæret. leg. 1. ff. de iis, qui no- tantur infamia.*

Quarta deum pœna est capitum supplicium. ⁹⁵ *Quarta, ca- daria, & Germania inferiori. Alibi ligatis mani- pris suppli- bus in flumen prolixiuntur, ut in Geldria. A pud- cium.* Alicubi hæretici gladio necantur, ut in Flan- dia, & Germania inferiori. Alibi ligatis mani- pris suppli- bus in flumen prolixiuntur, ut in Geldria. A pud- cium. Italiani, Hispaniani, & Galliani igni traduntur. *leg. Arriani. C. de hæret. Hæc omnia secunda sunt in iure iuris, ex æquitate tamen ali- quando alter fit, prout Provinciarum fert- vus. Lege de his pœnis Alfonsum de Castro lib. 2. de iusta hæretico, punit. capit. 9. Azorium tomo primo, libro octavo, capit. 11. 12. & 13. Syl- lum 22. question. 11. artic. tert. ques. tert. quart. & quint. Sancium libro secundo. Dealogi. Fillium traditum 22. capit. septimo. Cardina- nalem de Lugo, & Ferdinandum de Cas- tro Palao sectione secunda, passim ci- tandos.*

Potest pœna hæretici relapsi est, ut Curiae ⁹⁶ *Heretici spe, quamvis sui delicti egerit péniten- relapsi pœ- tiam. Ei tamen Eucharistie Sacramentum na- non denegator. Et si pertinax persistat, vius exurio: ut etiam non rela- plus, si obstinatè in hæreti perseveret. Verum iure Canonico relapsus dicitur ille, qui postquam publicè coram Indice hæ- sim abiurauit, in eandem, aut in diuersam aliam incidit.*

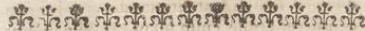
B

14 Theologiae Moralis Liber XLVII.

incidit. Si autem quis sepius relabatur in heresim, à qua tamen recellerit per cordis pénitentiam, vel otis coram Confessore, non verò per abiurationem coram Iudice, non habetur pro relapso, iuxta communem sententiam ad. cito. *Consensus de heret. in 6. Castro l.2. de in- fia. heret. punit. c.2. Azot. 10. l.8.c.14. Director. Inquisit. p.2 q.40.55. & 58. Simanc. de Cathol. in it. tit. 57.*

97
Per absolu-
tionem a
censura, &
peccatis ha-
reticus non
liberatur
ab aliis pe-
nis.

Hæreticus per absolutionem à censuris, & peccatis, ab irregularitate, & inhabilitate ad officia Beneficiastica non liberatur, nec pristinæ dignitati restituitor. Constat ex praxi Ecclesiæ, ac multis Canonib. *Causa n. 9.7. Vnde hæreticus, si Clericus sit; ad laicam communionem admittitur. Quadruplex vero dispensatio impetrari potest, templa, ad exercitium ordinum antea susceptorum admittatur; plena vt possit fieri Sacerdos; plenior, vt ordinetur Episcopus; plenissima, vt ad Superiorum dignitates recipiat, quemadmodum D. Petrus post triam negationem Summus Ecclesiæ Pastor est constitutus. D.Th. i. p.q.89. a.3. Sylvestr. v. Hæresi. q.14.n.21. & v. Irregularitas, q.5. Azor. tom. i. l.8.c.19.q.6.*

CAPVT XII.

De Confessario ad Venerem so- licitante.

98
Confessa-
rios solici-
tans in fide
suspectus.

Vm Confessarius in Sacramentali Confessione penitentem sollicitans ad turpia, sit in fide suspectus, vt tenent Penna p. 2. dicitur com. 81. Sola in *apboris in- quisi. l.1 c.34.n.8. operæ pretium duxi ad Tra- statu de Fide complementum nonnulla hic de hoc grauissimo crimen generatim prælibare, vt ad Dubia inferius apponenda via ster- natur.*

99
Pij Ep. cir-
ca hoc con-
stitutum.

Pius IV in Bulla, qua incipit, *Venerabili Patri Archiepiscopo Hispanensi, que edita fuit, & publicata die 16. Aprilis, anno 1561. solum concedit Inquisitorum generali iurisdictionem puniendi per se, vel per alios à se deputatos, delinquentes Sacerdotem tam sæcularem, quam Regularem Regnum Hispaniæ, qui Sacramento Confessionis abutuntur nempe scensinas penitentes ad inhonestos actus, dum earum Confessiones audiunt, allicio, ac prouocando, aut allicere, vel prouocare tentando, & procurando. Super iis, (ait Pontifex) diligenter inquiras, & iuxta facultatem tibi contra hæreticos, aut de hæresi suspectos à Sede Apostolica concessarum continentiam, ac teno- rem procedas.*

100
Clementis
VIII.decre-
tum.

Postmodum Clemens VIII. vt fertur in Su- premi Senatus Inquisitionis decreto edito die 3. Decemb. anno 1592. solum statuit, Inquisitorum generalem in Hispania procedere posse aduersus quolibet Presbyteros sæculares, ac Regulares, qui in Sacramento Penitentia, seu in actu Confessionis Sacramentalis sollicitauerint mulieres penitentes, ad impudicitiam, seu

peccata carnis, sicut in aliis causis sanctissimis Inquisitionis Officium pertinentibus, sicut ha- benuerit etiam priuatius quoad Superiores Regularium, cuiusvis Ordinis, & Congrega- tionis, etiam Mendicantium existant; ipsi que Regulares non eximi ab onere denunciandi huiusmodi delinquentes eidem Sancto Offi- cio, quemadmodum in aliis causis S. Inquisi- tionis, in quibus alij fideles de iure tenentur.

Denique Gregorius X V. die 30. Augusti anno 1612. & sui Pontificatus 2. constitutionē edidit aduersus sollicitantes Sacerdotes. In qua primò refert, & cōfirmat Bullam Pij IV. illam, quod non solum in Hispaniarum Regni, sed in quibusvis Christiani Orbis partibus firmiter, ac iniurialiter obseruari præcipit. Secundò, ne de pena his delinquentibus imponenda, & de modo procedendi ab aliquo possit dubitari statuit, quod omnes, ac singuli Sacerdotes tam exempti quam non exempti, qui personas, quecumque ille sint ad inhonestæ sue inter se fuerit eum alii quomodo libet perpetrandâ, in actu Sacramentalis Confessionis, sive ante vel post immediatè seu occasione, vel prætexta Confessionis huiusmodi, etiam Confessione non se- cuta: sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quoquevis, ubi Confessiones Sacramentales audiuntur, seu ad Confessiones audiendas electo, simulantes ibi Confessiones audire, sollicitare, vel prouocare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, seu tractatus habuerint, in officio S. Inquisitionis severissime puniantur. Tertiò ap- ponit modum de illa delicto cognoscendi: re- mittit enim eius cognitionem tam Inquisitoribus, quam locorum Ordinaris simul, vel se- paratim. Quartò adiicit eos, qui in aliquo ex huiusmodi nefaris excessibus culpabiles fuerint reperti, pro criminis qualitate, ac circum- stantiis puniendos esse, nempe suspensio ab execuzione Ordinis, priuatione Beneficiorum, dignitatum, ac officiorum perpetuaeque inhabilitat ad illa: necno vocis actiue, & passiue, si Regulares fuerint, exilijs, damnationis ad tri- remes, carceris perpetuæmo si pro delicti gra- uitate maiores penas meruerint, præcedente degradatione Curia sæculari puniendi tradan- tur. Quintò impeditur facultas venerabilibus fratribus S. Romanae Ecclesiæ Cardinalibus, Generalibus, Inquisitoribus, ne delictum tam enorme, & Ecclesia Dei tam pernitosum re- maneat ob probationem defectu imputatum, cum difficilis sit probationis, testibus etiam singularibus concurrentibus, presumptionibus indiciis, & aliis administris delictum probatum esse arbitrio suo iudicandi, & Curia sæcu- lari reum tradendum esse pronunciandi. Sextò imperat omnibus Confessariis, ut suos penitentes, quos non erint, sive ab aliis sollicitato, mo- neant de obligatione denunciandi sollicitantes seu tractantes de inhonestis Inquisitoribus. Quod si hoc officium prætermiserint, vel penitentes docerint, non teneri ad denunciandum confessarios sollicitantes, seu tractantes, jidem locoru Ordinarij, & Inquisitores illos pro modo culpa punire non negligant.

In Bulla Pij IV. & in Clementis VIII. de- creto solū de sollicitatione mulieris sermonē habe- ri. At in Bulla Gregorij XV. cuiusvis præcae- ri sollicitationē, vt cōstat ex illis verbis: *Quocunq[ue] g[ra]m-*

101
Compre-
distr. , qui
familiam,
aut virum
sollicitat in
Balla Gr-

Sect. I. De Fide, Receptiores Sententia. 15

104 que ille sint, ad in honesta, &c.
Et qui in Tertio, ex decreto Pij IV. & Clementis VIII. Sacerdotem in Confessione
ante, vel solitatem venire puniendum. At ex decre-
to Gregorij sine in Confessione, sive extra
famem, vel ante vel post immediatè, sive in Confessio-
nem, seu in loco Confessionibus audiendi
ratio sum, deputato, simulante audire Confessionem, &
lae Coef. pœnitentem solitantem, aut cum eo in ho-
famem, ad nostra tractantem panendum venire.
Quarto, in decreto Pij, & Clementis nullam
initiat. obligationem præter eam, quo iure natura in-
ies est, imponi pœnitentem Confessionem denun-
ciantur. At in decreto Gregorij presupponi, pœ-
figuras intentes teneri Confessarium, sic sollicitan-
tientem denunciare: & insuper præcipi omnibus
de obiga Confessariis, ut eos de tali obligatione
time aen. moneant.

Quinto in Bulla Pij, & in Clementis de-
creto committi huius delicti cognitionem In-
quisitorum Generali Hispaniarum, & ab eo de-
Omnibus putatis. At in Gregorij decreto omnibus to-
Christiani tuis Christiani Orbis Inquisitoribus, & loco-
rum Inquisitorum Ordinariis simul vel separatim cognos-
toribus, & cendi facultatem impertiti.

Item Or Sexto, Bullam Gregorij non esse in Hispa-
niis receptam ex eo capite, quo Inquisidores
in cognoscendis locorum Ordinaris æquales sunt contra de-
cussat. ceterum Pij, & Clementis, quo ipsi soli de hoc
crimine primative cognoscunt. Evidenter esti

107 ex hoc capite acceptata non sit, in aliis rece-
pta non est quibus annis singulis promulgata.

Hispania Septimo, Paulum V. die 16. Septembri anno
recepit quo 1608. Bullam promulgasse, qua incipit, Dilecti
ad Ordina, fili, explicat Roderic Acunna, in qua confi-
rmat Bullam Pij IV. & concedit facultatem In-
quisitoribus, ut valeant procedere contra Con-
fessarios sive seculares, sive Regulares, qui Sa-
Quid circa etamento pœnitentia in Sacramentali Con-
loc Paulus confessio abutuntur mulieres pœnitentes ad
Istam, actus in honestos, dum eatum audiunt Con-
fessiones, allicendo, ac pronocando; sen allice-
re, ac prouocare tentando: & eos punire provt
ioris fuerit, eti opus fuerit, illos degradare, ac
Cure seculari committere. Cum autem haec
Bulla edita sit pro Portugalia, & Albaniis
Regnis, & ita hac Bulla quam Pij IV. & Cle-
mentis VIII. generaliter non loquantur video
Gregorii XV. has constitutiones confirmal-
les, ampliasse, & extendisse ad omnes ubique lo-
corum existentes. Et Urbanum VIII. per Emi-
nenissimum Cardinalem Millinum scribere
mandass literas die 3. Octobris, anno 1616.

Archiepiscopis, seu illorum Vicariis Generali-
bus, ut cunctis Sacerdotibus Regularibus, ac
secularibus in actu approbationis ad audiendam
Confessiones legatur constitutio Grego-
rii XV. maxime. cuius initium est. Mandan-
te, ut monere possint, sollicitantes esse denun-
ciandos, & si ipsi omittant possint ab Ordina-
riis, vel Inquisitoribus puniri. Præterea ipsum
Urbanum præcepisse, ut singulis annis, feria 6.
post Octauam Assumptionis Deiparæ Superio-
res Regulares sub pena priuationis officij, ac
voce actiua, & passiuæ, ipso facto incurrienda,
in publica mensa, seu capitulo ad hoc specia-
lier concurato: & in quolibet Capitulo ge-
nerali, vel Provinciali seu Conuentuali
teneantur suos monere subditos circa obser-
vacionem & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.

uantiam Apostolicarum Constitutionum ad
Officium S. Inquisitionis pertinentium: & in
specie de hiltque in decretis Pij IV. ac Grego-
rii XV. sunt expressa.

Enim vero ex edito quod annis singulis 109
Domini Inquisidores assolent publicare in Vr. ^{qua} sex
bibus, ubi Sacrum Inquisitionis Tribunal erit, dies post
gitur, scilicet ostenditur, quam stricta sit in pœnitentiæ editi pœnitentia
obligatio Confessarium sic sollicitantem publicationem
denunciandi, & quam efficaciter intendat gerenda est
Ecclæsia huic gravissimo crimini remedum dentificatio
adhibere. Tenerit ergo pœnitentis sollicitans, Et quoniam
& quis id sciens Confessarium sollicitantem do bi dies
denunciare Inquisitoribus intra sex dies, computadi
putandos quidem à die publicationis editi,
sive à die scientia editi. Vnde pœnitentis editi
Est ignarus, seu iusta causa impeditus tenetur,
scientia aduentante, vel ceplante impedimen-
to, denunciate. Suar. de Censur. d. 20. sect. 1. n. 14.
Henriquez. l. 1. c. 18. num. 6. Porro in praefatis
sex diebus non annumeratur dies naturalis
publicationis, sed à die immediate sequenti in-
choandus sex dierum numerus. Diana p. 4. 17. 5.
resol. 41. citans Freitas. Acunna q. 21. n. 4. afferit,
sciemnam editi ignaram non teneri denun-
ciare Confessarium statim ac sciverit, sed intra
dies in edito præscriptos; ne sic deterioris
conditionis quam gnarae. Idem dic de illa, quæ
ob aliquod impedimentum excusat, cum ea
dem sit ratio.

Tenerit etiam denunciare, qui audiuit à vi-
tis, aut à feminis probis, & fide dignis: cui si à ¹¹⁰
leibus, non dignis fide. Et omnes feminae, ¹¹¹
ac personæ, eti nobilissimæ, & egregiae sint, qui à fide
nisi firmitas, clauraria, aut alia iusta causa excu-
set. Et si Inquisitores non possint contra Reges ^{nisi}, sive sit
ac Principes procedere non recognoscentes in Rex, sive sit
temporalibus Superiorum: tamen subiiciunt ¹¹² feminae
Inquisitionis Edito quoad effectum re-egregia.
uelandi. Acunna q. 22. n. 14. Freitas citans Trul-
lench. l. 1. Decal. c. 1. d. 18. n. 12.

Sciens sollicitationem, tenetur denunciare ¹¹³
etiam transacto sex dierum tempore, vbi pri- ¹¹⁴
mum editi scientiam habuerit. Quia præce. ¹¹⁵
satio sex dierum tem. ¹¹⁶
prum est perpetuum, donec renocetur. Suar. de
fide, d. 20. sect. 4. n. 11. Aula de Censur. p. 2. cap. 5. pore.
d. 5. Ioan. Sanc. in select. d. 1. n. 61. & 62. Pœnitent
tens igitur, aut alius quisvis delicti consciens, &
editi gnaris non denuncians intra terminum
excommunicationem incurrit, à qua absoluvi
non potest etiam per Bullam Cruciaræ, nisi
facta denunciatione, vel nisi per ipsum non
stet, quin modo fiat.

Imo non existentibus decretis praefatis tene-
tur sollicitata sub excommunicationis latræ ¹¹⁷
sententie pena Papa reservatae sollicitantem creta hoc
Inquisitoribus denunciare, vel Ordinariis. non existe-
re. Quia in decreto Congregationis universi. Inqui- ¹¹⁸
rent, denunci-
si. id præcipit circa suspeccos de hæresiat in ciare quis
Confessione sollicitans suspectus de fide cense. teneretur.
tur. Diana part. 4. tr. 1. 5. resol. 41. Decretum
autem Congregationis datum est die 3. Ianua.
anno 1613.

Denunciatio huiusmodi facienda est Inqui- ¹¹⁹
sitoribus & non Episcopo. Quia cognitio hu- ¹²⁰
ius delicti priuatius ad eos spectat, vt ex edito tores, non ad
constat, & ex Pij IV. & Clementis VIII. coœc. Episcopum
sionem, præfidelium apud nostrates comprobā, deferenda
te. Patet etiam ex Pauli V. constitutionibus, esti denun-
ciati, vbi cauetur, Episcopos per se solos no posse cri-
tatio-

B 2 mine

16 Theologiæ Moralis. Lib. XLVII.

mine animaduertere, sed simul cum Inquisitoribus. Sicut de crimen hæresis practicatur. Acunna q. 12. q. 18. Freitas tr. de Confess. sollicit. quæst. 2.

ii4 Sol. citans Profecto sollicitans eti grauissimè delin-
Sol. citans quer, non tamē id est excommunicatus, nec
non est ex- peccarum id est reservatum: ideoque potest,
communicatio seruatis seruandis, absque prilegio absolui.
status. Rodriguez p. 1. sum. c. 207. concl. Henr. l. 3. de pe-
nit. c. 10. n. 7. lit. H. Freitas qu. 21. n. 2. 1. 3. & 2. Ant. de Sol. Aphorism. inquisit. l. 1. c. 34. nn. 6. 2.
Trull. l. 1. Decal. c. 3. d. 8. n. 16.

ii5 Omittens sine causa denunciationem soli-
Omittens / citans, lethaliter delinquit. Quia res grauis
ne causa est, vt indicat aperte excommunicationis late-
denuncia sententia pena in Edicto Inquisitionis appo-
tionem le- sita. Quod quidem precatum est contra Reli-
thaliter de- gionem, & reuerentiam Sacramento debitam.
linquit. Acunna q. 10. n. 1. Henr. l. 6. c. 12. m. 6. Manuel
summ. c. 207. n. 1. & p. 2. 99 Regul. q. 27. a. 1. Bona.
de onore denunciandi, d. 6. pun. 3. m. 10. Diana p.
sarium par- 4. tr. 5. re. ol. 4.

ii6 Ut Confessarius Brevis penas incurrat, &
nas in u- vt denunciandus veniat, sufficit, quod re vera
rat, & de- solicita erit, vel ad inhonestā provocauerit, li-
nunciari debet, siq- cet solicitationis effectus secutus non sit. Quid
ficit, quod
solicitarit
licet effe-
ctus secutus
non fuerit.

id aperte in decretis exprimitur. Mulieres vi-
delicet parientes, dum earum audiunt confessio-
nes, alii iendo, provocando, seu allicere, & pro-
cure tentando.

Denique nullo modo tenetur penitent de-
vinciare Confessarium ad alia peccata, non
venerea sollicitantem. Quia nullibi cautum
est, talem denunciationem esse faciendam ne-
cet in decretis Pontificis, neque in editis
Inquisitionis: omnia enim hec solum de solici-
tationibus ad inhonestā loquuntur, ob fragilitatem
enim nature frequentius hæc sollicitatio
contingere poterat, & manus in ea consentienti
periculum. Et quia in delictis non fit exten-
sio, cap. Panis, de regul. iur. in 6. Paramus de orig.
Inquisit. l. 3. q. 10. n. 12. 1. Sanci, in select. d. 11. m.
2. 3. Acunna qu. 8. num. 3. & 6. Palao tom. 1. tract.
4. 4. 9. punct. 6. num. 2. Diana part. 4. tractat. 5.
refo. iur. 17.

Addiderim, nec sollicitationem ad venerem
in aliorum Sacramentorum visu denuncian-
dam esse Inquisitoribus. Quia nullibi de hu-
milius ad
litionem. Venerem
aliorum fe-
cramentis
d. 1. & 2.

Nec quis ad
venerem
aliorum fe-
cramentis
d. 1. & 2.

SECTIO SECUNDA.

De Fide, & Infidelitate Dubia.

CAPVT XIII.

Circa Fidei Obiectum.

DVBIVM I.

An stante cognitione evidenti de aliquo
objeto possumus de illo fidem ha-
bere?

ii9 Certum
suppono.

ERITVM EST, obiectum fidei, quatenus fidei est, esse non vnum, id est, per fidem ipsum non videri, neque evidenter cognosci. He-
breo. 1. 2. Fides est sperandarum sub-
stantia rerum, argumentum non apparentium. Quia verba saltē in sensu formalī vera esse debent. Item ad credendum fide diuinā requiri-
tur specialiter Spiritus Sancti motio. Trid. sef.
6. c. 9. At ad credendum obiectis evidentiibus
hæc motio non requiritur. Quæsto igitur est,
num stante cognitione, de aliquo ob-
iecto possumus de illo fidem habere?

120 Non possumus. Quia ea, quæ evidenter co-
gnoscuntur, ab olore apparenti ergo cum fides
mis. si non apparentium, vt ait Apostolus, esse de
evidentiibus non potest. Sic D. Th. 2. 2. q. 1. a. 4.

& 5. Caet. & Bannes ibi. Scotus in 3. dist. 14.
q. unio. Richard. ibi. q. 5. Capreol. d. 25 q. v. i. a. 2.
concl. 1. & 2.

Possumus quidem. Quia plura propounderit
fide diuina credenda, quorum evidentiam ha-
bere potes, videlicet, Deum esse vnum, esse la-
tientem, esse fidelem, & potentem adimplere
promissa, &c. Sed ex eorum cognitione evidēti
non potest fidei exercitium impediti, alia de-
terioris est conditionis homo doctus indo-
ctorero. Minorem probo. Nam accedenteribus
ad Deum sive doctis, sive indoctis proponitur
fide diuina credendum: Quia est, & quia inqui-
rentibus se remuneratur sit. Hebr. 1. 1. Sed posse
contingere, quod saltem de esse Dei quis evi-
dentiā habeat: Et talis evidētiā obesse ei
non potest, quominus fide diuina id ipsum cre-
dat. Ita albert. Mag. in 3. dist. 2. 4. a. 9. Bonav. ibi,
a. 2. q. 3. Gabr. q. vni. a. 2. concl. 3. Valent. tom. 3.
d. 1. q. 4. pun. 4. alios citans. Suar. som. 2. in 3. p. d.
19. seft. 2. Coninch. d. 11. dub. 1. concl. 2. n. 5.

Probabilis existimo, his Doctoribus ha-
bentes, posse nos fide diuina omnia diuina my. Probabilis
steria credere, quorum evidentiam habemus: rem hanc
atque adeo fidem cum scientia posse compati. credo efe-
Concedo enim, ea, quæ evidenter cognoscuntur. semetipsam.
Et talis evidētiā, non undeque sed ex vi
illius cognitionis, quæ evidenter cognoscuntur:
cum autem cognoscuntur ex alia obscura,
& invidenti, apparentia non sunt. Quo-
circa cum Paulus dicit, fidem esse at-
gumentum non apparentium, intelligendus est formaliter, hoc est esse
argumentum

Sectio II. De Fide, Dubia.

17

argumentum non apparentius ex vitalis cognitio, & secundum rationem, qua ipsa mititur.

D V B I V M II.

An Deus secundum se, ut Deus sit Fidei subiectum?

Deus non est absoluē, & secundum se ut Deus, sed ut glorificator subiectum fidei. Non est, ut Deus sit fidei subiectum, ut Deus ordinatur, ut Deus fideles glorificet. Sic Marsilius q.2.a.5. Gregor. Arimin. in dñm. p.1. q.4.a.1.

Et quid? Deus ut Deus absoluē, & secundum se est fidei subiectum. Quia de Deo secundum se credimus, & ipsi, que de ipso credimus attribuimus: v.g. quod sit unus, & trinus, & bonus, & reliqua ipsi Deo extrinseca Ita Sua de fide, d.2. scd. i. Tertian. d.1. dub. 1. Tanner. d.1. q.1. dub. 2. Confinch. de fide, d.9. d.1. Vasq. p.1. d.10. c.3. & Theolog. communiter.

Hoc mihi indubiatum. Nam Deum esse glorificatorem potius est prædicatum, & id quod credimus, quam subiectum, & id de quo credimus. Vide confit. Deum ut Deum non tantum esse subiectum fidei, quatenus ipsa fide attribuimus ei prædicata necessaria: v.g. quod sit unus, & trinus, & bonus: sed etiam quatenus ei attribuimus prædicata contingentiæ ex ipsis pendentia voluntate: v.g. quod sit creator, iustificator, ac glorificator. Ex eo autem quod fides diuina ordinetur ad hoc, quod Deus nos glorificet, tantum deductum. Deum esse glorificatorem, seu finem fidei, non verū illius subiectum.

D V B I V M III.

An Deus sua ratione Deitatis, & non ut revelans sit obiectum, seu motiuum fidei diuinae?

Certum est, apud Theologos, Deum testificantem, seu revelantem esse obiectum formale fidei diuinae, sicut homo testificans est fidei humanae obiectum. Quasierim vero, sub qua ratione Deus sit formale fidei diuinæ obiectum?

Eius, ut Deus, seu sub ratione Deitatis, & non ut revelans, est obiectum, seu motiuum formale fidei diuinae. Quia obiectum formale diuinae fidei est id, in quo ultimum fidei assensu Dei, sive resolutio, & cui tanquam fundamento inititur: sed in Deum, ut Deum, & non in Deum, ut revelantem sit resolutio ultima assensu fidei: & ipsi Deo, ut Deo innititur tanquam fundatio, & non Deo ut revelanti: quamvis enim interroganti. Quare credis fidei mysteria? respondendum sit, Quia Deus revelavit: ibi autem non substitut interrogatio, vltius namque interrogari potest. Quare credit Deo revelanti, & respondendum est, Quia est infinitè verus, qui nec fallit, nec falleri potest; imo bi-interrogatio non fit, quia potest vltius interrogari. Quare Deus est infinitè verus: est Escobar, & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.

respondendum, Quia est Deus. Ergo Deus, ut Deus, & non ut revelans, est formale fidei obiectum. Sic Aureol. apud Capreol. in 3. dist. 2. 3. q. vni. 2. Greg. Arimin. in 1. vol. q. 4. a. 1.

Deus ut prima veritas revelans, & non ut Deus est obiectum formale fidei, quod significat **E**t obiectum scriptura, dum dicit, fidem Dei testimonio in- elatum non ut niti. Mat. 16. Caro, & sanguis non revelavit tibi, Deus, sed sed Pater mens. Et 1. Ioann. 5. Qui credit in filio ut prima lumen Dei, habet testimonium Dei in se. Ratio veritas re- est, quia id est obiectum formale, seu quo fidei uelans,

diuinæ, quo mouemur, & cui innititur ad cre- denium ea fidei: sed Deus ut est primus, & in- finite veritas revelans, seu testificans id, quod credimus, est id, quo mouemur, & cui innititur ad illud credendum fidei diuinae: non quia Deus est Deus, sed quia Deus, qui est primus, seu infinitè verus in indicando (ob quod falli non potest) & indicendo (ob quod non potest fallere) illud revelat, seu testificatur: ergo Deus ut revelans, seu testificans, & non ut Deus est obiectum, & motiuum formale, seu quo fidei diuinae. Ita D. Thom. 2. 2. q. 1. a. 1. Va- lent. tom. 3. q. 1. p. 1. Suar. de fide, d. 3. scd. 4. Co- nich. d. 9. dub. 3. Vasq. p. 1. d. 7. c. 4.

Hinc sententiam probabilitatem esse reor. **P**robabilitus Nam reuelatio alesciens fidei diuinae, quod pra- fato modo fit ultimum in Deum, ut Deum, non sit in eum tanquam in medium, seu moriū (ad huc remotum, & mediatum) in quo consistit ratio obiecti formalis: sed tanquam in radicem summae, & infusa in veritatis Dei, in quo non consistit ratio formalis obiecti: ac proinde Deus, ut Deus ad obiectum formale fidei diuinae non pertinet.

D V B I V M IV.

An reuelatio, quæ res aliqua priuatam reue- latur, sufficiat quantum est ex parte re- relationis, ad fidem diuinam rei sic reue- late, sicut sufficit reuelatio publica?

Conuenient contra haereticos Catholici, præter reuelationem publicam ad fidem diuinam, seu Theologicam non esse necessaria reuelationem priuatam reuelationis publicæ, ad huc ut conditione, seu applicationem illius. Quia reuelatio publica sufficenter proposita, & applicata, ut verè potest, ab illo priuata reuelatione illius media prædicatione, aut alia instrutione, sufficit, quantum est ex parte reuelationis, ut moueat intellectum ad crea- dendum Deo reuelanti. Quasierim autem, an reuelatio priuata sufficiat, quantum est ex parte reuelationis ad fidem diuinam rei sic reue- late: sicut reuelatio publica?

Non sufficit, ad fidei diuinae assensum, sed tantum ad assensum prudencia infuse, aut doni prophetæ, aut doni similis. Qui obiectum formale fidei diuinae est reuelatio prima veritatis per Ecclesiam, vel per Apostolos, aut per Prophetas. Quare ad Ephes. 2. fideles di- cuntur Superdicti supra fundamenta Aposto- lorum, & Prophetarum. Ergo reuelationes priuatae, ut potè quæ non sunt per Ecclesiam, neque per Apostolos, neque per Prophetas, non sufficient quantum est ex parte reuelationis si- dei

130
Non suffi-
cit.

131
Non suffi-
cit.

COBRAR
L Mor.
VI.VII.
LV

18 Theologiæ Moralis. Liber LVII.

dei divina, seu Theologica ob eccliam. Sic Caiet. 2.2.9.5. a. 3. Sotus 1.3. de n. 3. gra. o. 1. Cano. l. 1.2. se locis. o. 3. & 4. Valent. tom. 3. d. 1. q. 1. pum. 1. Bannes. 2. 2. 9. 1. a. 1. dub. 1. Et explesse D. Thom. p. 1. q. 1. 4. 3 ad radum ait: non insititur si est noiva revelationi Apostolia, & Propheta fide: non autem revelationi, si qua fuit alius Doctori. bus fidei.

132
Sufficiplia.
no.

Sufficit plane. Quia revelatio priuata non est minus diuina prima veritatis, quam publica revelatio: ergo revelacioni priuata potest tantum obiecto, ten motiu formalis inniti fidei divina assensus, non minus quam publica. Revelatio priuata est eiusdem rationis, & authoritatis, quam publica, vi potè diuina eiusdem prime veritatis. Quod vero revelatio diuina sit publica, vel priuata, impetratens est, ad variandam eisentiam specificam fidei adhac pro actu sumptat: sicut etiam est impetratens ad variandam rationem motiu revelatio priuata, à qua specificatur quia revelatio prima veritatis tantum mouit ut talis, & non ut publica, nec ut priuata: sicut eadem fides humana, qua adhibetur Antonio, quando loquitur multis, & pro multis: & quando tantum loquitur unius, & pro eo uno: utraque enim loquio eiusdem est autoritatis I. a Vega. 1.9. in Trident. c. vlt. Caterin. opus. de certitud. gratiae. Suar. de fide. d. 3. sect. 10. Began. de fide. c. 1. q. 4. Turrian. 2. 2. d. 1. dub. 1. Coninch. de fide. d. 9. dub. 6. Adam. d. 1. q. 1. dub. 3. & alij.

133
Hos sequor. Nam quia fides diuina, quam
Hos sequor. si est regulariter habemus tantum est Catholica, quia est innitens revelationi publica, & est doctrina communis toti Eccl. sic: ideo fidei absolute dicimus edificati supra fundamentum Apostolorum, & Prophetarum: non quia fides requirat pro obiecto formalis revelationem publicam Apostolis, aut Prophetis factam. Et de eadē fide, quam scilicet fideles regulariter habemus loquitur Diuus Thomas citatus.

D V B. V.

An proposicio, que in se ipsa non est reuelata, sed virtualiter continetur in duas propositionibus immediatè reuelata, & in altera lumine naturali nota, possit fide diuina credi?

134
Credi pos.
teft.

Credi potest. Quia reuelatio diuina, quāvis tantum virtualis, (imod tantum inadæquata) est tanta auctoritatis, ac formalis, est enim eadem: ergo sufficit pro obiecto formali fidei diuina infallibilis, non minus quam formalis reuelatio. Sic Cano. l. 6. de lo. 15. c. vlt. Vega. 1.9. in Trident. c. 36. Caterin. opus. de certitud. gratiae, assert. 6. Arag. 2. 2. 9. 11. a. 2. Bellar. 1.3. de Eccl. c. 15. Adam. d. 1. q. 1. d. 3. Valq. p. 1. d. 5. c. 3.

135
Credi non
poteft.

Credi non potest. Quia reuelatio media ta nequit proximè mouere, ad dandum assensum fidei propositioni media è tantum, seu virtualiter reuelata: ergo non sufficit ad obiectum, seu motuum formale fidei. Consequens patet, antecedens probatur. Quia reuelatio media non est motuum proximum, cui proximi-

mè initiat assensus propositionis virtualiter tantum reuelata: haec enim reuelatio proximè tantum mouet ad assensum propositionis immediatè, & in se ipsa reuelata: ad assensum autem propositionis in illa virtualiter contenta tantum mouet ipsa præmissa obiectua, ipsa que obiectua consequentia, seu connexio prædicati, & subiecti ipsius propositionis virtualiter contenta cum ipso medio, non diuina reuelatio, qua præmissa obiectua sunt in mediata reuelata: immo tantum mouent remota tantum causa extrinseca rationes ea proportione, qua causa finalis ad electionem, & causa moralis ad effectum: Ita idem Cano. l. 12. de lo. 15. c. 7. Suar. de fide. d. 3. sect. 11. & 2. 6. dub. 4. Turrian. de fide. d. 6. dub. 3. Coninch. de fide. d. 9. dub. 9. Supponunt Valent. tom. 3. d. 1. q. 1. punt. 1. Lorca. d. 6. & Began. de fide. cap. 8. qu. 1.

Cum his opinor, fateor enim, reuelationem immediatam esse in se tantæ autoritatis, ac est immediata, est enim eadem omnino. Nihilominus quia non mouet immediatè ad propositionem respectu cuius dictum media, sed media propositione obiectua immediatè credita ob ipsam reuelationem; & media connexione ipsius propositionis deducit cum propositione immediata è reuelata, & credita, quæ non sunt diuina reuelatio: id est assensus inmediatè innitens reuelationi diuina non est fidei, seu Theologicus. Distinetur ergo inter reuelationem mediata m, & immediatam, quod tantum est respectu propositionum, redundant in praefatum motuum assensus, quia unius propositionis est ipsa reuelatio diuina, & alterius sunt ipsa præmissæ, & connexio ipsius propositionis deducta cum illis, immo tantum remoto, quod potest rationale vocitari.

D V B. VI

Reuelatio falso diuina existimata, quantum est ex parte reuelationis fuf-
fi: itne ad obiectum formale
Fidei?

136
Sufficit quidem. Quia rusticus proponi po-
steft à Parochio aliquid non reuelatum à Suf-
ficiat Deo siue verum, siue falsum) tanquam à Deo deum
reuelatum eodem modo, quo eidem proponitur aliquid verè reuelatum: & tunc proculdubio rusticus potest moueri ad credendum, &
aliquando credit id, quod sibi falso proponitur
tanquam à Deo reuelatum: sicut quando ipsi
proponitur id, quod verè est reuelatum, & non
credit alia fide, quam diuina; quia ad illud cre-
dendum tantum mouetur reuelatio fidei
propria tanquam diuina. Ergo reuelatio
diuina falso existimata, pro ob-
iecto formalis fidei diuina sufficit. Sic Scotus
in 1. dist. 2. q. 1. 6. Ad questionem.

137
Minimè sufficit. Quia reuelatio falso di-
uina existimata, non est verè reuelatio di. Non suffi-
ficiat
physice verè fidei diuina: sed est aliud
assensus illi similis, qui dici potest assensus
fidei diuina putativa. Sicut assensus
innitens testimonio humano falso existimato,
non erit physice fidei humanæ, sed ei similis.
Ita

Sectio II. De Fide Dubia.

19

Ita omnes Theologi, si Scorum excipiatis.

¹³⁹ Longe hoc probabilius esse reor, ne omnino hoc non Scorum reificere cagar. Sed, si solummodo ratione hærendum sit, omnino certum esse credidimus, maxime cum Tridentinum scilicet. 6. id supponere videatur, dum ait, *Fidei divina non posse subesse falsum*. At si ad obiectum formaliter fidei divina sufficeret revelatio falso existimata, cum haec possit esse aliquicunque falsi, etiam fidei divinae innixe illi posset falso subesse.

DVBIVM VII.

An possit esse evidenter revelationis Dei, non viso Deo ipso revelante?

¹⁴⁰ Non possit haberi evidenter revelationis diuinæ, id est, quod Deus aliquid reuelauerit extra beatificam visionem. Quia impossibile est, non viso loquente, evidenter cognoscere, eum esse, qui loquitur; non enim potest evidenter cognoscere per causam, neque per effectum: Ergo Deum esse, qui reuelat, seu qui loquitur, nequit evidenter cognoscere nisi Deum ipsum vidento. Sic Bannes 2.2. qu. 5. art. 1.

¹⁴¹ ^{Potes qui.} Potest quidem haberi diuinæ revelationis evidenter extra beatificam visionem. Quia Deus potest formare, seu efficere signum aliquod creatum tam spirituale, quam corporale, non solum ut effectum ipsius Dei, sed etiam ut signum significans rem, quam interius indicat: seu signum substituens pro suo interno iudicio, seu interna loquutione, quod procedat, ab ipso Deo, non solum tanquam ab efficiente, sed etiam tanquam a loquente, quo Deus extra se ipsum loquatur. Ita Suar. de fide, d. 4. scilicet 8. Valq part. 1. d. 135. & Theologi communiter.

¹⁴² ^{Hab adhuc.} His adhæreo. Nam quoniam, non viso aliquo, neque naturaliter cognosci evidenter evidenter metaphysica: sed ad summum evidenter moralis, eum esse, qui loquitur, potest tamen, immo intuitus, si Deus infundat speciem loquutionis ut in se est.

DVBIVM VIII.

An necessarium sit revelationem esse in se obscuram, ut sit formale fidei obiectum?

¹⁴³ ^{Necessaria.} Necessarium est. Quia actus fidei aliquius propositionis nequit esse cum evidenter aut scientia eiusdem propositionis: at qui habet evidenter revelationis propositionis aliquius habet evidenter, aut scientiam ipsius propositionis reuelata: nam reuelatio diuina est quasi eff. Etus veritatis propositionis: & veritas est quasi causa reuelationis; quia haec

causalis est vera, & evidens: Ideo Deus reuelat a quam propositionem, quia est vera: Ergo qui habet evidenter reuelationis propositionis, etiam habet a posteriori evidenter scientiam ipsius propositionis reuelata: Sic Bannes 2.2. qu. 5. art. 1. Valent. 10.3. d. 19.1. puncti. Coninch de fide, d. 9. dub. 8. Beccan de fide, i. 1. qu. 7. 3. Adam. de fide d. 1. qu. 1. dub. 3.

Non est necessarium. Quia reuelatio, seu testificatio propositionis reuelata, quoniam sit in se evidens, & immediate applicata ¹⁴⁴ Non est necessarium. propositioni reuelata, non ostendit, propositionem ipsam reuelatam in se, & intuitivè, ut pater: Ergo relinquit propositionem reuelatam credibilem, seu obclerè cognoscibilem ob ipsam reuelationem sola enim notitia intuitiva propositionis, & ad summum etiam notitia evidens illius exterminalis obstat assensu fidei eiusdem propositionis. Locca 2. 2. dub. 16. Turrian. ibi, d. 9. dub. 4. Vasq. p. r. i. d. 135. cap. 3. Gasp. Hurtad. d. fide d. 2. difficit.

Cum his sentiens addiderim, reuelationem diuinam non solum non ostendere reuelatam in se, & intuitivè: sed neque ex ipsa reuelatione posse rem reuelatam evidenter abstrahere cognoscere. Quia notitia evidens abstractio rei tantum potest haberi ex causa, aut ex effectu ipsi rei proprio, & non communio ipsi rei & aliis: & non ex aliquo alio quāvis necessario imo evidenter conexo cum ipsa re. (vt est visio cum re visu) quia tunc tantum res dicuntur videri, seu evidenter cognoscere, quando videtur in se, aut in aliquo sui, cum quo habet affinitatem, aut propinquitatem, que tantum reperitur inter causam necessariam & inter effectum ipsi causæ proprium; autem enim eff. Etus iste est aliquid proprium causæ, nempe fructos, & proles propria illius: & causa necessaria est aliquid effectus, nempe principium necessarium, seu necessaria radix illius; reuelatio autem diuina non est causa rei reuelata: vt patet, neque est proprietas illius eff. Etus, quoniam res reuelata, seu eius entitas, sive veritas necessario prærequiratur, & presupponatur ad reuelationem diuinam.

DVBIVM IX.

Idem obiectum materiale potest simul ab eodem intuitu videri, & credi?

Potest quidem idem obiectum intuitu videri, ac simul credi, seu quod idem est, ¹⁴⁵ Idem tenet, & expone. reuelatio diuina potest esse obiectum formale fidei circa obiectum visum. Quia id Dominus Ioan. 20. significat, dum Thomæ inquit, *Quia vidi in me Thomam, credidisti*. Et quia actus fidei & actus visionis non sunt assensus, & dissensus; sed ambo sunt assensus: Ergo non repugnat, idem obiectum simul videri, & credi. Nequit enim aliunde ostendi repugnantia, nisi quia unus sit assensus, & alter dissensus: Ergo reuelatio diuina mouere potest ad assensum fidei circa obiectum intuitu visum.

B 4 Sic

20 Theologiz Moralis Liber XLVII.

Sic Alexand. part. 3. question. 68. memb. 7. a. 2.

¶ 3. Durand. in 3. dist. 31. question. 1. Adam. d.

1. que' 1. dub. 6. Petr. Hurtado Sapiensissimus

meus Magister de fide, d. 3. o. sect. 1.

147
Non potest idem obiectum materiale simul credi, ac intuitiūe videtur: seu quod idem est, revelatio diuina non potest esse obiectum formale fidei circa obiectum visum. Quia Paulus Hebr. 11. dicit fidem esse Argumentum non apparentium. Et quia experimur, testimonium humanū non mouere nos ad assentendum rei, quam corporeis oculis certimus, & cognitio- ne evidenti percipimus; hoc vero non alia ratione, si quia testimonium humanum, vtpote valde extrinsecum rei testificatē est debile ad mouendum in praesentia visionis inuitiūe, qua res in se ipso percipiatur: sed testificatio, seu revelatio diuina est valde extrinseca rei reuelata eam non manifestans: Ergo in praesentia visionis intuitiūe rei est impotens ad mouendum; ut p[ro]t[er]ea proinde id quod videatur intuitiūe non potest a huc fide diuina credi. Ita D. Tho. 2. 2. q. 1. a. 4. Scovus in 3. dist. 24. question. vnic. Turrian. de fide d. 8. dub. 5. Valsq part. 1. d. 4. numer. 3. Galp. Hurtad. de fide dub. 2. dub. 1.

148
Hoc probabilitas esse credidero adiiciens non solum id, quod intuitiūe videtur, hanc simul posse diuina fide credidit neque id, quod per se, ex terminis est evidens. Quia in praesentia cognitionis adeo evidens testimonium adhuc diuinum, vtpote valde extrinsecum rei, & eam non manifestans, est inefficax ad mouendum, Mecum Valsquez ci- tatus.

D V B I V M X.

An reuelatio posit esse obiectum forma-
le Fidei circa obiectum abstractiūe
scitur?

149
Non potest. **I** Dem obiectum materiale non potest simili sciri abstractiūe, seu demonstrari, & fide diuina credi: aut quod idem est, reuelatio diuina non potest mouere circa obiectum demonstratum, seu abstracte scitur. Quia id Apostolus videtur significare, dum ad Hebr. 11 ait, fidem esse non apparentium; nam quod abstractiūe scitur sine per causam, sine per effectum ve[re] appareat, nam evidenter cognoscitur, & demonstratur. Et quia si visio sensitiua obiecti, & intellectiva ei correspondens impedit, ne testimonium moueat ad credendum id, quod sic videtur: etiam impedit evidenter abstractiūe obiecti; est enim vera evidencia, qua obiectum vere aspicitur, quamvis non intuitiūe. Sic Scovus in 3. dist. 24. question. vnic. Caiet. 2. 2. question. 1. art. 5. Lorca d. 14. & Thomistae communiter.

150
Potest plati-
ne. **I**dem materiale obiectum potest simul sciri abstractiūe, & fide diuina credi aut quod idem est reuelatio diuina potest obiectum formale fidei esse. Quia cognitio evidens abstractiūe non est perfecte sed imperfecte evidens: est enim visio rei non in re ipsa, sed in necessaria illius causa, aut in proprio illius effectu, qua

res non perfecte videtur, neque perfecte ap-

paret: Ergo absque fundamento negabatur

testimonium Dei in praesentia illius esse effi-

cax, vt moveat intellectum, ad assentendum

obiecto scito seu viso: quamvis non sit efficax,

vt moveat ad assentendum obiecto intuitiūe

visio nec obiecto per se, seu ex suis terminis

cognito: Ergo reuelatio potest esse ob-

iectum formale, seu motuum fidei circa ob-

iectum abstracte visum, seu scitur: quamvis

nequeat esse circa obiectum intuitiūe visum:

neque circa obiectum per se notum. Ita Ale-

xand. p. 3. q. 68. memb. 7. art. 2. ¶ 3. Du-

rand. in 3. dist. 31. ques. 4. Adam. d. 1. question.

dub. 6. Valsq part. 1. d. 4. numer. 3. Suar.

de fide dub. 2. fel. 9. Coninch de fide, d. 11.

dub. 1.

Verius hoc esse reor. Prima namque sen-

tentia fundamentum à ratione: x fundamen-

to secundū infirmatur. Dum autem Paulus ait

Fidem esse non apparentium, tantum loquitur

de perfecte apparentibus. Imo dum Partes hi-

gnificant Mysteria fidei non posse ratione ostendendi, loquuntur de Mysteriis, que potissimum

sunt fidei, qualia sunt Trinitatis, Incarnationis, &c. Imo id non dicunt, quia Mysteria

hęc fide diuina credantur, sed quia carent cau-

sa necessaria, & effectu proprio, saltem natu-

rali, quibus possint demonstrari, seu abstrahi

ut cognosci.

155

Vetus

rever.

C A P V T X I V .

De conditione ad Fidem pra-
requisita.

D V B I V M X I .

An ad assensum Fidei diuinae prærequisi-
tatur assensus aliquis fidei humanae reu-
elationis illius veritatis?

N O M I N E fidei humanae in-
telliciūe iudicium, seu assensum Stan-
guelicitum ob testimonium huma-
num, aut ob miraculum, aut ob
motiva distincta à diuino testi-
monio. Queritur itaque, ad actum Fidei
diuinae prærequisita sit aliqua fides hu-
mana revelationis diuinae rerum creden-
darum?

Non prærequiritur, sed sufficit simplex ap-
prehensione revelationis diuinae veritatis, seu Non potest
propositionis revelata. Quia fidei diuinae assen-
sus non est discussivus, sed est tendentia in
veritatem reuelatam habita immediate ob re-
velationem diuinam: Ergo absque prævio ali-
quo assensu ipsius revelationis diuinae sola
simplici apprehensione illius potest quis af-
fentiri rei reuelata: alias actus fidei diuinae dis-
cursiveus erit. Sic Vega libr. 6. in Trident.
capit. 6. Almaia. in 3. dist. 23. que-
stion. 3.

Ad

Sectio II. De Fide Dubia.

21

¹⁵⁴ Ad actum fidei diuinæ prærequisitur ali-
qua fides humana diuina reuelationis rerum
crederandarum. Quia assensus fidei diuinæ est
ob Dei reuelationem tanquam ob obiectum
seu motuum formale; sed impossibile est, ali-
quid esse motuum formale assentendi, nisi ab
assentiente prædicetur, verè esse: nemo enim
potest credere aliquid ob testimonium D. Au-
gustini, (verbi gratiæ) nisi prius per suauis sit,
Augustinum id dixisse: Ergo ad assentientem
alii propositioni fide diuina, prærequisitur
indicium, quo assentiens prædicetur, Deum
propositionem illam reuelasse; id autem noti-
tia aliqua humana indicatur Ita Suar. de fide,
dub. 3. sect. 12. Valent. tom. 3. d. i. question. 1. pun.
2. Turian. de fid. disp. 1. 4. dub. 1. Coninch de
fide, disput. 13. dub. 1. Valsquez 1. part. d. 5.
cap. 3.

¹⁵⁵ Veriorem hanc sententiam esse crederim.
Hoc proba. Nam ex eo, quod ad fidei diuinæ assensum
necessario præsupponatur fidei humana reuelationis di-
uinæ prærequisitus ad Fidei diuinæ as-
sensum, habeatur ob Ecclesiæ testimoni-
num:

D V B I V M XII.

An iis, quibus reuelatio non est imme-
diata facta à Deo, necessarium sit ut
assensus fidei humana reuelationis di-
uinæ prærequisitus ad Fidei diuinæ as-
sensum, habeatur ob Ecclesiæ testimoni-
num?

¹⁵⁶ **S**uppono ad assensum fidei diuinæ in per-
sonis, quibus reuelatio facta est immediatè
à Deo, ut in Prophetis, & in Apostolis, non
præsupponi necessario fidem humanam re-
gulationis huius habitat ob Ecclesiæ testimoni-
um. Quia predicti non receperunt notitiam
illius reuelationis nisi à Deo. Questio igitur
est, an in reliquo, quis reuelatio non est im-
mediata facta à Deo, necessarium sit, ut as-
sensus fidei humana reuelationis diuinæ præ-
requisitus fidei diuinæ assensum, ob Ecclesiæ
testimonium habeatur.

¹⁵⁷ **F**ides humana reuelationis diuinæ ad assensū
fidei diuinæ prærequisita est ob testimonium
Ecclesiæ proponentis diuinam reuelationem
imo non sufficit ob testimonium Ecclesiæ se-
cundum se considerat, ut scilicet est fidelium
congregatio, non attenta Spiritu sancti assi-
stentias, sed requiritur ob testimonium Eccle-
siæ ut recte ab Spiritu Sancto ei assistente.
Quia fides diuina est Catholica, id est, uni-
uersalis; Ergo requirit propositionem reuelati-
onis diuinæ factam publica autoritate, seu
iuridica Ecclesiæ: & fidem humanam dictæ
reuelationis habitan ob authoritatem & te-
stimonium seu propositionem Ecclesiæ, imo
Ecclesiæ ut recte ab Spiritu Sancto, que ut sic
errare non potest. Sic Sotus l. 3. de nat. &
gra. c. 1. Medina l. 3. de relig. in Deum, fide. 3.
11. & alij.

¹⁵⁸ Ad actum fidei diuinæ non prærequisitur
assensus fidei humana reuelationis diuinæ
habitus ob Ecclesiæ testimoniū. Quia vt
quis credit aliquid fide diuina, sufficit, quod
prius credit, ac persuasus sit fide humana, id
esse à Deo reuelatum: absque fundamento
enim amplius requiritur, cum possit quis cre-
dere fide humana, ac persuaderi, Deum ali-
quid reuelasse, si id audit ab homine, quem
fide dignum iudicat. Ita Arag. 2. 2. quætion. 1.
articul. 1. Turian. 2. 2. d. 4 & 5. dub. 1. Coninch
de fide, dub. 17. numer. 38. Adam. de fide, d.
1. q. 3. dub. 1. Valsq. 1. part. d. 5. capit. 3. & 12. d.
1. q. 5.

Cum his opinor. Nam ad hoc, vt fides diu-
na quam regulariter habemus Catholica sit,
seu uniuersalis, sufficit, quod sit ob diuinam re-
velationem pro omnibus factam rerum ab
omnibus credendarum; & non requiritur,
quod reuelatio proponatur publica Ecclesiæ
authoritate, adhuc secundum se considerate.
Et ad hoc vt actus fidei diuinæ sit infallibilis,
non requiritur, quod proposition, & assensus
reuelationis sit infallibilis; quia infallibilitas,
vel fallibilitas assensus intellectus tantum de-
sumitur ex obiecto formaliter proposto, quod
essentialiter respicit & cui essentialiter inniti-
tur: & non ex propositione obiecti formalis,
quia eam non respicit essentialiter, neque ei
innitiatur actus autē fidei diuinæ tamen habet
pro obiecto formaliter diuinam reuelationem ve-
rè & re ipsa factam, propositionem, & applica-
tam, & non propositionem, & applicationem illius.

D V B I V M XIII.

An actus Fidei diuinæ generatur per dis-
cursum?

Actus fidei diuinæ, quo credimus rem im-
mediate, seu in se ipsa reuelatam gene-
ratur per discursum, seu est discursivus. Quia qui
redit rem ob reuelationem diuinam, assenti-
tur ipsi rei, qui assentitur reuelationi: Ergo
ibi est discursus saltem enthymematis, in quo
semper in antecedentibz subintelligitur altera
propositio. Consequentia patet, quia assensus,
quo assentimus rei reuelatæ ob diuinam reue-
lationem, procedit ex altero assensu, nempe
ipsius reuelationis diuinæ tanquam ex causa,
ut denotatur illa particula causalitatis. Quia in
antecedentibz posita. Et confirmatur, quia in
eo qui credit fide diuina semper hic dis-
cursus intermetit: Quidquid Deus dicit, est ve-
rum: sed Deus dicit, se esse trinum & unum:
Ergo Deus esse trinum & unum, est ve-
rum. Sic Durand. in 3. dist. 24. question. 1.
Gabri. dist. 23. question. 2. articuli 1. Almain.
trat. 2. Moral. capit. 3. Beccan. de fide. c. 3.
ques. 3.

Actus fidei diuinæ non generatur per dis-
cursum, sive discursivus non est. Quia actus
fidei diuinæ est, assentiri propositioni à Deo
Non gene-
reuelata immediate ob diuinam reuelatio-
nem, seu quia Deus reuelauit: hoc enim
ratur per
discursum.
est,

COBAR

R Mor.

VI. VII.

L

C

22 Theologiæ Moralis. Liber XLVII.

est, credere Deo dicenti, in quo actus fidei diuinæ consistit: & non est actus fidei diuina, assentiri propositioni reuelatae, eam inferendo ex p̄missis, in quibus reuelatio ipsa diuina sit medium, hoc enim non est credere. Deo dicenti sed est, intellectum assentiri propositioni reuelatae absque aliquo obiecto formalis, seu motu formalis immediato ex eo solum, quod in intellectu assentitur p̄missis obiectiuis, & connexioni obiectiui propositionis à Deo reuelatae, cum ipsis p̄missis, ex quibus inferatur ipsa propositione reuelata concurrendibus p̄missis obiectiuis, & connexione ipsa obiectiu propositionis reuelatae, ex illis quidē illata tanquam causa extrinseca remota, (quæ potest dici rationalis) seu tanquam motu formalis extrinseco remoto. Ita Caier. 2. 2. question. i. articul. i. Suar. de fide, dub. 6. fest. 4. Valent. tom. 3. dub. 1. punct. 2. Coniunctio de fide, disp. 9. dub. 7. Granad. tr. 9. d. 1.

¹⁶²
Verius hoc
mibi.

Verius hoc mihi abneganti, eum, quā credit propositionem in se ipsa reuelatam ob diuinam reuelationem assentiri ipsi propositioni quia assentiat reuelationi diuinæ, sed immediate, quia Deus reuelat; ipsa enim reuelatio est quæ immediate mouet tanquam obiectum formale ad ipsum assensum fidei, quia reuelatio propositionis, est apta, vt immediate moueat ad sui assensum, utpote relatio, seu narratio immediata, & formalis ipsius propositionis relata. Admitto autem in credente fidei diuinæ interuenire illum discursum sive exp̄s̄ sive confusum, nempe Quidquid Deus dicit, est verum: sed Deus dicit, se esse trinum, & unum: Ergo Deum esse trinum & unum, est veri, in Nihilominus assensu huius conclusiois ut illata ex p̄missis non est fidei diuinæ, sed alijs assensu, qui aliquando est incertus, & obscurus, quando scilicet minor est incerta & obscura; & evidens evidentia in attestate, nempe quando minor discrusus est certa, & evidens. Assensus tamen dictæ conclusionis est fidei diuinæ, quando elicetur immediate ob diuinam reuelationem immediate applicata assensu minoris, etiam quando assensus est incertus. Quia tunc assensus immediate elicetus ob diuinam reuelationem non innititur assensu incerto reuelationis, adhuc tanquam causalitatib; seu influxu reuelationis ipsius: tunc enim assensus iste, seu indicium reuelationis tantum est conditio: sed solum innititur reuelationi diuinæ tanquam motu formalis immediato, cui falsum subesse non potest.

CAPVT XV.

Circa Fidei diuina Ha-bitum.

D V B I V M XIV.

An de fide sit esse habitum Fidei à solo
Deo infusum.

H E O L O G I à tempore. Conciliij Viennensis sub Clemente V. (in Cerimonia, quo opinio admittentis habitus fidei, in homine spei, & Charitatis à solo Deo in Baptismo infusos, approbata fuit ut probabilior) conuenient, in homine fidelis inesse habitum fidei à solo Deo per se infusum. Quia est maxime conueniens, & suauit Dei prouidentia admodum conforme, vt ad actus supernaturales fidei diuinæ à Deo similis habitus infundatur, quo potentia informata, & adiuta, eos quoad substantiam connaturaliter eliciat. Quæsierit itaque nō sit de fide, esse habitum fidei à Deo solo infusum?

Est de fide. Quia id in scriptura continetur præsertim 1. Cor. 13. Nunc autem manent tria hec Fides, spes, & Charitas. Et quia id definitur in Trid. ses. 6. c. 7. dum dicitur, In ipsa iustificatione hec omnia infusa accipit homo Fidem, spem, & Charitatem. Quod intelligendum est de habitu, præsertim propter particulam, Infusa, que non conuenit actibus, sed habitibus. Sic Vega l. 7. in Trident. c. 24. Valent. 1. 2. d. 4. g. 3. pun. 4. Suar. 1. 6. de grat. c. 3. & 8.

Nō est de fide. Quia id ex traditione aliqua Ecclesiæ non constat, vt patet, neque aliqua definitione. Nam si aliebū, maxime in praetate Tridentini loco. Ibi autem (vbi tantum est sermo de adultero iustificatione) per fidem sufficienter intelligitur actus: in adulterorum iustificatione semper actus fidei repertus. Cui nō obstat particula illa Infusa. Quia etiā actus dicitur infundi à Deo ratione auxiliū præquisiti, quod Deus in nobis sine nobis libere operantur. Ita Medina 1. 2. q. 110. a. 2. Val. q. 1. 2. d. 79. c. 1. Montefin. d. 12. q. 1.

Profecto esse habitum fidei à Deo infusum de fide esse minime reor, neque obiectum assensu Theologici puri, nec perfecti: (& multo minus esse habitum fidei per se infusum, id est, qui sua natura neque produci nisi à solo Deo.) Vnde negare huiusmodi habitum haeresis non est, immo nec error. Attamen iam existimo temerarium esse. Quia et contra torrentem Theologorum sine firmissimo in oppositum fundamento.

D V B I V M XVI.

An actus Fidei possit potentia Dei absolu-
ta absque concursu habitus fidei infuso
elicita.

SVppono, non tantum intellectum, sed etiā habitum infusum fidei esse principium efficiens actus fidei supernaturalis: & ad id habitum à Deo infundi, vt iuvet intellectum, & eum ad actum fidei eleuet, qui quidem est supra eius physicas vires. Quia in actu fidei

fidei non tantum est ratio vitalis, & intellectus quae correspondent intellectui & principio efficienti; sed etiam in eo est ratio naturalis, quae debet habitui correspondere, ut principio efficienti supernaturali actu ipse proportionata; non enim est aliud, cui ratio supernaturalis correspondat, ut principio efficienti. Quæsierim tamen, an actus fidei diuina de potentia Dei absolute possit absque concuso habitus infusus esse.

Minime potest. Quia actus fidei utpote actus intellectus est vitalis, & immutans, ac proinde essentialiter dependet à sua vitali principio, & intrinseco, seu in ipsa potentia inhærente: sed non solum intellectus est principium intersecum actus fidei, sed etiam habitus non minus quam intellectus: Ergo actus fidei dependet essentialiter non solum ab intellectu, sed etiam ab habitu ea parte, qua est principium intrinsecum. Ergo de potentia Dei absolute nequicunque elici abhinc habitus concursu, à quo essentialiter dependet, neque absque concentu intellectus, quia ab eo dependet essentialiter. Sic Capreol. in 4. dist. 49. question. 4. Sotus question. 1. articul. 4. Ferratiens. libr. 2. contra Gent. cap. 54.

Potest omnino. Quia habitus infusus fidei tamen concurrit ad actus, ut principium efficiens, & non ut vitalis principium: verè enim non est tales, cum non sit potentia aliquius virtutis substantialis: Ergo potest à Deo suppleri, per se ipsum concurrens abhinc creato aliquo tam extrinseco, seu inherentem intellectui quod loco habitus concurrit. Quia Deus procul dubio potest se solo efficiere quidquid causa qualibet efficiens non vitalis potest; quamvis illud sit immutans; & ob eandem rationem actus spei, & Charitatis possint de potentia Dei absolute elici à voluntate abhinc habitibus infusus spei, & Charitatis, Deo ipso soplante efficientia habitu, quamvis supplerent nequeat, voluntatis efficientia, quia sit actus vitalis, qui ex ipso esset essentialiter à principio intrinseco vitali dependentes. Ita Paludan. in 4. dist. 49. q. 1. a. 1. Vafq. 1. p. d. 46. Turrian. 2. 2. d. 3. 8. d. 1. Petr. Hurtado de Mendoza de fide, 3. d. 16.

Hanc sententiam defendeo. Nam ex eo quod actus fidei sit vitalis solum probatur, quod nequeat produci abhinc intellectu, qui est principium vitalis: non autem quod nequeat pròducere abhinc habitu quamvis inhærente intellectui, habitui enim non correspondet peculiariter ratio vitalis neque intellectus, sed tantum intellectui tantum correspondet ratio supernaturalis, quae non exigit principium efficiens vitale neque intrinsecum inhærens, ut patet. Quod vero tunc, quando Deus supplet vice habitus, & concurrit, non solum ut causa uniuersalis, sed etiam ut causa quasi particularis, intellectus concurrit ut instrumentum elevatum à Deo, non obstat, ut actus fidei sit liber, ac meritorius; quia non obstat, ut etiam tunc intellectus liber à voluntate mouatur.

D V B I V M XVII.

An habitus infusus Fidei sit virtus intellectualis?

Habitus fidei infusus non est propriæ, & strictæ intellectus virtus. Quia virtus ^{Non est virtus dispositio perfecti ad optimum, ut significat illa intellectus.} Aristot. l. 7. Physic. tex. 17. At habitus fidei diuina non est dispositio, neque principium ad optimam cognitionem: non enim est ad cognitionem evidentem, sed tantum ab obscuro. Ergo, &c. Sic Durand. in 3. dist. 2. 3. q. 6. Et indicat. Arist. l. 6. Ethic. dum enumerans virtutes intellectuales, nullam fidei gerit mentionem.

Habitus fidei diuina est proprie, & strictæ intellectus virtus. Quia ad rationem virtutis intellectus sufficit, quod si habitus intellectus ad verum indefectibiliter (id est, semper ad verum, & nunquam ad falsum) vti docet Aristot. lib. 6. Ethic. cap. 2. & 3. Habitus autem fidei diuina inclinat intellectum ad verum indefectibiliter, sive semper in verum, & nunquam in falsum: quamvis non attingat illud cognitione evidenti, sed tantum obscura. Ita Suar. de fide, d. 7. set. 1. Turria. d. 4. dub. 1. Adam. q. 6. dub. 2. Granad. in 11. d. 2. Vafq. 1. p. d. 5. cap. 4. Hurtado de Mendoza dub. 55. de fide.

Hoc verius esse reor. Porro Aristoteles ex eo quod enumerans virtutes intellectuales nullam fidei gesserit mentionem, indicat, fidem humanam quam ipse cognovit non esse virtutem intellectualem: merito quia est fallibilis & non indicat, fidem diuinam non esse intellectualem virtutem. Quomodo enim eam inter intellectuales virtutes annumeraret, quam minime cognovit? Præterea Dispositio perfecti ad optimum non definitur ab Aristotele virtus: sed tantum portulit illa de robore, & pulchritudine, de quibus dixit (et vere) esse dispositionem, quibus optimum nempe natura perficitur.

D V B I V M XVIII.

An habitus infusus Fidei amittatur uno vel altero peccato infidelitatis, se quis in aliis postiue credat?

Non amittitur uno, vel alio, imo multis in infidelitatis actibus habitus fidei infusus, si haereticus, verbi gratia, non discredat in omnibus, sed in aliquo, vel in aliquibus postiue credat. Quia Catholicus, qui error circuca aliquod objectum fidei sit haereticus, eadē facilitate, & firmitate reliqua credit, quia illa ante haeresim credebat. Ergo credit eodem habitu fidei, ab habitu enim facilitas ac firmitas illa desumitur. Sic Durand. in 3. dist. 2. 3. q. 6. 9. Glott. ad c. Firmiter de summa Trinit.

Amittitur quidem vel unico infidelitatis peccato. Quia id Tridentinum scilicet 6. capit. 13. affert,

¹⁷¹
Non est virtus dispositio perfecti ad optimum, ut significat illa intellectus.

¹⁷²
Est intellectus vir-

¹⁷³
Hoc verius
esse credo.

¹⁷⁴
Non amittitur, si quis in aliquo postiue credat.

¹⁷⁵

Amititur assit dum sit in fidelitate fidem amitti. Non quidem mine enim fidei intelligitur habitus infusus fidei: & nomine infidelitatis illud peccatum hæresis, quo o quis discredere Deo in aliquo, quædis in aliis positivè credat: est enim vera & absoluta infidelitas. Ita omnes Theologi præter Durandum, teste Gaspare Hurtado de fide d. 5. diffic. 8.

176 Longe huc Catholicum, qui errore circa aliquid obiectum probabilior fidei sit hæreticus, si reliqua credat ob diuinum testimonium, eadem firmitate ac anteā credere. Hæc autem firmitas non provenit aetui fidei ex habitu infuso, quia ex hoc non crederet quovque esse infidelis definit: sed provenit ex diuino testimonio, ob quod credit, quia ei falsitas omnino repugnat. Item fateor credere illum ferè eadem facilitate, ac anteā, si eam antec hæresim habuit. Hæc tamen faciliter non provenit ex habitu infuso: sed tantum acquisitione actibus supernaturalibus fidei: ex quo etiam provenit firmitas: non sumpta proinde fallibilitate, quia hæc provenit ex diuino testimonio: sed sumpta pro immobilitate, qua habens habitum acquisitionem credit: sive habitus iste acquisitus sit naturalis, quoad substantiam, ut nonnullis placet: sive supernaturalis, vt ego existimo, qui quidem quamvis supernaturalis non concurredit ad actuum substantiam, sed ad eorum facultatem: & est diversa specie ab infuso, cōquæ imperfectori: imo & imperfectior iphis actibus supernaturalibus; quia ab ipsis efficienter, vt à causis principalibus æquiuocis, producitur.

D V B I V M XIX.

An possit quis certo euidenter cognoscere se Fidei diuinæ actum habere?

177 Poteſt quidem. Quia nihil possumus magis evidentiter experiri, quam nostri intellectus actuum: actus autem fidei diuinæ est intellectus nostri actus: Ergo potest quis certo cognoscere, se fidei actum habere. Sic Bonavent. in 3. diff. 2. 3. dub. 4. Vega l. 9. in Trident. cap. 37. Faust. D. August. lib. 1. 3. de Trinit. cap. 1. dum ait, Video, me credere, si credo. Et item Fidem, quando inest nobis, videmus in nobis.

178 Minime potest. Quia actus fidei diuinæ est Non potest, affensus elicitus ob reuelationem diuinam vere, & re ipsa factam, & non tantum apparatum: Fidelis autem quamvis euidenter cognoscet, se credere ob reuelationem diuinam: non autem cognoscit euidenter se ob reuelationem diuinam credere vere & re ipsa factam: quia non habet euidentiam illius: Ergo non cognoscit euidenter se diuinæ fidei actum habere. Ita Valent. lib. 2. d. 8. question. 4. punct. 4. Paragraph. 6. Coninch. de fide disp. 1. 4. dub. 1. 4.

179 Cum his opinor. Nam D. Augustinus solloymodo assit, & ratio primæ sententiæ tammodo probat fidelem euidenter posse cognoscere, se credere ob reuelationem diuinam non tamen euidenter cognoscit, se credere

ob reuelationem diuinam vere, & re ipsa factam, ut fert nostræ sententiaz fundamentum.

D V B I V M XX.

An fidelis certo cognoscat actum Fidei diuinæ se actum Fidei habere?

Cognoscit quidem. Quia fidelis credit certitudine fidei diuinæ Deum esse unum Cognitum & trinum: Ergo eadem certitudine credit quidem actum, quo id sic credit esse ob reuelationem diuinam. Nam si fide diuinæ non crederet, eum actum esse ob diuinam reuelationem, posset formare, an fidei diuinæ, cōscit, & consequenter an obiectum illius esset verum. Sic Scotus in 3. diff. 2. 3. Caiet. & Medina 1. 2. question. 12. a. 5. Bannes 2. 2. question. 6. articul. 1. Et indicare videtur Paulus 2. Corint. ultim. dum ait, Vos mei ipses tentate: si etsis in fide, ipsi vos probate.

Non cognoscit. Quia non est reuelatum à Deo, me credere fide diuinæ, seu me actum si. Non cognitum diuinæ habere: Ergo non possum fide dicere, me diuinæ fidei actum habere: cum non possim fide diuinæ credere nisi id, quod Deus reuelavit. Ita Valent. 1. 2. dub. 8. question. 4. punct. 4. Paragraph. 6. Coninch de fide, d. 14. dub. 14. Tarrian. 2. 2. diff. 4. dub. 5. Beccan. de fide, cap. 11. q. 5. Adamus de fide, q. 6. dub. 5.

Hanc eligo sententiam existimans, Pavolum non esse locutum de probatione infallibili fidei diuinæ: sed tantum de probatione, quæ in sententiam ducit prudentem, ac moralē certitudinem. Et quidem ad primæ sententiaz fundamentū fateor fidelem posse physicē formidare, & dubitare, an actus diuinæ fidei quis elicit, fidei diuinæ sint: & an obiectum eorum sit verum non tamen id posse licet & abique peccato posse defendere, supposita prudente reuelatione diuinæ propositione. Sed sufficit de quæstionibus, quæ magis ad Scholas, quam ad tribunal conscientia spectare non abnega.

CAPVT XVI.

Circa Ecclesia propositionem, quo Fidei obiectum indiget.

S V P P O N O , Ecclesiam post Christi Domini aduentum sic Nominalia definiri. Est congregatio fidelium, de Ecclesia seu eorum qui fidem Dei sub spe prempto, ciali Sacramentorum signo, & sub eodem capite proficiuntur. cap. Ecclesia, diff. 1. cap. Firmiter de summa Trinit. & fide Catol. Certe Cathucumeni eti fidei firmatae habeant, non tamen sunt propriæ membra. Quia non proficiunt fidei sub speciali Sacramentorum signo: esto sint ad meritum Ecclesiæ membra;

Sectio II. De Fide Dubia.

25

bra:merentur enim salutem sicut si in Ecclesia residerent. Hæretici autem sunt intra Ecclesiam quatenus sub speciali Sacramentorum signo fidem aliquando professi sunt & ratione illius professionis Ecclesia potest illos ponere, ac coercere. Sunt extra Ecclesiam, quia relictum fidem, in qua reliqui fideles conueniuntur, quia Ecclesia illos à re ut membra arida, & reliquo corpori exitialia reicit. Peccatores vero ad Ecclesiam pertinet, & illius sunt membra iuxta illud Mat. 13, vbi Ecclesia comparatur sagina misera in mare ex omni genere pescationis congreganti, bonosque ac malos contuberni. Demum excommunicati ad Ecclesiam spectant, & illius membra sunt, tum quia esse possunt membra via, & Christo Dominino invisibiliter unita per charitatem, si contriti existantur, tum quia fidem non deserunt, sed solum à participatione communiorationū, ac suffragiorum Ecclesiarum excluduntur. Proprietates Ecclesiarum ad numerum septuaginta reducuntur, ut ex omnium Catholicorum doctrina constat. Est etenim Vna, Sancta, Catholica, Apostolica, Visibilis, ab Spiritu Sancto gubernata, & extra quam falsus esse non potest. De fide autem est, ioculum congregationem Romano Pontifici pro tempore existendi obediens, veram Ecclesiam esse, omnisque prefatis habere proprietates. Est enim Vna, quia ab uno Christo Deo & homine, & sub capite, & in unum finem nempe gloriam, & sub certis mediis, præceptis, Sacramentis, ac Sacrificiis est instituta. Sancta, quia plures Sanctos continent, & quia Sanctos efficit, & quia ad salutem habent Sacramenta ac media Sanctissima, Catholicica, quia per omne tempus idem docet, & docebit. Apostolica, quia doctrinam Apostolorum sequitur, etiam si typis mandata non sit. Visibilis, quia visibilitas appetit, esse congregationem; & quia sub visibilibus Sacramentis, ac culti visibili est instituta. Habet Spiritus Sancti assistentiam & protectionem, quod colligitur non leviter ex eo, quod semper eadem perseverat, nec vento doctrina circumfertur. Ex quibus concluditur esse vicinam salutem. Quia quidem omnia fœtis hæreticorum conuenire non possunt, sed solum Ecclesia Romana, ut expediti faciliè patet, & late ac eruditè prosequitur Valentia 2.2. dub. 1. question. 1. puniit. 6.5.20. & seq.

184 Profecto in Ecclesia regula infallibilis veritatis datur, que doctrinam credendam fidelibus proponat, sedet que fidei controvenerat, nec vento doctrina circumfertur. Porro hec regula infallibilis in nullo alio nisi in Romano Pontifice residet. Quia cū in aliquo residere debet, nullus appetit, qui si fit nisi Petri successorum enim alij dictum est, nisi Perro, ac eins successoribus, Super hanc peiram edificabo Ecclesiam meam. Ego rogabo pro te, ut non deficiat fides tua. Item Pascenes meas. Ergo ex Christi autoritate successor Petri autoritatem habet pascendi fideles omnes infallibili doctrinam ad fidem, cum ad mores pertinentem.

185 Nullus Pontifex sic ab Ecclesia universali reputatus potest in rebus fidei proponendis errare. Quia cum Pontifex veritatem ali-Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

quam fidelibus credendam proponit, ipsi fideles ei assentire tenentur: alias non haberet Pontifex auctoritatem efficacem regendi Ecclesiam, sed Ecclesia obligari non potest falsæ propositiones assensum exhibere, alias enim posset tota Ecclesia errare, quod est contra diuinam prouidentiam, ac Christi Domini promulgationem dicentis, Spiritum veritatis semper in Ecclesia mensurum: Ergo nequit à Pontifice summum falsum pro vero proponi. Concio est ab omnibus Catholicis recepta cum D.Tho. 2.2.q.1.a.10. Vinald. 1.2. Doctr. antiquæ fidei, c.47. & 48. Turrecr. 1.2. sum. a c. 107. usque ad 112. Cano de locis, 1.6. & c. 3. ad Valent. 2.2.d. 1.q.1.pun.7. Bannes 2.2.qui.1.a.10.dub.2. concl. 4.

quit in rebus fidei proponendis.

D V B I V M XXI.

An de fide sit Pontificem errare non posse in Sanctorum canonizatione?

Certum est apud omnes, Pontificem vel ex malitia, vel ex ignorantia errare posse in sententia aliqua ferenda circa res gestas. Quia potest innocentem condemnare, & reum absoluere. Deinde errare posse secundum prudentiam in multiplicandis legibus circa res agendas, quae non ita Ecclesiæ connientes sunt. Ex quo saepe oritur mutare, vel abrogare Pontificem, quæ eius prædecessores statuerūt. Nunquam tamen dicendum est, in speciali casu errare. Quia esset temerarius, qui id dicere auderet: cum præsumptio semper debet esse pro tanto Legislator. Denique certum de fide esse credo, non posse Pontificem aliquid ab universali Ecclesia obseruandum statuere, quod legi diuinæ vel naturali sit contrarium. Quia de fide est, Pontificem errare non posse in omnibus palecendis: sed ous non solum doctrina fidei, sed morum institutis palecuntur: ergo de fide est, in his institutis errare non posse. Legendum Bannes 2.2.q.1.a.10.concl.4. & covel. 2.ad; Controversum vero est, an Pontificem errare non posse in canonizatione Sanctorum de fide sit?

186 Nonnulla certa præmissa.

De fide non est. Quia Sanctorum canonizatione fit ex testimonio habitu de Sanctitate, & De fide non miraculis eorumdem: At hoc testimonium est.

187 cum humanum sit fallax esse poreft. Ergo de fide non est Pontificem non posse aberrare. Et quia si fide diuina credere teneremur canonizatum in superis esse, fide diuina credere teneremur, illa miracula, & Sanctitatem, quæ motus fuit Pontifex ad canonizationem, vera esset. At hoc est impossibile, quia impossibile est, fide diuina credere veritatem, quæ revelata non sit. Sed miracula, & Sanctitatem canonizati illius, imo status illius in celo nullibi revelata sunt: Ergo Sic D.Tho. quodlib.9.a. vlt. D.Antonin. p.3 tit.12.c.8. Caiet. Opus. de indulg. ad lulli, capit.8. Cano libr. 5. de locis, cap.5. Bannes 2.2.qua.1.articul.10.dub.7. oncl. 2. Adiiciunt tamen ita certum esse, Pontificem errare non posse circa Diuorum canonizationem, ut temerarium sit, & scandalo-

C sum,

26 Theologiæ Moralis Liber XLVII.

sum, hæresimque sapiens affirmare, Pontificem errare posse.

188
Ef de fide.

De fide est. Quia (vt supposui) de fide est, Pontificem errare non posse in legibus uniuersalem Ecclesiam spectantibus: non enim potest aliquid statuerit contrarium legi divinae, & naturali: sed si errare posset in Diuorum canonizatione statueret legem divinam, ac naturali legi contraria: Ergo de fide est, in iis errare non posse. Minorem probro. Quia Pontifex Sanctum canonizans, obligat fideles omnes assentiri, illum in celis commorari, & tanquam Dei amicum cultu affici: si autem adseret error, iam fideles falsitati assentiri obligarentur & venerazione indignum venerari: quod est legi divinae ac naturali contrarium. Ita Valent. 22. d. 1. qu. 1. pun. 7 question. 6. §. 40. Palao 10. 1. tr. 4. d. 1. pun. 5. §. 4.

189
Hanc sentiā probabilitatem effere.

Probabiliorum hanc sententiam esse non dubito. Pontifex enim non solum ex testimonio humano ad gerendam canonizationem monetur, sed ex speciali instinctu & assistentia, Spiritus Sancti, ratione cuius eius declaratio firma, & infallibilis existit. Et quidem credenda à nobis est Dini canonizatum Sanctitas fidei divina, non tamen miracula allegata. Quia à miraculis canonizatio non pender necessario; vera enim esse potest illius Sanctitas & in superis assistentia, quin miracula allegata vera extiterint.

Religionis speciali, vt aliquem tanquam Sanctum colat: & cōsequenter est facultas venerandi eum eo cultu, quo solent Divi canonizati veneracione affici. Ita Palao *citatu* & *Doctores communiter.*

Profecto prima sententia distinctionem nullatenus subsistere posse reor. Quia ratione canonizationis non est, obligare totam Ecclesiam, vt canonizatum veneretur: nā si ad hoc obligaret, obligaret quidē ad aliquem cultū à tota exhibendum Ecclesiacae proinde ut *non posse* Ecclesia vel Missam, vel preces, vel processione aliquam in eius honorē exerceret: quod non sit specialiter de omnibus Sanctis. Ergo solum ex vi canonizationis facultas canonizatum venerandi; praeceptum autem alicuius *prime sententie distinctionem* non fertur quoad exercitium, sed ad summum quoad speciem: hoc est, si circa Sanctum illum aliquam actionem exercere debeas, ea cultus, & veneratio nis sit. Quare tam canonizatum, quam beatificatio est facultas Sanctum publico ritu solemnii venerandi non tamen videtur esse praeceptum de illius expressa, seu quoad exercitium *veneracione.*

D V B I V M XXIII.

An Pontifex possit in beatificatione Sanctorum errare?

Errare potest, in beatificatione, etiam in canonizatione (vt vidimus) errare non sequitur, vniuersalem Ecclesiam errare: siquidem non ponitur *Sanctus ille* vniuersali Ecclesie condens. Sic non insimile nota in manuscripto Theologus.

Minime errare potest, & scandalosum, remariorumque erit affirmare, in beatificatione Sanctorum Pontificem posse errorem admittere. Quia absque fundamento vlo, & contra rectam morum institutionem distinxabitur. Ita Doctores communiter. Lege Castrum Palao tom. 1. tr. 4. d. 1. pun. 5. §. 4. numer. 3. ¶ 4.

Existimo, nullum Catholicum posse contrarium defendere. Vnde proculdubio doctus ille id non assertus, sed pro ratione dubitandi apposuit. Idcirco crediderim, eadem certitudine tenendum, Pontificem errare non posse in beatificatione Sanctorum, ac in canonizatione. Quia Doctores loquentes de canonizatione & affirmantes Pontificem errare non posse, nihil de beatificatione scripere. Ergo signum est, sub canonizatione voluntate beatificationem comprehendere. Porro Pontifex concedens in beatificatione, vt aliquod Missæ Sacrificium in Divi beatificati honorem celebretur, toti Ecclesiæ eum venerandum proponit: nomine enim totius Ecclesiæ Sacrificium offertur, ipsaque tota Ecclesia medio illo Ministro & Sacrificio ab illo oblatu Sanctum illum veneratur: sed in his quæ pertinent ad vniuersalis Ecclesie cultum Pontifice errare non potest: Ergo Abngeo itaque non

E S
Theo
Tom: 8
T

190
Quid beatificationem.

Premitto, beatificationem esse quadam facultatem concessam alicui speciali Provinciæ, vel Ecclesiæ vel Religioni, vt aliquem tanquam Sanctum, & in superis existentem colat. Sed quia colere potest multiplici cultū, scilicet Missæ Sacrificio, orationibus, processionebus, publicis votis invocatione illius, & Imaginis gestatione: Pontifex beatificando illum simul etiā determinare potest, quoniam sit cultus venerandus. Quæsterim autem quæ ratione beatificatione à canonizatione distinguatur?

191
Distinguuntur à canonizatione.

Distinguuntur beatificatione à canonizatione. Quia canonizatio obligat totam Ecclesiam, vt canonizatum veneretur: beatificatione vero non obligat totam Ecclesiam: imo neque Provinciam, pro qua beatificatione conceditur, vt beatificatum veneretur; sed solummodo eius venerationem permittit. Sic nonnulli, quos, preffo nomine, memorat Ferdinand. de Castro Palao tom. 1. tract. 4. dub. 1. punt. 5. Parag. 4.

192
Non distinguuntur in eo.

Non ex eo distinguuntur beatificatione à canonizatione, sed eo quod ea canonizatio est facultas concessa non alicui Provinciæ speciali, sed vniuersali Ecclesiæ, aliquem vt Sanctum venerandi, beatificatione autem est facultas quædam concessa alicui Provinciæ, Ecclesiæ, vel

Sectio II. De Fide Dubia.

27

non sequi viuensalem Ecclesiam errare, si eret Pontifex in beatificatione. Nam licet à Pontifice non proponatur venerandus per viuensalem Ecclesiam Ministros, proponitur tamen venerandus ab viuensali Ecclesia per speciales aliquos Ministros, & hoc sufficit, ut Ecclesia ipsa errare dicatur.

D V B I V M XXIV.

An cum conceditur Religioni cuidam Sanctum beatificatum rita in beatificatione praesertim venerari die, quo è vita dicitur: posint Clerici sacerulares Sacrificium in illius honorem offerre?

Conceditur (ex gr.) Religiosis nostris Societatis venerari D. Ludouicum Gonzaga, vel D. Franciscum Borgia (quos Pontifice beatificationis honore donauit) Sacrificio Missæ, & Horis Canonice die, quo è vita dilectissime: poterunt Clerici sacerulares processionem gerere solemnum Sacrificium, que in eius honorem offerre sive in sua Ecclesia, sive in noctis, sive ipso die, quo è vita recessi, sive alio?

Minimè poterunt. Quia nemini licet absque Sedi Apostolicae autoritate aliquem honore publico venerari. cap. 1. de religiis & venerat. Sancti. Sed Apostolica Sedes solu. Societatis Iesu in Religionis his Dinos venerari concessit: Ergo nulli alii licebit eos venerari Sic Ludovic. Tores 2. 2. disp. 17. dubio etiaco.

Poterunt quidem. Quia una Missa in uno loco eiusdem valoris est, & estimationis, ac plures Missæ pluribus in locis celebrantur: Ergo Sedes Apostolica concessens, ut in honorem aliquam Diui Missa aliqua celebretur, simul declarat dignum esse, in cuius honorem omnes dici possent. Sed hac declaratione facta, tollitur prohibitus relata in cap. 1. de religiis & venerat. Sancti. in quo caetur, neminem esse venerandum sine Sedi Apostolicae autoritate. Nam cum hunc Sanctum ex tua deuotione veneraris, id sedis Apostolicae autoritate geris, que indicavit, dignum cum esse illa veneratione. Ita doctissimi, quos consulvi, Magistri: Sed ut huic sententiæ adhaeremus sufficiunt mihi P. Ferdinandus de Castro eam defensio. 100. 10. de fide tr. 4. d. i. Jun. 5. §. 5. n. 5.

Profecto longe plus, & probabilius esse crediderim, posse quilibet Sacerdotem Missam ac pro-sam votuum dicere & votuum officium recitare in honorem beatificati Diui pro quo defendeo. Sedes Apostolica concessit aliqui speciali Religioni, vel Provincia Missam, & officium proprium aliquo die celebrare. Id ostendo exemplo cuiuslibet canonizati Diui, in cuius honorem omnes conuentiunt, posse vilibet & quilibet die quilibet Sacerdotem Missam dicere, non quidem propriam, forte enim nec pro uno die illi est assignata, sed votuum, iuxta Missam votum regulas, eo quod à Sede Apostolica dignus est indicatus, cui is honor Escobar, & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.

exhibeat: sed etiam in Sancto beatificato simile iudicium fecit, cum Missam in ipsius honorem dicere aliquibus personis permisit. Ergo Neque obstat, si dicas verum esse Romanam Ecclesiam concedensem, ut in honorem aliquius Dioi Missa celebretur, simul declarare, dignum esse, ut ab omnibus Sacerdotibus illo cultu venerari valeat inde non inferri, posse omnes Sacerdotes illum venerari, non quia beatificatus dignus non sit, sed quia ipsi sunt impediti. Non inquam, obstat: quia nemini publicum religiosum cultum ex deuotione aliqui exhibendum impeditur, nisi quia is, cui est exhibendus, non iudicatur à Sede Apostolica dignus illo. Quod constat aperte ex his quæ dicit Alexander III. in cap. 1. de religiis & venerat. Sancti. Vbi occasione aliquorun, qui homuncionem quendam in potatione, & ebrietate occisum venerabantur tanquam Mariyrem, subiungit: Illum ergo non praesumatis de cetero colere, cum etiam per eum miracula fierint, non licet vobis ipsum pro Sancto absque autoritate Romana Ecclesie venerari. Ergo solum ad venerationem exhibendam requirit Alexander, ut prius Romana Ecclesia illum pro Sancto exponat: Sed eo ipso quod concedit Romana Ecclesia, Missam in honorem ipsius celebrari, illum pro Sancto veneratur: siquidem exhibet illi supremum cultum, quem porest exhibere: Ergo hac concessione facta, quilibet poterit eodem cultu Sanctum beatificatum pro deuotione venerari.

D V B I V M XXV.

An Pontifex secundum leges prudentias posset in Religionum approbatione errare?

Cum Pontifex Religionem aliquam vitæ approbat institutum sub voto Paupertatis, Questionis Castitatis, & Obedientiae tanquam aptissimum statū tempore & Euangeliō admodum conforme ad salutem nostram offendo consequendam. Hoc autem institutum contigit de fide esse, net finem aliquem ad diuinam gloriam, & la. Pontificē in lutum æternam pertinentem: & media aliqua, in approbationibus hic finis valeat obtineri. Porro fide est ratione Religio affirmo, non posse Pontificem in approba. gionem finis, ratione huius finis, & mediorum, quæ sibi pro ac mediorū ponuntur, errare: ita ut approbet (quam conerrare non sentaneum Euangelicæ perfectioni, quod verè posse) confitentaneum non sit. Valent. 2. 2. d. 1. pm. 7.

§. 41. Et colligitur ex Concil. Constant. se. 8. ubi damnatur error Vviclephi afferentis impudentissime omnes Religiones indiferenter esse à diabolo introductas: cui errori non leue patrocinium esset, si Pontifex posset aliquam Religionem contrariam Euangelicæ perfectioni approbare ut conuenientem. De fide igitur est Pontificem, quatenus talis est errare non posse in illis, que ad fidem, & mores viuensalem Ecclesie pertinent: non enim potest viuensalem Ecclesiam aliquod falsum edocere: alias non esset in Ecclesia promissus spiritus veritatis. At si Pontifex approbans aliquod Religiosū institutū tanquam Euangelicæ perfectioni conuenientis, approbarer quod re vera cōveniens non esset, sed potius contrarium: errore per-

C 2 niciofō

28 Theologiæ Moralis. Lib. XLVII.

niciole Ecclesiam obtruderet: Ergo id fieri nullatenus potest. Quare inter Catholicos solum esse potest difficultas, num secundum leges prudentia Pontifex possit errare aliquam Religionem approbando, cuius institutum licet malum non sit neque perfectioni Evangelicæ contrarium; est tamen minus conueniens Ecclesia, vel quia nimis durum, vel laxum sit, vel quia ex illo sequitur confusio aliqua in Ecclesia, & feruoris spiritualis in aliis Religionibus immunitio.

²⁰²
Potest secundum prudentiam errare

Potest secundum prudentiam errare. Quia Innocent. III. in c. vlt. de Religiosis, & Gregorius X. in c. i. eodem tit. in 6. prohibent firmiter nouarum Religionum institutionem, ne nimis Religionum diversitas grauem in Ecclesia Dei confusione inducat. Sentiū ergo Pontifices, tunc temporis conueniens non esse nouā Religionem instituere. Et quia negari nō potest, posse Pontificis leges rerum agentiarum, & qua necessaria non sunt ad salutem, multiplicare, vt earum multiplicatio recta Ecclesia gubernationi sit inconveniens. Ergo similiter poterit Religiones ita multiplicare, vt earum multiplicatio confusione inducat, ac Ecclesiæ regimini prædicet. Sic Bannes 2. 2. qu. 1. art. 10.

²⁰³
Minime potest.

Minime vel in hac parte potest Pontifex errare. Quia si Pontifex Religionem admittit quam spectatis omnibus circumstantiis debebat reiicare: Ecclesiam obligat ad rem aliquā, qua non in eius adificationem, sed potius in destructionem credit: si quidem obligat Ecclesiam, ne Religionem illam reiicat, sed potius accipiat, & Religiosos illius secum habitare permittat: qua Religio, vt supponitur, spectatis omnibus circumstantiis, minus sibi conueniens est, quam esset illius carentia: sed Pontifici data non est potestas obligandi Ecclesiam in iis, quæ ipsi nocuia sunt: Ergo non potest Pontifex approbare Ecclesia virtuerali Religionem nocinam ex quacumque parte nocuum proueniat. Ira Valentia. citatu.

²⁰⁴
Quid dicē dñe esse censēam?

Ego quidem existimo dicendum, nunquam præsumendum esse Pontificem in cuiusvis Religionis approbatione minus caute, & prudenter se gessisse. Quia esset non leuis iniuria interrogati summo Praeuli, & contra debitam reverentiam, ac subordinationem, quam debent fideles suo supremo exhibere pastori. De facto tamen & in re ipso minus caute ac prudenter procedere aliquando potest: non quidem approbando Religionem, quæ re vera ex se sit inconveniens: sed quæ ex adiunctis circumstantiis minus conueniat. Neque aliud probant Bannes argumenta, quibus ratio Valentiae non obstat. Corcedo enim, Pontifici datum non esse potestatem obligandi Ecclesiam ad ea, quæ ipsi absolute nocui sint, & in illius destructionem. Alias plures legum obligatio cessaret, neque firmi esse in illarum executione possemus. Mecum P. Castro Palao 10. 1. 174. de fide, d. 1. punt. 5. §. 6. n. 4.

D V B I V M XXVI.

An Concilium generale sumptum pro omnibus Patribus Concilij, in rebus Fidei definiendis, ante Pontificis confirmationem sit infallibilis veritatis.

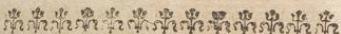
²⁰⁵
Et quidem. Quia Concilium generale auctoritate Pontifica coactum representat Est veritatem Ecclesiam & maximè si inibi adiuntur fides, sit infallibilis Apostolica legati, vt docuit Martinus V. bili. in fine Concilij Constantiens. Sed Ecclesia virtueralis errare non potest, alias aduersus Ecclesiam portæ inferi prævalerent: Ergo Concilium etiam ut distinctum a Pontifice est infallibilis veritatis, si pro omnibus Patribus Concilij sumatur: secus si prius majori, patre congregatorum. Sic Melchior Cano l. 5. de locis. c. 5. Bannes 2. 2. q. 1. a. 10. dub. 4. concl. 1. & ad 1. argum. circa finem.

Ante confirmationem Pontificis nullum ²⁰⁷ Concilium quantumvis generale pro omnibus Patribus congregatus sumptum est fallibilis infallibilis veritatis. Quia nemini nisi Petro, rursum aut & eius successoribus concessa est spiritus diuinus assistentia, ne in rebus fidei errare possit. confirmationem. Sed concilium quantumvis congregatum sit ratione Pontificis auctoritate non est Petri successor, sed solum Pontifex: Ergo Concilium ut distinctum à Pontifice non est infallibilis veritatis. Profecto omnia Concilia, quæ in Ecclesia habent auctoritatem, à Sede Apostolica sunt approbata, ut constat, ex c. Significati. de elect. vbi Paschalis Pontifex ait: Omnia Concilia per Romanam Ecclesiam auctoritatem facta sunt, & robur accepunt. & in cap. Concilia, dist. 17. inquit Symmachus: Quod quia non habent presentationem, (id est Pontificis auctoritatem) valeretur in perdiderunt: Ideoque Concilia hanc confirmationem expostulant, ut videri potest ex his que refert Turrect. libr. 3. cap. 34. & constat ex Tridentino. ses. ultim. in decreto de fine Concilij. ibi enim decernuntur, petendam esse per legatos à Sede Apostolica confirmationem. Sentiunt ergo Concilia, absque haec approbatione, & confirmatione firmiter, & infallibiliter veritatem non posse edocere. Ita Valent. 2. 2. dub. 1. quæst. 1. punct. 7. Paragra. b. 45. Palao tom. ir. 4. de fide, dub. 1. punct. 5. §. 7. numer. 4. & alij communiter.

Ego quidem hanc sententiam indubitatam ¹⁰⁷ esse existimo. Cum videam, à Concilio generali, quantumvis legitimè congregato dari ad Romanam. Sedem appellatio dubitationem: Sed à prima & infallibili regula, hanc est la veritatis non potest appellatio dari, ut veritatem de se constat: Ergo Concilium, seclusa affirmatio Pontificis confirmatione, non est prima regula, infallibilisque veritatis. Maior propositio, in qua est difficultas, deciditur à Bonifacio VIII. Extraag. Vna Sanctam, de maiorit. & obedient. inter communias. & latè, ac eruditè probat Turrecrem. l. 3. sum. c. 47. & D. Tho. de punit. q. 10. art. 4. ad 13. Addiderim, aliqua esse Concilia generalia auctoritate Pontificis approbata, non tamen confirmata.

Sectio II. De Fide, Dubia. 29

confirmata, in quibus aliqui errores inveniuntur: Ergo Concilium à Sede Apostolica non constitutum in fallibilis veritatis non est. Antecedens probatum ex Concilio Ephesino II, quod fuit à Leone I. indicatum, non tam confirmatum, quod errores Diabolici & Euchygetis admisit, ut tradit idem Leo Epist. 12. 13. 21. & sequentibus Tū ex Concilio Basiliensi sub Eugenio IV. cuius defectus expedit Turrem. libr. 3. de Eccles. capit. 100. & Caiet. tract. de authorit. Pontif. cap. 8.

CAPUT XVII.

Circa Fidei subiectum.

DUBIVM XXVIII.

An primus parens in statu innocentiae habuerit fidem diuinam?

¹⁰⁸ **N** Adamo ante lapsum non fuit actus fidei diuinæ, sed notitia quædam excellenter, media quidem inter fidem, & visionem beatificam. Quia actus fidei diuinæ est cognitio obscura, quæ in Adamo saltem in eo excellentissimo innocentia statu erat indecens. Sic Magist. in 2. dis. 23. Hugo de Sancto Vict. de Sacram. p. 6. c. 14. Aler. in summ. de virtut. Gandan. quodlib. 7. question. 14.

¹⁰⁹ **H**abuit. In Adamo ante lapsum fuit Fidei diuinæ actus. Quia Adam etiam in statu innocentiae absque dubio habuit mysterij Trinitatis, ac Dei glorificatoris cognitionem: At non cognitionem fidei Angelicæ; non enim est veritatem, id accepisse ab Angelis; neque cognitionem eidem, quia non intuitum, vt patet, neque abstractum, nullus namque erat effectus per se Trinitatis, vt Trinitas est, ex quo id deducere posset; neque erat aliquis Dei effectus glorificatoris, ex quo id posset colligere: Ergo id cognovit ex revelatione Dei; ac proinde habuit fidei diuinæ actum, qui non incongruebat Adamo adhuc in statu felici. Quia in eo quamvis feli cit erat pars viator Ita Theologi communiter edocent, teste Gaspare Hurtado de fide, d. 7. disce. 1.

²¹⁰ **H**oc longe probabilius esse non dubito. Hoc longe. Quod quidem deduco ex Paulo ad Hebr. II. Probabilis. Si in fide (ait) impossibile est, placere Deo, quod am. & accedens ad Deum oportet credere. Adams autem in statu innocentiae etiam placuit Deo, & ad eum accessit. Ergo actum fidei diuinæ gesit. Quod fuit latus cognitum, quia est convenientissima dispositio ad Sanctificationem, seu accessum ad Deum. Quod autem Adamus in eo statu fuisse Sanctus, latit is indicatur Sap. 2. ibi: Deus crevit hominem inexterminabilem, & ad imaginem similitudinis sua fecit illum. Et Ecclesiast. 1. Deus fecit hominem rectum. Et supponitur in Concilio Trident. sef. 5. de re. de peccato orig. can. 1. Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

dum dicitor: *Ad m per transgressionem mandati, statim Sanctitatem, & institutam, in qua constitutus fuerat, amississe. Ceterum circa obiecta, que Adam in statu innocentiae creditit, convenienter Theologi credidisse explicite omnia mysteria ad Divinitatem, & etiam ad Sanctificationem, & beatitudinem spectantia, quæ nos credimus. Sub lite autem est, num Incarnationis mysterium explicite crediderit? Lessini partem negativam tueretur de predest. Christi, sef. 2. n. 26. At Suar. 3. p. q. 1. a. 3. Vafq. 3. p. d. 12. c. 13. Coninch d. 17. partem affirmativam tradunt Quorum menti subscribo. Quia iudicio fuisse maxime congruum, tantum mysterium Parenti primo in eo statu reuelari, ut ex tunc tantum miseratione diuinæ portentum veneraretur. Nihilominus ei non fuisse revelatum futurae Incarnationis occasionem nempe ipsius peccatum, ne ipso in eo adeo felici statu nimia tristitia immitteretur.*

DUBIVM XXIX.

An Angeli in statu viae habuerint fidem diuinam?

²¹¹ **C**ertum est ex Doctorum consenso Angelos prius fuisse viatores, postmodum vero ex illis alios beatitudine donatos fuisse, alios adductos damnationi. Hoc supposito, quæstum, num Angeli in statu viatorum fidei diuinæ actum habuerint.

Non habuere in statu viae fidei actum adhuc circa mysteria supernaturalia: sed horum tantum eidem cognitionem habuerunt. Quia Angeli habuerunt eidem statu. ²¹² Non habuerunt fidem. *Non habuerunt fidem.*

Habuere quidem in statu viae fidei diuinæ actum. Quia Angeli in eo statu habuerunt cognitionem supernaturalem Mysterij Trinitatis, & Dei glorificationis, non quidem eidem cognitionem: Ergo cognitionem fidei diuinæ. Ita D. Tho. 2. 2. q. 5. art. 1. Tertian. 2. 2. d. 4. dub. 2. Coninch de fide d. 17. n. 16. Petr. Hurtado de Mendoza d. 5. 9. sef. 1.

Huic Theologorum sententiæ communi adhærebo, adiiciens Angelos in primis creationis instanti huiusmodi fidei actum gesuisse, vt adiicit D. Tho. & Theologi communiter. ²¹³ *Fidem habuerunt.*

Quia in eo instanti poterat eum actum elicere: & in eodem fuisse in Sanctitate creati (vti Tertianus afficerat) & gratia, quæ adultis aut quasi adultis non cōfertur extra Sacramentum absque Charitatis actu, ad quem necessarius illis fuit fidei diuinæ actus. Quod si in primo instanti fuisse creati in gratia & Sanctitate, etiam in eo fuit illis infusus fidei diuinæ habitus, absque quo nunquam in Viatoriis Sanctis & gratia reperitur: præsertim cum in eo instanti actum habuerint fidei, qui non potest conaturaliter absque habitu elicere.

²¹⁴ *Huic communi quidem adhærebo sententia.*

30 Theologiae Moralis, Liber XLVII.

DUBIUM XXX.

An circa alia obiecta à Dō distincta sit
in Beatis Fidei actus?

²¹⁵
Statu quo-
tionis.

Certum est in beatis sic hominibus sue
Angeli non esse fidei actum circa Deum
Quia repugnat, Deum clara videri, & si-
mul obscuri cognosci. Et quia actus fidei bea-
tos non decet, vt indicat Paulus 1. Cor. 13.
Cum veniret, quod perfectum est euacuabitur,
quod ex parte est, id est, cum Dei clara visione
fruemur, cessavit fidei obscura cognitio. Que-
sierunt tamen, num circa alia obie-
cta à Deo distincta sit in beatis fidei
actus?

²¹⁶
Est in Bea-
tis fidei
actus.

Est quidem. Quia id indicat Apostolus
1. Corint. 13. inquit, Nunc autem
manent fides, & Charitas. id est, sunt vir-
tures semper permanentes. Vnde Ter-
tullian. libr. de patient. capit. 12. & Ite-
nauis libro secundo contra heres. capit. 47.
indican, in patria manere fidem, &
spem. Sic præter Tertullianum, & Ite-
nauum alij Doctores, quos presso no-
mine, memorat Hurtad. Complut. ubi
infra.

²¹⁷
Minimè
est.

In beatis minimè adest fidei actus. Quia
ex uno capite circa alia obiecta est in eis
possibilis cognitio intuitiva media propria
specie eorum obiectorum, à Deo infusa:
& ex altero cognitio fidei statui felici-
ssimo ac perfectissimo beatitudinis mini-
mè congruit. Ita Theologi communiter,
quos sequitur Hurtado de fide dub. 7.
diff. c. 2.

²¹⁸
Hoc certū
solum non esse in beatis fidei actum, imo
neque habitum insulam. Quia incongruen-
ter conseruabitur à Deo habitus ab ipso solo
infuso, vbi actus incongruit.

²¹⁹
Habent
quidem.

Habent quidem. Quia tam Angeli, quam
homines damnati recordantur revela-
tionis diuinæ, cuius in via notitiam habuere.
Quid ergo impedit, ob eam assentiri, & cre-
dere? Addo Iacobum 2.2. fanteum. Credis, quod
vnu est Deus, bene facis: Dæmones credunt, &
contremiscunt. Sic Durand. in 3. diff. 23. q. 9.
Salmer d. 3. in Epist. Iacobi. Et quoad Ange-
los damnatos probabile existimat Valent. 2.
2. q. 5. p. 2. Quod si in Dæmonibus manet
fides diuina, etiam in hominibus damnatis
manebit.

²²⁰
Non habet.
min. c. 4.

Non habet. Quia vt D. Dionys. de Æiu. no.
docet, damnati carent omnibus diu-
nis donis: Et, vt ait D. August. 1.9. de Cini. c. 2.
Dæmones cognoscunt Christum Dominum non

lumine fidei, sed efficacia signorum. Ratio est,
quia absque auxilio efficaci gratia Dei nullus
elicit fidei diuinæ actum: Damnatis autem
nullum tale auxilium à Deo confertur. Addo
non solum non habete fidei actum, sed neque
habitum à Deo insulam. Qui nihil superna-
turale illis à Deo confertur, neque confer-
tatur in eo infelicissimo statu, quamvis ante-
rea præcesserit. Ita D. Tho. 2.29. c. 2. Suar. de
fide d. 6. sect. 9. Coninch de fide, d. 17. dub. 2. q.
6. dnb. 4. Granad. rr. 13. sect. 1. & Theologi ali
communiter.

Longe hoc probabilius. Damnati enim co-
gnoscunt res nostræ fidei non immediatè ob
diuinam testimoniis, sed partim ex signis, &
probabilium effectibus, quos experientur: & partim ex mo-
tivis nostra fidei, quæ damnati optimè pene-
trant, quibus moraliter conuincuntur, Deum
res nostræ fidei reuelasse: & inde per discus-
sum cognoscunt esse veras, syllogismo illo:
Quidquid Deus dicit, est verum, &c. Porro D.
Iacobus quamvis non admittat in docebonibus
fideth diuinam nostræ similem, sed alium af-
felsenum impropiè dictum fidem: tamen
efficaciter arguit exemplo fidei Dæmoniorum,
contra hæreticos illius temporis, qui existi-
stibant, fidem vndeconque conceptam,
quamvis non diuinam sufficere sine operibus
ad salutem. Itaque ad actum fidei diuinæ non
sufficit reuelatio diuina sufficienter applicata,
si auxilium efficax gratia non conferatur,
quod quidem damnatis minimè conferatur.
Vnde non credunt ob reuelationem diuinam
ex defectu auxilij efficacis, & non ex defectu
reuelationis diuinæ & applicationis ipsius.

DUBIUM XXXII.

An hæreticus possit actum Fidei
habere?

Hæreticus, dum est talis, non potest actum
fidei diuinæ habere. Quia peccatum in-
fidelitatis & hæretici non est, quovsque illi, fidei aliena
qui discredunt, sic prudenter proposita reuela-
tio rei credendæ: imo quovsque persuasus sit,
veram Ecclesiæ tenere eam rem ut reuelatam
à Deo sed illi, cui non virget reuelatio diuina
prudenter proposita circa unam rem, non
virget prudenter proposita circa aliam: pi-
serrim si ab eodem proponente, & æqualiter
sit proposita: quia virgate reuelatio est ut
udem Dei, & circa virramque rem prudenter
proposita: imo aliquando ab eodem propo-
nente, & æqualiter: Ergo qui est incredulus &
infidelis Deo reuelanti unam rem, qualis est
hæreticus, non potest eidem alia reuelanti
credere. Sic Suar. de fide, d. 7. sect. 4. Lorca 2.1.
d. 2. & alij plures.

Hæreticus non credens unum aut alterum
dogma fidei, potest fide diuinam, seu ob reuela-
tionem diuinam credere alia, seu habere
actum fidei circa illa. Quia ille est vere
infidelis, & hæreticus, (si alias sit profes-
sione Christianus) qui sciens Deum ali-
quid reuelasse, aut non potens id rationabi-
liter dubitare, illud non credit: sed quis pri-
udenter propositionem duorum fidei dogmatum
vt

Sectio II. De Fide Dubia.

31

et Deo reuelatorum ab Ecclesia factam,
postquam nequeat rationabiliter dubitare,
Deum illa duo reuelasse: potest persuaderis,
vnum ex illis esse à Deo reuelatum, & alterum
non, vel quia reuelatio circa dogma quod cre-
dit, proponit motius efficacioribus; quam
reuelatio circa aliud vel quia proponit à ma-
ioris auctoritatis persona: vel etiam si ab eodem
proponatur, & aequalibus motiis, ac reuelati-
o circa alterum: potest in hoc alcreto dogma-
te pecularis esse aliqua difficultas, ob quam
quis iudicet, proponentem Ecclesiam falli cir-
ca huius, & non circa illius reuelationem: ergo
potest credere ob reuelationem diuinam, seu
fide diuina vnum dogma, id scilicet, quod exi-
stimat esse à Deo reuelatum: & aliud non cre-
dere. Imo non appetet, cur ex duobus dogma-
tibus ab eodem propositis, vt reuelatis ab Ec-
clesia, & aequaliter, non possit quis pro sola sua
voluntate libertate, credere diuinam reuelati-
onem, & non alterum cum pro sua libertate
quis ita credit fide humana rem esse reuelati-
onem, vt potuerit id non credere absque illa
mutatione ex parte moriui ad id credendum
humana fide, quando in obiecto materiali est
aliqua difficultas sufficiens ad non credendum,
esse à Deo reuelatum: alias intellectus non
penderet à voluntate in credendo quoad spe-
cificationem fide humana reuelationem diui-
nam, quod est falsum. Ita Durand. in 3. dist. 23.
q. 9. Coninch. de fide, d. 14. dub. 2. Beccan. de fide,
c. 11. q. 3. Hurtad. Complut. de fide, d. 7. diff. 5.
Granad. tr. 15. scđ. 2.

Cum his opinor. Nam diuina reuelatio po-
Cam hinc vigore circa vnum dogma, & non circa
alterum: vel quia reuelatio circa vitiumque
*non proponit ab eodem: vel quia non pro-
ponitur aequaliter, quamvis ab eodem: vel quia*
*ab eodem, & aequaliter ab Ecclesia proponi-
tur: potest esse pecularis ratio aut difficultas*
in dogmate vno, & non in altero, ob quamvi-
dice reuelatio esse facta circa vnum dogma
& non circa alterum: vel pro sola libertate
voluntatis, quamvis non sit in uno, quam in
altero maior difficultas.

CAPUT XVIII.

Circa Fidei ad salutem, nece- sitatem.

DUBIUM XXXIII.

An actus Fidei sit medium ad
*iustificationem nece-
sarium?*

*R*ECDO ex sectione prima, illa dici
necessaria ad iustificationem, sine
quibus enim consequi non possumus, qualia sunt auxilia preue-
nientia adulstis, & Baptismus ipsius
in te vel in voto, & Baptismus in te suscepimus.

parcili, & penitentia in re, vel in voto adul-
stis, qui post Baptismum suscepimus lethaliter
deliquerit. Verum illa que sunt necessaria ad
salutem sunt in triplici differentia: alia enim
sunt necessaria *necessitate modi* tantum, id est,
que non sunt sunt tanquam media, seu reme-
dia conductitia ad salutem, que non sunt in
nostra potestate, seu libertate, vt Baptismus
parcili, & auxilia praeuentia adulstis. Alia
sunt necessaria *necessitate precepti* solum, que
ex eo solam modo sunt necessaria ad salutem,
quia sunt sub precepto graui iudicata. Alia de-
mum necessaria sunt *necessitate medij*, ac pre-
cepti simili, que rurique modo sunt ad sa-
ludem assequendam necessaria, nempe,
& tanquam media, & tanquam pre-
facto modo, precepta, vt Baptismus, & Pe-
nitentia adulstis. Quiescunt igitur, utrum actus
fidei sit necessarium medium ad iustificacio-
nem? Tantum autem procedit difficultas de
lege ordinaria, quia de potentia Dei absolute
non est necessarium fidei actus ad iustificacio-
nem. Nam haec fieri potest infusione habitis
gratia, que fieri potest à Deo absque praevio
aliquo actu nostro.

Actus fidei non est necessarium ad iustifica-
tionem medium. Quia ad iustificationem suf-
ficit dilectio Dei super omnia sed abique actu
fidei sola notitia naturali, sive ex testimonio
humano, sive aliter habita potest elici Dei su-
per omnia dilectio, ea enim notitia potest pro-
poni voluntati Deus ut summe bonus, seu diligibilis: ergo ad iustificationem non est actus
fidei, vt medium necessarius. Sic Vega libr. 6. in
Tridentin. capit. 17. Videtur fauere Paulus Ro-
man. 2. dum postquam dixit, *Non auditores le-*
gis iusti sunt atri Deum, sed factores legis iusti-
ficabuntur, subdit, Gentes, que legem non habent,
naturaliter, qua legis sunt, sicut. Quo indica-
re videretur, gentiles, seu infideles posse absque
fide seruare legem, ac iustificari sola notitia lu-
mire naturali habita.

Actus fidei adulstis est medium ad iustifica-
*tionem, (& consequenter ad gloriam) nece-
ssarium. Quia iustificatio, que sit extra Sacramen-*
tum, tantum sit actus dilectionis Dei: ad hunc
autem ex natura tui prærequiritur actus fidei
diuina in viatoribus: in his enim nulla alia
cognitio supernaturale requiritur, ac proinde
nulla alia cognitio proportionata, qua volun-
tas sua natura esse a proportionata, & suffi-
cienter ducatur, & illuminetur ad actum dilec-
tionis Dei, ut pote supernaturalem. Deinde
iustificatio adulorum, que sit medio Sacra-
mento, prærequirit ex Christi Domini institu-
tione tanquam dispositionem necessariam, ut
medium actum fidei, & spei, & penitentie.
Præter hos autem modos iustificationis nul-
lus alijs reperitur: ergo ad iustificationem,
quocumque modo fiat, prærequiritur actus di-
uina fidei tanquam medium. Ita Theologi
communiens. Quarum de fide, d. 12. section. 2. nu-
mer. 10. Coninch. de fide, dub. 14. numer. 113. &
173. Significat id D. Leo. serm. 4. de Nativitat.
D. Angustin. serm. 38. de temp. D. Fulgent. l de
fide ad Petr. D. Bernard. Epistol. 77. Nec obscu-
re indicat Diuus Paulus ad Hebreos 11. vbi
ait, *Sine fide impossibile est placere Deo.* Porro si
non esset medium necessarium ad iustifica-
tionem, qua sola placemus Deo, ut amio-

Actus fidei
non est ne-
cessarium
medium ad
iustificatio-
nem.

Et adulstis
medium ne-
cessarium.

32 Theologiae Moralis Liber XLVII.

ci non esset impossibile absque fide Deo placere, quando esset ignorantia inancibilis rerum fidei.

²²⁸
Hoc mihi
seruum.

Hoc mihi certum proslus. Fundamentum enim, quo Vega. nictur, insimum planè est. Concedens enim maiorem, minorem abnegos. Quia in viatoribus nullus alias actus intelle. Etus nisi fidei diuinæ est sufficiens, ac proportionata proposicio ad actum dilectionis Dei super omnia. Certe Paulus ad Roman. 2. vel tantum loquitur de gentibus fidelibus, de quibus ait naturaliter, id est, absque lege scripta lumine naturali ductos seruasse mandata legis naturalis, & iustificatos fuisse apud Deum; sed non absque actu fidei diuinæ, ad quem observatione legis naturalis à Deo efficax auxilium impetraverunt. Vel si loquitur de gentibus infidelibus, de eis ait, absque lege scripta seruasse aliquæ legis naturalis mandata, (non enim dicit omnia,) & eorum observatione iustificatos fuisse, non iustitia remissiva peccatorum, sed iustitia bonitatis operum; id est, eorum observatione factos fuisse bene, ac iuste operantes, & reputatos fuisse bonos.

quia est: & inquirentibus cum remunerator sit: generaliter loquitur respectu omnium viato. rum. Et id ostendit rationes adductæ pro iustificatione extra Sacramentum, & pro iustificatione in Sacramento. Ita Suanus de fide, d. 12. sezione tercia. Turrian. 2. 2. d. 26. Coninch. de fide, disputat. 14. dubio nono. Began. de fide, cap. 12. qu. 1.

Idem affirmo abnegans, actum fidei diuinæ alicuius obiecti non posse simul esse cum scientia eiudem evidenti genita per demonstrationem. Et quamvis non possint esse simul, posset demonstratio liberè relinquiri, existente adhuc cognitione dei existentis: & sic relinquatur locus actu fidei diuinæ, ut possit fieri iustificatio.

D V B I V M XXXV.

An ad iustificationem sit necessarius actus Fidei explicitus Dei remuneratoris remuneratione supernali?

D V B I V M XXXIV.

Ad iustificationem actus Fidei Dei existentis generaliter estne omnibus medium necessarium?

²²⁹
Nonnulla
suppono de
actu fidei
explicito, &
implicito.

Vppono, id dici credi fide diuina, seu actu fidei diuinæ explicitè, quod in se ipso, & diuinè creditur in se ipso, sed in alio, in quo aliquo modo continetur, vel à quo supponitur. Theologi itaque, qui docent, actum fidei diuinæ esse medium necessarium ad iustificationem, communiter convenient, eum debere esse explicitè Dei existentis, seu eo debere credi, Deum esse, seu existere. Quia extra Sacramentum necessarius est actus charitatis Dei tanquam medium: ad eum autem necessarius est etiam ut medium actus explicitus fidei Dei existentis: actu enim charitatis Dei explicitè, & expressè diligitur Deus existens ob ipsum; quia Deus sua existentia est formaliter bonus essentialiter in se physicè, & absque ea nō est talis: & actu Charitatis Deus diligitur ut bonus in se. Ad iustificationem vero in Sacramento proculdubio exigitur à Christo actus fidei diuinæ existentie dei, & officij remuneratoris, ut indicat Tridentin. eff. 6. cap. 6. Quæ fierim tamen, num actus fidei dei existentis sit generaliter medium necessarium omnibus etiam habentibus evidenter dei existentis scientiam.

²³⁰
Non est ne-
cessarius
omnibus.

Necessarius non est. Quia cum scientia evidenti nequit esse actus fidei illius: ergo non est necessarius actus fidei ei, qui huiusmodi evidentiā habet. Igitur non est generativum omnibus necessarius. Sic Caietanus, & Carthusianus ad Cap. 11. Epistol. ad Hebreos.

²³¹

Necessarius est. Quia dum Paulus citatus dis-
Necessarius cit. Sine fide impossibile est placere Deo, & infe-
omnibus est. rius, Credere enim oportet accidentem ad Deum,

²³¹
S

Vppono, actum fidei diuinæ explicitum Dei remuneratoris esse medium necesse. Quæsiū ad iustificationem, quod significat Paulus statim ad Hebreos 11. Credere enim oportet accedendum ad Deum, quia est, & inquirentibus cum remunerator sit. Quæsiū verò, an actus hic explicitus fidei dei remuneratoris debeat esse dei remuneratoris supernaturali remuneratione?

Non est necessarius talis actus, sed sufficit actus explicitus fidei vnius dei existentis, & Non est necessarius obiecti, qui habentis prouidentiam naturalem circa uniuersum. Quia nullo fundamento constare potest, requiri fidem aliis obiecti. Nam verbis Pauli requirentis actu fidei dei existentis, & remuneratoris, satisfici videtur, requirendo actu fidei dei existentis, & prouidentia naturalis ipsius circa uniuersum. Sic Vega l. 6. in Trid. c. 21.

Ad iustificationem requiritur actus explicitus fidei dei remuneratoris remuneratione supernaturali, seu glorificatoris. Quia id Paulus significat, dum ad accessum ad deum seu ad iustificationem requirentis credere, quod deus remunerator sit, loquitur de remuneratione supernaturali vita eterna, ut ex contextu deducitur: præsertim quod post verba relata, de Patribus antiquis, qui fidem habuerunt, & ea sunt iustificati, (quorum imbi memoriam gesit, subdit, defundit, fuisse, non acceptare, promissione Patria cœlestis, quare appetuerunt, & inquisierunt. Ex quo confitit prima sententia fundamentalis esse falsum. Ita Suanus de fide, dubio 12. sezione 13. Turrian. 2. 2. disputat. 25. dubio quarto, Coninch. de fide, disputat. 14. dubio octavo. Adam. questione septima, dubio secundo, Gaspard. Hurtado de fide, dubio octavo, difficultat. tert. & Theologi communiter.

Cum his opinor indicans primam sententiam infirma ratione fulciri. Profecto actus explicitus fidei dei existentis, & remuneratoris, cum his supernaturali remuneratione ita est medium

Sectio II. De Fide Dubia.

33

diam necessarium ad iustificationem, ut etiam omni tempore, adhuc ante Christi Domini aduentum fuerit medium necessarium. Quod satis significet Apostolus *ubi supra*, dum sit Abel. & Enach. iustificatos fulisse, annotans, ad id eam fulle necessariam.

D V B I V M XXXVI.

An ante aduentum Christi Domini fides explicita ipsius fuerit necessaria, ut medium ad iustificationem?

¹³⁷ *Fides explicita Christi, seu mediatoris, & liberatoris à peccatis fuit etiam ante eius aduentum necessaria, ut medium ad iustificationem. Quia maximè congruum est, ut sicut nullus iustificatur, & saluat sine Christi mediatione, nullus iustificetur, nec saluet nisi ex eius explicita fide. Quod significare videtur Apostolus ad Roman. 3. dum ait, *Iustitia autem Dei per fidem Iesu Christi in omnes, & super omnes qui credunt in eum. Vbi supponit iustificationem etiam antiquorum ante Christi Domini aduentum necessario factam fuisse media fide Christi tanquam obiecti. Fides autem implicita Christi non est absoluē, & simpliciter fides Christi, sed alius obiecti, in quo convincetur, vel à quo supponitur. Sic Corduba 1.2. question. 5. Lorca 2. 2. dubio 21. Coninch. de fide, disp. 14. dub. 9. Beccan. de fide, caput. 12. quaf. 2.**

¹³⁸ *Antiquis ante Christi Domini aduentum non fuit necessaria fides explicita eius ut medium ad iustificationem. Quia fides explicita Christi non fuit illis necessarium medium ex natura rei, ad iustificationem enim ex natura ipsius sufficiens fides Dei sumi boni, hæc nāque fides sufficiens est ad actum dilectionis Dei, qui etiam uno sufficiebat ad iustificationem. Neque fuit illis medium necessarium ex institutione, sua ordinatione Dei, quia de hac non constat: in testimonio enim illo ad Roman. 3. aut nomine fidei IESU CHRISTI (ex qua dicere fieri iustificationem) non intelligitur fides in Christum tanquam in obiectum, ut deducitur ex eo, quod postquam dicitur, *Iustitia Dei per fidem Iesu Christi, immediate subditur, in omnes, & super omnes, qui credunt in eum: Vbi tanquam quid distinctum subditur credere in eum, nempe in Christum, à fide IESU CHRISTI, cuius mentio immediatè precessit: sed nomine IESU CHRISTI intelligitur fides alius obiecti, habita tamen ex meritis IESU CHRISTI, vel ex eius predicatione. Vel nomine fidei IESU CHRISTI intelligitur spiritus fidei IESU CHRISTI, idest merita IESU CHRISTI. Aut si nomine fidei illius intelligitur fides Christi tanquam obiecti, potest intelligi fides implicita Christi, quæ verè est fides Christi tanquam obiecti, quamvis sit explicita aliis obiecti, & magis sit hujus, quam Christi. Ita D. Thom. 2. 2. questione 2. articulo septimo, Surius de fide, dubio 12. sectione tertio, Turrian. 2. 2. disputat. 27. dubio 3.**

Petr. Hurtado de Mend. 2. 2. d. 44. section. 1. &c. alii communiter.

Hanc sententiam longe probabiliorem esse existimo. Ad locum vero Pauli convenientius Hanc responderim, si intelligatur inibi fides explicita *tenet longe* Christi tanquam obiecti, non requiri ab Apo- veriorem stolo tanquam necessariam necessitate melius, esse credo. sed tantum necessitate precepti, absque cuius observatione non poterant iustificari, qui habebant sufficientem illius notitiam. F. teo quidem D. Augustinum Epistol. 57. question. 2. & saepe alibi, primam sententiam docuisse, sed tanti Divi venia, rigide existimo sentisse, & non solido omnino fundamento.

D V B I V M XXXVII.

An in lege Euangelica fides explicita Christi Domini sit medium ad iustificationem necessaria?

¹³⁹ *Fides explicita Christi, seu mediatoris est in Legi Euangelica statu medium necessarium ad iustificationem. Quia Mar. ultim. *parvum meum dominus ait, Prædicate Euangelium omnium creaturarum: qui non crederid Euangelium condemnabitur. Ego necessarium est credere expressum Euangelium, quod fuit expresse prædicatum, ac proinde Christum in Euangelio prædicatum expressissime. Et quia Tridentin. sess. 6. c. 6. agens de dispositione ad iustificationem, ait homines disponi per fidem, credentes, vera esse, que diuinitus reuelata sunt, atque illud in primis, à deo iustificari impium per gratiam eius, per redempcionem, quæ est in Christo IESU. Sic Valencia 1.2. dubio primo, questione secunda, puncto quarto. Molina parte prima, questione prima, articulo primo, dubio secundo. Sanchez libro secundo, Decalogi capite secundo, Lorca 2. 2. dubio 22. Pelant. questione secunda, articulo septimo, dubio primo, Granad. ira 7. 10. d. 2. section. 2.**

In lege Euangelica non est necessaria fides explicita Christi, ut medium ad iustificationem. Quia ^{Nan est me} Cornelius antè quam ei Petrus prædicaret Christum, & ipse eum explicitè crederet, & significaret esse iustus, ut docent communiter Interpretes, & Patres, etiam si oppositum Diuus Augustinus, & Diuus Chrysostomus sentiant. Ratione autem probo. Quid etiam post sufficientem Euangelij prædicationem fides explicita Christi non est medium ex natura rei ad iustificationem necessarium, ad hanc enim sufficit fides Dei summi boni, cum sufficiat ad actum dilectionis Dei. Neque est medium necessarium ex Dei institutione; quia de hac non constat. Ita Sotus in quart. distinction. quint. question. vni. artic. secund. dub. ultim. Vega. 1. 6. in Tridentin. capite 22. Bannes, & Aragon 2. 2. question. secund. Suarid. de fide, dubio 12. section. quart. Torrian. 2. 2. disputat. 27. dubio quart. Vasquez in manuscript. de fide, qu. 2. art. 7. dubio 3.

Cum his sentio, vident, locum Scripturæ Sacrae pro prima sententia adductum non vtere gere.

34 Theologiæ Moralis. Liber XLVII.

Eiusdem gere. Illis enim verbis *Marc. xlivm. Qui non*
fusus mentis. crediderit, condemnabitur. sufficiens satistit, di-
cendo, in eis tantum necessitatem præcepti
contineri. Quia ille, cui sufficiens prædictum est Euangelium, violatione præcepti cre-
dendi, ut potè præcepti grauis, condemnationi
addiceret. Porò nec Tridentinum vrger. Inibi
enim est sermo de dispositione ad iustificationem per Baptismum faciendam, & non de dis-
positione per actum dilectionis; imo credide-
rim non esse sermonem de dispositione sim-
pliciter necessaria adhuc ex præcepto ad iustifi-
cationem medio Baptismo faciendam: sed
de dispositione, qua adulti baptizandi ad
eam iustificationem regulariter disponuntur.

D V B I V M XXXIX.

*An in lege Euangelica Fides expli-
ta mysterij Trinitatis sit medium ad
iustificationem necessarium?*

D V B I V M XXXVIII.

*An Fides expli ita Christi Domini in
lege Euanglica sit medium
necessarium ad ingre-
sum gloriae?*

243 **L**icer fides explicita Christi non sit medium
Est mediu necessarium ad iustificationem: nihilomi-
nus homini iam iusto est necessarium medium
ad gloriae adoptionem. **Q**ui fides explicata
ingressum. Christi, sicut medium necessarium Cornelio (vt
asserit Dious Augustinus l. de prædest. Sanct.
capite septimo,) ad salutem æternam assequen-
dam. Et generaliter idem videtur significari
Marc. xlivm. Qui non crediderit condemnabitur,
& *Ioann. 3. Ut omnis, qui credit in ipsum, non*
periret, sed habeat vitam eternam. Et infra, *Qui*
non credit, iam iudicatus est. Ergo quamvis fides
explicata Christi non sit medium necessarium,
ut peccator fiat iustus: est tamen, ut iustus vi-
tam, seu salutem æternam adipiscatur. Sic Ca-
nus relect, de Sacrament. part. secund question. se-
cund. Bannes 1. 2. question. secund. articulo octavo.
Aragon. bid. art. 5. Castro lib. 2. de lege panal.
capit. 14.

244 **F**ides explicata Christi homini iam iusto
Non est non est medium necessarium ad gloriae ade-
medium ne-
cessarium. priponem. Quia absque fundamento dicitur iu-
stificatum non posse absque fide explicata
Christi, in iustificatione perseverare. Imo id
dicitur contra rationem. Quia iustus, qui visque
ad obitum in iustitia perseverat, gloriam ad-
plicetur. *Matth. 24. Qui autem perseveraverit*
usque in finem, hic salvus erit. & definit Tridentin.
sess. 6. cap. 16. Ad perseverandum autem in
iustitia, & sanctitate non est necessaria ut me-
dium fides explicata Christi, immo nec aliis ob-
iecti. Ad id enim sufficit, quod nullum viole-
tur præceptum, grava culpabiliter, & grauitate,
quod absque dubio contingere potest absque
fide explicata Christi, imo cuiuscumque alias
obiecti. Ita Snarius de fide, dubio 12. section.
quart. Lorca 2. 2. disputat. 33. dubio septimo,
Coninch. de fide, disputat. 14. dubio nono.
Vasquez 1. 3. dub. 193. & alij communiter.

245 **E**go quidem his hærens Doctoribus con-
His hæres cesterim, fidei explicitam Christi, non esse
Doctoribus medium necessarium ad iustificationem, abne-
garim tamen, esse medium necessarium ad glo-
riam. Et quamvis in testimonio ex Scriptura

Sacra adducis significetur fidem expressam
Christi esse necessariam ad gloriam, non tam
men significatur, esse necessariam necessitate
medii, de qua nostra quæstio: sed tantum ne-
cessitate præcepti affirmatur, & negatur in
peccatore, ut violatione præcepti fidei non
ponat iustificationi obicem, & in iusto, ut
transgressione dicti præcepti non amittat iu-
stitiam, absque qua non saluabitur.

D V B I V M XXXIX.

*An in lege Euangelica Fides expli-
ta mysterij Trinitatis sit medium ad
iustificationem necessarium?*

Suppono ex communi Theologorum placi-
sto, ante Christi adventum fidem explicitam
Trinitatis non fuisse medium necessarium ad
iustificationem. Quia neque fuit necessaria ex
natura rei, vt patet: nam ex hac sufficit fides
explicita Dei existentis, seu boni in le; neque
ex Dei institutione, quia de hac minimè con-
stat. Quæstio igitur est, an fides huiusmodi sit
in lege Euangelica necessarium ad iustifica-
tionem medium?

Est medium necessarium. **Q**ui Trinitatis
mysterium est obiectum fidei principalissimum
ergo in hac principalissimo legi Euanglica
statu fides, qua magis principaliter requiritur,
ad iustificationem tanquam medium, est fides
Trinitatis explicita. Et quia Baptismus est Tri-
nitatis professio: At Baptismus est medium ne-
cessarium ad iustificationem: ergo etiam pro-
fessio Trinitatis, & consequenter etiam fides
explicita Trinitatis: nequit enim quis profite-
ri, quod non credit. Sic Valentia 2. 2. dubio
primo, questione secunda, puncto quinto. Sanchez
libro secundo, Decalogi capite secundo. Lorca
2. 2. dubio 20. numero sexto, & dubio 22. B. can.
2. 2. capite 11. questione tertia, Granad. d. 2.
sezione secunda, Adam. disp. 1. question. 7.
dubio secundo.

Medium necessarium non est. **Q**ui crede-
re explicitè mysterium Trinitatis non est me-
dium necessarium ex natura rei; non enim est
necessarium ad Dei dilectionem, quæ ad iusti-
ficationem sufficit. Neque est medium nec-
ssarium ex Dei institutione: quasi Deus actionis
dilectionis Dei, & susceptionis Sacramenti
iustificantis (quibus solis sit iustificatio) alliga-
uerit actu explicito fidei Trinitatis: id enim
non constat firmo aliquo fundamento. Ita
Scot. in tert. distinctione 23. questione prim. Azor.
libro octavo, capite sexto, questione sexta, Co-
ninch. de fide, disputat. 14. dubio 9. Vasquez in
manuscript de fide, questione 3. artic. 7. dubio 3. &
alijs plures.

Hanc sententiam veriorem else iudicarim.
Nam quod Trinitas sit obiectum principalissi-
mum fidei, non conuincit, quod adhuc in statu
principalissimo legis Euangelicæ, fides expli-
cita illius sit necessarium medium ad iustifi-
cationem. Quamvis enim sit obiectum fidei
principalissimum, potest non instituta fides ex-
plicita illius medium necessarium: & non con-
stat fuisse sic institutam. Præterea quod Baptis-
mus

Sectio II. De Fide, Dubia.

35

mus sit Trinitatis professio, minus conuinuit, fidem explicitam Trinitatis esse medium necessarium. Quia quauis sit professio Trinitatis, & sit medium necessarium ad salutem: potuit fides explicita Trinitatis non sic constui, & non constat fuisse sic institutam ex Scriptura, aut Patribus nam qui dicunt fidem Trinitatis esse necessariam, facile de necessitate pracepti exponuntur.

DUBIVM XL.

An ex necessitate Praecepti debeat, omnis Christicola scire explicitè & credere, qua in Apostolico Symbolo continentur?

Quartus Mitto quorundam Iuristarum errorem affirmantium, sufficere Christiano credere fidei articulos implicitè, credendo scilicet quidquid tenet Ecclesia: & require, num teneatur omnis Christicola credere, & scire explicitè cuncta qua in Symbolo continentur?

Non tenetur, sed officit credere ex pracepti necessitate explicitè Mysteria Trinitatis, & Incarnationis. Quia hæc Mysteria in Symbolo Apostolorum, & Catechismo puerorum, & solemniter Ecclesie celebrantur. Sic Doctores Catholicæ, quo refert Sanchez libr. 2. Decalogi capite tertio, à numero quarto, triplici sententia, qua quidem in relatae coincidunt. Nam omnes conueniunt, à Christicola quolibet Mysteria Trinitatis, & Incarnationis scientia, & credenda: idque sufficere.

Teneret quidem scire, & credere, qua in Apostolorum Symbolo continentur, nec sufficit scire, ac credere Trinitatis, & Incarnationis Mysteria. Quia plura Mysteria in Ecclesia celebrantur, pluraque in Apostolorum Symbolo, ac Catechismo continentur, qua in Mysterio Incarnationis, & Trinitatis non videntur explicitè contineri. Ita Castro l. i. de iusta harer. pann. 9. Valent. 2. 2. d. 1. q. 1. punti 3. conclus. 2. Sayrus in Clavis, libro secundo, capite non o. numero 15. Malder. 1. 2. questione secunda, art. i. uero septimo, conclusione 13. Coninch. de fide, dispu. 14. dubio 10. numero 188. Azorius tom. pri. libro octavo, capite sexto, questione secunda tertia, & capite septimo, questione tercia, Valsquez 1. 2. dubio 12. capite secundo, numero secundo, Suarus de fide, dubio 13. questione quarta. Et videtur constare ex cap. Ante virginis die 54. Cap. Baptizandos 57. cap. Non licet 58. de confessore distinct. quare ubi præcipitur, ne adulii ad Baptismum recipiantur, quin prius scierint mysteria in Symbolo continentur.

Censet probabiliorem esse hanc sententiam. Quia Apostoli, antequam ad prædicandum Euægeliū, ac notitiam fidei tradendam, per orbem dispersi fuissent, hoc Symbolum compofuere ea intentione, vt gentibus notitia datur eorum, qua credenda sunt: ergo illa omnibus est præceptum scire, & credere ex explicitè aliqua mysteria, qua in Symbolo con-

tinentur, vt prima tenet sententia. At nullibi constat præceptum speciale circa aliquos articulos, & non circa omnes: ergo afferendum est, de omnibus esse præceptum; alias non erit huius præcepti certa materia.

DUBIVM XLI.

An necessarium sit præcepti necessitate scire, & credere Deiparam semper manuisse Virginem:

Operæ pretium daxi indicare, quorum mysteriorum fidei notitia sufficiat, ad præcepionem fidei adimplendum. Et quidem illam mysteria, esse sufficiemt esse iudicarim, qua mysteria symboli Apostolorum secundum eorum substantiam, & quantum ex verbis Symboli sic propositi percipi potest, percipientur. Clario rem autem notitiam nemini fidelium, quatenus præcepti finis talis est præcipi; alias Apostoli compo- deisatisfacientes Symbolum, per illudque nostræ fidei notitiam tradentes, diminutæ processissent.

Quocirca si Mysteria in Symbolo contenta scias, & credas, propterea continentur communiter in puerorum Catechismo, sufficienter huic præcepto satisfaci. Valsquez 1. 2. d. 12. cap. 2. Azorius parte prima, libro octavo, capite sexto, questione quinta, Sanchez libro secundo: Decalogi capite tertio, num. 17. Vnde de Trinitatis beatissime mysterio sufficit, si scias, & credas, esse tres Personas inter se distinctas, quarum quilibet sit Deus, nec obinde plures esse Deos, sed unum tantum; qua vero ratione distinguuntur, & quomodo una persona ab alia procedat, Theologis relinquendum. Debes scire, hunc Deum esse eum, ac terræ Creatorem, id est, hæc omnia produxisse; sed qua ratione illa produixerit, an ex præiopposito subiecto, an ab æternō non videtur omnibus necessarium scire. Suarus de fide, dubio 13. sectione quarta, numero sexto, contra Binnes 2. 2. questione secunda, art. uero octavo. Debes scire, ac credere, Deum esse Salvatorem, id est, tibi posse peccata dimitti: & Glorificatorem in Beatiuitate aeterna, ac supernaturali animatum, & corporum proinde ibi credimus carnis resurrectiōnem. Præterea debes explicitè cognoscere Mysteria ad Christi Domini humanitatem attingentia, quæque in Symbolo, & in articulis fidei continentur. Ac primū debes scire, ac credere Christum Dei Filium esse verum deum, & hominem, de Spiritu Sancto ex Maria Virgine conceputum. Sic enim excellentiam Christi, & eius Matris agnoscis. Priusquam verò reliqua mysteria percurram, quæstioniæ necessarium sit ex præcepto, scire, ac credere Deiparam semper permanisse Virginem.

Nec

Non est hæc Mysterium. Quia hoc Mysterium non ita clare, ac distinctè fuit ab Apostolis in Symbolo traditum. Sic nonnulli Doctores, scire quorum sententiam probabilem esse iudicat. Suarus de fide, dubio 13. sectione quarta, numero 17. Vrginitas numero 17.

36 Theologiæ Moralis. Lib. XLVII

²⁵⁶ Necesse quidem est. Apostolis fuit traditum perpetue Virginitatis Mariae Mysterium: cum dixerit, Christum Dominum natum fuisse ex Maria Virgine: nomen enim Virginis absolute prolatum, quemlibet statum comprehendit. Ita Surius ubi supra. Coninch. de fide, disp. 14. dub. 10. num. 189. Palao de fide tractat quart. dub. prim. punct. 10. numero quinto.

²⁵⁷ Hoc longe probabilius esse defendeo. Quia in articulis fidei, qui omnibus credendis propontantur, expressè hoc traditur. Et quidem hoc est conuenientissimum, tum ad vitandos errores, qui in ea materia possunt oriuntur ad dignam astimationem de immaculata Dei Matre gerendam.

DUBIUM XLII.

An necessarium sit ex precepto fidelibus scire explicitè, ac credere articulum de Christi Domini ad inferos descenditione?

²⁵⁸ Questionis status. Post Christi nativitatem credenda proponitur eius Passio, mors, resurrectio, & sessio ad Patris dexteram, aduentusque ad indicium: quæ omnia scienda, & credenda sunt explicitè, tum quia in Symbolo Apostolorum continentur: tum quia publicè ab Ecclesia celebratur Sanchez libro 2. Decalogi capite 3. num. 6. Quæstionem autem, num sit necessarium fidelibus, explicitè scire, ac credere articulum de Christi Domini ad inferos descendit?

²⁵⁹ Necessarium est. Quia est fidei articulus quæ fidelibus expositus ad credendum. Sic Theologi de republica literaria optime meriti, quos confulsi.

²⁶⁰ Non est nec. Non est necessarium. Quia non videtur res fidelibus necessaria admodum: & articulus hic in Symbolo Niceno est omisus. Ita Surius tomo secundo, in tertiam partem, d. 43. sect. 2. fine.

²⁶¹ Auctoris resolutio. Ego quidem existimo necessarium id non esse sub graui piaculo: sicut non est necessarium, circumstantias passionis Dominicæ agnosceri, videlicet, passum esse sub Pontio Pilato; sufficit enim, si sciatur, & creditur esse passum.

DUBIUM XLIII.

An explicitè sciendum, ac credendum sit Christum Dominum ad Patris dexteram sedere?

²⁶² Non est nec. Non est necessarium scire, ac credere articulum de Christi Domini ad Patris dexteram lessione. Quia propter eius difficultatem in explicando huins lessonis sensum videatur præceptum ad explicitam cognitionem

articuli huius non obligare. Sic Azorius tom. 1. cap. 6. quis.

Necessarium est. Quia articulus est fidibus propositus sicut alij. Nec difficile admittit. Christum in cœlum ascendentem habere in illo supremum locum, ut homo est: & æqualem Patri, ut Deus est. Ita Castro Palao de fide, tractat quart. dub. prim. punct. 10. numero quinto.

Probabiliorum habentiam esse indico. Quia hoc peccinet ad dignam Christi Domini astimationem, ac debitum honorem exhibendum.

DUBIUM XLIV.

An explicitè debeat quisque scire, ac credere articulum de Communione Sanctorum?

Pater prefatos de Christi Domini Humanitate ac Divinitate articulos duo in Symbolo Apostolico adduntur, in quibus est aliqua difficultas, num debeant explicitè scire, & credi? nempe Catholica Ecclesia, & Communio Sanctorum. Et quidem de Catholica Ecclesia nemini existimetur posse esse dubium ab omnibus explicitè sciendum, & credendum esse. Quia omnes tenent scire, sub hac fidei professione esse salutem, & extra non esse. Azorius tomo primo, libro octavo, capite sexto, questione quinta. Quæstio igitur de Communione Sanctorum solummodo procedit.

Non est necessarium, explicitè scire, & credere articulum de Sanctorum Communione. Quia vix docti percipiunt huius articulus: non enim sum: quidni vulgus imperitum? Sic Sanchez usq[ue] lib. secundo, Decalogi capite tertio, numero octavo, Surius de fide, dubio 12. sectione quarti, numero 10. Coninch. de fide, disputat. 14. dubio 10.

Omnis obligati sunt scire, ac credere explicitè huius articuli substantiam. Quia in Symbolo continetur, & non appetat specialis ratio hanc articulum eximendi à generali obligacione sciendi articulos fidei in Symbolo contentos. præcipue cum conuenientissimum sit, ut charitas inter fideles augentur, scientes, hanc inter se adesse spiritualium bonorum communicationem. Ita Castro Palao de fide, tractat quart. dubio primo, puncto 10. numero quinto, & alij.

Cum his sentio. Attamen non existimo, obligatos esse fideles, ad sciendum, qua ratione haec communicatio contingat? Sufficit, si scient contingent. Quod certè à nullo etiam opiniorum rusticorum videtur ignoratum, siquidem omnes petunt ab aliis, ut in suis orationibus memoriam illorum gerant. Sentiant ergo, hanc communicationem adesse.

DUBIUM

Sectio II. De Fide Dubia.

37

DVBIVM XLV.

An Mysteria plura extra Symbolum contenta, nempe Circumcisio, Transfiguratio, Presentatio in Templo, &c. scienda, & credenda sunt explicite à fidibus?

Si cienda, & credenda explicite sunt. Quia si indecens videtur esse, hæc mysteria in Ecclesia publicè, ac solemniter celebrari, & non credenda actari fidelem ad eorum notitiam. Sic Lora 2.2. disp. 23. num. 12. Idem docet Coninch. de fide, d. 14. dub. 10. n. 190. sed non sub gravi obligatione, sed leui.

Non sunt explicite necessario scienda, & credenda. Quia durum est, omnes fideles huic modi obligatione adstringi. Ita Sanchez libro 1. Decalogi cap. 3. num. 6. Palao de fide tract. 4. i. p. 10. num. 6. Valentia 2.2. d. 1. quaf. 1. punt. 4.

Eiusdem mentis sum. Nam si omnes fideles hoc obligatione adstringerentur, tenerentur Parochi de his peccantibus instruere, quod non video vnu receptum.

DVBIVM XLVI.

An necessarium sit te explicite scire, & credere Sacraenta Confirmationis, Extrema Vunctionis, Ordinis, & Matrimonij?

Profecto Sacraenta que sunt de necessitate, ab omnibus explicite cognoscenda, ac credenda sunt. Baptismus enim debet cognosci, ut scias, ipso remitti originale peccatum, credendo & dilutum Christo ut membrum aptari, & credendo ad legem obligari Evangelicam. Peccantibus cognitio est omnino necessaria, vt si à prima gratia decideris, scias quoniammodo resurgere valeas. Eucharistiam vero dignoscere debes, ut scias, sub hoc Sacramento Christum contineri, & adorari, & à fidibus sumi, & ad illius suscepctionem suo tempore obligari. Iam requit, utrum necessarium sit, fideleme scire, & credere explicite Confirmationis, Extrema Vunctionis, Ordinis, ac Matrimonij Sacraenta?

Non est necessarium. Quia ipsa necessaria non sunt. Sic Valentia 2.2. d. 1. questione secunda, p. 1. q. 5. post secund. conclusion. dubio primo. Suarus de fide, disp. 13. sectione quar. 12.

Necessarium est. Quia si velis illa haud necessaria Sacraenta recipere, non poteris, nisi illorum effectum dignoscas, vt oportet recipere, oportet tamen ea dignoscas, vt gratum te Deo pro tot remedis ad tuam salutem institutis. Ita Bannes 2.2. questione secunda, articulo 1. cap. 2. conclus. 9. Sanchez libr. 2. Decal. cap. 3. num. 9. Elscob, & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

Existimo, si tui compos Confirmationem, vel Extremam Vunctionem suscepturn es, te obligatum esse seire, quid illis Sacramentis si dignificetur: idemque affirmo, cum Martini monium, vel Ordinem suscipis. Quia huiusmodi cognitio ad Sacramentorum pertinet reverentiam. Dum autem non decernis illa suscipere, eti probabilem induco primam sententiam, probabilius credo, te obligari Scio tamen Coninch de fide, d. 14. dub. 10. concl. 3. numero 192. inclinare non esse sub gravi culpa obligacionem. Cui consentire habet cum Sanchez lib. 2. Decal. cap. 3. num. 9.

*274
Anctoris
refutatio.*

DVBIVM XLVII.

An sub gravi culpa debetas Dominicam Orationem scire?

*O Mnes conueniunt, te obligatum esse sci. 275
ore Decalogi, & Ecclesiæ præcepta. Quia Nonnulla horum cognitionis necessaria est, ut cognoscas, præmissa. quid debas facere, quid vitare. Opera vero misericordia solum quatenus in præceptis continentur, est tibi obligatio sciendi. Restat inquirere de Oratione Dominicana, rūm sub gravi piaculo illam seire debetas?*

Non debes sub piaculo gravi, sed solammodo sub veniali obligaris. Quia huiusmodi Oratione nullibz inuenitur esse præcepta. Sic Suarius de fide, d. 14. sect. 4. n. 12.

Sub piaculo gravi obligaris. Quia omnibus est datum præceptum orandi, ac deprecandi Deum: At nulla deprecatione esse potest efficacia ad salutem, quam ea, que in Oratione Dominicana continetur. Ergo, &c. Ita Coninch. de fide, d. 14. dub. 10. concl. 3. num. 193. Sanchez l. 2. Decalog. c. 3. n. 10. plures referens. Valent. 2.2. d. 1. q. 2. p. 1. q. 5.

Eiusdem sum sententia, afferens, 'Suarus mei venia: probabilis est, sub gravi culpa obligati fideles Orationem Dominicam secundum substantiam scire. Nam sèpè debet tam iustus, quam peccator aliquis in Oratione illa contenta petere: ergo tenetur illam scire: imo, si bene perpenditur, nihil exocgitari potest animæ, ac corpori salubre, & ad Dei gloriam pertinentis, quod in illa Oratione non continetur. Aduento tamen, non esse necessarium sub gravi culpa Symbolum, Præcepta Decalogi, & Ecclesiæ, Orationemque Dominicam ordine, quo sunt composita, memoria retinere. Sufficit, si sensus calleas, & substantiam retineas. Credo tamen sub veniali te esse obligatum, vt ex communi sententia docet Suar. de fide, d. 14. sect. 5. n. 8. E contra vero nullo modo satisfaci, si memoria teneas, & sensus non calleas. Vt ita tunc est scientia verborum, non mysteriorum notitia autem mysteriorum fidei est, quæ expostulatur. Coninch d. 14. dub. 10. n. 194. Sanchez l. 2. Decal. c. 3. num. 16. Bannes 2.2. quaf. 2. art. 8. dubio 2.

*276
Nō debet
Hoc tenet
Sub gravi
cupa debet
277*

D DVBIVM

DVBIVM XLVIII.

*An dari possit ignorantia invincibilis eorum,
qua quis scire tenetur ad san-
tum?*

illorum mentem venit, maiorem esse adhiben-
dam. Addo, plurimos neque de hac obligatione
monitos vñquam fuisse, nec dubio, aut scrupu-
lo compunctos. Legi Suarium de fide, disputa-
tione 15. sectione prima, numero 10. & Azotius
tom. I. cap. 7. qu. 3.

DVBIVM XLIX.

*An cum primum quis rationis vsum inie-
rit, teneatur Fidei mysteria
ediscere, qua necessa-
ria sunt?*

On tenetur cum primum allequitur vsum 182
rationis, sed cum ad pubertatis tempus *Niterunt*,
aduentari, hæc ediscere, ac credere. Quia ante
illam etatem nullus videatur vsum rationis
perfecto vi. Sic nonnulli, quos prole nomine
memorat Ferdinandus de Castro Palao de fa-
de, trall. 4. d. 1. p. 1. n. 1. Et Manuel. tom. 1.
sum. edit. 2. c. 88. n. 1. Ludou. Lopez p. 1. Inscr. 4.
ver. Veniale est.

Tenetur plane quis cum primum rationis 183
vsum fuerit affectus, ea mysteria ediscere, ac tentu-
credere. Quia si fidelis non est, tenetur fidem nisi
falsipere: Si autem fidem ante rationis vsum
falsipexerit, tenetur, se ad Deum convertere, &
omnia sua in ultimum finem ordinare: At hæc
fieri non possunt absque mysteriorum fiduci
cognitione: ergo illam tunc tenetur procurare. Ita Nauarra summa capite 11. numero 22. Azotius 1. libro 8. capite 6. questione 7. & capite 7. questione 3. & capite 8. questione 2. im Bannes 2. 2. questione 2. articulo 8. *adib.* 1. Valquez 1. 2. *disputatione* 121. capite 2. Sanchez libro 2. Decalogi capite 3. numero 20. Coninch. de fide, disputat. 14. du-
bio 11. numero 225. S. verb. *Fides*, numero secundo.

Ego autem iudico, primam sententiam hanc 184
esse retinendam. Nam ex iure divino tenemur, *Azotius*
præcepta Decalogi seruare, & fidei mysteriis placitum.
assentiri, cum rationis vsum habemus, siquidem
Christus Dominus omni creatura mandavit
Euangelium prædicari, neque prædicationem
ad adultos restrinxit, seu pubertatem attingentes:
ergo omnis creatura vsum ratio-
nis capax doctrinam Euangelij ex iure di-
vino tenetur falsipere. Huius vero obliga-
tionis omisso ex suo genere est grauis, &
peccatum mortale inducit. Quia præceptum
affirmatiuum fidei, quæ est res granissima, exer-
ceri non potest absque huiusmodi notitia: est
igitur hæc ex præcepto graui habenda. Dixi,
ex genere suu, quando enim ex leui negligen-
tia, vel imperfecta deliberatione, vel ex mate-
ria levitate potest esse veniale: siquidem ve-
niale est, nescire memoriter Symbolum, Ora-
tionem Domini, immo & substantiam unius
articoli non tam grauis momenti, qualis vi-
detur: Descensus Domini ad infertos, ignorare.
Quia hæc leuis materia reputatur, sicuti si igno-
rantes te Crucis signo munire. Adnotat San-
chez libro secundo, Decalogi capite tertio, nu-
mero 14.

DVBIVM

²⁷⁹
Non potest dari.
Non datur ignorantia invincibilis horum
mysteriorum, quæ quis scire tenetur ad
salutem tam in eis fideles, quam infideles. Quia
lumen naturæ tenetur quilibet Deum colere,
ac consequenter inuestigare, quo cultu tam
interiori, quam exteriori sit colendum: ergo si
iuxta hoc lumen naturæ inditum, diligentiam
fecit, sine dubio de fide illuminabitur; Deus
enim neminem gerentem quod in se est, dese-
rit. Non igitur in aliquo potest invincibilis in-
tellecutorum. Sic Bonaventura in 3. dis. 25.
articulo primo, questione secunda ad ultimam, &
questione tertia, ad penultimam. Adrian. quodlib.
2. que. 1.

²⁸⁰
Dari potest.
Dari potest in verisque invincibilis igno-
rantia obligationis addiscendi mysteria fidei.
Quia hæc ignorantia tunc adest, cum nullam
supicionem, & dubitationem habet talis obli-
gationis: At contingere sepe potest, tum inter
infideles, tum inter fideles ut quis careat tali sus-
picione, vel quia fidei mysteria ei non fuerint
proposita, vel casu, quo proposita fuerint, obli-
gatione addiscendi non percepit ergo ea invinci-
biliter ignorare poterit. Ita Nauarra summa capite 11. numero 22. Azotius 1. libro 8. capite 6. questione 7. & capite 7. questione 3. & capite 8. questione 2. im Bannes 2. 2. questione 2. articulo 8. *adib.* 1. Valquez 1. 2. *disputatione* 121. capite 2. Sanchez libro 2. Decalogi capite 3. numero 20. Coninch. de fide, disputat. 14. du-
bio 11. numero 225. S. verb. *Fides*, numero secundo.

²⁸¹
*Autoris
refolutio.*
Ego quidem recolens distinctionem de iis,
qua sunt necessario cognoscenda necessitate
medij, & iis qua cognoscenda sunt necessitate
præcepti: affirmo, raro contingere, aliquem
habere ignorantiam invincibilem eorum, qua
necessaria sunt ad salutem medijs necessitate.
Nam cum hæc in cognitione Dei potentis re-
mittere peccata, & gratiam, ac gloriam con-
cedere, constitutus rarus esse potest, cuius men-
tem hæc notitia saltem sub dubio non imbu-
erit. Dixi, raro contingere posse, quia existimo
casum non esse impossibilem. Potest namque
quis ita barbarus, & aggressus esse, ac inter bar-
baros nutriti, ut solius Dei notitiā habeant,
careat tamen notitia illius, quatenus author
est supernaturalium donorum: quam notitiā
vidimus necessariam esse necessitate medijs ad
salutem, & cuius carentia illi immediate non
imputetur; quia non se illi offert ratio dubi-
tandi, ac suspicandi, obligatum esse inquirere.
At si de notitia eorum, qua ex præcepto quis
scire tenetur, loquamus, non solum raro, sed
frequenter putas dari etiam inter fideles
invincibilem ignorantiam. Quia experimento
constat plures ita rudes esse, & aggressus, ut
etiamsi sepius moniti sint de obligatione hæc
addiscendi, vix illam percipient; & esto, quod
percipient, vel mox excidit ex memoria, vel
mediocri diligentia contenti sunt, neque in

DVBIVM L.

*An si fidei mysteria proponantur infidelibus
ut magis credibilius, tam non credibilius
et cetera tenentur ante articulum
eiusdem mortis assentiri?*

*T*unc etiam extra mortis articulum
curiore viam quis debet amplecti, ne se per-
iculio errandi exponat. Et licet cuilibet licet
seque opinionem probabilem, probabiliori re-
laxitudo tamen non est intelligendum de op-
tione probabili facti, sed iuriis ut contingit,
cum à longe hominum vides, quem probabi-
liter existimas esse feram: licet enim quæ pro-
babili si hominem esse, & feram esse: non tan-
men est probabile, te posse ad illum sagitam
immittere; quia prior probabilitas est facti,
non iuris. Ita in nostro calo, ethi probabile sit,
illum secundum bonum esse, quia tamen proba-
bilis est, fidem illi propositam esse meliorem,
probabile non est, eum posse ei secundum adhære-
re, & fidem respire. Sic Banes 2.2. q.10.4.1.
dub.3.concl.3 & 4 Ledesm.2.tom.fumini tract.1.
cap.1.concl.5. & 6.

*E*xtra mortis articulum non tenetur. Quia
restat tempus rem amplius examinandi. In ar-
ticulo autem mortis debet quis ut saluti pro-
videre melliori, ac securiori via, qua possit. Quia
nō superest tempus, rem diligentius examinā-
di, neque errorem, si forte contingat contingē-
di. Ita Sanch.1.2. Decal. cap.1.m.6.

*M*ihī autem videatur, probabilis esse, nullo
Exstimo vñquam tempore illum esse obligatum am-
vello templo fidem propositam intra terminos tan-
tū teneri, tam probabiles, sed necessarium esse, proponi
fidem tanquam evidenter creditibilem, ut quis
teneatur illum amplecti: Et quidem hoc esse
necessarium extra articulum mortis, docuit
Sanchez ubi surrā, & tenere videtur Valsqu.
Aragon, Victoria, & Azorius ab ipso relati.
Quia fides proposita, solum sub probabilita-
te, quod sit creditibilis, non infert, te obligatum
esse credere, sed solum te posse credere. Ad
obligationem enim inducendam, necessarium
erat, ut cognosceres fidem ita esse creditu-
dignam, ut nulla ratione contrarius error dignus
crediti inueniatur. Quia dum contrarius er-
ror dignus creditu inueniatur, non teneris illum
defendere, ergo nec fidei assentiri. At hæc ratio
zonaliter probat de mortis articulo, ac de re-
liquo tempore, id est nullus ex Doctoribus
citatis præter Sanchez hanc gestis distinc-
tione, sed generatim affirmarunt, non teneri in-
fidelem fidei mysterii assentiri, quoque de
suum creditibilius conuincatur. Et speciatim
probo. Quia obligatio colendi Deum fide ve-
ta equaliter obligat in vita, & in mor-
te. Ergo si Deus non offenditur dum vivit
infidelis per repulsa factam de fide sibi tan-
cum probabilitate proposita: neque in morte of-
fendetur. Sic Ioann. Sanchez in select. dub.19. à
numero 4.

Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

DVBIVM LI.

*Infans fidelis inter infideles, vel hereticos
enutritus, si post usum rationis adoret
idola, vel hereses contra ius naturæ pro-
ferat peccare contra fidem?*

288
*Nonnulla
Suppono.*

*P*rofecto qui inter Catholicos nutritus est,
credere tenetur, cum ei fidei mysteria pro-
ponuntur ita, vt non habeat instans ratio-
nem dubitandi, vera illis proponi. Si autem
inter haereticos sit enutritus, debent ei myste-
ria fidei sic proponi, ac si infidelis esset alias
non tenetur assentiri. Quia temerè, & im-
prudenter procederet, si cuilibet predicatori
præberet assensum. Quocirca is neque haer-
eticus est puniendus, quovisque constet, & pro-
betur, ei suisse nostræ fidei mysteria sufficien-
ter proposita, & nihilominus repulisse. Castro
de in la heret. punit. capite octavo, dubio secundo
Simanc. de Cathol. institut. titul. 3. numero septi-
m. Aragon. 2.2. quæstione 11. articulo secundo,
dubio ultimo. Sanchez libro secundo, Decalogi,
capite orimo, numero octavo. Quæstionem autem,
an infans fidelis inter infideles, vel haereticos
enutritus, si post rationis usum adoret idola,
aut hereses contra ius naturæ proferat, peccet
contra fidem, & illam amittat?

*P*eccat, & amittit. Quia ad amittendam fidem
non requiritur cognitionis illius: si enim quis in-
vincibiliter ignoret, se baptizatum esse, & vo-
luntariè erroribus fidei contra ius assentiretur,
fidem amittere. Quia ille assensus vere est con-
tra fidem, & peccaminosus: ergo si fidelis ba-
ptizatus crederet culpabiliter, fornicationem
(verbi gratiæ) esse licitam, vel idoli esse adora-
nda, culpabilem aduersus fidem haberet er-
rorem. Ergo fidem destrueret. Sic Banes 2.2.
quæstione 10. articulo quinto. Petr. de Ledesm. to-
mo 2. sam. tractat. 1. capite 5. post concl. 10. dif-
ficiat. 2.

*N*ec peccat, nec amittit fidem. Quia igno-
rat illam invincibiliter. Ita Sanchez libro se-
cundo Decalogi capite 1. num. 8. Suar. de fide. d.
15. sebt. 2. n. 3. Palao de fide, tract. 4. d. 1. p. 12. à
numero 16.

*C*um his opidor probabilis utique sentien-
tibus. Indato, quod eius ignorantia, & inad-
uententia culpabilis sit fidem non amittere
defendo. Quia non qualibet ignorantia, &
inaduententia culpabilis fidem excludit, sed re-
quiritur pertinacia. Ex communī sententia
loquor.

CAPVT XIX.

*Circa externa Fidei confes-
sionis obligatio-
nem.*

D 2 DVBIVM

289
*Peccat, &
fidem amittit.
tit.*

290
*Nec peccat
neq; amittit
fidem.*

391
*Cum his
opinor.*

D V B I V M L I I .

An teneatur quisque fidelis Fidem insinuare, quoties à potestate publica (quæcumque illa sit,) de fide rogatur etiam secreto rogetur, vel generalis examinatione fiat?

Quando antea hæc circumstantiae concurrant, prudentis arbitrio est iudicandum. Quod iudicium defini potest ex casibus, quod Coninch. de fide, disp. 15, dub. 5. à numero 112. recenset.

D V B I V M L I I I .

An licitum sit celare fidem verbis, vel signis per se contrariam Religionem significantibus, eis quo non infestat preceptum positivum fidem manifestandi?

Licetum est. Quia huiusmodi simulatio quantum est mendacium, ostendens illis verbis, aut signis vanos Deos esse dignos cultu,

in tantum potest esse peccatum, in Licetum est.

aut signis vanos Deos esse dignos cultu,

cum tamen non sint; sed hoc non ostendit sic

simulans; non enim ea intentione verba, aut si-

gnata illa praestat, sed ob alios fines hongros;

ego illa simulatio mendacium non est. Ceterum

licetum est isti vti infidelium indumentis,

quaesumus ad pectus adstantes decipiuntur, & in-

dicant, ut esse infidelem: Igitur deceptio alio-

rum mendaciorum in simulatione non consti-

tuit. Sic Adrian. in 4. tractat. de Baptismo. q. 1.

articul. v. ad 5. id confirmans exemplo simula-

tionis Is 30. Regis Israel 4. Reg. o. qui volent

occidere omnes Baal cultores, dixit: se velle

Baal solemni sacrificio venerarizat Deus hanc

eius simulationem videtur approbase, com di-

cit: Quia studiose egisti, quod rectum erat, &

placbat oculis meis, & omnia, qua erant in circa

meo fecisti; contra dominum Achab. &c. Ergo si-

mulate factis, & verbis contrariam Religionem,

licetum aliquando est. Quod videtur D.

Hieronym. ad cap. 2. Gal. & Epist. 89. ad Augu-

stine approbase.

Minime est licitum verbis, ac factis vti, que

spectatis circumstantiis, nullum habent signifi- 297

cationem, præter fallax Religionis cultum, citum.

Quia ex fide non solum obligamus præcepto

negatiuo non profitandi fallam Religionem

ex animo, neque quoad apparentiam pro-

fiteri: obligamus enim fidem exterius non ne-

gare. At viens illis signis, aut verbis nullam

aliam significationem habentibus moraliter

præter fallax Religionis cultum, fallam Religio-

nem exterius profitetur: Ergo illud est intrin-

secè malum. Neque obstat, illum non intenderò

illis verbis, aut signis fallam protestari Reli-

gionem, sed aliud longe diuersum, quia sufficit,

quod in re, & in apparentia, factóque ipso id

intendat. Ita Valentia 2. 2. dubio primo, quæstio-

ne tertia, punto secundo, dubio quarto, Surius

de fide, disp. 14. section. 4. numer. 4. Sanchez lib.

bro secundo Decalogi capite quarto, numero 14.

Coninch. de fide, disputatio 15. dubio secundo,

numero 14. Pelanti. 1. 2. quæstione tertia, articulo

secondo, dubio primo, conclusione secunda, Valen-

1. 2. dub. 18. 2. capite quinto, Toletus libra. 4. cap. 2.

numer. septim.

Ego quidem existimo nullatenus proba-

bilem esse Adriani sententiam sed fallam

Autoris omnino. Actiones enim significantes fallam refutatio-

Religionem sunt in duplice differentia: alia,

quæ

291
Questionis
statu.

293
Obligatur
quidem.

294
Non obli-
gatur.

295
Hos sequor

Rogari quis potest à Rege, ac Su-
periore proprio, vel extraneo. Rogari
potest publice, vel secreto. Rogari
potest generaliter, vel in particula-
ri. Rogari ab homine priuato potest. Quia he-
sis in primis, an quis sit obligatus fidem ma-
nifestare, quoties à potestate publica, (quecumque
illa sit,) de fide, aut generaliter inter plu-
res, at in particulari ipse solus de fide inter-
rogatur?

Obligatur quidem. Quia præceptum Con-
fessionis fidei sunt obligati, cum ex illa, mag-
nus Dei, ac fidei honor speratur: At ex con-
fessione facta coram publica potestate sive
quis generatim inter plures, sive parti-
culatim interrogatur, ille effectus potest
sperari. Ergo tenetur quincunx fidei testatorum
profiteri. Sic D. Thom. 2. 2. question. 3. articul. 2.
Sanchez libro seconde Decalogi capite quarto,
numero sexto, alios citans Valentia 2. 2. dub. 1.
question. 3. punct. 2. dubio tertio, bannes 2. 2. quæ-
stione 3. articulo 2. dubio 1. conclus. 3. Azor. 20th. 1.
lib. 8. cap. 27. qu. 1.

Non obligatur. Quia neque ratione præcep-
ti Principi tenetur, cum hoc non obliget
cum gravi detimento; neque ex præcepto fi-
dei negatiuo, cum inde non apparet, illum ne-
gasse fidem; sed soldum occulasses, quod per se
est licetum; neque etiam ex præcepto positivo
fidei, quod non obligat, cum qualisqualis hon-
or Dei ex confessione accrescit, & ex illius
omissione subtrahitur, cum gravis, ac mag-
nus est: At ex tali manifestatione presumi
non potest, grauen Dei honorem, & mag-
niam fidei exaltationem esse futurammo po-
tius potest presumi occultatione fidem esse
amplius promouendam, & fidèles occullos
confirmandos: ergo. Ita Surius de fide, dubio
14. sectione tertia, numero sexto, Tabernac verba
Fides. Palao de fide, tractat. 4. dubio 1. punct. 14.

número 2.

Hos sequor, & in hoc sensu existimo, alia
quos ex prime sententia Doctoribus esse lo-
quitos. Itaque potest quis examinari singula-
riter, vel generaliter cum aliis: vt si dicere
Rex. Qui fuerint Catholicci, manifestentur. Si
singularis examinatio fiat, tenetur plane, sive
à Rege proprio, sive ab extraneo, sive à quolibet
allo particulari, sive publice, sive secreto
interrogatur. Si autem generaliter cum aliis
examinatio fiat, regulariter loquendo, non te-
netur ob rationem prefatam le prodere, ac fi-
dem manifestare. Dixi, Regulariter loquendo.
Quia aliquando tenetur scilicet, quando spe-
cificatis circumstantiis, merito alii suscipiantur
illum fidem deferere: tunc namque obligatus
est, fidem manifestare. Nam licet non tene-
tur semper aliis se fidelem ostendere: tenetur
tamen non se posuisse ostendere infidelem,

Sectio II. De Fide, Dubia. 41

qaz ex se, ex vnu, & consuetudine, aut lege nullam aliam significationem habent: alia, quae illam habent. Prioris generis genitrix co-ram idolo, chiruratio, tunis pectoris, &c. Aliae sunt, quae licet significant falsam colere Religionem iis vientes, etiam simul ostendere, falem ex se ob aliū finem assumi posse: haec sunt eius carnium die prohibito, vnu vestium, quibus cultores falsa Religionis com- muniquerunt. Adrianus autem non solum de his secundis actionibus, verum de primis affirmabat, aliquando licere. Porro eius argu- menta nullius roboris sunt. Concedo enim, to- am huius simulationis malitiam ad mendacio pernitiosum reduci. Nego tamen excusati polii ex intentione profectis, sicut in aliis materiis distinctis à Religione exculpati. Quia simulation in aliis materiis indifferens est ut verum, vel falsum significet; quapropter ex profectis intentione coactari potest, & determinari, ut veritatem, quam ipse mente retinuerit significet. Denique ad exemplum Iesu D. August. l. contra mendac. capite secundo, & ex illo D. Thom. 2.2. questione 111. articulo primo, censent in illa simulatione Regem peccasse, neque ob id laudatam suisse à Deo; sed quia omnes Baal Sacerdotes occidit. Quod indicant illa verba, Quia studiosi egisti, quod rectum erat, &c. Non dixit. Quia studiosi locutus fuisti, sed Quia studiosi egisti, indicans in solo inter- emptionis facto recte processisse, secus in si- mulata idolatria voluntate, quam pro medio assumpit.

DUBIUM LIV.

An licitum aliquando sit vestibus, aut signis propriis infidelium, vel hereti- corum vti, ut quis Fidem occulat, cum non virget praeceptum Fidei con- fidet?

²⁹⁹ Norma _{prudentia.} L Oquor de vestibus, & signis, qaz vel ex vnu, & consuetudine, vel ex lege distinguunt homines vnius secte ab aliis, nam de velli- bus, & signis, quae non distinguunt Religionem, sed nationem indubitate est, non esse peccatum contra fidem illis vti. Hæc ergo si- gna distinguunt homines vnius secte ab aliis sunt in duplice differentia. Alia primo, & per se ad hanc distinctionem faciendam sunt in- fluita, quale reputatur Romæ pileus flavi coloris pro Iudeis: fascia pro Turcis, & Sarra- ceenis. Alia sunt, qaz primo & per se ad profi- ciendam falam Religionem assumuntur qua- lia sunt vestes, quas Sacerdotes idolorum as- sumunt ad sacrificium: vel si Princeps, ad pro- fiendam falsam sectam, & cultum falsis diis exhibendum, signum aliquod gestare pre- ciperet. Quæsiemir igitur, licitumne sit fi- deli, aliquo ex his signis vti, ad fidem occul- tandam?

Minime est unquam licitum. Quia gestans vestem institutam ad discernendum infidelem ad sacrificium: vel si Princeps, ad pro- fiendam falsam sectam, & cultum falsis diis exhibendum, signum aliquod gestare pre- ciperet. Quæsiemir igitur, licitumne sit fi- deli, aliquo ex his signis vti, ad fidem occul- tandam?

Minime est unquam licitum. Quia gestans vestem institutam ad discernendum infidelem ad sacrificium: vel si Princeps, ad pro- fiendam falsam sectam, & cultum falsis diis exhibendum, signum aliquod gestare pre- ciperet. Quæsiemir igitur, licitumne sit fi- deli, aliquo ex his signis vti, ad fidem occul- tandam?

Sic D. Antonin. p. 2. titul. 12. cap. 6. Philiar. de Offic. Sacer. tom. 1. part. 2. lib. 3. cap. 9. Caietan. 2. 2. q. 3. a. 2. dub. 1. Navarr. summ. cap. 12. nu- mero 27. Toletus lib. 4. cap. 2. num. 7. Sylvestr. v. Apostolus quest. 1. verb. Fides, quell. s. num. 8. & verb. Infidelitas, fine. Angel. Tabien. Ar- mil. ibi.

L icitum aliquando est vti vestibus, ac signis ad discernendum fidelem ab infidele desti- natis. Quia licet his vestibus, ac signis adiu- vata sit falsa Religionis significatio, tamen quia ³⁰¹ per se illam non significant, sed distinctionem infidelium à fidelibus, quae significatio est Rei publicæ maximè utilis: ideo possunt, ad hanc si- gnificationem praestandam, assuvi, omisla alia si- gnificatione falsa Religionis. Quemadmo- dum habitus Monachalis non solum ad signi- ficandum Monachalem destinatur statim; sed etiam ad corporis indumentum; si vero quis il- lum assumeret, vt se occultaret, non ideo dice- retur Monachalem statum profiteri. Ita Ban- nes 2.2. quæstione tercia, articulo secundo, dubio secundo, conclusione tercia, Aragon. ibi, dub. prim. conclus. 2.

Licet
aliquando

302
Auctoris
resolutione

Etsi prima sententia satis sit probabilis, pro- babiliorē secundam esse reor, nempe ex gra- ui causa licere cuique fidei vti vestibus, & si- gnis ad discernendum fidelem ab infidele de- stinatis. Quia tamen fundamentum nostræ sententie præsum validum non esse cum Coninch. de fide, disputat. 3. dubio tertio, nume- ro 67. crediderim, an sic confirmo. Attentis circumstantiis nulla modo vestimenta, seu signora horumque vnu testatur illum esse infideli: siquidem quilibet, qui eum Christianum cognosce- ret, & sic vestitus videret, non iudicaret, ne- gasse fidem, nec id videri voluisse; sed solūm iudicaret, voluisse se occultare ob mortis timo- rem: ergo illarum vestimenta, aut signorum vnu nullius falsitatis est signum. Secus dixerim, si verbis, quantumvis ambiguis, & restrictis dicet- ret quis, se esse Iudaum, aut Mahometanum. Quia ex illis audientes intelligerent, illum ob mortis timorem fidem abnegasse: aut sic appa- rere voluisse; quia verborum significatio stric- tor, & limitatior est, quam vestium, & alio- rum signorum. Dixi autem, Ex gravi causa in- tercedente. Nam si ablique legitima causa ge- ratur, cum nulla causa iusta adit veritatem oc- cultandi, merito præsumi potest, eum negasse fidem, vel voluisse desertorem eius appa- rere, quod est intrinsecus malum. Mecum Suarius de fide, disputat. 4. sectione quin- ta, numero 51. Sanchez libro secundo, Deca- loge capite quarto, num. 19. & Coninch. citans, numero 74.

DUBIUM LV.

An licet, fidi ad se occultandum vti vestibus, vel signis infidelium institutis, non ad discernendum eos à fidelibus; sed ad profitendum, protestandum eorum falsam Religionem, si gravis causa adsit?

L icet quidem, si legitima gravis causa ³⁰³ detur. Quia quantumcumque ad protestan- dem.

D 3. dam.

42 Theologie Moralis. Liber XLVII.

dam fidem fallam, cultumque idolis exhibendum sint instituta, non perdant hec vestimenta, vel signa suam legitimam significacionem tegendi, protegendique corpus a temporis iniuriis. Ergo licet fidelis ob huiusmodi finem illas vestes assumere, relata illa legali significacione. Si Azorius *tomo 1. libro 8. cap. 17. quæst. 4.* Reputat id probabile Coninch. de fide, *diss. 15. dub. 3. numero 72. conclusion. 3.* Tener Sanchez *libro 2. Decalogi capitale 4. numero 20.* addens, hoc non esse admittendum in vestibus destinatis ad Authoris fallæ sectæ cultum, quales ipse reputat vestes pro sacrificiis destinatas. Verum, tanti Doctoris venia, non videtur facias consequenter id adiecissem; nam etiam in huiusmodi vestibus reperi potest nativa significatio, & usus corpori deseruiens ergo propter illum assimi poterat.

³⁰⁴
Non licet.

Minime licet. Quia talis vestium gestatio, (quantumvis gravis adit caula) est, qui d. m. cultus, & honoratio fallæ sectæ, cum idioli figuram in huiusmodi vestibus depingi solitam esse fit certum. Rare equidem ab scandalo huiusmodi actus poterit excusari. Igitur talis usus non est admittendus. Ita D. Antonin. Tabien. Angel. Nauart. Philare. Toletus, & alii, quos citat, & sequitur Palao de fide, *tratt. 4. d. 1. pun. 17. n. 1. Arag. 2. 1. q. 3. art. 2. dub. 1. cancl. 2. Ludo. Lopez p. 1. Infruct. c. 41. Suanus de fide. dub. 14. sett. 5. num. 13.*

³⁰⁵
Hoc longe
probabilius.

Exstimo primam sententiam propter tantorum Doctorum autoritatem esse probabilem. Attamen secundæ adhædere probabiliori admodum. Negari enim non potest fallæ sectæ eomodo honorem accrescere, quo plures induit vestibus illam protestantibus induit apparet, qui quidem honor, ac cultus separati non potest à vestium gestatione, quantumvis contrariam voluntatem fidelis fuerat.

DUBIVM LVI.

*An licet omittere signum, (aut vestem)
ex prescripto Regis impositum, ad si-
gnificandum eum esse fi-
delem?*

³⁰⁶
Questionis
status.

Lata est lex à Principe, ut quicunque in suo Regno Catholicus sit, in testimonium ac protestationem suæ Religionis tali vestiatur, alias ab omnibus tanquam desertor fidei reputetur: poterit Catholicus si ex gestatione vestis illius, & suæ fidei manifestatione periculum immineat, vestem prescriptam omittere maxime cum lex illa in viridi est observantia?

³⁰⁷
Nulla ex
causa licet.

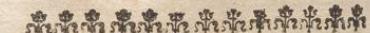
Non licet eam omittere. Quia illa omissione videatur esse virtualis fidei negatio: siquidem evidentes existimant tali signo carentes infideles esse, eo quo à lege sic reputentur. Sic Catech. 2. 2. quæst. 3. articul. 2. Nauart. summ. v. 11. numero 17.

³⁰⁸
Licit ex
gravia causa

Ex gravi causa licet. Quia illa omissione non est fidei negatio, etiam quoad apparentiam, sed solum occultatio, qua ex causa iusta licita est: ergo Antecedens probo tunc à simili ex habitu Monachalib; ab Ecclesia instituto pro

Religiosis, quem si quis ex virginitate exuat, non obinde reputatur, Monachalem professionem abnegasse: sed solum illam occulare voluisse. Tum ratione, quia ut omissio illius vestis reputetur fidei negotio, debebat nullam aliam, spectatis illis circumstantiis significacionem habere: ut sic videntes, & cognoscentes esse Christianum, & illius signi omissionem egisse, à fide defecisse conperiant. At vestis illa habet hanc legitimam significacionem, scilicet occultare personam: ergo omissione illa non est fidei negotio. Ita Bannes 2. 2. quæst. 3. art. 2. dub. 2. conclus. 4. Aragon, ibi, dub. ultim. Valent. d. 1. q. 3. punct. 2. dub. ultim. Suan. de fide d. 14. sett. 5. num. 10. Coninch. disputar. 1. dubio tertio, numero 76. Sanchez lib. 2. Decal. capit. 4. numero 29.

Communiorem, ac probabiliorem hanc sententiam esse defendeo. Quia nec obligare ³⁰⁹ fidelis ille illam gestare vestem ex lexe tenientiae de Principiis, neque fidei præcepto: Ergo nullo modo, & ex eo obligatur. Certe ex lege Principiis obligari confirmatur, non potest. Quia lex illa non est iusta, ut potest in odium Dei, & de materia ad Principem secularis non pertinente: examen enim fidei, & illius professo Ecclesiastico Principi, non politico attributa est: & dato, quod lex illa iusta esset, cum sit humana, & politica, non obligat cum gravissimo servitatis incommode. Ergo ex ratione legis obligari non potest. Porro ex præcepto fidei cessat similiter obligatio. Quia præceptum positivum profundi fidei non obligat in nostro casu: neque enim subtrahitur ex omissione illius signi grauius Dei honor, neque scandalum generatur. Neque etiam præceptum negationis, non negandi fidei, virget. Qui hoc præceptum obligat, ne quis alsumat aliquod signum protestatum negationis fidei: ille autem tale signum non alsumit, sed signum fidei protestatum relinquit. Ergo solum potest ex illo inferri, cum non protestari fidei, non tamē illam abnegare.

CAPVT XX.

*Circa Professionem Fidei ex
decreto Tridentini fa-
ciendam.*

Ridentinum sett. 24. c. 12. & sett. 31¹⁰. cap. 2. & Pius IV. in quadam Obligatio
motu proprio, qui est 112. & in de profi-
cipit, innumeralib; nobis. Et Pius V. sine fidei
alio motu proprio, qui incipit, in faciendo
Sacrosanctæ de professione fidei gerenda præ-
scripta dederunt. Ex quibus constat, obligatio
nem faciendi huiusmodi professionem esse sub
mortali. Quia est res gravis, & ad gravissimum
finem ordinata, qualis est fidei exaltatio, & ex-
terpationis errorum: & sub gravius penitentia
cepta. Sanchez l. 1. Decal. c. 5. n. 1. Bonac. d. 3. de
fide. 2. punct. 3. num. 14. & 15.
Perlonga, quas haec obligatio adstringit primò
sunt prouisi de quicunque Beneficiis entram Obligatio
ani

Sectio II. De Fide Dubia.

43

*pi curam animatum habentibus : sub quibus ve-
minarum niant intelligendi. Commendatarij aliquatum
prout. Ecclesiarum, quibus darit facultas disponendi
de fratribus. Quis sunt vere beneficiari, & ti-
tus de lauro Garcia de Rivas, &c.*

culum habent. Garcia de Beneficis p. 3. c. 3. a. n. 2. o. Barbola de poneſt. Epis. p. 3. alleg. 6. n. 1. 2. Se-
cū dicendum de illis, quibus Episcopis Ec-
clesia curam commendat, non tamen de Be-
neſcio prouidet. Sanch. lib. 2. Uocal. c. 5. num. 2.
Deinde sub nomine Praeſuſ de Beneficiis com-
prehenduntur Episcopi. Quia prouisi sunt de
Beneficiis curam animatum habentibus. Et licet
attento Tridentini decreto, comprehendunt non
videantur, ut attenta constitutione Gregorij
XIV. incipiente, Apoſtolice ſervitutis, obligati
fuerint omnes Episcopi fundi profesionem & iu-
ramentum agere, cuius forma traditur in Pon-
tificali Romano, autoritate Clementis VIII.
edito. Barbola p. 3. de poneſt. Epis. alleg. 6. mu-
nus. 4.

112 Deinde astringit Canonicos, & Dignitates Ecclesiarum Cathedralium, sub quibus comprehendentur Canonici, quantumcumque ab Episcopo sint exempti. Quia absolute Canonici sunt. Sanch. l. 2. Decal. c. 5. n. 2. Garc. de Benef. p. 3. c. 3. num. 21. referens, ita Sacram Congregationem censuisse. Item comprehendentur Canonici Regulares Ecclesiarum Cathedralium. Quia vere sunt prouisi in canoniciatibus Cathedralis Ecclesie. Garcia num. 16.
Non epope. Barbo. p. 1. allegat. 61. n. 6. Coadiutores tamen biamianciuntur non obligantur. Quia licet Canonici nominemantur, ut, vere in Canonicatis prouisi non sunt proprietario superstite. Garc. p. 4. c. 5. n. 7. Barbo in Capella. bon. 14. Neque prouisi de Capellaniis, Portionibus aliisque Beneficii simplicibus in Cathedralibus, Ecclesiis. Sanchez libr. 2. Decal. c. 5. num. 1. Garc. c. 3. n. 13. Barbo. n. 15. Nec prouisi in Canonicatis, aut Dignitatibus Ecclesie Collegiate. Quia solum de prouisi in Cathedralibus Ecclesiis Concilium loquitur. Sanchez , Garcia , Barbosa ubi supra.

sig Tertio ex decreto Pij IV. & Pij V. hanc
Ex decreto agere professionem tenentur Praelati Regula-
Pytten- res quorumcumque ordinum, etiam Militarium
Prelatis Nauar. l. i. Consil. Manu. no. 2. q. Regul. q. 7. 2. 6.
Regulare, i. Barbo. part. 3. alleg. 6. 1. numer. 7. Verum Sor-
fed in usi- bus Capucinii Super prinal. Mendic. v. Pro-
nisi off. fessio. notab. i. inquit Sacram Congregationem;
et viros doctissimos declarasse, in vlo non esse.
Confentit Sanch. m. 3. affirmans in pluribus
Religionibus non obseruari, vel quia Bulla
recepta non fuit, vel quia consuetudine fuit
derogata.

314 Quarto ex Pij V.decreto omnes docentes
Tenentur Artes liberales, quomodo cumque eas publicè
omnes docēant; tenentur hanc fidēl professionem
in Aretiā, agere. Et omnes illi, quibus ad hoc munus per
Arates, aliquam vniuersitatem testimonium concedi-
tur. Barbo. ad Consil. ses. 24. capit. 12.
¶ pars. 3. de potest. Episc. alleg. 61. numero
secundo. His præmisitis, ad Dubia per-
gam.

D V B I V M L V I I .

*An tecceatur quis se aliquo titulo, verbi
gratia, Canoniceatus, vel Dignitatis
Fidei professionem fecit, illam rarsum
agere, alium distinctum Canonicatum
obtinens?*

Non tenetur si dimisso priori Canonica-
to alium in eadem obtineat Ecclesia; se-
cūs in diuersis Diocesisibus, Oppidis, yellicis.
Quia dum in eadem Ecclesia ex vno Canoni-
cato, vel Dignitate in alium Canonicatum;
aut Dignitatem transit pro eadem prouisione
reputatur. Sic aliqui Doctores quorū preffo no-
mine memorat Ferdin. de Castro Palao de fide,
tr. 4. d. 1. pun. 19. n. 7.

316
Tenetur plane. Quia absolute prouisus est de Beneficio, ac si nonquam prouisus fuisset. Neque Concilium aliquod verbum addidit, ex quo haec limitatio colligi posse non est igitur recipienda, iuxta leg. De preio, ff. de publ. in rem act. Ita Azor, tom. 2. liber. 7. c. 2. question. 8. Palao citat. Barbola part. 3.de potest. Episc. alleg. 6.1 numer. 8. alios referens Garc. de Benef. part. 3. capitulo 3. numer. 17. id est 8.

Hoc existimo probabilius esse, ito omnino amplectendum, si Garciae credimus asserenti, sic Sacram Congregationem declarasse.

D V B I V M L V III.

Si quis intra bimestre ad faciendam Fidei professionem assignatum, obtineat cum Canonicatu Dignitatem: satisfacie obligacioni unica Fidei professione?

Non satisfacit. Quia duplex est titulus quo
ad faciendam fiduci professionem tenetur. *Non satis-*
nempe Canonicius, & dignitas. Ergo obliga-
tioni ex duplicitate contractæ vnicæ fidel-
professione non satisfacit. Sic Barbola p. 3. de
poref Episc. alleg. 6.i.n.9.

Satisfacit quidem. Quia illi diversi tituli ad
rændam prius rem obligantur feliciter ad fiduciam. *Satisfacit*

etiamen prius tem oportant, ut illicet, ad fidem professionem pro eodem tempore facienda. quidem. Ergo facta fiduci professione et tempore, pro dupliciti titulo facta fusile videtur. Ita Nawar. l.2. Conf. sub tit. de iuris iur. conf. 1. 2. in fine. Manual. 10. 2. q9. Regul. q. 7. 2. a. 3. Sanch. l.2. Decal. c. 5. m. 6.

Probabilius hoc longè existimo. Nam illa
professio alicui titulo duorum satisfacit: At non ³¹⁹ Probabilis
est maior ratio, cut vni potius, quam alteri satis-
faciat: Ergo vtrique satisfacit. Idem dixerim
si trascito bimestri, & oblitus quis obligatio-
nis professionis facienda ratione Beneficij
adepiti illam omitat & alium nouum titulum
acquirat, pro qua vnicè professionem Fidei
faciat.

DUBIVM LIX.

An possit quis per procuratorem fideli professionem agere, cum absens est, vel impeditus?

320
Explico
modum profes-
sionem
fidei geren-
di.

Modum quem debent obseruare, quo professionem fidei agere tenentur, tradit Trident. & Bulla Pij IV. Pro cuius intelligentia aduerto, esto Concilium dicat, professionem agendam esse in Episcopi manibus, vel, eo impedito, coram eius Vicario, non esse intelligendum de necessitate, sed de convenientia. Quare eti Episcopus impeditus non sit, potest coram eius Vicario fieri. Garcia de Benef. part. 3. cap. 3. num. 23. Barbola part. 3. de potest. Episc. alleg. 61. numer. 16. Deinde aduerto, cum ratione Canonicus, vel Dignitatis tenetur quis agere fidei professionem coram Episcopo, & Capitulo, si Episcopus in Capitulo adest, cum ea profectio emittitur, sufficienter virique obligationi unica professione satisficeri, nec tenetur ille iterum foras coram Episcopo, vel eius Vicario profiteri. Quia absolute coram Capitulo, & Episcopo egit professionem. Garcia part. 3. de Benef. cap. 3. numer. 24. referens, sic dictum fuisse in una Seguntina Barboli supra nu. 17. Quia per Vicarium & non per Capitulum iurisdictio administratur: ideoque magis Vicarius, quam Capitulum Episcopum representat. Garcia numer. 27. & 28. Barbola numer. 18. Sed eti in hac materia gravis difficultas, num quis possit per procuratorem facere fidei professionem coram Episcopo, Vicario eius, aut Capitulo, cum impeditus est, vel absens?

321
Non potest
fieri per
procuratorem

Minime potest. Quia profectio fidei actus est personalis; est enim actus interioris assensus indicatiuns; & illamet professione intendit Ecclesia subditos in fide stabilire, & obligare ne deficiant: ad cuius finis consequentem, summa expedit per propriam personam professionem fieri. Sic Additionator ad Narvari Confilia libr. 2. titul. de iure iur. cons. 11. allerens, ita Sacram Congregationem censuisse Vgolin. de offic. & potest. Episc. c. 50. §. 16. num. 1. affirmans, id tenuisse Rotam. Gratian. discept. forens. c. 166. n. 22.

322
Potest fieri.

Potest quidem. Quia regulariter ea, quae quis facere potest per se ipsum, potest & per procuratorem, nisi à Canone aliquo, aut lege limitetur. leg. 1. ff. de procurat. o. Qui per alium. sap. Potest quis, de reg. iur. iu. 6. Et iuramentum potest per procuratorem praefari, cap. fin. de iuram calum. in 6. cap. 1. Paragraph. Verum, de statu Regul. Ita Narvar. cons. ii. de iure iur. nu. 2. Sanchez. libr. 2. Decal. capit. 5. numer. 7. Azor. tom. secundo libro septimo capit. secundo o. 6. Barbo. de potest. Episc. p. 2. alleg. 61. num. 20. & alijs.

323
Probabilior
mentem esse
habet, & potest
tamen per
procuratorem

Probabilius hoc esse crediderim. Nam licet actus professionis sit indicatus interioris contractus matrimonij id ipsum sensus etiam contractus matrimonij id ipsum mentem esse habet, & potest tamen per procuratorem fieri. Quod vero per professionem hanc

intendat Ecclesia, profitentes suimos in fide habere, probat conuenientiam agendt professionem per propriam personam, non necessitatem.

Scio equidem P. Thomam Sanchez num. 7. Limitatio nostra doctrinam limitare in professione fidei facienda ab electis in Episcopatum affectu, hosi in manibus Episcopi signata Poticie circa eorum per se ipsos facere professionem debere quia Episc. & non per procuratorem. Mouetur ex Bulla copia di. cōmittentis certo Episcopo, ut fidei professio- gunum. nē nomine ipius Poticis acceptet, verbis: Ne proper ad Sedem apostolicam accedendo per- sonaliter, laborare cogatur, volens parcere labori- bus, & expensis fraternitatis uestra committimus. At si hec fidei profectio fieri possit per pro- curatorem, non esset opus labori, ac expensis parcere, nec Pontificem aliqui vices suas com- mittere, vt ipsius nomine acceptet, sed posset Episcopus Romano procuratori potestarem dare: vt nomine ipsius in Pontificis ma- nibus fidei professioem emitteret. Fator in- genuè ex præfatis verbis legitimè deduci Pontificem præsupponere, Episcopum per se ipsum debere fidei professionem aitem ex convenientia: cui obligationi ex com- venientia volunt parcere, committingo vices suas aliqui Episcopo. An autem corā illo Episcopo tenetur, per seipsum fidei agere professio- nē, & per procuratorem facta nulla sit non sa- cristano ex præfatis verbis colligi. Quia nullum videtur esse verbum hanc obli- gationem imponens ipsi Episcopo facien- di per se ipsum in manibus Pontificis, & non per procuratorem, fidei professionem.

DUBIVM LX.

*An omittens Fidei professionem, nulla ex-
pectata sententia saltem declaratoria
criminis: teneatur fra-
etus perceptos re-
stitueret?*

Recolo, Concilium Tridentinum impone- 114
re recipientibus Beneficia Canonicas, ^{Præmis} ac Dignitates, & fidei professionem non facie- ^{Concilij de} tibus intra bimetre à die adepç possessionis, ^{crem.} vt nō faciat fructus suos, neque illis possesso suffragetur. Quæsiem vero, nū omittens hac fidei professionem, teneatur fructus perceptos restituere, nulla expectata sententia, saltem criminis declaratoria?

Tenerit quidem. Quia si omittens profes- 323
sionem, fructus restituere ante sententiam nō Tenerit, ergo iam illi possesso multum suffi- ^{quidem an-} gatur ad fructuum perceptionem: quod vi- te sententia detur esse contra Concilium intendens, in hac parte possessionem ei nullatenus suffragari: ^{fructus re-} At si non tenerit restituere ante sententiam, vere fructus efficit suos, & ius, ac dominium eorum acquirit quod videatur Concilij inten- ^{suntur.} tioni repugnare. Sic Azot. to. 2. l. 7. c. 2. q. 1. Pet- Ledel. to. 2. sum. tr. i. c. 4. pos. conclus. 10. diff. 1. Garcia de Benef. part. 3. cap. 3. num. 35. Vgolin. de offic. & potest. Episc. cap. 50. Paragraph. 16. num. 4. Non

Sectio II. De Fide Dubia.

45

³²⁶ ^{Nauar.} ^{m.} **N**on generetur restituere fructus quovis; sententia declaratoria criminis virgeat. Quia decretum hoc penale est: Ergo benigne quoad fieri possit, erit interpretandū ut potest interpretari. ut fructus non faciat suos, neque ei possit suffragium dare sententia declaratoria, & non ante illam: Ergo hoc modo est explicandum Ita Nauar. conf. 1. 2. m. i. de iure in Sanch. l. 2. De cal. c. 5. n. 10. Manuel. tr. 2. q. 9. Regul. qu. 72. art. 3. Barbo. p. 3. alleg. 6. n. 28. Palao de fide. tr. 4. d. 1. pun. 19. n. 16.

³²⁷ ^{Hic resp.} ^{Bie resp.} ^{m.} H's hinc Doctoribus, quorum sententiam valide existimare confirmari ex eo, quod in Confermo. Concil. ses. 2. 3. cap. 1. de reform. inuenio. Ibi enim quia Concilium prætendebat non residenes obligare ante Iudicis villa sententiam obligare ad fructuum restitutionem, si quos percipient, id declarant. Cum ergo ipsum non egerit in nostro capitulo minus plane se volunt habere, unde volunt, ut solū post sententia intelligatur fructus esse restituendos. Fator itaque possessionem multum accipiunt Beneficiūm suffragari ad fructus percipientis, & residēndos in conscientia, dum non condemnatur; at facta condēnatione, neque fructus esse suos, nec possessione aliqua se posse tueri aſſimil.

D V B I V M LXI.

Anfructus, quos restituit, qui Fidei professio- nōmisit, sunt pauperibus, fabricae aut pro loco applicandis.

³²⁸ ^{Aplicandi; pauperibus ac loco.} **A**plicandi sunt pauperibus, aut fabricae Ecclesie, aut alij pro loco. Quia concilium non determinat quibus hi fructus sine applicandi, documentum sumendum est ab alia simili fructuum per Concilium applicatio- nē. Certe Concilium ses. 2. c. 3. statuit, fructus non residentium Canoniconum, Dignitatū applicandos esse fabricae, si indigent, vel alteri pro loco. Episcopi arbitrio: Ergo idem dicendum de fructibus ob missam Fidei profes- sionem. Sic Azor. 10. 2. l. 7. c. 2. q. 7. Sanch. l. 2. Decal. c. 5. n. 10.

³²⁹ ^{Non sunt applicandi pauperibus, seu fabri- ce, aut alij pro loco, sed mensē Capitulari.} **C**ontra illi fructus sunt Capituli, quos non trā- vel loco perferit in omittentem fidei professionem, nisi dum sententia declaratoria criminis non fer- tur: Ergo statue illa sententia, reddendi sunt Capitulo fructus, si si nunquā à Capitulo effet extracta. Et Barbosa de port. Episo. p. 3. alleg. 6. in fine. Gatica de Benef. part. 3. cap. 3. à mu- nera. 40.

³³⁰ ^{Probabilem latius esse reor primam senten- tiā, nō tempe fructus hostie posse applicari pau- peribus, fabricae Ecclesie, vel alteri pro loco, & non esse necessario reddendi Capitulo. Quia fructus verb à Capitulo extraxit, qui omisit profesionem, & fecit suos interim dum non condemnatur, quod secus est in excommuni- catis, & non residentibus. At crediderim pro- babilius esse, Capitulo esse reddendos, adue- niente sententia ob rationem, qua secunda sententia nititur.}

C A P V T XXI.

Circa Infidelitatem vitium Fi- dei contrarium.

D V B I V M LXII.

An diuisio Infidelitatis in Paganismum, Iudaismum, & Heresim generis in spe- cies: Et an Paganismus, Iudaismus, He- resis aut essentiales vitia distincta?

VNT distincta vitia. Quia ei- dem virtuti possunt varia vitia distincta specie opponi. Et quia deficerre fide à suscepta, & in Ba- peccatis promissa, distinctum quid est ab eo quod est deficerre à fide nullibi pro- missa deficerre à castitate promissa, & non promissa. Sic Bannes 2. 2. quæst. 10. art. 5. Arag. ibid. & alij.

Distincta non sunt. Quia omnes illæ sectæ priuant eadem fide, & cum illa habent ean- dem oppositionem: Ergo non sunt specie di- versæ. Consequētia est legitima: ex nullo enim alio capite diversitas specifica in peccatis su- mi potest præterquæ ex oppositione ad virtu- tem. Antecedens probo: quia tota oppositio eum virtute fidei in Paganismo est totius fidei negatio, hoc est, omnium mysteriorum, que à fide Christiana proponuntur: Iudaismus est negatio mysteriorum Euangelice legis. Heresis est aliorum veteris, vel novi Testamēti negatio. Ergo est oppositio non for- maliter diuersa, sed materialiter siquidem tam Paganismus, quam Iudaismus, & Heresis in abneganda veritate diuinæ revelationis con- veniunt, & solam in negandis pluribus, vel paucioribus veritatis reuelatis differunt. Ita Suar. de fide. d. 16. fest. 4. m. 8. Coninch de fide. d. 1. 8. dub. 6. à n. 4. Palao de fide. tr. 4. d. 2. pun. 1. imm. 4.

³³¹ <sup>Distincta
vitia sunt:</sup>

³³² <sup>Non sunt
vitia di-
stincta.</sup>

³³³ <sup>Cura h̄a
opinor.</sup>

Cū his opinor Nā licet varia vitia specie di- versia possint, vni virtuti opponitamen Paganismus, Iudaismus, & Heresis, quatenus fidei cœtraria sunt diuersimodo opponuntur. Af- fero autem deficerre à fide suscepta non consti- tuere speciem diuersitatis Paganismus (vel Heresis) hominis baptizati eset specie diuersus ab eo, qui est in homine non baptizato. Neque exemplum de castitate promissa virget, quia ibi est diuersum peccatum: est enim contra votum, & promissionem Deo factam, & consequenter contra speciem Religionis virtutem; ex præcisa autem fidei susceptione non sit talis promissio.

D V B I V M LXIII.

An Diuisio Infidelitatis in Paganismum, Iu- daismum, & Heresim comprehendat omnes Infidelitatis species.

Non comprehendit. Quia non com- prehendit Turcismum: siquidem Turcismus aliiquid

³³⁴

46 Theologiae Moralis. Liber XLVII.

Non com- aliquid ex veteri, aliquid ex novo Testamen-
prehendit. to credit: Ergo neque est Paganismus neque
Iudaismus, neque Hæresis. Deinde. Alii que fure-
re Hæretici admittentes nouum Testamentum, & non vetus: sed hi non erant Pagani,
neque Iudei, neque Hæretici. Praeterea
Atheismus videtur specie distinctus à Paganis-
mo, in quo unus Deus colitur. Demum Apo-
stasia est speciale peccatum contra fidem, &
tamē nec est Paganismus, nec Iudaismus, nec
Hæresis. Sic nonnulli haud nota infimæ Re-
centiores.

335

*Compre-
hendit planè.* Comprehendit planè omnes Infidelitatis species. Quia peccato Infidelitatis non potest delinqui nisi aduersus relata in duplice Testamento veteri, ac nouo, sub quo fidei traditio-
nes comprehendo: Delinquere autem aduersus hæc potest tripliciter cōtingere: primo re-
gando utramque Testamentum, & hoc est Pa-
ganismus: secundo, admittendo vetus, negan-
do nouum, & tunc Iudaismus contingit: tertio admittendo nouum & vetus, sed non integrè,
& tunc est Hæresis. Ita Castro Palao de fide tr.
4.d. 1. pan. 1.n. 8. & omnes communiter.

336

*Hoc certum
effevo,
quod
verius ex-
pono.* Certum mihi, esse diuisiōnem sufficiētēm, omnesque infidelitatis species comprehen-
dere. Quod per ordinem ad Christum Domini-
num, qui est author fidei, ac salutis declaro.
Nam si Christi aduentum, eiusque prophetias
& figurās abneges, Paganus es: si admittis ad-
uentum, eiusque dictis integre fidem non des-
das, hereticus es: Ego nullus alias Infidelitatis casus potest excogitari. Porro Turcismus sub Paganismo comprehenditur. Quia non ad-
mittit Christum Receptorem: & licet aliqua credit, quæ nos, aut Iudei credunt, non tamen credunt illa, ut à Christo reuelata, sed ut à Ma-
hometo dicta: ideo Pagani absolute sunt no-
minandi. Ceterè admittentes nouum Testamentum, & non vetus, verè sunt hæretici. eo quod nouum Testamentum ex parte negant, li-
cer sibi contrarium vīsū fuerit: vna
enim ex veritatibus noui Testamenti est,
vetus Testamentum fuisse à Deo reuelatum.
Nec Atheismus est distinctus spe-
cie à Paganismo, in quo unus Deus colitur: ab illo penes maiorem, vel minor-
rem extentionem: sicut non distinguuntur spe-
cie hæreticus, qui plures articulos negat,
& negante pauciores; cum autem Paganismus constat in negando Christum Domi-
num sine in se, sive in figuris, quantumvis Pa-
ganus credit unum esse Deum: hoc non efficit
esse hæreticum, quia illud non credit tanquam
à Deo reuelatum, & à Christo Domino dictum.
Denique nullus ex Apostasia potest à fide
recedere, nisi si Paganus, Iudeus, vel hæreticus.
Fateor tamen, per antonomasiam non dici de
Iudaismo, ac Paganismo: atque adeo Apo-
stamat propriissimum dici eum qui totam fidem
Christi eiusque nomen abnegat: non eum,
qui retinens Christianum nomen à Christo
diseedit. Sanchez libro secundo Desal. ca-
pit. septimo num. 15. Farinac. tract. de heret.
quaestion. 18. §. 2. Suar. de fide, dub. 16. sect. 5. A
num. 3.

D V B I V M L X I V .

*An subditus infidelis posset à Princepe
Christiano ad audiendam Fi-
dem compelli?*

DE infidelibus baptizatis non est quæstio, 337
cum Ecclesiæ subdantur. Infideles vero non baptizati sunt in duplice differentia. Alij enim sunt temporaliter subditi Ecclesiæ, vel Christiano Principi: iij sunt extra horum sub-
iectiōnem. Profecto infideles non subditi, 338
haud possunt à Romano Pontifice per se, vel
medio aliquo Christiano Princepe, ad fi-
dem audiendam compelli. *Quia compulso*
esse non potest absque iurisdictione: At infi-
deles extra Ecclesiæ, & Christianorum Prince-
cipium iurisdictionem existunt, vt suppono:
ergo non possunt ab iis villa ratione compelli.
Suar. de fide, dub. 18. sect. ... num. 6. Valent. 2.2.
d. 1. quaest. 10. pun. 6. Coninch de fide, d. 18. dub.
14. numer. 2. 2. & alijs committunt. *Quæsi-
tum itaque num subditus infidelis possit à
Princepe Christiano ad fidem audiendam
compelli?*

Potest quidem. *Quia obligatio ad audi-
endam fidem, non excedit politicam, ac tempo-
raliē iurisdictionem;* siquidem ex hac obli-
gatione solum compelluntur fideles prædicato-
rem audire: non tamen sequi: audire vero
prædicatorem, vt eo auditio, eligant Religionem,
qua sibi visa fuerit ratione conformior,
potestatem politicam, ac temporalem gubernato-
ris non excedit. Alias nullus temporalis, 339
gubernator posset subditorum peccata aduersus
Religionem punire, nec illos obligare, ad
media exequenda, ex quibus Religionis ele-
ctio verè fieri posset. Sic Bannes 2.2. question.
10. articul. 10. dub. 4. concil. 4. Suar. de fide, dub.
18. sect. 2. numer. 2. Bonac. de fide, dub.
3. q. 2. pun. 7. 7. 1. numer. 3. hoc probabile puit,

Minime potest. *Quia Princeps solum po-
test iis infidelibus subditis ea præcipere quæ,* Non patet.
poterat Res publica ex sua primaria iustificatione: nullam enim aliam habet potestatem,
nisi quam à Republica accepit: At Res publica
non potest sibi subditos ad fidem audiendam cogere: Ergo neque villos secularis Princeps. Minorem probo, quia Res publica non
habet aliam potestatem iure naturæ, nisi pre-
cipiendi ea, quæ ad finem politicum, & natura-
lem ordinatur: At auditio legis Euangelica super naturalem ordinatur ad finem. Ergo Res-
publica non habet potestatem præcipiendi
sibi subditis legis Euangelicae auditionem. Ita
Bannes citat. concil. 3. Valent. 2.2. d. 1. quaest. 10.
pun. 6. Salmer. tom. 1. 2. in Euang. tract. 3. 8.
Coninch dub. 18. de fide dub. 14. concil. 5. imita-
concl. 4. Palao de fide tract. 4. dub. 2. pun. 5. A
num. 5.

Hanc sententiam probabiliorē esse reor, 340
quam teneo, & confirmo. Præcipi non potest Probabilis-
iis infidelibus, auditio legis Euangelicae, vt rē hanc sen-
tenciam amplectantur: quia non est in Republica sententia offi-
ciuli, nec in Ecclesia potestas ad cogendum inducit.
aliquem ad fidem: Ergo neque etiam est po-
testas

Sectio II. De Fide, Dubia. 47

testas præcipiendo auditionem; quia auditio per se non est appetibilis, nec materia præcepit, nisi quatenus ad assentum legis ordinatur. Nique obstat, si dicas præcepit legis Euangelica auditionem, non ut illam fidelis subdiuus amplectatur, sed ut inter veram, ac falsam Religionem distinguat, & valeat veram eligere, falsa cōtempnare. Non inquam, obstat, quia haec distinctione est quædam cognitio, limites naturae excedens; eiusque electio est supernaturalis: Ergo iure naturæ nō habet Princeps potestam præcipiendo media, quæ ad eiusmodi fidem ordinantur.

D V B I V M L X V .

An posse Ecclesia vi, & armis compellere infidelem Principem, ut permitat apud ditionem suam Euangelij predicatorum Fidem Publicare, si aliqui sint, qui velint audire, quando Princeps prædicationi blasphemias, & iritatem non resistit, sed solum non permittendo Fidem prædicari?

³⁴¹ *Nominalis* C eratum est, posse Ecclesiam per se, vel mediis Christianis Principibus compellere quoscumque infideles, ne Prædicatorem legis Euangelicae impediatur, nevè prædicatorem dehonestent. Quare si infideles aliquis Princeps blasphemias, & iritatem in fidem aliqua persuasione, vel perfecione prædicationem impedit, potest Ecclesia vi, & armis comprimere illum. Quia iure naturæ cuilibet est concession iura sua defendendi, & ea, quæ sibi contraria sunt, propulsandi, sed Christiana Res publica habet in a Christo Domino concessum prædicandi Euangelium omni creatura: Ergo habet ius defendendi prædicationem hanc, & sibi contraria propulsandi. Sed quid si non fiat resistentia blasphemias, & iritatem, sed sola expulsione prædicationis potest Ecclesia vi, & armis hunc Principem compellere, ut prædicatores admittat, & ibi fecere eos retineat, ut possit Euangelium audire volentibus prædicare.

³⁴² *Amplius.* Minime potest. Quia liberum esse videtur cuilibet Principi in sua ditione habitationem exteris concedere vel impedire: Ergo infert Ecclesia inutram prædicatores propulsando. Et quia Ecclesia non habet potestatem prædicandi Euangelium nolentibus: non enim potest cogere infideles ad eius auditionem præceptu sibi subditi temporaliter non sint: Ergo neque habet potestatem, ut eius prædicatores in terris nolentibus audire prædicationem commorarentur: ratione enim prædicationis solum haec commoratio illis poterat competere. Sic Theologi docti quidem in manuscriptis.

Potest equidem. Quia licet princeps habeat potestatem interdicendi habitationem cuilibet alienigenæ sua in ditione id debet ex iusta causa fieri: quia quidem non est; quia alienigena legem Euangelicam profitetur, et

que prædicare intendit in quo non peccat neque aduersus Deum, neque aduersus Regnum Certe prædicatorem à Regno expellere, vel aditum ei interdicere eo solum titulo, quod prædicare intendit, est iniuria illata fidei & specialis illius contemptus: Ergo huiusmodi iniuriam poterit Ecclesia propulsare. Ita *Suar. de fide, dub. 18. sect. 2. circa finem. Palao de fide, tract. 4. dubio secundo punt. 5. numer. 8.*

Hoc dicendum existimo. Quia moraliter loquendo, in toto Regno deesse non potest, ³⁴⁴ *Hoc dicendum* qui voluntarie Euangelium exandiat, si aditum prædicatore: quo fructu priuatur, expulso prædicatore: Ergo in defensionem huius fructus, & in favorem innocentis qui sic priuatur, potest Ecclesia Principem impudentem deballare. Nec inde sit aliquem nolentem ad fidem audiendam cogi. Quia non cogit Ecclesia Principem nolentem Euangelium andire: sed solum cogit, ne viam volentibus audire præcludat. Quod videtur Ecclesia concessum cōcessa prædicandi potestate.

D V B I V M L X VI .

An quilibet infidelis, postquam ei fides sufficienter est proposita possit ad eam recipiendam compelli?

C eratum est, infidelem hereticum, qualis est, qui suscepit Baptismo, à fide defecit, possit graibus poenis & suppliciis compelli ut erroribus expulsi ad fidem redeat. Constat ex tit. de Hæret. & fusè ostendit August. Epist. 40. & 50. Alfon. de Castro de iusta Hæret. purita. Simanc. de Carbal. iustit. Rojas, Penna & alij aduer. Hæret. scribentes. Ratio est, quia per Baptismum subiicitur quis Ecclesia, & protestatur, sub illius fide, & obedientia perpetuò manere: Ergo penes Ecclesiam debet esse potestas continendi sic subiectum in tali fide, & promissione: Igitur debet esse potestas corrigiendi ac puniendi eum, si noluerit contineri alias diminuta, & inefficax esset potestas Ecclesia cōcessa, quod non est dicendum. Solum est difficultas de infideli non baptizato, num, inquam, cogi possit postquam ei fides sufficienter est proposita, ad eam susciendam?

Potest equidem. Quia etiæ ante propositionem sufficienter factam, nulla ei possit obligatio imponi, fidem recipiendi, siquidem nec ipse tenetur illam recipere: posita autem propositione sufficienti iam adstringitur fidem recipere: Ergo & cogi poterit ab Ecclesia ad illius receptionem, Probo hanc cōsequentiam. Quia hec coactio credit in magnam eius utilitatem: siquidē ratione illius recipit medium ad salutē necessarium. Et quia credit in fidei angustum: nam ipsi saltum in exteriori foro ut Catholicī se gerunt, eorum filii baptizantur & decursu temporis successores verè fideles existunt. Sic Maior in 2. diff. 44. question. 2. Genesius Sepulmeda Caroliv. Chronista sentit posse infideles etiam non subditos cogi ad fidem tecū

48 Theologiæ Moralis. Lib. XVII.

recipienda. Sotus id de subditis infidelibus affirmat in 4. diss. 4. quest. ultim. Gabri. ibid. quæstione secunda dubio quinto Alfons. de Castro de iust. Heret. punit. libro secundo capit. 14. Lorca 2. 2. question. 10. dub. 36. reputata iure naturæ, hoc probabile esse deder, esto ex iure positivo tenendum non sit.

347
Cogi non
potest.

Cogi non potest. Quia coactio esse non potest sine iurisdictione: At neque Ecclesia, neque Principes seculares iurisdictionem ullam in non baptizatos habent, vt eos possint ad fidem compellere: Ergo nullo modo compelli possunt. Conclusio est legitima, Maior huius discursus est per se nota, siquidem omnis coactio iusta, de qua loquimur, in iurisdictione ac potestate fundatur. Minorem probo ac primum de Ecclesia: hæc enim solum habet iurisdictionem ex Christi Domini concessione, Christus autem solum concessit iurisdictionem Petro circa illos, qui in Ecclesiâ fuerint ingressi; dixit enim, *Pasces oves meas. Supponunt ergo prius esse oves, ut sic possint à Petro pasci.* Quia propter dixit Paulus. *Quid mihi de his qui foris sunt? Dominus iudicavit.* Cor. 5. Ac si dicteret, ad me non pertinent, Domino enim referuntur. Ita D. Thom. 2. 2. question. 10. artic. 8. Caiet. Pefant. Turrian. ibi. Valent. 2. 2. disp. prim. 9. 10. puncto sexto Suar. de fide, d. 18. feli. 3. numero quarto Coninch de fide, d. 18. dub. 14. concl. 4. Constat ex capitulo Iudei, de Iudeis, & Sarac. cap. Qui fin- cera. de Iudeis, diss. 45.

348
Longe hoc
probabiliter,
imo mihi
certum.

Longe hoc probabilius esse credo. Nam neque Ecclesia nec secularis Princeps potest hos infideles punire, quia fidei sufficienter proposita non afferuntur: Ergo neque potest illos compellere. Consequentia videtur legitima, cum quia diminuta, & inefficax esset compulso sine puniendo potestate: tunc quia iure ipso naturali sequitur, cui est concessa potestas præceptiva in supremo ordine, esse simul concessam punitiuam potestatem. Quod autem neque Ecclesia, nec secularis Princeps possit hos infideles propter infidelitatis peccatum punire, sic probo: *Quia illud peccatum non est hominis Ecclesiæ subiecti:* Ergo Ecclesia in illum non habet potestatem. Neque etiam est aduersus legem Princeps secularis, nec Princeps secularis de illo iudicare potest, quia est de materia ab eius iurisdictione aliena. Ergo. Attamen, & si Ecclesia, aut secularis Princeps non possit infideles sibi subditos ad fidem recipiendam directè cogere: potest indirectè, imponendo scilicet ei tributa grantiora, sed alias licita. Et si eorum conuersatio infidelibus nocet, potest illos expellere, nisi conuertantur. Potest compellere, non permittendo illis officij publici vñ, velnon permittedo eis si aduenient aut bello capti, suo in Regno habitare, nisi ad fidem conuertantur, vel negando eis priuilegia, & indulcta, que libere aliis concedit, vel prohibendo eis sua religionis vñ, vt pote naturæ rationali contrarium, aptumque Rempublicam turbare, & inficere. Hæc omnia iudicari indirectam ad fidem coactionem, quia Princeps ea ad eius ordinat susceptionem, ad quam per se ordinata non sunt. Est tamen licita; quia non assumuntur media, quæ secluso

tali fine, assimi non possent. Mecum Becan. d. fide, capit. 13. quæstion. 4. numer. 4. Bonac. de fide, dub. 3. quæstion. 2. pun. 7. num. 4. Valent. 2. 2. d. i. quæstion. 10. puncto 6. Suar. de fide d. 18. feli. 3. numer. 8. Coninch de fide d. 18. dub. 14. numer. 2. 3. 8.

DVBIVM LXVII.

An posset Christianus Princeps sua, vel Ecclesiæ autoritate infidelibus sibi non subditis prohibere idolatriam, & peccata contra natu- ram, que specialiter Religioni Chri- stiana, aut innocentibus contraria non sunt?

Si infideles non baptizati, (de quibus sermo) subditi non sunt temporaliter Ecclesiæ vel Christiano Principi obligati specialiter Ecclesia, nec Christianus Princeps procurare, vt errores deponant; quia sibi specialiter commissi non sunt, obligatur tamen lege charitatis eo modo, quo vnuquisque tenet ad salutem alterius procurandam. Si autem infideles subditi sunt Christiano Principi, vel temporaliter Ecclesiæ sicuti Iudei Rome commorantes Ponifici subduntur: tunc obligatur Ecclesia, aut Christianus Princeps, eos ab erroribus rationi naturali contrariis, & à falso cultu, & superstitione Deorum removere. Quia superiore competit gubernare subditos vi seculi dum rationem vivant: vivere autem iuxta rationem non possunt, nisi ea, quæ rationi naturali obstant, relinquant. Quod si infidelium horum ritus rationi naturali contrarij non sint, sed solum sunt nostra siedi, eiusque præceptis oppositi, quales sunt Iudaæorum ritus, & multi Saracenorum vnum Deum colentium existimo, nulla ratione cogi posse à suis Principibus, eos deserere. Quia Princeps potestas solum extenditur ad gubernando subditos, vt secundum rationem vivant. Quæstio igitur est de infidelibus Ecclesiæ, vel Principi Christiano non subiectis nam possit Ecclesia, vel Princeps eos cogere, ne idolatriam, & alia contraria naturali rationi, & inobedientes punire, si errores illi specialiter contrarij non sunt Religioni Christianæ, aut innocentibus?

Potest quidem. Quia si infidelis verba contumeliosæ contra veram Religionem profert, posset Ecclesia iniuriam sibi factam repellere, ac vindicare: qualibet enim perfecta Republica ius habet, sese defendendi, iniuriam, que sibi illatas vindicandi: Ergo etiam Ecclesia, quæ est Republica omnino perfecta debet eam potestatem habere. Sed cum infidelis idolatriam, & alia vitia contraria naturæ committit Religionem nostram facto ipso blasphemis afficit, vt docet D. Thom. 2. 2. question. 9. 4. articul. 3. ad 1. subtrahit enim Deo singularitatem dominij, & fidei præcepta negat. Ergo Ecclesia ius habet, has iniurias propulsandi, ac vindicandi. Et quidem aliquæ Nationes

Sectio II. De Fide Dubia.

49

Nationes sunt adeo barbaræ, ut videantur à natura constitutæ in mancipiis; & aliq. ita nobilis ingenij ut Domini ac Reætores constituta esse videantur, quod dixit Philosophus lib. 1.

Polit. c. 1. Alii Poëtae, Grecos barbaris dominari oportere, quod idem sit barbarus ac seruos. Ergo nullam iniustitiam committit Princeps fidelis, qui more beluino viuentes in suam redigit potestate ea intentione, ut ab eorum cordibus errores depellat. Sic Antonius, c. p. 1. 22. cap. 5. Paragraph. 8. Albar. Pelag. de plan. Eccles. lib. 1. c. 37. Sylvest. verb. Papa, quest. 7. Castro lib. 2. de inst. heret. punit. c. 14. Abbas ad cap. Quod super his, de voto. Hostiens. ibi. Et D. Augustinus lib. 5. de Cini. laudat Romanos, quod barbaras Nationes subiugant, & vivere secundum rationem docerint. Maier in 2. dist. 44. question. tert. Genesi Sepulueda, cuius meminit Stuar. de fide. dub. 18. sect. 4. num. 9.

Non potest Princeps Christianus sua, vel Ecclesia authoritate infideli sibi non subditio prohibere idolatriam, & peccata contra natum, quæ specialiter Christianæ Religioni aut innocentibus contraria non sunt. Quia Pontifici, quæ talis est, non competit potestas gubernativa hominum, nisi quatenus sunt Ecclesiæ membra, cuis ipse Pastor, & capit est, iuxta cap. ultim. de Presbytero non baptiz. & cap. Dominus noster, dist. 56. Sed hi infideles, quæ Sacra vnde non sunt diluti, non sunt Ecclesiæ membra: Ergo in illos nullam Pontifex, quæ talis est, iurisdictionem habet: ac proinde nec prohibere, nec punire horum infidelium delicta potest. Sed neque etiâ potest prohibere ea, ac punire, quæ tempora- lem iurisdictionem habet, quia secundum hâc hi infideles ei non subduntur: Ergo Ita D. Tho. 2. 2. q. 12. a. 1. 2. Bannes ibi. question. 10. art. 70. dub. ultim. concl. 2. Valent. dub. 1. quest. 10. punt. 7. Torres dis. 52. d. 2. Coninch d. 18. dub. 1. 2. num. 196. Stuar. de fide. d. 18. sect. 4. num. 3. Victor relect. de Indis. §. 40. Sotus in 4. dist. 5. question. 1. articul. 10. Covarruu. Reg. peccatum. p. 2. Par. 10. num. 2. Barbola par. 1. de potest. Episc. titul. servis capite secundo numer. 38. Bonac. de rebus. dub. 2. question. ultim. pan. ultim. §. 2. fine.

Hoc sententiam omnino tenendam existimo. Nam ideo unus cuius non potest alterius peccata punire, & prohibere, quia non habet iurisdictionem temporalem in illum: Sed Ecclesia, & Princeps Christianus in hos infideles nullam habet iurisdictionem: Ergo neque etiam poterit horum peccata prohibere, ac punire. Profecto si propter infidelitas tamen liceret Christiano Principi aduersus infideles monere bellum, omnia plena effert perturbationibus. Nam cum quilibet existimat, suam religionem veram esse, simul etiam existimat infidelis, sibi licere, bellum Christianis indicere, eo quod à sua religione, quæ sibi videtur vera esse, deflectat. Ceterum si peccata infideli injuriolæ sint fidei, & innocentibus noxia: poterit Ecclesia, & Christianus Princeps in Religionis defensionem, protectionemque innocentum ea propulsare, eti opus fuerit, bella indicere, & è Regno nocentes exturbare. Quia illud non tam est iurisdictionis exercitium, quam fidei, & innocentum defensio.

Escobar, & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.

Lege Suarium de fide, dub. 18. sect. 4. numero quarto & Coninch disp. 18. dub. 12. conclusio, 5.

DVBIVM LXVIII.

An Princeps infidelis priuari possit dominio circa seruos fideles obbonam & honorum Fidei, etiam cum nullum adebet perverso- nis periculum?

353 Principi
potest. Orest priuari. Quia hæc priuatio dominij non fit ab Ecclesia ex directa potestate, quam habeat in infideles; sed ex iure, quod habet defendendi, ac tuendi subditorum fidelium dignitatem; quæ negari non potest, malum excolli ex eo quod suscepione fidei a seruitute liberentur. Et quia ratione infidelitatis Princeps meretur domino in seruos fideles priuari: Ergo huins meriti executio ab Ecclesia est gerenda. Sic D. Tho. 1. 2. q. 10. a. 10. Loretobi. Bannes dub. ultim. concl. 4. Malder. q. 10. articul. 10. concl. 3. & 4. & alij D. Thomæ Discipuli.

354 Principi
nō potest. Per se loquendo, & ratione fidei non potest Ecclesia fideles subditos ab infideliis liberare. Quia nullibz constat, à Christo Domino concessam esse huiusmodi potestatem, sed potius contrarium ex variis Sacra Pagina locis colligitur. ad Tit. 1. Ephes. 6. 1. Peiri 2. & alib. Quapropter in cap. Si quis seruum 7. q. 4. graueriter reprehenditur suadens seruo fugam Religionis prætextu. Si autem liber existeret, uaderi ei poterat fuga, ipseque libere eam posset accipere. Ita Nauat. sum. c. 17. n. io 3. & io 4. Moli. de inst. x. i. d. 39. Covarruu. in Reg. peccatum. p. 2. §. 11. n. 9. Stuar. de fide. d. 18. sect. 5. n. 10. Coninch de fide. d. 18. dub. 10. concl. 3. & Turrian. 2. 2. d. 52. dub. 1.

Cum his opinor, adiciens ratione periculi peruersio, si sit proximum & morale, posse seruum eximi à seruitute. At hoc non est speciale in seruo fidei respectu infidelis dominij, sed in quocumque seruo, etiâ respectu domini fidelis. Nam si dominus minis, vel importuna persuasione tentauerit seruum ad peccatum pertrahere, poterit seruos ab illius dominio se eximere; & Ecclesia poterit parres illius suscipere, & sibi subditum ab imminenti danno liberare. Porro ex præcisâ habitatione fidelis cum infidelî non censeo periculum peruersiois adesse ita grave, ut possit Ecclesia Dominum infideli serui domino priuare. Nam ipse seruos non potest ob tam remotum periculum à seruitute fugere; quia non est necessaria fuga, ut se indemne assuerit. Ergo neque Ecclesia poterit fumac præcipere, quia in tantum eam imperare potest, in quantum ad seruandum indemnum sum fidelem,

est necessaria.

*

*

*

*

DVBIVM

355 Cum hanc
opinor.

OBAR
Mer.
VI.VII.

50 Theologiæ Moralis Liber XLVII.

D V B I V M L X I X .

*An sit peccatum mortale , violare quod-
cūque ex præscriptis , quæ iure communi-
continentur cūcī fidelium cum infideli-
bus communicationem ?*

356
Nemnilla
Recolo circa
fidelium cum
infidelibus
communi-
cationem.

R Ecolo, generatim prohibitam esse Chri-
sticolis familiaritatem cum Iudeis , cap.
Iudei, cap. Ad hoc, cap. fin. de Iudeis. Speciatim
vero undecim casus à Doctoribus enumeran-
tur. Primo, prohibetur Christianus cum Iudeis
habitare. Secundo, eorum azimis vesci. Tertio
tis Medicis vti. Quarto, ab eis medicinas ac-
cipere. Quinto, simili cum eis iniuste balnea. Hi
casus habentur in cap. Nullius , 28 q. 1. Sexto,
Iudeos invitare, vel ad eorum conuicia acce-
dere. cap. Omnes , 18 q. 1. Septimo, effe obfetri-
ces, aut nutrices Iudei filiorum in eius domo.
Octavo , eis famulari. Nono, Iudeis in testa-
mento aliquid relinquare, vel legatarios eos
facere. cap. Si quis Episcopus, de Heret. cap. Sanè ,
el 2. 2. 4. q. 2. Decimo , seruitutis vinculo eis
subiici. Hi tres casus habentur in Cap. Ad hoc ,
de Iudeis. Undecimo , ne publica officia illis
comittantur. C. Constitutus 17. q. 4. Quæserim
igitur, an sit peccatum lethale violare quod-
cumque ex præscriptis , quæ in iure com-
munit continentur circa huiusmodi fidelium
cum Iudeis communicationem?

357
Mortale
non est.

Mortale quidem est. Quia ex parte finis, &
ex parte materia, ad eis sufficiens causa, vt ho-
rum casuum obligatio gravis esse videatur. Ita
Azo. 10. 2. l. 7. c. 22. q. 2. Sanch. l. 2. Decal. c. 31. m.
26. Suar. de fide, d. 18. set. 6. m. 9. Palao de fide
tr. 4. d. 2. pun. 9. n. 17.

358
Mortale est
Per se cre-
do esse le-
thale.

Credo esse mortale per se omnia illa vi-
olare , quæ iure communi continentur. Qua-
doceps, erit mortale diuturne famulari Iudeo.
Medici Iudei opera vti , filios eius in domo
eius nutritre, eos in officiis publicis tolerare,
&c. Aliquando tamen ex levitate materia hęc
poterunt à lethale excusat , quod præceptis
omnibus est commune.

D V B I V M L X X .

*An prohibitions circa Christianorum cum
infidelibus communicationem , in-
telligende sint de solis
Iudeis ?*

360
Non de sa-
lis Iudeis.

Non de solis Iudeis, sed de omnibus infi-
delibus intelligēdūt. Quia in omnibus
lis Iudeis militat eadem ratio, scilicet periculum ex eo-
intelligēdūrum communicatione peruersions Tabie. v.
Iudei, q. 1. n. 2. & alij , quos preffo nomine
memorat Palao de fide, tr. 4. d. 2. pun. 9. n. 18.

De solis Iudeis intelligendæ sunt prohibi-
tiones illæ. Quia solum de Iudeis textus lo-
quuntur: & in Iudeis est specialis ratio ob eo-
rum singulare in Christicolas odium. Ita Suar.
de fide, d. 18. set. 6. m. 10. addens extendit ad Sar-
racenos, & Mahometanos, quia hi & quæ Chri-
stian Religionem oppugnant, ac Iudei, & a-
que est eorum familiaritas perniciosa. Admit-
tit vero cum Sanchez prohibitionem non ex-
tendit ad quolibet Gentiles, vel Paganos; quia
non omnes sunt ita Christianæ Religioni in-
felli Palao ciatu. & alij communiter.

Cum Suario opinor. Quia eius extenso ad
Sarracenos, & Mahometanos sępe in iure re-
peritur. Cap. Ad hoc. c. Cum sit nimis. c. In non. & expem.
nullis. c. Iudei, el 2. c vlt. de Iudeis. Verum cu
prohibitus extra verba legis extendenda non
sit, & prohibitions ferè omnes de solis Iudeis
loquuntur: existimo alias infideles non com-
pichendi. Sed quia aliqui casus sunt, in quibus
exténditur prohibitus tum ad Sarracenos, tum
ad Paganos: solum illi casus, in quibus ex iure
reperitur talis extensio, admittendi sunt, non
alij. Hi sunt, famulari Iudeis, & Sarracenis, ex
c. Iudei, el 1. de Iudeis, præponete Iudæm , &
quemlibet pagann publici, officiis ex c. Cum
sit. c. Ex speciali. de Iudeis. Nec video alias ca-
lus, in quibus alij præter Iudeos sunt compre-
hendendi.

D V B I V M L X X I .

*An brevis scriptura, oratio, concio, quaſſio,
Epifola contineantur sub prohibione
Bulla circa infidelium , ac Hæreticorum
libros ?*

R Ecolo, in Bulla coenæ clars. 1. sub pena
excommunicationis Pontifici reseruata. De rea
prohiberi omnibus Christi fidelibus ne hæc. prohibiti-
onibus libros hæresim continent, vel de his libri
Religione tractantes , sine autoritate sedis reca.
A postolice scientie legant qui retinent, im-
primat, seu quomodolibet defendant ex qua-
uis causa publicè, vel occultè, quovis ingenio
vel colore. Hæc prohibitus extensio est in ali-
quibus Pontificiis Decretis. Nam Sextus V. in
quadam Bulla , qua est 21. in ordine eius in
Bullario, sub excommunicatione sibi referu-
ta, libros Astrologiæ, feude diuinatione tra-
stantes, quibus futura contingentia intendan-
tur cognosci, prohibuit. Clemens VIII. in in-
dice librorum prohibitorum sub excommunica-
tione, (non tamen sibi referuata) prohibuit he-
resiarum libros etiam si Religione non
tractent, nisi prius expurgentur. Item libros au-
torum, qui sunt de hæresi suspecti, immo & Ca-
tholicorum , quibus sunt aliqua hæreses ad-
mixta, quique ex purgatione indigent. Insu-
per pro Regnis Hispaniæ extat constitutio
Pauli V. qua incipit, Cum sicut accep-
imus , in qua prohibentur omnes libri, qui
expurgationi sunt obnoxii, sub censura Póifici,
vel inquisitori generali reseruata: qui autem
sine hilibr. per regulas tredecim generaliter
explicatur , quae Expurgatoriij initio sunt
appositæ. Porro circa hanc prohibitionem
nonnulla à Doctoribus controvenerunt.
Quæsi

Sectio II. De Fide Dubia.

51

Quæquerim in primis, an brevis scriptura, oratio, cœlio, quæstio, epistola sub hac Bullæ prohibitione contineantur?

³⁶⁴ Contineantur quidem. Quia hæc librorum prohibitorum non est lex odio, sed favorabilitas est enim in fauorem fidei, & Catholicorum defensionem. Ergo debet extendi, & ad librum minimè limitari. Et quia in brevi scriptura est eadem ratio, & periculum perversioris. Porro Congregatio Concilij declarans decretum de editione librorum latum *ses. 4.* dixit, comprehendere sub illo decreto annotationes, & disputationes, conciones, & alia similia, nec non tractatus pertinentes ad devotionem, & quietationem conscientiarum, stimulations fratrum, & cetera eiusmodi, quæ communicant fratres, modo communiceat ad effectum imprimendam Sic *Suar. de fide, d. 20. sect. 2. nn. 10.* *Farinac. de heret. q. 18 o. n. 30. & 31. Vgolin. de censur. p. 2. in glos. Ac corundem libros, m. 2. v. 9. Manu. qq. Regul. tom. 1. quæst. 104. artic. 1. Barbo. de pœn. Episc. part. 3. alleg. 90. fine.*

³⁶⁵ Non continentur. Quia hæc scripta brevia in communī modo loquendi, libri non reputantur. Ita *Sanch. l. 2. Decal. c. 10. n. 19.* *Duard. lib. 2. in can. 1. quæst. 44. numer. 6.* *Bonac. dub. 2. de censur. quæst. 5. punct. 4. n. 8.* & probable reputat *Palao de fide, tract. 4. d. 2. punct. 10. Parag. 1. numer. 4.*

³⁶⁶ Ego autem existimo, primam sententiam in præf. esse tenendam (licet secundam satis probabilem esse iudicem.) Quia scripta illuminata pars libri esse possunt saltem apparet esse. Ergo hoc sufficit, vt sub prohibitione libri continantur. Consequentiam probo. Quilibet pars libri hereticæ, etiam si minima sit, & diuisa ab aliis partibus sub prohibitione cadit, vt idem Sanchez ingenuè fatetur, & omnes. Idem dixerim de procœmo seu Epistola: sed hæc non alia ratione, nisi quia prohibito libro, omnes partes, quæ fuerint illius libri, quantumcumque dividantur manent prohibite: Ergo etiam debent prohibita manere scripta illa, quæ possunt esse libri partes. Certe nomine libri gratia frequenter visus videretur appositum: non quia partes, ex quibus liber componitur, excludantur.

D V B I V M LXXXII.

An qui prohibetur libros vetitos legere sub censura: Viter censuram, si ipse non legat, sed alium legentem exaudiatur, quem non induxit?

³⁶⁷ *Gullianus* Prima actio prohibita, est lectio libri non exterior & materialis, qua solum verba perficiuntur; sed formalis, quæ sensum verborum intelligit. Quia hæc sola est lectio propria. Non tam est necessarium, vt verbis proferas rem lectam, sufficiit si visu, & mente scripta percurras. *Sanch. lib. 2. Decal. capit. 10. numer. 41. & 51.* citans *Vgolinum, Graffium,* & alios. *Suar. de fide dub. 20. sect. 2. numer. 18.* *Bonac. dub. secund. de censur. question. 5. punct. 4. numer. 12.* Quæstio est, num quis viter censuram. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

futuri, si ipse non legat, sed alium legentem exaudiatur?

³⁶⁷ Censuras non vitat, etiam si legentem ad lectionem non induxit. Quia idem est periculum in hoc modo legendi libros, ac in lectione per propriam personam facta. Nam ratio prohibendi lectionem medio visu, est, ne prava doctrina percipiatur: sed per auditum efficacius percipitur. Ergo æque lectio per auditum erit prohibita. Certè lectio duplum includit actionem, prolationem verborum, & illorum intelligentiam: & haec secunda precipua quidem est: Ergo ratione illius potest quis dici, verè legere. *Sic Suar. de fide, d. 20. sect. 2. n. 19.*

Censuras vitat, si legentem consilio, aut mandato non induxit, vt legeret. Quia *Virat censur. tunc* haud quamquam propriè dici potest leges, *suras.* re etiam per alium: si quidem aliud nomine non legit, neque lectio illius ei tribui potest. Porro quando quis consulit, mandat, vel inducit, verè dicitur legere medio alio: quod videtur sufficere, vt sub nomine legentis comprehendatur, præcipue in prohibitione commune bonum respiciente, ac fiduci defensionem. Ita *Azor. tomo primo libro octavo cap. 16. question. 4. Saye. in Thefauro tomo 1. libr. 3. cap. 5. numer. 14.* *Graf. part. 1. decisalibr. 4. capit. 18. numer. 45.*

Vtramque sententiam probabilem satis esse reor. Ego autem probabilius putarim, in *Probabilibus* neutrō casu audientem hac prohibitionem, & *mibi, in* casu audientem hac prohibitionem, & censura neutrō audiari. Quia leges potiales extendende non sunt ultra propriam significationem: sed sub *censur ligari.* verbo *legere* non comprehenduntur audiens legere, etiam si ad legendum induxit: inductione enim ad legendum non est lectio, nec etiam auditus est lectio; quia legere propriè est visu, & mente scripta percurrere: Ergo per auditum lectio, cuius audiens causa fuit, nequit sub prohibitione aduersus legentes comprehendendi. *Mecum Sanch. l. 2. Decal. c. 10. n. 48.* citans *Vgolinum, CastroPalao de fide tr. 4. d. 2. punct. io. §. 2. n. 4.* *Coninch de fide, d. 18. dub. 11. n. 17. 8.* *Facinac. de heret. q. 18 o. n. penult.* *Duard. Reginald. Filli. & alii, quos referunt, & sequitur Bonac. d. 2. de censur. question. 5. punct. 4. numer. 11.*

D V B I V M LXXXIII.

Excusaturne quis à censura, ac delicto lethali ex lectio libri prohibiti ob materie parvitudinem si intentione plura legendi incepit?

³⁶⁸ *Non excusa* Non excusat plura folia libri hereticæ legere, & pénitentia affectus post paucas lineas à lectione cessant. Quia iam illa actio exterior est peccatum lethale: Ergo sufficiens ad censuram incurriendam hic. *Vgolin. tr. de Censur. parte secunda in glos. Ac corundem libros. ver. 8.* *Tolet. libro primo capite 19. numer. mon.*

³⁶⁹ Qui paucas lineas legit, etiam si prius animum habuisset plura legendi, censuram non contrahit. Quia licet lectio illa sit quidem peccatum.

E 2 peccatum

52 Theologiæ Moralis. Lib. XVLI.

peccatum mortale: non est mortale ex ratione lectionis exterioris, sed ratione voluntatis ex qua orta fuit; sicut si animo plura furandi assumeres afferes, & statim desisteres, peccatum mortale perpetrare non exteriori furto, sed ex prana plura furandi intentione. Excommunicatio autem non punit intentionem sed illius executionem; ut in executione non est grauis materia peccati lethalis quia regulariter non videtur esse graue periculum peruerisionis in lectione sex aut decem linearum. Ita Suan. de fide, d. 10. sect. 1. n. 20. Sanch. l. 2. Decal. c. 10. n. 31. Coninch. de fide, d. 18. lib. 1. n. 179. Bonac. d. 2. de censur. q. 5. pum. 4. n. 13. Azor. 10. l. 8. c. 16. 9. 3. & alij apud iplos.

³⁷² Probabilius hoc cœlio esse. Adiicio autē hāc materie paruitate aliquos ad vñā paginā extēdere libri in folio impressi: eo quod non videtur inā, breui actione regulariter graue adesse periculum. Sic relato Vivaldo, & Sā, docet hic expo. Sanch. l. 2. Decal. c. 10. n. 31. Coninch. de fide, d. 18. n. 17. Farinac. de Hæres. q. 180. n. 13. videtur contentire, siquidem refert hanc P. Sancij lentitiam, nec reprobatur. Ait ergo cum Suario, ac Bonacina citatis, nimiam hanc esse iudico extensionem. Quia est materia periculo obnoxia, in qua haud habent laxitudine.

D V B I V M LXXV.

Potest quis mox librum hereticum Inquisitori tradere, & tamen illum breui tempore, nempe per unam, vel alteram diem retinet: excusaturne à peccato ac censura?

³⁷³ S I nulla suppetit ei facultas tradendi librum, certum est, retentionem non efficit. Statu quo. malam. Procedit itaque questio ex suppunctione, quod liber possit illi: co Inquisitori tradiri, an scilicet à peccato, & censura excusat, qui librum vetitum uno, vel altero die die retinet?

Si animo retainendi librum absolue retinet, etiam post horam tradendus si Inquisitori, à peccato, & censura non excusat. Quia peccatum, quod ex obiecto, & circumstantiis mortale est in momento patrari potest, nam in voluntate consistit, non in mora: voluntas autem absoluta retainendi librum, peccaminosa est mortaliter, & ex illa retentione exterior, etiam per breui temporis interstitio procedit. Ergo sufficit ad censuram incurrendam. Sic Suan. de fide, d. 20. sect. 1. n. 2.

Excusat equidem. Quia grauitas retentionis non delimitur volum ex libro, qui retainetur: sed etiam ex tempore, quo retainendus est. Quod inde constat, nam si liberes voluntatem retainendi una hora librum, & statim illum tradendis: non video, qua ratione quis abservare possit, te graueni culpm commissum. Requiritur ergo ad retentionem granum mora temporis: Ergo si tempus, quo de facto retines librum, breue est, etiam si voluntatem haberes longo tempore retainendi, retentione illa exterior leuis censeri debet ad effectum incurrendi censuram. Quia non incurrit censura ex voluntate retainendi, sed ex voluntate executioni mandata: quia cum sit integræ, & in materia gravi exercita, sed in materia levii, non sufficit ad censuram incurrendam. Poterit hanc temporis moram unum vel alterum die includere posse crediderim. Ita Suan. tom. 1. Thesau. l. 3. c. 5. n. 16. Duard. l. 2. in can. 1. q. 5. 1. n. 53. Reginald. q. 9. n. 256. Bonac. d. 2. de censur. q. 5. punct. 4. mun. 15. Sanchez lib. 2. Decal. capit. 10. num. 5.

Hic hæro adiiciens, hanc excommunicationem extendi ad eos, qui partem libri retainent, sicut extenditur ad eos, qui legunt. ³⁷⁴ His aliis. Scio tamen Sancium capit. 11. numer. 52. excusat retainentem unum tantum folium. Quia non videtur tam grauis materia in retentione, quam in lectione: non enim ita grauiter retentione, quam lectio laedit.

CAPUT

³⁷⁴ *Non excusat.* Ex usatur quidem. E xcusatur. Quia huiusmodi retentione hæresi non fauet, sed potius illam destruit: Ergo non debet prohibitione retentionis fauentis hæresi comprehensi. Sic Felin. ad cap. Si quis Episcopus ver. Pre quo inferitur, de Hæreticis. Albert. tr. de agnoscend. assert. Cathol. q. 2. 8. n. 4. & 5. Addent ad Rom. singul. 3. 26. incipiente, Eo ipso quod libr. Decian. tr. crimin. l. 5. c. 35. n. 21. & c. 46. n. 26. & 27. Mascard. de probat. l. 2. concl. 862. n. 14.

Minimè excusat. Quia lex prohibet retentionem absolue, neque enim curat, quia fiat intentione. Addo, in illa retentione, & refutatione ex propria voluntate accepta, esse peruerisionis periculum: qui enim firmus esse presumitur, sepe cadit, & laqueis, quos eximbat facile dissoluere, comprehenditur. Ita Pergna in addit. ad Fymer. Direct. Inquis. 2. p. comment. 3. ad cap. Fraternitatis, de hæretic. Vgolin. de censur. in glo. Aut pertinentes versi. Quarto excommunicatio. Tolet. l. 1. c. 19. n. 9. Sanch. l. 2. Decal. c. 10. n. 33. Farinac. de hæres. q. 180. n. 39. & 42. Suan. de fide, d. 20. sect. 2. m. 2. 1.

³⁷⁵ Cetera secunda actio prohibita circa libros Hæreticorum est retentione: finis vero huius prohibitionis est, ne tales libri sint in rerum natura. Quare si libri sint tui, sive alieni: si tamen illos retineas, hanc violas legem. Et id est, si illos apud alios depositos habeas. Quia iam eos retines. Ad questionem igitur, affirmo secundam sententiam vnicè esse retainendam, affirmandumque quoemque praetexum, aut fine eos libros quis retineat, absque licentia illius, qui illam dare potest, censuram in-

Sectio II. De Fide, Dubia. 53

CAPVT XXII.

Circa Hæresim, & Apastasiam à Fidei-

D V B I V M LXXVI.

Vt proposicio Hæretica sit, sufficere esse ex diametro oppositam propositionem Fidei credenda, se accedit in proferente illam pertinacia;

³⁷⁹ *Non sufficit* **I**N I M E sufficit. Quia contradicere quis potest si dei obiecto ignoranter, qua ignorantia polta, Hæreticus non est. Ergo non sufficit propositioni esse oppositam propositioni fidei credendam, nisi adsit in proferente contumacia. Sic Caiet. 2.1 question. 11. articul. 1 Bannes ibi, articulo secundo.

³⁸⁰ *Sufficit* **S**ufficit plane. Quia materia, & obiectum hæresis est, quod obiecto fidei immediate regnatur. Nam cum D. Thomas communiter receperit 2. 2. question. 11. articulo secundo dixerit, *heresim esse, qua fidem corruptit,* in furtu sane, obiectum hæresis obiectum fidei corrumpere, illique esse contrarium. Ex quo fit quilibet propositionem ex diametro oppositam propositionem fidei divisa credendam, hæresim esse: (ad sit, vel non adsit in proferente pertinacia) quia est propositio destruens obiectum fidei, & fidem corruptit. Ita ex D.Thos.Castro Palao tr. 4.de fide.d.3.pun.1. num.2.

³⁸¹ *Non sufficit* **A**nicillissimo huic adhæreo Doctori, indi- cans primum sententiae Auctores in æquiuoco labore. Aliud enim est loqui de propositione Heretica formali, aliud de obiectiva, ac materiali. Fatoe enim, ad propositionem hereticam formalem pertinaciam requiri: ut ad propositionem hereticam obiectivam, seu ad obiectum hæresis pertinacia non requiritur; quia hoc obiectum in sola contradictione cum obiecto fidei consistit.

D V B I V M LXXVII.

An cum ignorantia vincibili, & crassa, vel affectata sit Hæresis peccatum?

³⁸² *Italo ha-
bendis defin-
itionem.* **R**Ecole hæresis definitionem. Est error vole- luntarius & pertinax contra doctrinam & veritatem fidei Christiana. Est voluntarius, quia sine voluntate non est peccatum: est pertinax, quia proprius adhæret opinioni, videns Ecclesie doctrinæ aduersari, nec paratus est corrigi. Quæsi ergo nūm cum ignorantia vincibili, & crassa, seu affectata sit hæresis peccatum?

*Stat quidem. Quia hæc ignorantia in fur-
Escrbar, & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.*

ro, homicidio, & aliis delictis non excusat & crimen. Ergo neque in hæresi. Et quia qui vinebiliter, & culpabiliter ignorat, peccat contra fidem. Ergo vel Paganismo, vel Judaismo, vel hæresi: non enim sunt alia infidelitatis species. Sic Sotus in 4. dist. 22. que- stione secunda articulo tertio post 5. concl. casu 1. Lopez part. 2. Instr. capit. 20. titul. de excom- mun. reserv. in Bul. cena, casu primo Lorca 2. 2. question. 11. dub. 41. numer. 15.

*Non stat, sed qualibet ignorantia etiam af-
fectata, qua causa sit erroris a peccato hæ-
resi: Non stat, quem volun-
tarie contradicere Ecclesiæ autoritatæ, in quo
pertinacia constituit, nisi cognoscat Ecclesiæ
contraria fidei esse, vt multis probat alle-
gatis Farinac. de hæresi, quaf. 179. §. 1. numer. 1.
Sed cum ignorantia affectata, qua causa sit
erroris, non stat hæc cognitione: Ergo non stat
pertinacia, nec hæresis peccatum. Ita Azor.
to. 1. l. 1. c. 14. q. 9. Farin. citat. n. 29. & 30. Suar de
fide, d. 9. sect. 3. n. 8. & 9. Coninch de fide disp.
18. dub. 7. concl. 4. & 5. Arag. 2. 2. q. 11. a. 1. Castro
Palao de fide, r. 4. d. 3. pun. 1. n. 3.*

*Probabilis hoc puto. Nam si quis volun-
tatem habeat mutandi sententiam propriam,
quoties viderit Ecclesiæ definitioni eam con-
tradicere, nullo modo potest dici in suo erro-
re pertinax: siquidem paratus est corrigi:
sed cum ignorantia affectata potest esse vo-
luntas: Ergo. Probo minorem: quia affec-
tare potest nescire quod docet Ecclesiæ, ne co-
gatur aliud sentire. En affectat ignorantiam,
qua tamen non obstat, sed potius includit vo-
luntatem obediendi Ecclesiæ, cum ei clare
fuerit propositum.*

D V B I V M LXXVIII.

*Errat quis ex ignorantia affectata, sed
monitus ab Episcopo, vel Inquisitore,
vel aliis viris Doctis de suo errore, ad-
huc in illo perseverat, credens non esse
contra Ecclesiæ definitionem: Hic estne
verè hereticus?*

Verè hereticus nō est. Quia sola Ecclesiæ ³⁸⁶ *Non est verè
est regula veritatis. Episcopi vero inqui-
sidores, & quibus virti docti falli, ac fallere pos-
sunt: Ergo discredens illis, & credens Ecclesiæ,
hæreticus non est: quia cum Ecclesiæ non
pugnat. Sic Sanchez libr. 2. Decal. capit. 7.
num. 26.*

Est verè hereticus. Quia satis pertinax osté-
ditur, qui suo cerebro ductus contemnit Ec-
clesiæ autoritatem per ipsius Magistros de-
claratam. Illa enim declaratio solēns, & publi-
ca, qua testantur homines ita gravissimi, quod
mysteriū id receptū sit ab Ecclesiæ: Ergo si eu-
dientiam habeat, quod sit evidenter credibile,
quidquid ab Ecclesiæ Romana proponitur, &
discredit mysterio sic proposito: verè, & in rigo-
re Ecclesiæ autoritati contradicit. Alias nul-
lus esset celsus hereticus, quia nullus est, qui
verè Ecclesiæ, & à Christo institutæ credere nō
intendat; sed quia huic intentioni contradicere

E 3

cense

54 Theologiae Moralis. Liber XLVII.

venientur, cum negat, quæ illi proponuntur esse veræ recepta ab Ecclesia Romana, ideo hæreticus iudicatur. Ita Suar. de fide, d. 16. sect. 3. n. 21. & plures relati à Sancio vbi sup.

388
P. obabilio.
rē admodū
hanc sentē-
tiam esse
defendo.

Quibus, Sancij vénia, probabilius admodum, adhærebo. Quia rarus est cui Ecclesia Romana immediate mysteria credenda proponat, sed proponit illa mediis Episcopis, Pastoribus: Ergo si mysteriis ab iis propositis non tenetur quis fide diuina credere, nunquam credere tenetur. Profecto in foro externo iudicandis eset Hæreticus, & pertinax, qui mysteriis ab Episcopis & Inquisitoribus propositis dissentiret. Bartol. leg. Tutor §. Tutores n. 1. ff. de suspect. tutor. Vgoli. de censur. p. 1. c. 1. §. 1. num. 1. Pegna. Direct. p. 1. comment. 26. ad q. 12. & alij apud ipsos. Ergo etiam in foro interiori centendus est Hæreticus. Quia illud iudicium non nititur aliqua falla præsumptione, sed veritate, qua iudicatur, dissentientem mysteriis si propositis, Ecclesiæ autoritatem contempnere voluisse. Fatoe Ingenui; neminean prater Romanum Pontificem esse regulam veritatis; sed non obinde infertur, te non esse obligatum credere, quæ tibi viri docti proponunt. Quia non obligari ea credere tanquam ab iis proposita, sed tanquam proposita ab Ecclesia mediis illis viris doctis, quos Ecclesia uti prosecutores suos assumit.

D V B I V M . L X X I X .

Dubium voluntarie habens de Fidei myste-
riis, censendus est Hæreticus.

389
Q. dubitionis
status.

Dixi, Dubium voluntarie habens: nam tèpè contra voluntatem dubitationes de fide insurgunt, quæ non defrūt fidem, sed potius occasiones sunt illam augendi, signū autē moraliter evidēt, te his moribus nō cōsentire si tædio afficiaris cum insurgunt. Quocire aptior modus resistendi iis motibus est, illis non respondere: sed potius temnere, ac pro nihil ducere. Quare quæstio solum est de dubio voluntarie circa mysterium fidei tibi sufficienter propositum, num dubium voluntarie habens de fidei mysteriis, censendus sit Hæreticus?

390
Hæreticus
non est cen-
sendus.

Censendus Hæreticus non est. Quia Hæreticus est, qui eligit, sive sequitur opinionem fidei contrariam: at qui dubius est, quam patrem eligit, cuive assentitur, dici non potest eligere opinionem fidei contrariam: Ergo non est hæreticus. Sic Canus l. 12. de locis, c. 9. vers. contraversant autem Malder. 2. 2. q. 11. art. 2. memb. 2. Sanch. l. 2. Decal. c. 7. n. 12. Sàv. Hæret. n. 1. f. auer. dum ait, Dum quis dubitat, non est hæreticus: in dubio enim non est propriè pertinacia. Limitat Sanch. vt intelligatur, quoties intellectus perpensis rationibus pro vtraque parte suspendit iudicium, quia tunc formaliter dubius manet; secus verò si supra suum dubitandi actum reflecteret, & iudicaret, rem esse dubiam, aut sub opinione: nam in tali iudicio hæreticum committeret.

391
Hæreticus
censendus
est.

Hæreticus censendus est, qui de rebus fidei sufficienter propositis sibi, voluntarie dubitat. Quia tunc deliberate, ac peccaminole dubitat

de rebus fidei, cum iudicat res fidei non esse dignas certò, ac infallibiliter credi; sed iudicare deliberate res fidei illi sufficienter propositas non esse dignas certò & infallibiliter credi, est hæretis manifesta: Ergo qui deliberate, sen voluntarie dubitat de rebus fidei hæretum committit. Sola maior propoſitio indiget probatione. Pono, tibi repræsentari obiectum fidei, & rationes, quæ ad eius assensum sufficienter mouent, tempore, quo non obligaris fidei actum elicere; absque villa culpa potes actum suspendere: Ergo iſpendete actum fidei non est de fide dubitare: Ergo ad dubitationem peccaminolam, & voluntariam aliquid amplus requiratur. Sed hoc esse non potest nisi iudicium, quo iudicas, obiectum illud sic tibi repræsentatum non esse dignum certò credi: sed esse dubium, & incertum: neque enim apparet, in quo possit confidere: Ergo. Ita plures à Sancio relati Suar. de fide, d. 19. sect. 4. numer. 10. Coninch de fide, d. 18. dub. 7. corol. 6. n. 10. Bonac. d. 2. de cens. question. 5. punti. 1. numer. 1. Farinac. de heresi, question. 17. §. 4. num. 90. Barbosa de poſt. Epſe. alleg. 40. numer. 16.

Tenendam esse hanc communem sententiam iuſico. Quæ quidem deciduit cap. 1. de Hanc com. hereti. ibi: Dubius in fide, irfideis est. Neque munifico intelligi potest de infidelitate negativa; quia hæc solum est in eo, qui fidem non recipit: qui autem baptizatus est, infidelitatem negatiū habere non potest, sed postiū, quianon potest amiti fidei, nisi per actum fidei contrariū.

D V B I V M . L X X X .

Dissentiens speciali reuelationi ei sufficien-
ter ad credendum proposita, estne Hæ-
reticus?

392
Hæreticus non est. Quia sic dissentiens, Non est
sita est in contemptu primæ veritatis suffi- Hæreti-
cienter proposita: qui enim sic discredit, quod prima veritas ait, mendacem Deum facit: At qui discredit reuelationi speciali, eodem modo primam veritatem contemnit, & Deum efficit mendacem: quia Deus idem est sive publice, sive particulariter reuelans: Ergo est Hæreticus. Ita Azor. n. 1. 8. c. 9. q. 4. Sanch. l. 2. Decal. c. 7. n. 32. alios citans. Coninch de fide, d. 18. dub. 7. n. 11. 8. Suar. de fide, d. 19. sect. 5. mil. & alijs.

Idem affirmo. Neque enim heresis necessario perit contumaciam aduersus Ecclesiæ formaliter, sed aduersus Deum reuelantem.

D V B I V M

Sectio II. De Fide Dubia.

55

D V B I V M LXXXI.

*Hereticus hic (de quo dubio proximo) incidit
ditne in excommunicationem,
& alias hereticorum
penas?*

*N*ecedit quidem. Quia licet Ecclesia non proponat illam veritatem credendam, at proponit credendam summam, ac primam veritatem revelantem, cui propositioni obsistit qui illam negat revelationem. Sic Coninch de fide, disputatione 18, numero 120. Sanchez libro secundo, Decalogi capite septimo, numero 32, confirmans id exemplo illius, qui negaret aliquid existimans esse ab Ecclesia propositum, cum tamen non sit qui verè hereticus esset, & penas incurereret.

*N*on incidit ob solum dissensum specialis revelationis in excommunicationem, & in alias penas. Quia videtur impossibile, talem dissensum manifestari posse esse fidei contrarium: cum enim supponamus, revelationem illam esse specialem, neque alteri cognitam praeter illam, qui illam habet quomodo aliis constatare potest, an ille revelationi dissentiat, vel non; erat enim ad huiusmodi manifestationem necessarium, revelationem clare cognosci. Ita Azorius *topo primo*, libro octavo, capite nono, questione quarta, Palao de fide, tractat, quart. disputatione tercia, puncto secundo, numero 15, Corduba libro primo, capite 17. Paragapho primo, dubio secundo, Sua-
ris de fide, disputatione 19, sectione quinta, numero 12.

*E*andem sententiam defendo. Dixi autem, Eadem ob solum dissensum specialis revelationis: Nam sententiam si dissens est non solum revelationi speciali, sed & generali, & à tota Ecclesia propria: clarum est sic proferentem in penas iuris incidere, modo dissensus sit manifestus. Vnde qui diceret, prima Veritati per priuam revelationem manifestata non esse credendum, hereticus punibilis ab Ecclesia esset; qui negat propositionem à tota Ecclesia receptam. Idem asseruerim in casu, quo quis negaret aliquam propositionem, putans esse ab Ecclesia definitam, qua tamen non est; hec heresim committat, (vt annotat Sanchez numero 30.) si manifestet, se nolle credere, quod existimat, ab Ecclesia esse definitum, penas non incurret. Audi Suaarium de fide, disputatione 21, sectione secunda, numero 10. Si quis veram propositionem credat, cum animo deliberato non credendi contrarium, et Ecclesia illud definiat; quamvis rem creditam exterrui profesar, si animum suum non declarat excommunicationem non incurrit; quia nondum hereticus exterior existit.

D V B I V M LXXXII.

*An negans fidem verbo, vel facto tantum
interius retinens assensum: committat
heresim ab Ecclesia punibilem?*

*C*ommittit equidem. Quia Ecclesia de occulta intentione non iudicat, sed de ex-

teriori. Sic Caletanus 2. 2. question. II. articul. 2. cuncta fine.

Non commitit heresim. Quia heresim est peccatum fidei oppositum: fides autem in voluntario consistit assensu intellectus diuina reuelationi: ergo heresim debet necessario dissensu illius: igitur cessante dissensu intellectus, cessat peccatum heresim formaliter. Ita Sanchez libro secundo, Decalogi capite septimo, numero octavo. Lessius libro secundo, capite 43, dubio secundo, numero 1. Suaarium tomo quinto, in tertiam partem, disputatio ne quarta, sectione secunda, numero tertio, & de fide, disputatione 14, sectione vii, numero tertio. Palao de fide, tractat, q. art. dub o tertio, punto secundo, numero 16.

Cum his opinor. Ex sua quidem communis sententia negante illum esse hereticum, fit man faste à penas heretico impositis omnino liberari. Quia penae non sunt extendenda ad alia delicta, præter ea, quibus sunt impositæ.

D V B I V M LXXXIII.

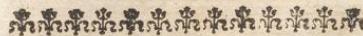
*Qui propositionem Theologican abnegat est
ne hereticus?*

*H*ereticus est. Quia saltet mediata diuinæ revelationi opponitur. Sic Valent. 1. 2. d. 1. q. 11. p. 2. diff. 3. Cano de locis, l. 12. c. 17. 9. q. 5. vers. Enim vero Bonac. d. 2. de Censur. question. 5. numero 5.

Non est hereticus. Quia stare optime potest, vt quis crederet, quidquid à Deo regulatum est, cum negatione alicuius propositionis Theologicæ, eo quod sibi non videatur, recte deduci ex principio revelato, & evidenti: vel ex eo, quod principio evidenti, non assentiat. Ergo negare propositionem Theologicam, heresim non est. Ita Aragon. 2. 2. question. II. articul. 2, Sanch. l. 2. Decal. 6. 7. n. 3; Sua. de fide, d. 19. fech. ultim. num. 3.

Eiusdem sum mentis. Nam hereticus quis esse non potest, nisi obiecto revelato dissensit. Eiusdem mentis conclusio Theologica revelata non est: ergo eius negatio non est heresim. Si vero inquiras, in qua peccati specie debet constituitur Mihi probabilis appetit, per se, & formaliter ad vitium curiositatis studiositati oppositum in materia omnium grauissima pertinere. Quia temere, & imprudenter, conatur ille scire contra id, quod ab omnibus est receptum. Per accidens tamen ad heresim pertinente crediderim, negans enim in proximum periculum labendi contra fidem inducitur. Addiderim, negantem Theologican propositionem hereticum presumi. Quia nemo presumitur eam negare, ex eo quod principio evidenti, & evidenti illationi non assentiat; sed ex eo quod non assentiat principio supernaturali fidei. Quapropter si in illa negatione persistierit, tanquam hereticus negans principium reuelatum est puniendus. Sancius lib. 2. Decal. ca. 8, numero 12.

56 Theologiae Moralis Liber XLVII.

CAPUT XXIII.

Circa obligationem denunciandi hereticum.

DUBIVM LXXXIV.

Teneturne quis denunciare hereticum, cum
solus delictum nouit?

405
Questionis
status.

VANDO delictum probari posse, nemini est dubium quemque posse, & debere illud denunciare ex cap. Quapropter 2. qu. 7.
& cap. 2. de heret. Solum est quaestio, quando delictum ita est occultum, ut nullus alius prater illum nullus sit conscius. Quae fierim itaque, num in hoc casu quis hereticum denunciare teneatur?

406
Tenetur
quidem.

Tenetur denunciationem iudicalem facere de heretico, vel apostata. Quia hereticus videns se denunciatum, vel denunciandum esse, quantumvis occultissime heresim manifestet, continebitur timens correctionem, & supplicium. Ex qua ratione probatur ipsi etiam delinquenti denunciationem esse vtilem, tum quia a peccato patrando continetur: tum quia a peccato commisso hac via potest renocari. Et quia talis denunciationi vtilis est non solum ipsi delinquenti, sed & Reipublice: ergo est facienda. Sic Azorius tom. lib. 8. cap. 19. qu. 9. Sanchez lib. 2. Decalogi cap. 32. fine. Simanc. tit. 19. Rojas fil. q. 13. num. 19. & 20. Sustitutus de fide, disp. 20. fest. 4. Bonac. ques. 6. punct. 1. num. 9. Scaccia de indic. cap. 56. Farinac. de heresi, ques. 197. s. 1. num. 36. Barbosa part. 3. de potest. Episc. alleg. 96. num. 51. & alii.

407
Non tenetur. nem. Quia ad opus inutile, & nocuum nemo obligari potest: Sed talis denunciatione est inutilis, & nocua: ergo ad illam obligari non potest. Minor probatur Inutilis est, quia Index ex denunciatione sic facta non potest ad punitionem delicti procedere, neque ad illius correctionem; quia quilibet horum effectuum probationem integrum delicti supponit, que nequit haberi. Et nocua, quia siquidem delinquens infamatur, nullo fructu ex infamacione obtento. Ita Ioann. Andr. ad cap. Nonit, de Iudeis. Villadiego tract. de heret. ques. 10. Gundisal. tract. de heret. ques. 10. num. 7. & 8. Ioann. Rojas singul. 3. num. 3. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 30. num. 4. Paramo de crim. S. Inquisiti. lib. 2. ques. 9. n. 25.

408
Priman
sententiam
tangam
certissimam
defendo.

Teneo tanquam certissimam primam sen-
tentiam. Cuius ratio a contrario fundamento
aperte sumitur. Nam talis denunciatione est ne-
cessaria Reipublice, & ipsi delinquenti: ergo
est facienda. Et Reipublica necessaria; quia
per denunciationem impeditur, ne heresies
cancer serpat, qui alias inficiat. Facta namque
denunciatione, Index procedere potest ad in-
quirendum de tali delinquenti, potestque de-

nunciatorem ipsum in criminis commissi te-
stem recipere; illius enim testimonium suspe-
ctum esse non potest, siquidem delictum illud
non est commissum in denunciatoris iniuriam,
sed in Creatoris contumeliam: neque in suum
commodum potius quam aliorum cedit puni-
cio. Quam vero utilis sit denunciatio ipsi de-
linquenti, nemo est qui dubitate valeat.

DUBIVM LXXXV.

An possit quis denunciationem iudicalem de
heretico facere, si delictum est occultum,
& sperat correctione secreta emen-
dandum?

409
Non potest. Quia denunciatio in tali deli- Non potest.
cto nequit fieri ad delinquentis punitio-
ne, sed ad illius correctionem, & ad praeferatio-
ne damni Reipublice imminentis sed hic finis
obtineri per correctionem fraternaliter speratur:
ergo non est tunc iudicialis denunciatio ad-
hibenda. Consequentiam probo, tum quia
Christus Dominus tunc dixit Ecclesia deli-
ctum proximi manifestandum esse, quando
proximus correctionem secretam non audierit.
Tum quia charitas obligat medicinam delin-
quenti adhibere cum minori quia fieri possit
iactura. Sic Gundisal. de heret. ques. 10. num. 6.
Repertor. Inquisit. verb. Denunciat. ver. An
quando proceditur. Decian. in tract. crimin. lib. 5.
cap. 30. num. 3. Martin. del Rio Disquis. Mag.
lib. 5. fest. 4.

Potest, & debet, correctione fraternaliter omissa
heresim occultam Inquisitoribus fidei manifa- Potest, &
stare. Quia licet in aliquo casu delinquentis dicta
emendatio secreta correctione, vel denuncia-
tione euangelica speratur: at regulariter pre-
sumi non potest, sed potius credendum, corre-
ctum se dissimilaturum, ut sic facilis delin-
quat, & errores diffundat: sed ob hoc pericu-
lum boni communis potest ecclesia praepare:
ut sibi delicta immediata denunciantur: ergo
posito tali praecepto tenetur quis peccata de-
linquentis, omissa correctione denunciare,
quantumvis in aliquo speciali casu correctio
speratur; quia tunc finis legis non cessat abso-
lute. Hoc autem praecepsum ab Inquisitoribus
fidei prescribitur, ut constat ex tenore edicti
communiorum publicati: ergo. Ita Symanc. de
Cathol. instit. titul. 2. rubr. de denunci. à num.
10. Scaccia de indic. cap. 16. num. 3. Rojas tract.
de heret. par. 2. affer. .

Hanc sententiam eligo communiorum, ve- 411
riorem, vtiorem Reipublice. Fato quidem Hanc senten-
tiationem hanc fieri praecepit ad de. remittan-
tia, delinq. correc. At quia raro, vel non raro, quia
nunquam haec correctio obtineri potest per demittit.
fraternam correctionem: meritum & ecclesia lu-
dices in fidei defensionem praecipiunt, ea non
obstante, delictum manifestare. Porro aduersus
hoc praecepsum a Christo Domino latum de
fraternali correctione non pugnat. Tum quia
Christi praeceptum est de peccatis, que in
damnum commune, vel tertij non vergunt,
quod satis constat ex illis verbis. Si peccaverit
in te frater tuus. Tum quia loquitur spectans
rebus secundum se: secus vero si ob commune
bonum

Sectio II. De Fide Dubia.

57

D V B I V M LXXXVII.

An ratione damni emergentis quis excusat, à denunciatione de heresi facienda?

Si damnum graue quis timeat, excusat. ⁴¹⁵
Quia præcepta diuina, & Ecclesiastica cum *Excusatio*
tanto rigore non obligant. Quare si ex denun-
ciatione timeat iacturam grauem in re fami-
liari, vita, vel honore, à denunciatione facien-
da excusat. Porro si cum aliis crimen heresies
commixti, etiam si tu ab ea desistas, non tene-
ris socios criminis denunciare, quia te ipsum
denunciare obligari: ergo quoties damnum
tibi ex denunciatione imminet, cessare à de-
nunciatione poteris. Sic aliqui haud infirmi
notæ Doctores, quos prelio nomine memorat
Ferdinandez de Castro de fide, tract. 4. d. 3. pun.
4. num. 11.

Non excusat. Quia quisque tenetur bo- ⁴¹⁶
num commune suo priuato præferre. Ita Ro. *Non excu-*
sas singul. 3. numer. 20. vers. Septimo ampliatur, satur.

*Auctoris
resolutio.*

Ego autem existimo, hac in parte prudentia
opus esse, neque debere quemlibet proprio
consilio duci, sed alieno. Attendere enim de-
bet documentum, quod Reipubliæ obuenire
potest, ex omisla denunciatione: nam si hoc
grauius est, neque alia via potest impediiri, nisi
denunciatione facta: sine dubio tenetur bo-
num commune suo priuato præferre: quo in
cau verissima esse reputata secundam senten-
tiam. At si aliqua alia via damnum commune
impediri potest, non est ita graue ut longe
præponderet illius priuato incommode: non
iudico teneri eum denunciationem facere. Me-
cum Pegna part. 2. direct. quest. 5. 3. commen. 78.
Seccia de indic. cap. 36. num. 4. Farinac. de he-
resi, quæ 197. §. 2. num. 53. Barbosa part. 3. de
potest. Episcop. alleg. 96. num. 70. citans Anto-
nium Genesiem, Vgoliniū, & Posselinum
Bonacim. de Censur. disput. 2. question. 6. punct. 1.
numero 5.

D V B I V M LXXXVIII.

*An filius possit teneaturve patrem hanc etiunt
denunciare?*

Certum est quemque teneri propinquos ⁴¹⁸
Sanguine denunciare. Quia Reipubliæ *Status qua-*
bonum priuato est præferendum. Solam est. *sionis.*
inter Doctores controværia, an filius pos-
sit, & debeat patrem hereticum denun-
ciare?

Nec potest, nec debet. Quia reverentia ⁴¹⁹
patri debita videtur cuiilibet alij obligationi *Nec debet,*
præponderare. Et quia talis denunciatio in *nec potest.*
graue filii cedit deterritum; redditur enim
infamia, priuatur bonis, &c. Sic Simanc. de Ca-
thol. inst. tit. 29. num. 47. & tract. de patre heret.
numero 14. Rojas vero singul. 12. numer. 3. ad-
mitit, filium esse obligatum, patrem denun-
ciare, si pater filium ad heresim induxit, securi-
s non induxit.

Potest.

58 Theologiæ Moralis. Liber XLVII.

42
Pot. 5, &
deb.

Potest, & obligatur. Quia damnum commune speciali est præferendum: neque contra reverentiam debitam parenti est, eius utilitatem spiritualem querere, ac peccata impediare: & potius Deo, quam parentibus est obedire. *Cap. Relatum, de sententia excommunicati, cap. Quid quis metu, 11. question. 3.* Nam si licetum est, patrem impugnare patriam impune interficere. *leg. Minime, Digestis de Religione, & sumptibus funeris: multo magis eundem Catholicæ fidei reum licebit denunciare.* Ita *Sua- tius de fide, disputation. 20. section. 4. numero 21.* *Toletus libr. 5. cap. 1. num. 10. Bonac. disput. 2. de Censur. ques. 6. punct. 1. num. 5. Barbola de po- testat. Episc. p. 3. alleg. 96. num. 5.*

421
Iloc proba-
bilis esse
judicio.

Cum his probabilius opinor, adiiciens cum *Pegna citato, filium denunciantem patrem hæ- reticorum filios iure statutis ob præmissum de- lationis liberari, argument. leg. Quis quis, §. 2. 1. tim. Cod. ad leg. Julian. Ne huicmodi scelus ex defectu delationis maneat impunitum. Quod definiuit Federicus Imperator in leg. Commissi- nobis cælitus, quam legem Innocentius I V. postea approbavit in Bulla edita anno 1152. incipiente, Cum aduersus. Consentit Castro lib. 2. cap. 19. *Suarins de fide, disputation. 10. secl. 4. num. 22. Porro Farinac. ques. 197. num. 45. & Rojas singul. 12. num. 6.* annotant patrem sic a filio delarum mitius esse puniendum, ne scilicet ipse filius in patre puniatur.*

DVBIVM LXXXIX.

Teneturne quis Tribunalis Inquisitionis Religiosos exemptos denunciare, præcipue cum apud Pontificem eos deferre possit?

422
Questionis
parte.

AB Inquisitorum officio olim aliqui Religiosi erant exempti. At iam vñs obtinuit, neminem eximi, neque à suo Prælato indicari posse; sed remittendos esse fidei Censoribus, qui accusatiū causam examinabunt. *Suarus de fide, disputation. 20. section. 4. numero 22. Pegna part. 3. Direct. quæst. 28. comment. 77.* Quæquierim, tamen, dato, quod hi exempti adhuc sint, & eorum causa ad Sedem Apostolicam esset referenda, eamque deferre quis facile possit: num teneatur hos exemptos Tribunalis Inquisitionis denunciare?

423
Non tenetur.

Non tenetur. Quia denunciatio ad inquisitionem, & iudicium ordinatur: si igitur incapaces essent Inquistores, & Ordinarij inquirendi, & iudicandi hos exemptos, videtur denunciationis obligatio cessare. Sic docti Theologi.

424
Tenetur
quidem.

Tenetur quidem in tali casu hos exemptos denunciare, ac si à Censoribus fidei exempti non essent. Quia illa denunciatio est efficax remedium impediendi damnum, quod ex heresi potest prouenire: remissa enim denunciatione ad Sedem Apostolicam, Sedes Apostolica, si firma delatio videatur vices alicui committit inquirendi, & procedendi aduersus illum exemptum. Deinde fidei Censores iurisdictionem, & potestatem habent ad recipiendam testimoniū depositionem, si qui sint, qui velint deponere. *Cap. Inquistores, de heret. in 6. ibi:*

Si scierint, vel non scirint, etlium, inquam, depositione, alias enim non est scientia, que fidem in iudicio faciat. Ergo denuncians, et si vices denunciatoris non agat, vicem testis libere potest, & delictum exempti manifestare. Ita Ferdinandus de Castro Palao vir quidem circa Sanct. Inquisitionis induita, & stylum doctus admodum, quippe qui multis annis gessit qualificatoris munus de fide, tract. 4. dis. 3. punct. 4. numero 20.

Ego quidem, si hanc habeat mentem sectari, affirmo, hæc à fortiori procedere, quando vel fuga timeretur, exempti, vel aliquod perni. *resolutio. ciosumdam damnum in Ecclesia, eo quod er- rores disseminet, & hereticos defendet, neque coerceri posset: tunc enim ex benigna interpretatione legis, censetur Pontifex con- cedere fidei Inquisitoribus potestatem exem- ptum capiendi. In tali ergo casu certum mihi, te obligatum esse denunciare exemptum. Quia denuncias superiori, qui ex denunciatio- ne inchoare casam potest, etiam illam termi- nare non valeat. *Pegna part. 3. Direct. quæst. 28. comment. 77. Molina tractat. 5. de insit. dub. 18. numero 20.**

CAPUT XXIV.

Circa Fautores hereticorum.

DVBIVM XC.

Qui semel, aut bis ad audiendas concio- nes heretici adeat, estne, ut credens illi repu- tandus?

RECOLO, nomine credentium hereticis comprehendendi, qui eorum erroribus sine in particula- *Novella* rati, sine in communione, sine expre- fe, sine confuse assentiuntur, si gnis externis tali assentu mani- festato. *Nauarra summ. cap. 27. num. 55. Surius de censur. disputation. 21. section. 2. num. 6. Bonac. de censur. disputation. 2. quæstion. 5. punct. 3. numero 2.* Porro signa huicmodi affectum indicantia sunt aut verba, aut facta, è quibus grauis heres suspicio nascitur. *Quæ autem haec sint optimè expendit Farinac. de heresi, question. 81. numero 110. Dubitarim tamen, num si semel, aut bis qui ad audiendas heretici conciones adeat, ut credens illi sit reputandus?*

Reputandus est credens heretico. *Quia ex gemino actu licet veritas huius credulitas. Reputandus tis non appareat, tamen præfata gravis est credens heretico oritur, ex qua tanquam credens heretico hereticus quis inste possit condemnari. Sic Doctores communiter, quorum sententiam merito approbat Ferdinandus de Castro. de fide, tractat. quart. dubio 3. puncto 5. numero 2.*

Ex gemino actu non est ille ut heretico credere

Sectio II. De Fide, Dubia.

59

dens reputadus. Quia potest iudicari illum non affectus ad doctrinam adire, sed curiositatis causa audire voluisse concessionantem hereticum. Ita Pegna p. 22. Direct. q. 50. comment. 75. Decian. l. 4. crim. c. 18. vers. 16. Grassi l. 4. deci. c. 18. m. 29. § 30. Farinac. de heresi, question. 81. numero 115. & 116. Suarius de fide, disp. 22. sect. 1. numero 3.

⁴²⁹ ^{Autoris} ^{edificatio.} Ego autem sic quæstiōni satisfacio: Cum quis Catholicus in terris hereticorum existens semel aut bis ad conciones hereticorum pergit, curiositas gratia gessisse presumitur; secus verò si in Catholicorum terris occulta ab hereticis conventicula celebrari intelligat, & illuc vadat, etiam si semel: & non denunciata id Episcopo, vel Inquisitoribus, suspicione heresis non carebit. Cum in hoc calo approbare censeatur, quod potuit auertere si Iudicibus Ecclesiasticis, vt debuit, indicasset: nisi considerata personæ qualitate, perigroriantiam excularetur. Mecum Azorius tom. 1. libr. 8. capit. 15. question. 1. Farinac. de heresi, question. 182. numero 120. Pegna citatus.

D V B I V M X C I .

Sitne fautor heres, quando solum ex speciali inquisitorum mandato, & non ratione officij teneat fauorem Fidei cause praestare?

⁴³⁰ ^{Nominalia} ^{appar.} Communis omnium sententia est, te non esse factorem heretici, nisi aduersus iustitiam, & obligationem officij delinquas. Quia cessante obligatione iustitiae, tibi impunita non potest, hereticum non corrigi, cum tua non interfici illum corrigerere. At si ex iustitia obligatus sis hereticum capere, vel denunciare, quæ obligatio oritur ex officio: fautor heretici merito diceris, si fauorem debitum præstare omissis. Vnde si Inquisitores, vel Episcopi in fauorem heres omittenter delinguentem capere, torquere, punire, & in carcere custodire fidelerit, fautores hereticorum proculdubio essent. Quæsiherim vero, an sit fautor heres, qui non ratione officij, sed ex speciali Inquisitorum mandato teneat fauorem cause fidei præstare, v.g. capere, aut denunciare hereticum, &c.

⁴³¹ ^{Nominalia} ^{appar.} Non est heres fautor. Quia non videtur aduersus iustitiam, sed solum aduersus fidem peccare in talis fauoris omissione. Alias quoque subdit Superiori præcipienti non obediunt, duplex pia culum perpetraerent, alterum aduersus illam virtutem, cuius est materia præcepta verbi gratia, Temperantie, vel Religiositas, Misericordia, vel Ieiunium imperetur: alterum aduersus ius superioris, quod ex omissione sui præcepti editur. Vnde non sunt fautores heretici singulare personæ, quibus ex officio non incombit fidei fauere, & heres extirpare. Sic Eymer. part. 2. question. 5. num. 3. Farinac. de heresi, question. 182. Paragraph. secund. numero 36.

⁴³² ^{Fautor} ^{legi.} Et fautor heres. Quia si late Inquisitorum præcepto non obediunt, sed omittunt auxilium

contra hereticum præstare, peccant contra ius debitum Superiori præcipienti: quod videtur sufficiens, ut fautores hereticorum habeantur. Ita Sanchez lib. 1. Decalogi cap. 10. numero 15. Pegna Director. question. 53. comment. 78. vers. 6. Ego Palao tractat. 4. de fide, disputat. 3. puncto 5. numero 7.

His adhereo Doctoribus. Ex quo fit, si interrogatus à Censoribus fidei celles veritatem, ⁴³³ His heret. vel requiritus capere hereticum, id omittas, vel imperatus manifestare hereticum, omittas denonciare: fautorem hereticorum te esse habendum. Quia omittis ea gerere, quæ ex speciali tuo Superioris præcepto facere debebas.

D V B I V M X C I I .

Vt quis fautor hereticorum vere dicatur, sufficiere cum in fauorem heres auxilium praestare?

⁴²⁴ ^{Non sufficit.} Non sufficit, nisi fauor defensio, & receiptio heretici præsteretur animo fauendi eius heresi. Vnde si non adit animus huiusmodi, non erit fautor hereticorum, licet actione ipsa in heres fauorem cedat. Quia fere omnes Doctores sentiunt, ad fauorem necessario requiri fauere heretico, ut hereticus est. At si heretico quis fauet, quod sit illi amicus, vel consanguineus, non fauet illi, quia hereticus est. Ergo non est fautor heretici. Sic Sanchez lib. 2. Decalogi cap. 10. num. 15. Bonacini, de cen. in. disputat. 1. 2. question. 5. puncto 3. numero 1. & alii.

Sufficit quidem. Quia si auxilium impedit quis heretico cedens necessario in heres fauorem, absolute vult in executione heretici fauere: fautor enim heres omnino constituit in illo auxilio præstito, nec impedit ex alia yniuersaliori intentione, si forte habeat ergo vere dicendus est fautor heretico, ut hereticus est, quoties illius heres fauer. Ita Sua de fide, d. 24. sect. 1. n. 9. Castro Palio de fide, tract. 4. d. 3. pun. 5. num. 9.

Probabilis censeo, hereticorum esse fautores, qui in fauorem heres auxilium præstare. ⁴³⁵ ^{Hanc sententiam probabilem eligo.} etiam si non procedat auxilium ex animo fauendi heres, sed satisfacienda alteri humanae obligationi. Nam ex variis textibus in titul. de hereticis, in 6. aperte constat, solum fauorem heretico factum cedentem quidem in hereticis prauitatis fauorem attendi, ut fautoriam heres constituat: neque aliam intentionem formalem requiri. Pater hoc ex cap. Accusatus, §. Sacerdotes, de heret. in 6. vbi Sacerdotes, & alij Clerici impedites Inquisitionis officium, compesci possint, tanquam hereticorum fautores. Cum non sit dubium (textus sit,) eos ipsa facere in fauorem heretice præstatis.

D V B I V M

OBAR
Mer.
VI.VII.

DVBIVM XCIII.

An Fautores hereticorum incurant, pœnas ure præscriptas antequam ab Ecclesia denotati sint, & in excommunicatione publica per annum insorduerint?

437
Nonnulla
recoleto.

R Ecolo pœnas, quibus receptatores, fautores, defensores, hereticorum afficiantur, quas ferè omnes enumerat Pontifex in cap. Excommunicamus. §. Credentes de heret. in hac verba: Credentes præterea, receptatores, defensores, & fautores hereticorum excommunicationi decernimus subiacere: si miter statuentes, ut postquam quis talium fuerit ex communicatione notatus, si satisfacere contempserit infra annum ex uno ipso iure sit factus infamis, nec ad publica officia, eu consilia, neque ad diligendos aliquos ad huiusmodi, neque ad testimonium admittatur: si etiam intellabilis, ut nec testandi liberam habeat facultatem, neque ad hereditatis successionem accedat. Nullus præterea ipsi super quocumque negotio, sed ipse alius respondere cogatur. Quod si forte index exierit, eius sententia nullam obviate firmitatem, neque causa aliqua ad eius audiencem perferantur. Si fuerit ad duocatus, eius patrocinium nulla enus admittatur. Si Tabellio, instrumenta confecta per ipsum nullius sint momenti, sed cum autore damnato dammentur: & in similibus idem precipimus obseruari. Si vero Clericus fuerit, ab omni officio, & Beneficio deponatur, ut in quo maior est culpa, granior exercitatur vindicta. Si quis autem tales postquam ab Ecclesia fuerint denotati euitare contempserint, excommunicationis sententia vique ad satisfactionem idoneam percellantur. Sane Clerici non exhibeam huismodi pestilentialibus Ecclesiastica Sacra menta: nec eos Christiana presumant trahere sepultura, nec eleemosynas, aut oblationes eorum percipiant: aliqui suo priuenter officio, ad quod nunquam resiliuntur absque induito Sedis Apostolicae speciali. Similiter quilibet Regulares, quibus etiam hoc infligatur, ut eorum priuilegia in illa Diocesi non serventur, in qua tales excessus presumperint perpetrare. Quæsi rem ergo, an prefatas pœnas incurant fautores hereticorum antequam ab Ecclesia denotati sint, & in excommunicatione publica per annum insorduerint?

438
Non incur-
runt.

Non incurunt. Quia id indicat textus illis verbis: Postquam quis fuerit excommunicatione notatus, & per annum insorduerit: & illis, Ab Ecclesia fuerint denotati. Que omnia indicant excommunicationis publicationem. Sic Eymer. p. 3. q. 1. 2. 3. n. 2.

439
Aliquis ex his ad testandum, & ad officia publica, & in his his incurrit. requiritur, per annum in excommunicatione inforderetur in reliquo vero pœnis spiritualibus, quales sunt priuatio Beneficiorum Ecclesiasticæ Sepulture, orationum, & oblationum, hanc perseverantiam, & publicationem excommunicationis non requiro. Ita Suarius de fide, disputatione 24. sellione prima, fine.

440

Ego autem existimo, ex vi prefati textus

& ratione excommunicationis, nullam ex sua prædictis pœnis fautores hereticorum incurtere nisi per annum in excommunicatione notati inforderuerint. Quod indicauit Eymer. cum loco allegato dixit, Non videntur alias penas incurvere ex eo quod sunt in excommunicatione per annum, nisi sic excommunicati notentur, & publicentur. Quasi diceret, & alio capite illos incurrire posse. Ideo enim dixi, Ex vi prefati textus, nam ex vi aliorum textuum eas penas incurvant. Certe de poena infamie, priuationis officiorum, incapacitate ad testandum, & ad succedendum, tradit Farinac. de heret. qu. 18. 3. num. 59. 60. & 106. De Beneficiorum priuatione tradit, num. 40. & 107, preterquam quod priuatio Beneficiorum, que habentur, non fit ipso iure, sed per sententiam saltem declaratoriam, ut alii allegatis, docet Pegna part. 3. Directio. comment. 16. Farinac. qu. 18. 9. num. 7. Ad alia vero obtainenda ipso iure inhabiles efficiuntur, ut constat ex cap. Quicunque, de heret. in 6. vers. Hæretici. Limite tamen lentitatem in sepultura Ecclesiastica, & orationibus gerendis pro fautore hereticorum. Quia eo ipso, quod constet, aliquem fouendo hereticis deceplisse, non debet inter Christianos Sepulturam obtinere, neque pro illo orationes fundi in peccato enim lethali, vincitas excommunicatione deceplisse, cap. Sicut. de heret. & cap. 2. eodem titulo, in 6. & ex Constitut. Innocentij I V. que incipit, Non erit. Verum tamen hoc raro constare poterit: nisi condemnatus sit.

CAPVT XXV:

Circa spirituales hereticorum pœnas.

DVBIVM XCV.

An sufficiat declarari aliquem esse hereticum, quin declaretur, esse excommunicatum, ut vindicandus sit?

ERTVM est, hereticum esse ipso iure excommunicatum ex Cap. Cum Christus, initio. Cap. Ad abundantiam. Cap. Excommunicamus. & 2. de heret. cap. Non erit, de sentent. excommunic. Excommunicatione autem lata in illis capitibus non erat Pontifici reservata, que tamen iam referuata est ex constitutio Bulle Cœnæ clausul. 1. Debet autem heresis esse signo aliquo externo manifestata, nam pura mentalis Ecclesia iurisdictioni non subdatur: quia Ecclesia visibilis est: subditur autem quelibet heresis externa quantumvis occulta. Certum etiam est, iure diuino nullam esse latam excommunicationem aduersus hereticos. Quia excommunicatione haec consistit in participatione actiua, & passiva Sacramentorum.

Sectio II. De Fide Dubia.

61

rum, communione fidelium, ac Ecclesiæ suffragii: quibus omnibus iure divino haereticus non magis priuatus, quam peccatores omnes existit. Porro hæc excommunicatio non constituit haereticum vitandum, quoisque fit denunciatus ex Extraug. Ad evitanda scelerata.

In qua omnibus fidelibus fauor conceditur communicandi cum excommunicatis, qui expresse, & specialiter denunciati non fuerint, modo non sint manifesti Clerici percussores.

Quæsiem verò, num sufficit declarari aliquem esse haereticum, quin declaretur, esse excommunicatum, ut sit vitandus.

Dabitatio hæc magis est speculativa quam practica; nunquam enim Iudices ita diminute in declaratione procedunt, vt exprimant delinquentes peccatum, & non censuram illi annexam. Sed eas, quo aliquando id contingere; Non sufficit declarari aliquem esse haereticum, ut sit vitandus. Quia Extraugans *Ad evitanda* petit, ut censura sit declarata formaliter, & expresse: At declarato delicto, non est declarare formaliter, & expresse censura, sed solum virtualiter, & in radice: ergo non sufficit. Sic Sanchez libro secundo, Decalogi capite nono, numero quarto, Nauarra. *Miscellan.* 4. de oratione numero 2. *Graff. part. 1. Decis. libri 4. cap. 1. num. 5.*

⁴⁴² Sufficit quidem. Quia verba Extraugantis solum indicant declarationem fieri personam delinquentis deberi, quin de censura expresse mentio fiat. Inquit enim, non esse fidelibus obligationem vitandi excommunicatum, nisi sententia, vel censura, aut prohibitory contra personam certam à Iudice publicata, & denunciata fuerit formaliter, & expresse: ergo siue sententia, siue prohibitory, siue censura publicata sit, erit sufficiens, ut haereticus sit vitandus. Et quidem hic modus dicendi est favorabilior fidei, in cuius obsequiis leges penales extendi assolent. Ita Suarus de *Censur. disputatione nona*, *sezione secunda*, numero 10. & de *fide*, *disputatione 21. sezione teria*, numero octavo, Gutierrez, Manu. Medin. Sotus, quos allegat Sanchez *vbi suprad. numero 4.*

⁴⁴³ Media via procedam. Nam si iudex declarat te esse haereticum, incurritque censuram ei criminis annexam, si censura sit excommunicationis, assero esse sufficienter declaratam, ut iuxta decretum Concilij Constantiensis declaratus, & publicatus sit. Quia Concilium solum petit declarationem formalem, & expensem Censuram: sed illa est expensa, ac formalis declaratio Censuræ criminis annexæ, quamvis non sit declaratio expressior, ac formalior, quæ esse potest: ergo Attamen non sufficiente aliquius delictum, nisi censura declaratur, sic probo, destruendo fundamentum allatum pro Suaris sententia. Ipse enim ex verbis Extraugantis Concilij Constantiensis inferbas, sufficiente declarationem cuiuscunque rei, vel delicti, vel Censuræ, quod quidem minime inferatur. Audi precor Concilium Basiliense *sess. 20. ad finem*, referens enim extraugantis Concilij Constantiensis, inquit, *Ad viranda scandala, & multa pericula, subueniendumque conscientiis timoratis, statuit etiam, quod nemo detineat a communione alioius in Sacramento. Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.*

rum administratione, vel receptione, aut aliis quibuscumque diuinis, vel extra pretextu cuiuscumque sententie, aut Censore Ecclesiastica, seu suspensione, aut prohibitione ab homine, vel à iure generaliter promulgata, teneatur abstine-re, vel aliquem vitare, aut interdictum Ecclesiasticum obseruare, nisi sententia, prohibi-tio, suspensiō, vel censura huiusmodi fuerit contra personam, Collegium, Uniuersitatem Ecclesiæ, aut locum certum à Indice publi-cata, vel denunciata specialiter, & expre-sse. Sententia clausula est, te non esse obliga-tum abstinerè à communione illius, qui per aliquam sententiam, vel mandatum, vel ratione alicuius suspensionis, aut alterius cen-sura prohibitus est tecum communicare, nisi talis sententia mandatum, suspensiō, cen-sura denunciata, publicataque sit. Posita autem hac publicatione, & denunciatio-ne videris obligatus, ab illius communica-tione abstine-re. Ex his tamen non inferitur, te debere abstinerab illo tanquam à nomina-tionem excommunicato, cum verba Concilij non tam de excommunicatione, quam de alia qua-uis sententia, & mandato, suspensione; & cen-sura loquuntur.

D V B I V M X C V .

Qui citatus ad respondendum de fide, in-
tegro anno in excommunicatione in-
sorduerit, potestne mox post elas-
psum annum declarari
esse haereticum?

⁴⁴⁴ Præmitto Tridentinum *sess. 25. capite 3.* ⁴⁴⁵ Præmitto. Excommunicatus quicumque, si post legitimas moritiones, &c. induato animo Tridentini censuris annexis in illis insorduerit procedi decreum posse contra eum tanquam de heresi suspectum, circa heresi. Comprehendit Concilium tam excommunicatos in ex-cusatum ex causa criminali, quam civili, communica. Porro in materia fidei qui citatus ad respon-sionem infor-dendum, nullo allegato impedimento, deserpentes, neglexerit integrum anno respondere, habe-tur pro confessio, & tanquam haereticus est condemnandus. Cap. Cum Contumacia, de heretic. in sexto. Quæ siem vero, quan-to tempore post annum huius contumaciae, debeat Index expectare, ut reum condem-nat, seu declarat esse haereticum præsum-pitione juris, & de iure? An mox post elapsum annum possit declarari esse haereticum?

Non potest mox, sed post triennium, ⁴⁴⁶ vel saltem biennium. Quia in Cap. Cum Non potest bona memoria, de etate, & qualitate, ob mox post perseverantiam triennalem priuatus fuit annum elapsum, biennium videtur in laico ex-rari. Clericus Beneficii. Et cap. Grauem ultimam punctionem, biennium, postulatum. Sic Abbas capite primo, numero 23. vers. Fator, de iude. Alciat, ibi, numero trigesimo septimo.

Potest equidem mox post annum elapsum ⁴⁴⁷ declarari esse haereticum, & condemnari. Quia Declarari id ex Cap. Cum contumacia prefato, aperte mox potest.

F colligitur

62 Théologiæ Moralis Liber XLVII.

Colligitur ibi, Cum contumacia in causa preservari fidei suspicioni presumptionem adiiciat vehementer, si suspectus de heresi vocatus a vobis sit de fide respondent, excommunicationis vinculo, pro eo, quod parere subterfugit, aut contumaciter se absens per vos fuerit innodatus: quam si per annum animo sufficiente pertinaci, ex tunc velut hereticus condemnetur. Vbi verbum, Ex tunc clare denotat, mox post anni integri obscuritatem, posse hereticum declarari, at puniri. Ita multis allegatis. Eymer. part. 2. Director. question. 47. num. 6. Menoch. lib. 2. de arbitrar. casu 416. numero 65. Salcedo capite 116. practic fine. Fernandez de Castro de fide tractat. 4. dubio 4. punto secundo, numero nono.

⁴⁴⁸
Id arbitrio
Iudicis re-
linquendum
esse, iudico.

Tenendum reor, Iudicis arbitrio id esse relictum. Quia nullo textu video caueri hanc expectandi post completur annum obligacionem. Neque enim id suadent allegati proxima sententia textus; nam referunt, quid factum sit, non autem inducunt dispositionem. Aduento tamen cum Farinacio de heresi, question. 19. 1. numer. 2. apte agere Iudicem elapsu aliquo tempore post annum, si iterum citer rebellem, ad allegandum, quare tanto tempore in excommunicatione inforduerit. Quod si ultime huic citationi etiam se rebellem praesterit, tunc ut hereticus est condemnandus, neque amplius expectari oporteret.

DVBIVM XCVI.

An nomine Episcopi, qui possit in foro conscientie de occulto crimine heresies absoluere, intelligendum sit
Sede vacante Capitulum?

⁴⁴⁹
Pramitto
Tridentini
indultum
datum E.
piscopis, ad
heresis oc-
cultas abso-
lutionem.

Tridentinum pramitto ⁴⁴⁹ eff. 24. cap. 6. pro-
fanum, Lice Episcopus in quinquecumque
casibus occulitis, etiam Sedi Apostolica reservatis
delinquentes quoctunque subiubeditos in Diocesis
sua per se ipsos, aut Vicarium ad id specialiter
deputandum in foro conscientiae gratis absoluere,
imposita penitentia salutari. Idem in heresies cri-
mine in eodem foro conscientiae, eis tamen, non eorum
Vicaris sit permisum. Nominis Episcopi,
cui haec facultas commissa est, sunt intelligendi
omnes illi, qui subditos habent; qui relip-
etu subditorum facultas impenditur. Vnde de-
bent esse Episcopi electi, & confirmati; ante
confirmationem enim iurisdictione non po-
tuntur; non tamen necessarium est, esse con-
secratos; imo neque esse Sacerdotes, vt possint
ab excommunicatione referuata absoluere;
quia non debet absolutio Sacramentalis im-
pendi. Sanchez libro secundo, Decalogi capite
undecimo, numero tertio, Barbosa parte secunda,
de potestat. Episcop. allegat. 39. numero secundo,
citans alios. Requiritur autem necessarium, ut
sint Episcopi illarum Regionum, in quibus
receptum est Concilium, alias vii non poter-
unt hac facultate, nam media receptione, &
acceptatione illis conceditur: neque fas est,
acceptare gratias, & onera repellere. Sanchez
num. 2. Barbosa num. 3. Garcia de Beneficio, part. 7.
cap. 11. num. 2. 3. Suarini de Censur. d. 42. sett. 2.

num. 6. His præmissis, quæ sicerim, num Capita-
lum Sede vacante, nomine Episcopi sit intelli-
gendum?

Intelligendum venit. Quia Capitulum suc-
cedit Episcopo, & sicut Episcopus potest dele-
gate potestatem absoluendi ab heresi, sic po-
dum venit, & Capitulum. Et quia Capitulum potest nomine E.
maioris partis suffragii determinare, hereti-
piscopi cum absoluendum: ergo potest illum absolu-
re. Sic Sanchez l. 2. Decal. c. 11. n. 4.

Non venit intelligendum. Quia Concilium ⁴⁵¹
solis Episcopis non eorum Vicariis hanc ab-
soluendi facultatem concedit. Cum autem Ca-
pitulum iurisdictionem exerceat per Vicarium
deputatum, non appareat, qua ratione possit po-
testate absoluendi ab heresi gaudere. Ita Sua-
tom. 4. de pñt. d. 3. section. 1. numero 4. Ledelm.
tom. 2. summ. tractat. 1. cap. 6. post 20. concl. diffi-
cultat. 5. Bonac. de censur. disput. 7. question. 5.
punct. 1.

Probabilis existimo, nullatenus posse Ca-
pitulum ab heresi absoluere. Quia non potest ⁴⁵²
absoluere per Vicarium, quod præcauet Con-
cilium: neque etiam absoluere potest per se
ipsum. Nam vt per se ipsum absoluatur, debet de-
lictum integræ cognolere: cogniti autem de-
licto à Capitulo, jam non occultum, sed publicum;
ergo cessat Tridentini facultas, que lo-
lum pro delictis occultis impenditur.

DVBIVM XCVII.

An intelligendi sint nomine Episco-
pi ad effectum absoluendi à cri-
mine occulto heresies Abbates, & alij
Prælati inferiores, iurisdictionem ordi-
nariam, & quasi Episcopalem sua in
Diocesi habentes?

In intelligendi non sunt. Quia hoc est à Tri-
dentino concessum iure Speciali Episcopis ⁴⁵³
ob eorum dignitatem: ergo extendendum non di-
misit, est ad alios tali dignitate carentes. Haec facul-
tas derogat iuri communi: ergo ex hac parte
limitanda est, vt nomine Episcopi solum ve-
niant intelligendi, qui proprii Episcopi sunt.
Sic Toletus lib. 1. cap. 8. num. 5. Suarini de pa-
nit. disputatio. 30. section. 1. numero 6. Garcia de
Beneficio, part. 7. cap. 11. num. 13. & 17. Bonacina
d. 7. de Censur. question. 5. punct. 1. num. 6. Barbosa
pluribus relat. part. 2. de potestat. Episc. allegat.
39. num. 17. Cenedo. in Collect. ad 6. collect. 4. nu-
mero quinto.

Sunt intelligendi nomine Episcopi. Quia ⁴⁵⁴
potestas haec absoluendi in hoc decreto Epis-
copis concessa ad iurisdictionem pertinet; sed ^{Sam. intel-}
huiusmodi Abbates, & Prælati iurisdictione
Episcopali gaudent, solumque ab Episcopis in
consecratione differunt: Ergo nomine Episcopi
intelligendi sunt. Ita Sayrus in Clavis lib. 6. cap.
11. num. 8. Aula de Censur. p. 7. d. 10. dub. 6. Hen-
riq. lib. 6. cap. 6. §. 1. Flores de Mena variar. li. 3.
qu. 2. 4. num. 18. generaliter loquuntur. De calu au-
tem heresies Sanchez lib. 2. Decal. cap. 11. num.
5. Manuel. tom. 2. summ. cap. 10. num. 6. concl. 6.
Palao de fide. tractat. 4. disputat. 4. punct. 3. §. 1.
numero 4.

Satis

ES
Theol
Tom: 8:
TE

Sectio II. De Fide Dubia.

63

⁴⁵⁵ Satis probabilem primam sententiam esse Probabilium reor, sed probabiliorem iudico esse secundam. Hac enim facultas late est interpretanda, quia est inserta in corpore iuris, & ius commune constituit. Et quidem in materia absolutionis redit rem ad primitum statum, in quo nulla etiam pro crimen heres erat referuato. Item est concessa non personae, sed dignitati, in quibus certum mihi lauissimam esse interpretationem faciendum.

D V B I V M X C V I I I .

An Prelati Regulares etiam Conuentuales exemplorum Ordinum intelligentur, Episcopi nomine ad potestatem absoluendi ab heresi occulta ex decreto Tridentini.

⁴⁵⁶ Nomine Episcopi intelliguntur. Quia iij iurisdictionem quasi Episcopalem habent nomine. Ergo ex Tridentini decreto competit Episcopi eis praefata facultas. Sic Manu. tom. 1. qq. Regul. 9.61. a.9.

⁴⁵⁷ Nomine Episcopi non intelliguntur ex decreto Concilij. Quia illis videtur esse concessa huiusmodi facultas, qui Diocesis habent, ut constat ex illis verbis. *Pro Diocesi sua: sed hi Prelati non habent Diocesim: ergo non videantur in hac potestate comprehendendi.* Ita Sanchez lib.2. Decal. c.11.n.7. Garcia de Benf. p.7.c. 11.m.13. afferens a Cardinalium Congregatione esse decimum. Barbos. p.2. de potest. Episc. lega. 3.9.n.8.

⁴⁵⁸ Cum his sentio. Sed tamen, licet in facultate à Tridentino concessa non comprehendantur, comprehenduntur ex particulari extensione, quam Pius V. fecit. Nam in quadam Motu proprio relato à Manuele tom. 1. qq. Regul. q.61. a.9. Sic habetur: *Quia Sacrum acumenum Concilium generale Tridentinum concessit Episcopis, ut absoluere possint in foro anime, seu conscientie, ab omnibus peccatis, & dispensare in irregularitatibus, prout confessi. 24.cap.6. habetur in Prior, Provinciali, & Superioribus Prelatis dicti Ordinis tam in dicta Provincia, quam extra eam oblibet in hac parte deteriorioris conditionis, quam Clerici, aut secularares existant: eisdem Priori Conuentuali, & superioribus Prelatis; ut ipsi per se ipsos idem omnino possint in Fratres, & Moniales dicti Ordinis sibi subditos, quod absolvendi, & dispensandi huiusmodi, quam alias quaque facultates eisdem autoritate, tenore etiam perpetuo concedimus, & indulgemus, atque etiam declaramus, presentes literas perpetuo durare, & valere. Sanchez libr. 8. de matrimoni. d.2. num. 13. Henriquez lib.6. cap.16.8.8. & libr.7. cap.21.8.2. & lib.14. cap. v' tim. 8.5. ad finem. Licet antem Sanchez lib.2. Decalog. cap. 11. n. 7. limites hanc facultatem in crimen heres, cuius absolutio ob eius gravitatem non censetur concessa, nisi exprimatur: at in huiusmodi privilegio non exprimitur, sed solum, exprimuntur generaliter, quae episcopis in illo decreto conceduntur. Ergo licet in illo decreto absolutio ab heresi expresse concedatur Episcopis, Prelatis Regularibus concessa non censetur. & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.*

setur. At tanti Doctoris mei *venia*, credo concedi. Quia licet heres absolutio verbis expressis non concedatur, aequivalentibus conceditur. Dicitur enim, vt possint tales Prelati in sibi subditos idem omnino, ac possunt Episcopi, quod verum non esset, si facultas absoluenda ab heresi eis data non esset. Verum quidquid sit de hac concessione certissimum est, principio in Hispania, nullatenus posse Prelatos etiam in foro conscientiae Religiosos sibi subditos absoluere sed Inquisitoribus remittere debere, ex constitut. Pauli V. quam refert Emanuel de Villedemour de Incantationib. en Ensal. sect. 3. c.1. n.10. Cuius meminit Barbos. p.2. de potest. Episc. allegat. 40. n.39.

D V B I V M X C I X .

An Episcopus, si in heresim labatur, possit praefato Tridentini indulcio absoluiri?

Non potest absolvi. Quia se ipsum absoluere nequit, sed id debet facere Confessorius ab eo electus: At ipse circa crimen heres non potest. ⁴⁵⁹ Absolu ^{nō} potest. vices suas alteri committere, (de quo inferius.) ergo neque poterit committere Confessio, ut illum absoluat. Sic Docti quidam, nimis tamen scrupulosi.

Absolu potest. Quia Confessor episcopi ⁴⁶⁰ habet respectu episcopi eam facultatem absoluendi, & dispensandi, quam habet episcopus respectu suorum subditorum, ne episcopus deterioris conditionis suis omnibus subditis existet. Ita Fernandez de Castro de fide, tr. 4.d.4.pun.3.8.1.n.9. Sanchez lib.2. Decalog. capite undecimo, numero undecimo, Barbola in Remis. Concil. super hoc decretum, ver. In Diocesi sua.

Hoc tenendum existimo. Nam ex vi huius concessionis iam casus occulte heres Ponitifici referuntur non sunt, siquidem Episcopus habet potestem illos absolvendi: ⁴⁶¹ mo, sed cum casus episcopi referuntur non sunt, potest Confessorius Episcopi ex facultate sibi à iure concessa Episcopum ab illis absoluere: ergo.

D V B I V M C .

An verba illa Concilij, In Diocesi sua, sint restrictiva facultatis Episcopo concessa ad absolvendos ab heresi occulta subditos?

Restrictiva non sunt, sed potius quasi illius extensiva. Quia comprehendunt subditos qui verè subditi sunt, ratione domicilij, sive ⁴⁶² restrictiva, existant in Diocesi sua extra: & etiam subditos, qui solum ratione transitus in Diocesi commorantur. Unde potest Episcopus virtute huius facultatis absoluere ab heresi, reliquisque censuris subditum existente in aliena Diocesi, etiam si ipse Episcopus extra Diocesim

F. 2

Non sunt.

64 Theologiæ Moralis. Lib. XLII.

cesim adit. Quia requiri in primis non potest, vt vterque Episcopus scilicet, & subditus in Diœcensi existant: eset enim Concilij priuilegium nimis coarctare. Deinde requiri non potest, vt Episcopus in Diœcensi propria existat, vt subditum à censuris absoluat; quia hæc absolutio est voluntaria iuri dictionis exercitium, quod vblibet erga subditos fieri potest. Ut ergo intelligeremus, Concilium hanc iurisdictionem voluntariam limitasse, verbis clationibus vti debebat, sicuti gessit *sef. 6. cap. 5.* cuia dixit: *Nulli Episcopo licet, Pontificalia in alterius Diœcensi exercere.* Tandem requiri non potest, vt subditus in Diœcensi propria existat; quia verba illa, *In Diœcensi sua non possunt ad subditos referri* alias non diceret, *In sua*, sed in eorum Diœcensi. Item Concilium appotui virgulam diuidentem subditos à Diœcensi sua. Dixit enim, *Licet Epis opis, quo cumque sibi subditos, in Diœcensi sua absoluere.* Sic Sanchez l. 2. *Decal. ca. 11. num. 17.* Barbofa in Remi. *Concil. super hunc locum.*

463 Sunt quidem restrictiva facultatis absoluens. **Sum quide.** di. Quia illa verba ibidem apposita, *In foro conscientiæ, limitatoria sunt;* nam ex vi illorum non prodest absolutio pro foro externo: ergo etiam sunt restrictiva, aut limitatoria ea verba, *In Diœcensi sua.* Adde, nullam clausulam in debere, imo neque villam syllabam. Sanchez lib. 3. de matrimon. d. 46. num. 6. Sed superfluerunt illa verba, si potestas absoluendi non limitaretur, vel ad subditos existentes in propria Diœcensi Episcopi, vel ad episcopum existentem in sua Diœcensi: ergo ad unum è duobus est limitanda. Minor probo. Nam concessa episcopis facultas absoluendi à censuris, potest absoluere quemcumque subdito quomodo cumque sit subdito, vel ratione domicilij, vel ratione habitationis: ita vt si sit subdito ratione domicilij, potest absoluere illum vblibet existentem, quia non amittit subdicionem; si sit subdito ratione habitationis, dum atq; habitat, quia tunc est subdito. Ergo illa verba, *In Diœcensi sua,* nihil operantur ergo superfluum. Hoc autem dicendum non est. Igitur est dicendum, limitationem esse facultatis absoluendi ad unum è duabus, vel ad subditos existentes in sua Diœcensi, vel ad se ipsum in sua Diœcensi existentem. Ita Ferdinandus de Castro de fide, tractat. 4. d. 4. punct. 3. §. 1. numer. 12. Sua iuris de censur. disputatione 41. sectione secunda, numero undecimo, afferens limitandam esse ad subditos.

464 Ego quidem vtrique adhæreo ex quo capite docent particularum esse limitatoriam. At à Sua. **His adha-** reo. rario recedo, & Ferdinandum de Castro imitor, ex quo capite afferit, illa verba referenda esse ad episcopos absoluentes, & ex illis esse limitanda, ita vt Episcopus extra propriam Diœcensem existens non possit vti hac facultate sibi concessa; sed necessario debeat existere in sua Diœcensi, vt illam valeat exercere. Moneor, quia illa verba, *In Diœcensi sua,* non possunt ad subditos commode referri. Et ratio congruentia efficacius in Praelatis, quam in subditis procedit: magis enim pax, & concordia in Praelatis offendit potest, ex eo quod quis utatur extra propriam Diœcensem existens potest absoluendi sibi concessa, quam ex eo quod existens in propria, subditos alibi existentes ab-

solvat. Nec hoc est derogare iuri communi ex voluntarie iuri dictionis exercitio, quod vblibet potest exerceri: sicut non est derogatio iuri communis, & facultatis absoluendi, quod absolutio solum pro foro conscientiae profit.

D V B I V M C I.

Delictum heresis occultum, ad cuius absolutionem Episcopus habet potestatem, estne illud, quod vere probari non possit?

Q Varta particula indulti Concilij est, *Vt delictum occultum sit, neque ad forum contentiousum deducatur.* Certe occultum dicitur à dicitur. Concilio, quod vere non potest probari: ac proinde condistinguit contra probable. Quia si probari potest, clare indicatur esse aliquibus manifestum: vnde occultum non est. Sic Garcia de Benefic. parte septima, capite 11. numero sexagesimo sexto. Graff. tomo secundo, consil. 1. numero 20. Gutierrez libro primo, Canonie. qq. cap. 13. num. 27. Manguel. in addit. ad Bullam, §. 9. numero 69. & alijs.

Non dicitur occultum, quod vere non potest probari, sed quod distinguitur à notorio publico, vel famoso. Quapropter etiam delictum ab aliquibus sciatur, (vnde probari valeat) modo non sciatur à maiori parte vicinia, vel Collegij, in qua sint ad minus decē personae neque in iudicium sit deductum: occultum debet dici. Quia si nomine occulti delictum, quod in iudicio probari posset, intelligeretur, inutiliter expostulauit. Concilium, ad forum contentiousum non esse deductum, cum sufficiens erat posse deduci. Ita, pluribus relatibus, Sanchez l. 2. de matrimon. d. 3. n. 1. & 1. 8. d. 34. n. 55. & l. 2. Decal. c. 11. n. 19. Azor. p. 2. l. 8. c. 10. q. 9. Bonac. de Censur. d. 1. q. 5. punct. 2. numero 1. Molina de iust. tr. 3. d. 7. 9. n. 6. Barbofa plurimos referens. p. 2. de potestate Episc. allegat. 39. numero 24.

His adhærebo Doctoribus annotans, delictum debere in ratione delicti esse occultum. His heret. Quod adhuc, quia contingere potest, aliquem excommunicatum ministrare publicè Sacra-menta, at publicum non esse ligatum excommunicatione illa ministrasse: & tunc delictum occultum omnino erit. Sæ u. Episcopus, num. 35. Sanchez l. 8. de matr. d. 34. num. 56.

D V B I V M C II.

Si delictum ad forum contentiousum de- duclum sit, & ibi puniuntur: potest rete Episcopus, tunc absoluere, vel impedimento inde proueniens dis- pensare?

Poterit quidem. Quia finis Concilij in hac Peteri quæ- referuatione cellat, reservauit enim dem. delicta

Sectio II. De Fide, Dubia. 56

delicta publica, & deducta ad contentiosum forum, ne Episcopi absolutione satisfactio publica pro delictis publicis exhibenda, impediretur: iudicio finito, & publica satisfactione exhibita, cessat hic finis: ergo poterit Episcopus reum absolvere. Sic Sanchez lib. 2. Decalog. c. ii. n. 1. Henriquez lib. 14. de irregul. c. 7. n. 5. Aula de Censur. parte secunda, dubio septimo, & parte septima, disputatione o. dub. 7. Reginald. libr. 30. numero 29.

469 Minime potest. Quia euidentis est, illud de-
nuntiatur: licet notorium esset, & publicum: siquidem est in iudicio probatum; ea autem, quae sic pro-
bata sunt, notoria sunt. Idem est cum ad forum
contentiosum deducatur, siquidem ibi est pro-
batum, & punitur: ergo sub hoc privilegio non comprehendetur. Probo consequentiam.
Quia primum est de delicto occulto, nec
ad forum contentiosum deducatur: quod in hoc
delicto verificari nequit. Item absolutio, quae
in illo induit conceditur, est solum pro furo
conscientiae: at delictum sic manifestum, & pu-
blicum non solum indiget absolutione pro furo
conscientiae, sed etiam pro exteriori: ergo
sab hac concessione tale delictum non fuit
comprehensum. Ita Surius de Censur. di. p. 4.
secc. 2. num. 5. Gutierrez lib. 1. Canon. q. 7. cap.
3. ad finem Bonacini. de Censur. di. p. 1. quest. 3.
prob. 1. num. 2. & disp. 7. question. 5. puncto primo
numero quinto. Barbola parte secunda, de po-
tentia Episcop. allegat. 39. numero sexagesimo
primo.

470 Probabiliorum plane sententiam hanc
defendo. Quia esto admittamus, in illo delicto
esse satisfactum intentioni Concilij negantis
absolutionem delicti publici, & ad forum con-
tentiosum deducatur: non inde inferatur, posse
Episcopum in eius absolutione se intramittere,
nisi a Pontifice fuerit concessum. Cum autem
sab verbis concessionis illa delicta non com-
prehendatur, ad illa se extenderet non potest.
Ceteratio primae sententiae hæc probat op-
time conuenire, vt Pontifex Episcopis hanc
impedit facultatem, non tamen probat esse
concessam.

D V B I V M C I V .

An absolutio heres, potest ab
Episcopo alteri com-
mitti?

471 Potest committi. Quia potestas hæc ab-
soluendi ab heresi commissa est Episcopis
praesertim, & futuris in perpetuum: sed quan-
do aliquid sic conceditur, non eligitur indu-
lita per longam, sed officij, ac dignitatibus, vt tradit
Iason. ad leg. More maiorum. num. 65. Digestis,
de iuris dict. omn. Judic. Menoch. de arbitriar. l. 1.
question. 6. 4. num. 17. Gregorius Lopez leg. 47.
titul. 8. part. 3. Ergo de le delegabilis est. Sed
ex superadiutis verbis Concilij hæc delegandi
potestas non ita restringitur, & limitatur, vt
nullo modo delegari valeat: ergo. Minorem
probo. Nam Concilium solum excludit Vicario
ad id specialiter deputatum: sed hoc in-
telligi potest de Vicario specialiter deputato
Euseb. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

ad casus heresis contingentes: non de Vicario
specialiter deputato ad unicum casum tunc ac-
cidentem: ergo ille quasi generalis Vicarius
erit exclusus, non autem hic specialissimus. Sic
Sæ verb. Ep. cōpus, num. 37. Sanchez lib. 2. De
calogj. c. 1. num. 1. Nauarra lib. 1. Cor. titul.
de confit. cōf. 1. q. ultim. num. 89. Azorius
tom. 1. lib. 8. c. 10. q. 1. Corduba summ. question.
8. Henriquez libr. 6. de penit. capite 14. numero
septimo. Manuel questionum Regularium, qu. 30.

artic. 11.

Committe non potest. Quia in hac absolu-
tione ille Vicarius est exclusus, qui admissus
fuit in absolutione à reliquis casibus reser-
atis, vt ex contextu videatur constare: sed pro
reliquorum casuum absolutione quilibet Vicario
sive generalis sive specialis deputari po-
test, vt Sanchez pro prima sententia citatus
admittit: ergo pro absolutione heresis quili-
bet erit exclusus. Ita Petr. Molina 11. 5. de iust. it.
d. 18. n. 2. Gutierrez l. 1. Canon. q. 6. 13. num. 9.
Garcia de Benef. p. 11. c. 10. num. 11. Lorca 2. 2.
d. 45. n. 1. Suar. de paenit. d. 30. sectio n. 4. num. 8.
& alii.

Licet prima sententia sati mihi probabilis
sit, longe probabilius reputo, omnem Vicarium
esse exclusum, ac proinde non posse Episcopum
per alium, quam per se ipsum ab heresi
absoluere, neque in hac restrictione commit-
titur vla iuris communis derogatio. Siquidem
Episcopi non habent à iure communi potes-
tatem absoluendi à reseruatis Pontifici. Cum
ergo eis impeditur talis facultas, limitari, co-
arctarique poterit à Pontifice, vt solum ipsis
prost, non aliis: quod non est Episcoporum iu-
rii derogare, sed beneficium limitate con-
cedere.

D V B I V M C I V .

Potestas absoluendi ab heresi concessa Epis-
copis à Tridentino estne per clausu-
lam Bullæ Cœnæ re-
vocata?

472 In ultima Clauſula Bullæ Cœnæ sic habetur:
[Cæterum à prædictis sententiis nullus per
alium, quam per Romanum Pontificem, nisi in
mortis articulo constitutus, neque etiam tunc,
nisi de stando Ecclesiæ mandatis, & satisfaci-
do cautione praestita, absoluiri potest, etiam pre-
textu quarumvis facultatum, & induktorum
quibuscumque personis Ecclesiasticis, sacerdoti-
bus, & quorumvis Ordinibus, etiam mendica-
centibus, ac militariis, Regularibus etiam
Episcopali, vel alia maiori dignitate prædictis.]
Et additur excommunicati aduersus eos, qui
sic absoluere præsumpserint. Sic Gregorius
XV. & Urbanus VIII. in suis Bullis. Questio
itaque est, num potestas absoluendi ab heresi
concessa Episcopis à Tridentino, sit per hanc
clauſulam Bullæ Cœnæ revocata?

473 Recolo Bul-
la clauſula:
ad statum
questionis.

474 Ex vi iuris
clauſula non est
revo-
cata.

F 3 quibus

66 Theologiæ Moralis. Liber XLVII.

quibus absolutio poterat impendi: ergo affit mandum est, clausulam Bullæ Cœnæ præfamat Tridentini facultatem non reuocare. Minorem probo. Quia Bulla optimè potest intelligi de peccatis publicis, & de absoluto ne, que non solum pro foro conscientiæ, sed etiam pro externo, profit: siquidem nihil in Bulla habetur, quæ cogat nos, de peccatis occultis, & de foro conscientiæ reuocationem intelligere. Sensus ergo Bullæ est, ut nullus possit absolutio proficiens in foro externo, vel à peccatis publicis prætextu priuilegiorum, &c. Quod si hoc modo intelligatur, manet integrum Tridentini decretum. Nam Tridentinum concedit solum absolutio nem casus occulti, & pro conscientiæ foro. Ergo si Bulla reuocat casus publicos, & absolutionem perficiens in foro externo, non immutat, nec corrigit Tridentini decretum. Igitur hæc explicatio sustinenda est, ut iuris correctio vitetur. Sic Bannes 2. 2. q. 11. a. 4. dub. 2. post 2. concl. artic. 3. Aragon. ibi, artic. 3. Nauatra summa cap. 27. num. 260. Gutierrez qq. Canon. lib. 1. cap. 13. ad finem. Henriquez lib. 6. de pœn. cap. 14. num. 7. Lorca 2. 2. d. 45. num. 1. o. Et Suarius de Censur. d. 21. section. 3. num. 5. probabile reputat.

476 Ex vi clausulae est reuocata. Quia *Ex vi clausula negari non potest, priuilegium à Concilio suo reuocare, concessum Episcopis à Pontifice posse derogari sed ex prefatis Bullæ verbis satis colligitur, siue derogatum: ergo Minorem probbo. Nam Pontifex prohibet, ne detur absolutionis heres, & reliquorum casuum in Bulla Contentorum prætextu priuilegiorum, quæ Episcopis, Religiosis, Conventibus, &c. concessa sunt à Sede Apostolica etiam decreto aliquius Concilij: sed nullum Concilium nisi Tridentinum hanc facultatem absoluendi ab heresi, reliqui que casibus referuntur concessit: ergo hanc facultatem, quæ in hoc Concilio conceditur intendit Pontifex reuocare: alias superfluerent verba illa, *Alicuius Concilij de creta*. Ita Suarius de pœnit. disputat. 30. section. 2. num. 11. Pegna Director. pari. 3. comment. 141. post qu. 9. 2. Tusc. de visitat. libr. 2. cap. 31. n. 5. & cap. 23. num. 4. Antonius Genuenus. in praxi Archiepiscop. Neapolitan. cap. 67. num. 10. vbi testatur, Gregorium XIII. & Clementem VIII. Sic declarat. Azorius tom. 1. lib. 8. cap. 19. qu. 3. & cap. 20. qu. 10. Garcia de Benefic. part. II. cap. 10. num. 12. Barbosa plures referens part. 2. de potestat. Episcop. allegat. 40. numero 25. Sanchez libr. 2. Decalogi cap. 11. fine. Palao de fide, tractat. 4. disputat. 4. punct. 3. Paragraph. 1. num. 22. Farinac. de heresi. qu. 192. num. 61. Bonacin. de Censur. disputat. 1. q. 3. punct. 2. numero 1. & alii.*

477 Hanc sententiam ut longe probabiliorem tenendam esse iudico. Præcipuum fundamen tum, quo moueor est tantorum virorum authoritas, quæ in re morali magni est habenda. Quod si huic authoritatibz efficax ratio accedat, omnino sequenda obliicitur. Fortissimam autem existimo esse rationem, quæ nostra sententia nititur. Cui quidem adiecerim, non videri necessarium ad derogandum priuilegio ac constitutioni Tridentini, ipsius fieri expressam mentionem. Siquidem ipsum seſſ. 25. cap.

21. in fine Concilij excipit autoritatem Pontificis in suis decretis, dicisque se velle, ut robur habeant, dum Pontifici placuerit, & non ultra: inquit enim, *Sæcunda Synodus omnia, & singula sub quibuscumque clausulis, & verbis, que de morum reformatione, arque de Ecclesiastica disciplina, tā sub felicis recordationis Pauli III. ac Iulio IV. quam sub Beatisimo Pio IV. Pontificibus maximis in hoc Sancto Concilio statuta sunt, declarat, ea de cœcta fuisse, ut in his salua semper autoritas Sedis Apostolica sit, & esse intelligatur. Ergo cum Pontifex suam autoritatem interponit, ne vltus ab heresi, reliquisque in Bulla contentis absoluatur, non debet dici reuocare priuilegium in Tridentino concessum, sed ipsum Tridentini priuilegium cessare, quia cessavit conditio sub qua fuit concessum.*

DVBIVM CV.

An Domini Inquisitores possint, in foro conscientiæ ab heresi absoluere?

Commissa est eis facultas absoluendi ha- 478
rericos penitentes pro foro externo. cap. *Quædam
Ut officium, de heret. in 6. & pluribus Bullis relata.
Et a Pegna Direct. fine, quorum meminit Farinac. de heresi. qu. 192. num. 54. Quædam autem est, an in foro conscientiæ possint etiam absoluere?*

Possunt quidem. Quia in Bulla Clementis VII. edita anno 1530. quæ incipit, *Cum scis, Peſſim. quæ (& refertur à Pegna inter illas Bullis Pontificis in fine Director.) datur facultas Inquisitoribus, & eorum Commissariis absoluendi hereticos occultos, neque ab illo Iudice prius extra judicialiter inquisitos: ergo est data eis facultas, in foro conscientiæ absoluere. Consequentiam probo. Quia absoluere judicialiter, seu pro foro externo, non solum occultos hereticos penitentes, & voluntarii misericordiam expofulantibz licet Inquisitoribus ex cap. *Vt officium, & ex aliis textibus: sed etiam publicos hereticos, & ad iudicium venire compulso: ergo aliquid speciale hæc constituto concedere Inquisitoribus intendebat. Non autem videtur esse aliud nisi pro foro conscientiæ absolutionem. Neque obstat, præfata Bullam specialiter dirigi ad Ordinis prædicatorum Inquisitores in Lombardia existentibus, in modo eiæ specialiæ commissionem factam personis, & non dignitatibus. Quia esto ex tenore Bullæ sic apparent, confluendis receptum est, ad omnes Inquisitores extendi. Sic Nauatralia libro quinto. Consil. titul. de priuileg. consil. 11. Campegi. ad cap. 34. Sanchez de heret. vers. Cum itaque. Bannes 2. 2. question. 11. articulo quarto, dubio secundo, post tertium argumentum. Gutierrez Canon. qq. libro primo, capite 13. numero septimo. Vinaldus Candelab. parte prima, titulo 11. de absolut. numero 15. testatur præmixta ferre Manuel. in Bulla Paragrapho numero 70. Eymier. parte tercia, Director. numero sexagesimo primo. Alij plus res**

Sectio II. De Fide Dubia

67

res apud Sancium libro secundo Decalog. capit. 12. numero primo. Ipleque hanc sententiam numero tertio probabilem esse fatur.

⁴⁸⁰ Non possunt. Quia Inquisitores neque ex munere, neque ex aliquo privilegio neque ex confutidine habent potestatem pro sacerdoti conscientia foro absoluendi: Ergo gratia huimodi facultas assuritur. Antecedens probo. Munus Inquisitoris est, delicta inquirere, & iudiciliter punire delinquentes: est enim Index pro foro externo constitutus. Ego ex vi munere hanc facultatem absoluendi ab heresi pro foro conscientiae non habet. Ex privilegio autem non videtur illam habere: nullum enim aliud refertur, nisi contentum in Bulla illa Clementis V I I. Sed illud nec loquitur de omnibus Inquisitoribus, sed solum de Inquisitoribus Ordinis Prædicatorum in Lombardia residentibus, & illo tempore presentibus: & concessio, ad omnes extendi non loquitur de absolutione fori conscientiae, sed externi; quia non commitit facultatem absoluendi, nisi praetito iuramento, & heresi abjurata: quæ conditions pro foro interno non videbantur necessariae. Ita Sanchez causus numero tertio Farinac. de heresi, question. 192. numer. 54. Castro Palao de fide, tract. 4. d. 4. p. 3. §. 2. numero tertio. Suar. de fide, dnb. 21. sett. 4. num. 15. Garcia de Benef. p. 11. ap. 10. numer. 121. Barbola p. 2. de potest. Episc. alleg. 40. numer. 28.

⁴⁸¹ Primam sententiam satis probabilem esse iudicio tot Doctorum autoritati harentem secundam vero probabilem esse iudicio. Qui verbum illud Bulla ^{[Extra] judicialiter} non vrget. Nam, vt Barbola numer. 27. refatur, vt sepe declaratum est in supremo Inquisitionis Tribunal Romano, verbum id ^{[extra] judicialiter} non tollere formam iudicii, scilicet depositionem coram Notario; & testibus, vel saltem coram Notario tantum: sed tollere solemnitatem iudicii, quæ consistit in eo, quod plures iudicio adhuc, pluribusque iudicium innoscat: Ergo facultas Inquisitoribus data, vt ^{[extra] judicialiter} hereticos penitentes, & à nullo iudice inquisitos absoluere possint, in eo consistit, vt possint ad secretam obiurationem, & secretam penitentiam eos admittere: non tamen, quod pro solo conscientia foro absoluere valeant. Cæterum ex confutidine contrarium omnino constat; nunquam enim Inquisitores nisi coram Secretario penitentem hereticum volunt audire. Addo Cardinalium declarationem relatam à Barbola ad sef. 24. capite sexto Concil. numero septimo. in hac verba: Episcopus, aut Inquisitor absoluere iam non possunt hominem hereticum in foro conscientia, licet hec facultas a Concilio sit ipsius data.

D V B I V M C VI.

⁴⁸² Sub facultate generali, quam per Bullam, vel Lubilæum Pontifex concedit absoluendi ab omnibus referuatis, etiam in Bulla Cœne: venitne intelligendam crimen heresi in illa contentum?

Pontifex aliquando Lubilæum concedit cum facultate absoluendi ab omnibus sibi referuatis, nec exprimit referuata in Bulla Cœne: aliquid quando ea exprimit, heresi non expresa: aliquando vero & heresi exprimit. Quæsi rem igitur, num sub facultate illa generali absoluendi ab omnibus referuatis, comprehendatur referuata in Bulla Cœne etiam si non exprimantur: & sub facultate generali absoluendi ab omnibus referuatis in Bulla Cœne, etiam crimen heresi ibi contentum veniat intelligendum?

⁴⁸³ Intelligendum venit. Quia beneficiū Principis late est interpretandum, præcipue cum eius lata interpretatio proprietatem verborum non excedit: At sub referuatis à Pontifice comprehendere contenta in Bulla Cœne & sub contentis in Bulla Cœne comprehendere heresim, non est verborum proprietatem excedere; sed potius verborum proprietati conformari: Ergo. Item in reservatione aliquis casus Pontificij non datur magis, vel minus: siquidem integrè consistit in eo, quod nemini alteri à Pontifice sit facultas ab eo absoluendi, si igitur datur facultas absoluendi ab omnibus referuatis Pontifici, non est villa ratio, quarè aliqui casus referuti ab illa generali concessione excipiantur. Sic Sotus in 4. dīl. 2. 2. qu. 3. articul. 1. concl. 5. Corduba summ. qu. 8. Lorca 2. 2. qu. 2. articul. 5. numer. 1. 3. Farin. de heresi, quæst. 192. numer. 6. 3. Pegna Direct. p. 3. comment. 25. ver. Quod si quis Reginal. lib. 8. numer. 5. Garcia alios referens part. 11. de Benef. capit. 10. numer. 110. Et probabile reputat Suar. de Censur. d. 7. sett. 5. n. 1. 2.

⁴⁸⁴ Non venit intelligendum. Non venit intelligendum. Romanæ Curie sub illa generali facultate absoluendi à referuatis non comprehenduntur contenta in Bulla Cœne: neque sub generali facultate absoluendi à casibus in Bulla Cœne expressis heresim comprehenditur: Ergo non est licitum ad eam concessionem extenderi; nam concessio extendi non potest ultra voluntatem, & intentionem manifestam cōcedentis. Quod vero hic sit Romanæ Curie Stylus, præterquam quod ita graues Auctores testantur, probari potest ex eo, quod Iape in Lubilæis post absolutam concessionem absoluendi à referuatis in Bulla, exprimi solet; Et à crimine heresi: cuius expressio superflueret, si sub priori clausula sufficienter contineretur. Ita Sanchez lib. 1. Decal. capit. 12. numer. 10. Garcia capit. 10. numer. 109. Barbola p. 2. de potest. Episc. alleg. 40. numer. 31. Castro Palao de fide, tract. 4. d. 4. p. 3. Paragraph. 4. num. 2. Azor. tom. 1. lib. 8. capit. 10. qu. 12. Suar. de fide;

F 4 d. 2. 16

68 Theologiæ Moralis Liber XLVII.

d. 21. feb. 4. m. 21. Conat. cap. Alma mater, 1. 9.
31. m. 15. Rojas de Haro. p. 2. afferit. 239. n. 32. 1.
& de priuile. Inquisit. n. 416. vbi ait, Motu quodam Pij V. edito anno 1572. Sic esse declaratum. Vgolin. de censur. tab. 1. cap. 10. §. 4. num. 8.
Arag. 2. i. question. 11. articul. 3. Manuel in adit. ad Bullam. Parag. 9. num. 66. & alij apud ipsos.

485
Hanc sententiam reor esse certissimam.

Quia mihi difficile creditu reseruacionem tot legibus stabilicat Crucifixa Bulla, aut Iubileis aliquique priuilegiis ordinariis concedentibus absolutionem à reseruatis, derogari. Vnde affirmo longè probabilius esse, (morem gerot Doctoribus propria sententia atlatis) sub facultate generali absoluendi à reseruatis, non comprehendendi reseruata in Bulla Cœnæ: nec sub facultate absoluendi à reseruatis in Bulla Cœnæ hæresim comprehendendi.

Nam licet haec infamia à iure contrahatur ob hæresis delictum; sed indiget sententia declaratoria criminis; sicut ipso iure sunt bona hæretici confisata: at execucio confisicationis requirit sententiam saltem declaratoriam criminis. Quod vero aliqui dicunt ex hæresi occulta infamiam contrahi quoad effectum, scilicet, quoad inhabilitatem ad publica officia, ac Beneficia: crediderim, hunc effectum non tam ex infamia, quam ex irregularitate, & excommunicatione tali criminis annexa oritur.

D V B I V M C V I I I .

*Hæreticus ipso iure priuatus Bene-
ficiis rite possedit: &
non sed per sen-
tentiam?*

D V B I V M C V I I .

*An infamia sufficit perfecte hereticum
ipso iure, sed postquam eius
delictum sit no-
torium?*

486
*Nonnulla
premitto.*

HAUD dubium quin hæreticus, ut pote excommunicatus priuatus sit omni officio & munere, quo excommunicatus priuatus est. Quapropter neque potest Sacra menta recipere, neque actum ordinis exercere, neque alia munia obire, quæ interdicuntur excommunicato. Quod si moriatur hæreticus adhuc infectus priuatus Ecclesiastica sepultura, cap. Si. u. de heret. & c. op. Excommunicamus, el. 1. §. Credentes, de heret. Extenditur ad hæreticum fautores, & defensores: debet autem hæreticus ita notorius decedere, ut nullus tergiversatidne eius molitia celari valeat: alias priuari sepultura non debet. De irregularitate, quæ hæreticum comitatur suo loco disserendum. In præfenti quæstionem circa infamiam, an ipso iure hæreticum afficiat? an non iure ipso, sed postquam eius delictum sit cognitum?

487
*Eum afficit perfecte ipso iure, nec necessariū
est delictum agnosciri. Quia sic indicitur in
perfecte iu-
re ipso.*

Eum afficit perfecte ipso iure, nec necessariū est delictum agnosciri. Quia sic indicitur in perfecte iure ipso. Authent. Gazaros. C. de Haro. & in l. Cunctis populus. C. de summa Trinit. & cap. Excommunicamus 1. §. Credentes, de heret. & ex aliis pluribus textibus. Sic Farin. de heret. q. 189. m. 40. Pegna Director. p. 1. comment. 4. ver. Reliquo. Petr. Gregor. Syntag. iuris, lib. 33. capit. 8. numer. 3.

488
*Eum perfecte ipso iure non afficit, sed
Eū perfecte postquam eius delictum notorium sit; vel no-
iure ipso nō torietate facti, si factum sit publicum; vel no-
toretate iuris, si per sententiam omnibus in-
notescit. Quia infamia est prava alicuius opini-
o circa plures que esse nō potest, & que de-
dicti cognitione. Ita Bursat. consil. 14. n. 18. & n.
23. lib. 1. Azot. tom. 1. lib. 8. c. 13. q. 7. Sanch. lib. 2.
Decal. c. 26. numer. 1. Farinac. de heret. qu. 189.
num. 68.*

Autoris sententia. Certum mihi, hæreticum perfecte non posse infamiam contrahere ob præfata ratione,

ALIA pena hæretorum est priuatio Be-
neficiorum, & officiorum, & inhabili-
tas ad futura. cap. Vt commissi, §. Prinandi de statu.
hæret. in 6. cap. Statutum, el. 1. eodem tit. Difficul-
tas est, de Beneficiis ritè possedit, an illis hæ-
reticis ipso iure priuatur, an veniat priuandus
per sententiam?

Non priuatur ipso iure, sed per sententiam priuandus obicitur. Quia in casu dubio, Non priu. an si priuatio per sententiam, vel ipso iure, ut ipso pro priuatione per sententiam est interpretatio n. facienda, quia est benignior interpretatio, vt tradit Gonzalez ad reg. 8. Cancel. glo. 15. n. 13. Putens decis. 129. num. 46. Barbela p. 3. de potest. Epis. alleg. 57. n. 252. Sed non est certum ex illo texto colligi hanc priuationem ipso iure. Ergo. Certe vt aliqua pena ipso iure incu-
ratur, debet esse in iure expresa, vt apte probat Nicol. Garcia de Benef. part. II. cap. 10. num. 3. Sed in iure nullus est textus, qui talen priuationem ipso iure exprimat. Quatuor enim textus allegantur, ex quibus minime id concludi Doctores citandi aperte probare videntur. Sic Castro lib. 2. de iusta heret. puni. cap. 4. Simanc. de Cathol. in his. titul. 46. num. 7. Lu-
donic. Gomez regul. de annali possesse, qu. 2. Henriquez lib. 13. c. 56. num. 8. Arag. 2. 2. qu. 11. articulo tertio Valsquez 1. 2. dub. 17. c. 1. num. 11. Et Salcedo in prat. crimin. cap. 114. afferit, hanc sententiam vtique benigniore, forte veriore esse, esto ipse contrarium sequatur. Sanchez vero affirmat esse pro-
babilem.

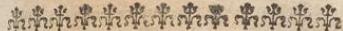
Hæreticus externus quantumcumque oc-
cultus ipso iure priuatus est Beneficiis ritè
possedit. Quia id adstruit Stylus, & confun-
do Romane Curie, in qua à die ex missi crimi-
nis reputatur Beneficium vacare ipso iure:
neque posse renunciari sed à qualibet alio im-
petrari, quem stylum, & confuetudinem esse
testantur Farinac. Pegna. Suan. & alij apud ip-
pos. Ita Gonzalez. reg. 8. Cancel. glo. 15. num. 6.
Flamini. libr. 3. quæstion. 1. numer. 3. 1. Barbela de
potest. Epis. p. 3. alleg. 57. numer. 37. Garcia
de Benef. part. II. c. 10. numer. 6. Sanchez. libr. 2.
Decalog. c. 26. numer. 6. Suan. de fide. dub. 11.
sect. 5. numer. 17. Couar. libr. 2. variar. c. 8. num. 4.
Farin.

Sectio II. De Fide Dubia.

69

Farin. de heresi. q. 189. a. 69 Menoch. de arbitr. l. 1. cap. 416. n. 61. Pegna Direct. p. 3. qu. 113. Salcedo c. 114. & plutimi apud ipsos praecepit apud Gonzalez.

¹⁰³ Probabilior plane haec sententia est. cap. enim Cum secundum leges de hereticis in 6. omnia bona hereticorum a die commissi criminis sunt confiscata. Si ergo omnium bonorum temporalium amittit hereticus titulum, & dominium, id à fortiori amittet Beneficiorum Ecclesiasticorum ipso iure. Requiritur autem Declaratoria sententia, cum ante illam non teneatur hereticus se Beneficiis spoliare, sicut neque aliis bonis, ut satis colligitur ex cap. Cum secundum, de hereti. & tradit Sanchez citat. n. 7.

CAPUT XXVI.

De temporalibus Hetricorum Panis.

D V B I V M C I X .

Quae acquirit Hereticus tempore medio inter delictum, & sententiam publicantur?

⁴⁹⁴ **R**EV. & est ab omnibus DD. re-cepit omnia bona tā mobilia, quā min circa immobilia, iuri, & actiones, que hareticī propria sunt, cum delictū committit, ipso iure confi-^{Mulat. etiā} ciō her. car. Quia in l. *Manicheos* omnia bona ve-^{menter} nunt confiscanda, & sub signo illo vniuersali nulla excipiuntur. Bona autem quae hereticī non sunt, sed alterius, etiam si in potestate hereticī reperiantur, in pecuniam confiscationis non deueniunt. Quia hoc æquum non erat, alias innocentes punirentur contra leg. *Sanc-*^{ta} *m. C. de panis.* Bona verð, quae hereticī fuerunt, sed non sunt tempore delicti, eo quod illa à se abalienauit donatione simplici, aut contracta minime sunt confiscationi obnoxia: nisi in fraude, fisci facta fuerit alienatio. Tunc enim nulla est donatio, vel venditio, sed omnino à fisco renovatur. Porro si donatio, causa mortis facta sit à viro vxori, firma manet commissio delicto, & bonis publicatis, ac si mors naturalis evenisset, neque in fiscum transi. leg. Sed si mors, ff. de donat. inter virum, & uxorem. At si donatio non à viro vxori, sed ab uxore viro, vel à viro aliis facta sit, morte ciuilis donantis non confirmatur, sed omnino dissoluitur, & res donata transit in fiscum. Quia morte ciuilis firmari donationem causa mortis respectu fisci, est speciale priuilegium uxoris. leg. Res uxoris, C. de donat. inter vir. & ux. Quod autem post delictum commissum, & la-^{tem} sententiam ille acquirit, non publicatur. Quia tunc cessat fundamentum publicationis quod est delictum. Docet id Fari. multis re-^{latis}, de heresi, q. 190. n. 25. & q. 25. n. 138. Sanchez lib. 2. Decal. capit. 14. num. 8. Quæsic-

ris vero, an acquisita illo intermedio tempore, quo delictum committitur, & de illo fuit hereticus condemnatus, debeant confiscari, seu publicari?

Debet quidem. Quia ita consuetudo obti-¹⁰³ nuit, ut omnia bona, quae habet delinquens, dum eius delictum declaratur, publicentur. Et in heresim criminis hoc efficacius procedit. Quia dum ad Ecclesiam non reddit in heresi sentetur perseuerare. Sic Azor. 10. l. 5. c. 7. q. 8. Vasquez 1. 2. d. 169. c. 1. n. 8. Suar de fide, d. 22. sett. 1. n. 15. Iul. Clarus lib. 5. receptar. § fin. q. 78. n. 24.

⁴⁹⁵ Quae a qui-
rit tempore
medio pu-
blicantur.

⁴⁹⁶ Non publ-
caatur.

Non debent publicari. Quia confiscatio haec delicto est annexa, nec sententia aliam sententiam delinquenti imponit, nisi que per delictum imposita est: sed per delictum impo- ni non potest confiscatio nisi bonorum, quæ tempore delicti habentur. Ergo nec senten- tia aliam confiscationem imponit. Ita Matienzo lib. 5. recip. tit. 4. leg. 3. glo. 7. n. 6. Sanch. lib. 2. Decal. cap. 14. plures citans Baiard. ad lit. ad Clarum lib. 5. §. Heresi, num. 10. & q. 78. n. 212. Bursat. conf. 14. n. 28. Palao de fide tr. 5. d. 4. pm. 3. n. 5. & alij.

Probabilius hoc mihi. Nam hoc præstat confiscatio ipso iure, ut ins loco sententiae luc-⁴⁹⁷ cedar, & delinqnents ex delicto puniantur, ac si sententia effet pronunciata: Ergo non puni-^{Hoc mihi} tur in bonis post delictum acquisitis. Faut lex 1. ff. de panis. Vbi eam pecuniam delinquens sustinere cogitur sententiam, quam sustinuit, si eo tempore, quo deliquit, effet lata sen-^{probabilius.} tentia: At si eo tempore effet sententia lata, non extenderetur ad bona postmodum acquisita: Ergo neque etiam postea exten-⁴⁹⁸ duntur. Deinde preceps non sunt exten-^{Ceria sup-} denda, sed limitanda: nullibi autem ha-^{pono.} betur, extendendam esse confiscationem ad bona post commissum delictum acquisita: Ergo.

D V B I V M C X .

An cadat sub confiscationem Maioratus & fideicommissum ob crimen heresis, & Sodomie?

BONA maioratus, vel fidei commissio subie-⁴⁹⁸ Cetia sup-
cta, vel alienari prohibita sub publicatio-
ne bonorum generatim non comprehendun-
tur, leg. Imperator, Digestis de fideicommisso,
libertar. Farin. plurimos referens libro primo
præl. q. 9. q. 25. numer. 22. Noster Molina to-
mo tertio dub. 5. 6. numer. 2. Quia quilibet ha-
bet in suis bonis liberam disponendi faculta-
tem leg. sed etiæ lege. Paragraph. consuluit, Digesti
de petit. hereditat. Sed qui tibi ea bona
relinquit, non ^{absoluta} relinquit, sed sub
conditione, ne ea posses alienare: Ergo sub
confiscatione non comprehenduntur. Probo
consequientiam. Quia nullus potest amittere,
nisi ea, quae sibi propria sunt, & quorum ha-
bet liberam dispositionem, leg. Si dotem,
Cod. de iure dotum. Quæstiu autem est:
an cadat sub confiscationem maioratus, &
fideicommissum ob crimen heresis, aut So-
domie?

Cadit

OBAR

Mer.

VII.VIII.

LV

6

70 Theologiae Moralis. Liber XLVII

499
Maioratus
sub confis-
catione.

Cadit quidem maioratus, qui quidem est quoddam fideicommissum. Quia sub hac tacita conditione videtur institutio, & à Principe institutionē approbari, hic Simanc. de Cath. infit. tit. 9. a n. 253. ad 273. Azor. 10. 1. d. 8. c. 12. q. 7. & 13.

500
Non cadit.

Minimè cadit. Qui communī iure statutum est, omnia fideicomissa, & alienari prohibita, non cadere sub confiscatione perpetua: sed nullus est textus, qui ob hæresim, aut Sodomiam publicet maioratum, immo potius sunt plures textus, qui maioratum à confisicatione etiam in his criminibus excipiunt: Ergo Ita Castro Palao. de fide tr. 4. d. 5. pun. 6. n. 8. plures textus inducunt in Minoris probationē. Anton. Gomez leg. 40. Tauri. n. 91. Molina de primogen. c. 2. n. 10. Molina Iesuita tom. 3. d. 656. a n. 3. & d. 582. n. 1. Sanch. lib. 1. Decal. cap. 18. n. 36. Valquez 1. 2. d. 169. cap. 1. numer. 30. Mieres de maiorat. part. 4. question. 23. à numer. 1. usque 22.

501
Auctoris
resolutio.

Ego quidē primam sententiam ita vñiuer-
saliter propositam iudico, esse admittēdam non
sed distinguēdam de maioratis institutis ex
Regia facultate, vel sine illa ex propriis in-
stituendis, vel ex bonis à Rege acceptis. Et
quidem si alius à primo instituente possidat
maiorat constitutum ex dispositione tantum
iuris communī concedentis cuilibet non ha-
benti necessarios heredes disponere de pro-
priis bonis, prout sibi placuerit vel ex disposi-
tione legum nostri Regni concedentiam fa-
cilitatem instituendi maioratum, & in aliquo
filio perpetuandi de tertio & quinto suorum
bonorum: & in hæresim, aut Sodomiam inci-
dat, nullatenus maioratus sub confisicatione
comprehenditur. Quidam fiscus solum abstrahit
bona delinquentis, quatenus delinquentis sūt:
sed hic maioratus non est delinquentis abso-
lutè, & in perpetuum; sed solum dum viuit,
obeyente enim, addictus est aliis cognatis ex
primi institutoris dispositione: Ergo solum pro
tempore vitæ delinquentis confilari potest,
atque adeo quoad fructus, & commodities.
Verum si bona aliqua à Rege tibi donata sūt
absolute & non sub maioratus titulo, ut vero
ex illis maioratum instituisti ea bona, delin-
quenti aliquo ex possessoribus, non publican-
tur in perpetuum, sed a sequentem vocatum
transeunt. Quia ille possessor delinquens non
habet à Rege, sed à te maioratum, neque bona
illa dici Regalia possunt, cum à Rege fuerint
absolute donata, & translata non posses-
sori maioratus, sed primo instituenti. Mol. de
primogen. lib. 4. c. ultim. n. 48. Sanchez lib. 2.
Decalog. c. 18. n. 37. Ceterum si bona sint à
Rege donata sub maioratus titulo in perpe-
tuum, & confisatio non à Rege, sed à Ponti-
fice facienda est, vt de facto sit in crimine
hæresim applicante ea fisco Ecclesiæ: nullate-
nus potest pontifex ea in perpetuum publica-
re; sed solum pro vita delinquentis poterit cō-
moditates maioratus, & fructus Ecclesiæ adii-
cere. Quia Pontifex non potest innocentes iu-
re sibi debito succedendi in maioratum priu-
recium ab ipso Pontifice nec datus, nec institu-
tus fuerit sub ea conditione. Sanch. n. 40. &
Valq. c. 4. m. 28. & 29.

D V B I V M C X I.

An Maioratus ex Regia facultate in-
stitutus ex omnibus bonis, (qui tamen in
terium & quintum ne illa poterat in-
stitui:) subiaceat confisicatione quoad ter-
rium, & quintum?

502
Non subi-
acet, vel conuenienter, At ad firmatae cer-
cessarium est, vel conuenienter. Non subi-
acet, vel conuenienter, At ad firmatae cer-
cessarium est, vel conuenienter, immo
conuenientius est ex iuris dispositione esse
institutum, quam ex privilegio: Ergo sic est
censendum esse institutum, quanvis dicat in-
stitutor, ex facultate sibi concessa maioratum
instituere; quia intelligi debet quoad eam par-
tem, in qua non poterat, scilicet privilegio,
facere institutionem. Sic Sanch. libro secundo
Decalog. c. 18. n. 50. Molina noster tomo tertio
dub. 52. numero tertio. Gregor. Lopez lib. 6. v.
Que la non pudieſſe question. sexta titul. 11.
part. 6.

Subiaceat quidem. Quia totus maioratus
cēdendus est institutus ex Regia facultate: lo-
lo enim facultas Regia est, qua totam illam
dispositionem comprehendere potest: & cum
videatur esse quedam dispositio indivisibilis,
non videtur dari locus, vt pars aliqua faculta-
tis Regie corresponeat, & pars alia legali
facultati. Ita Anton. Gomez leg. 40. Tauri. n. 91.
fine.

Probabilem admodum primam sententiam
esse iudico, sed fateor ratione Antonij Go. Probabilis
mez me mouere, vt probabilem putem eſ. subiaceat
se secundum & in duplice caſu omnino cer-
tum, quā tam. Primus est, institutor habens descenden-
tes maioratum instituat ex Regia facultate in pendo.
tertia & quinta parte bonorum, & in reli-
quis bonis seruando reliquis filiis ali-
menta: & in hac maioratuſ instituſione
non seruet ordinem praescriptum in lib. 27.
Tauri, que hodie est lex 11. tit. 5. lib. 5. recipil.
vt prius vocet descendentes legitimos, & na-
tureles deinde agnatos & cognatos, seu colla-
terales: postremo extraneos: in hoc enim caſu
cenleo certissimum, ex Regia facultate cen-
fendum maioratum esse institutum. Quia finis
institutus est, vt maioratus integrè ad voca-
tos perueniat: at peruenire non potest, nisi
Regia facultate fuerit institutus; solum enim
ex illa orto praescriptus omitti potest. Secundus
caſus est, cū quis vnicū habet filium, & disponit
nō solum de quinta bonorum parte, sed etiam
de tertia, vel de omnibus bonis; cum enim
solum liberum illi sit, de quinta bonorum
parte disponere, aliae enim sunt illius filii le-
gitime, quae grauari nullatenus posſunt. Si ergo
de tertia & reliquis disponit, cēdendus
est id agere ex privilegio Regis, non solum
de iis, sed etiam de quinta parte. Quia effa-
culta Regis conceſſa æquanimiter pro om-
nibus: neque Rex concederet facultatem gra-
uandi.

Sectio II. De Fide, Dubia.

71

uandi filium in sua legitima, si parens quintam bonorum partem eodem modo granare nollet. Itaque si ex facultate Regis institutus sit maioratus, & Rex facultatem concedit ea condicione, ut si aliquis ex postfatis majoratus crimine comiserit laesae maiestatis divinae, vel humane, vel contra naturam, eo ipso bona in sequentes successores non transeant, sed si co applicentur: tunc manent bona fisco applicata a puncto commissi delicti. Quia ipse fiscus est vocatus a maioratus institutore, sicut quilibet aliis ex descendenteribus. Lege vtrumque Molinam, de primog. libro secundo cap. 2. numer. 10. De iust. tomo tertio dub. 657. numer. 2.

D V B I V M C X I I .

An peculium aduentitium filii heresis rei veniat in confiscationem bonorum factam, resuato patri vnu fractus.

¹⁰³ ^{Nenndla} ^{penitus.} **C**ertissimum est non confilcari legitimam ob heresim filiifamilias, dum residet in patris potestate. Quia confisatio ad aliena bona non extenditur, sed ad propria delinquentis: at legitima non est delinquentis, quousque pater e vita recedat. leg. suis de liber. & posthum. De bonis profectiis similiter est dicendum, non venire in confiscationem ob filiifamilias heresim leg. Cum oportet. C. de bonis, que liberi. leg. Filius, 3. C. de bonis proscript. leg. Certum. C. familia ericunda. Quia hec bona non sunt filii, sed patris tam quoad proprietatem, quam quoad vsumfructum. leg. si plures, §. In arrogato, ff. de vulgari. & pupil. Ergo ob filii delictum publicari non possunt. De peculo aduentitio est difficultas, an veniat in confiscationem bonorum factam filiifamilias referuato patri vsumfructu?

¹⁰⁶ ^{Venient in} ^{confisca-} ^{tio-} ^{nem.} Venient profecto. Quia proprietas horum bonorum filii est, non patris: Ergo confisatio bonis filii haec proprietas confiscatur. leg. Si potius laverit. §. Iuber lex. ff. ad leg. Iul. de adulteriis, certe facta hac confiscatione proprietatis, nullum ius parens amittit, cum illi vsumfructus referetur. Ergo ob vsumfructum illi debitus non potest publicatio impediri. Sic Paulus Parisi. conf. 15. 7. 1. 4. Caldas ad 1. sc. curatorem. verb. legi. numer. 112. Bonac. de contract. d. 2. q. 8. punct. ultim. §. 1. numer. 18. Farinac. quest. 24. num. 5.

¹⁰⁷ ^{Inconfisca-} ^{tio-} ^{nem non} ^{venient.} Non veniunt in confiscationem. Quia esto filius sit dominus proprietas aduentitiorum: non tamen illa potest alienare abesse conservens parentis ob reuerentiam illi debitamine, inquam, ipse parens ob talen alienationem factam ab extraneo proprietario inquietetur, aliquodque detrimentum in vsumfructu sibi debito patiatur. Sed quoties alius alienatio prohibita est ob alterius fauorem, nequit prohibitus per delictum alienare. 1. Imperator. ff. de fideicom. liber. Ergo Ita Roland. conf. 56. num. 10. Anton. Gomez. tom. 3. var. capit. 15. num. 14. Menoch. de recuper. posse. rem. 9. nu. 65. & 66. Farinac. question. 24. num. 5. Sanchez lib. 2.

Decal. 15. num. 9. Peregr. de iure fisci. lib. 5. sit. 1. nu. 128. Fachin. lib. 4. controv. iuris. 1. 47. Iul. Clarus 1. recept. qq. q. 78. n. 12. Bernard. Diaz c. 1. 2. num. 6.

Ego quidem ad questionis claritatem reco-
lo peculium profectuum esse, quod filiofami- ⁵⁰⁸ ^{Id est affers.}

lias prouent à parente vino, vel causa parentis principaliter donatur. Aduentitium est, quod filio donatur non quidem à parente, sed ab aliis: neque in gratiam parentis, sed in gratiam ipsius filii. Item quod filius labore suo & industria extra militiam acquirit, aduentitium est. Castrense, quod filio acquiritur occasione militiae, vel obsequij Principis in palatio. Legitima autem est pars hæreditatis debita filio mortuo parente. Igitur ob delictum filii nec legitima, nec profectitia, nec aduentitia publicantur. De legitima, & bonis profectiis iam præmis: de aduentitiis autem ut probabilius esse indicem non publicari, hoc fundamento nitor. In leg. si filius 3. Cod. de bonis proscript. cauetur bona castrensis publicationi non subiici ob filiifamilias deportationem. Ergo neque aduentitia, in quibus ipse filius minus habet: vtrumque probo. Quia filius iure antiquo omnia, quæ acquirebit, patris erant. leg. Plac. 78. Digestis de acquir. hæreditar. illaque pater tanquam propria ipsius occupabat, si forte filius intestatus decebat. leg. 1. & 2. ff. de cast. recul. Ex constitutione autem noua hoc ins illis est concessum, ut proprietatem debeat in bonis aduentitiis, & patri vsumfructus reserueretur. 1. C. de bonis, que liberi. At per delictum heresis, vel alia confiscatione dignum, hoc priuilegium illis auferitur, & bona relinquuntur patri ut ea tanquam propria occupet: Ergo patri, & non fisco sunt deferenda. Minorem probe ex præfata leg. Si filius ibi enim dicitur: Si filius tuus cum esset in potestate, in insulam deportari meruit, peculium eius, nec quod in casis acquisiuit, vel quod ei militaturo donabit, a auferri tibi debet. Expendo verbum Auferri, quod denotat iam per delictum bona filii facta esse patris, & ideo ab illo non esse auferenda. Fachineus sic capit. 47. ex Cuiacio in Cod. ad titul. de bonis damnorum.

D V B I V M C X I I I .

An bona castrensis vel quasi castren-
sia publ. entur ob her-
esi filii?

⁵⁰⁹ ^{Publicari} **P**ublicantur. Quia in his bonis filius habet plenū, ac perfectū dominiū tā quoad proprie-
tatem, quā quoad vsumfructum liberā-
quidem. que eorū administrationem, & dispositionem,
tanquam si paterfamilias esset. leg. 2. Cod. ad
Macedon. leg. Cum oportet. Cod. de bonis, que li-
beris. leg. Miles 1. Digestis de cast. pecul. Ergo
delinquendo poterit illud amittere; nam quā
delictum perpetrat confiscatione dignum,
tacitè alienare censetur. leg. Imperatores, ff. de
iure fisci. Sic Nilus tract. 1. de bannitis, part. 2.
question. 25. Anton. Gomez var. resol. tit de ser-
uitiis.

72 Theologiæ Moralis. Lib. XLVII.

nimirib. c. 15. n. 15. Azor. 10. 1. l. 5. c. 7. q. 8. Valq. 1.
2. d. 16. 9. c. 1. n. 9. Gigas. tr. de criminis lese maiest.
l. 2. tit. de penit. committ. hoc crimi. q. 1. 2. Simanc.
de Cathol. instit. titul. 9. numer. 13. Bonac. de
contr. dub. 3. question. 8. panet. vltim. numer. 18.
& alij.

⁵¹⁰
Non publicantur.

Non publicantur. Quia leg. 3. Cod. de bonis
proscript. Imperator patri, cuius filius est deporta-
tus, concedit omnia bona castrensis, aut
quasi castrensis ibi: Si filius tuus cum esset in
rua potestate, in insulam deportari meruit: per-
petuum eius nec quod in castra acquisiuit, vel
quod ei militari donasti, auferri tibi debet. Sed
haec lex nulla alia legi est abrogata, quia so-
lum abrogata est lex negans filios familiars ad-
ministrationem, & dispositionem bonorum
castrensis, & quod in illis non habeat ha-
redem, si ab intestato decedat: at horum ab-
rogatione non interficit abrogatio præfata le-
gis 3. quia state optime potest, filium habe-
re heredem, & successorem, administrareque
posse bona castrensis: & nihilominus si delin-
quat, ea pati deferriri in prærogativum patriæ
potestatis, & illius solatium. Ergo. Ita In. Clas-
sus lib. 5. q. 7. 8. Menoch. de recuperan. posse rem.
9. n. 6. 9. & 70. Courat. l. 2. var. e. 8. n. 7. Perego. de
iure fisci. l. 5. tit. 1. n. 130. Farinac. p. 1. præf. q. q. q.
24. n. 11. Fachin. lib. 9. controv. cap. 49. San-
chez lib. 2. Decalog. c. 15. num. 4. & plurimi
apud ipsos.

⁵¹¹
Hoc proba-
bilis esse
reor.

Licit prima sententia satis sit probabilis,
probabilis existimo, his hærens Doctoribus-
hęc bona fisco nō deferriri, sed patri. Nam filio,
familias non est concessa facultas castrensis
bona alienandi ex iure communī, sed ex iure
speciali, & priuilegiato: At cui est concessa fa-
cultas iure speciali, ac priuilegiato aliena-
ndi, alienare per delictum non po-
test, vt tradunt communiter Doctores ad leg.
si filius. Ergo.

D V B I V M C X V .

Filiū parentum, quorum bona publicata sunt ob-
hefēsis crimen, possuntne in foro conscientia
abſcondere ad. ſiſ ſubſtantiationem alimenta, ſi
illius non reſeruantur, & grāni neceſſitate ſint
afficiendi?

Poffunt quidem: Quia in illo conflietu pro-
babiliſſimum eft, obligatione elle ficio
eleemosynam eis largiendi. Sic Guillelmus Be-
nedict. ad c. Raymūnus de refiā. v. Et vxorem
decif. 5. n. 286.

Non poſſunt, niſi extrema illi neceſſitate,
afficiantur. Quia in hoc caſu omnia ſunt con-
ſunia: extra eum vero nullum ius ad bona
iam parentum publicata quorum fucus eft
dominus, habent. Ita Sanch. l. 2. Deſcal. c. 16.
n. 27.

Ego quidem existimo, mei Sancij venia,
non ſolum in neceſſitate extrema, led quies
grauem inde paſſuri ſunt neceſſitatē, poſſe eligi ſe-
ta abſcondere, ac retinere, vt hoc valeat de-
trimentum vitare. Quia præter rationem pro
prima ſententia allatam (quaž valida mihi eft)
in caſi grauiſ neceſſitatē non tenetur debi-
tor creditorū debitum reddere. Bonac. de
contrat. d. 3. q. 8. pun. vltim. ſ. 1. n. 15. iunctis illis,
qua dixit d. 1. de refiā. q. vltim. punet. l. num. 17.
vbi, relatis Rebello, Navarro, Sayro, probat,
obligatum cedere bonis suis, poſſe abſconde-
re, & retinere, quantum neceſſe eft ad ce-
nuem ſui, & eorum, quos alere tenetur, fu-
ſtantiationem, luxta ſumma ſtatutum. Quia nullus
ad reſtitutionem tenetur cum tanto ſuo in-
commodo.

D V B I V M

⁵¹²
Non ſunt
reſeruanda.

R Eſeruanda nō ſunt, ſed ſola vita ex miſeri-
cordia, vt dicitur l. Qui quis, C. ad leg. Julii.
maiestat. & c. vergētis, de heret. Quia ibi dicitur,
tales debere eſſe in hoc mūdo huiusmodi filios,
vt eis vita ſit ſuppliciū. & mors ſolatiū. Sic Surd.
de alimēt. ita. q. 31. & pluribus relatis Sanch. l.
2. Deſcal. c. 16. n. 26. Multi tamē ex Doctoribus
à Sancio citati loquuntur de legitima (quod
admitto) noc de alimētis iure naturæ debitiss.

⁵¹³
Reſeru-
anda ſunt.

Sunt reſeruanda. Quia id videtur exigere
ius naturæ. Quid enim prodeſt illis vita, ex miſericordia donare, ſi neceſſum erit illis, ſine
alimētis deperire. Ita Socin. conf. 30. n. 3. lib. 1.
Ripa ad l. Ex fallo. ſ. Ex fallo. n. 9. ff. Ad Tre-
bellian. Lupus in repatis. cap. Per uestrā, notab.
3. n. 15. de donat. inter vir. & uxor. Franc. Bec.
conf. 8. n. 7. Amilian. conf. 139. n. 2. & conf. 164.
n. 4. Farinac. l. 3. praxiſ. q. 115. ſ. 2. n. 12. 8.

⁵¹⁴
Cetera
opinior.

Sectio II. De Fide Dubia.

73

D V B I V M C X V I .

Similiter scienter heretico nupſi, debet ne non solum in priuatione dotis condemnari: sed etiam in priuatione aliorum bonorum que vxoris sunt proprii, & qua ob mariti heresim obnoxia non sunt publicationi?

Nonnulla primitio. **D**os vxoris nubentis marito heretico publicatur, publicatis mariti bonis, si ipsa cognovit eo tempore, quo matrimonium contraxit, illum esse hereticum *Cap. Decretit, de heret. in 6.* Sed hoc publicatio dotis non est ipso facto, sed per sententiam; quia in prefato cap. *Decretit, nullum est verbum, hanc pecuniam ipso iure itrogans.* Sanchez libro secundo *Decalog. cap. 17. num. 18.* A pena omnino erit exempta dos, que marito tradita fuerit cum onere, ut alteri, soluto matrimonio, restituatur: nec sic quodlibet aliud fideicommissum non poterit in perpetuum publicari: bene tamen pro tempore, quo mulier illo erat potitura. Bonac. d. 3. de contract. quæst. 8. pun. vlt. §. 1. n. 1. 7. 16. Sanch. n. 19. In questionem autem verto, num si scienter heretico nupserit, debet non solum in priuatione dotis condemnari, sed etiam priuatione aliorum bonorum que vxoris sunt propria, quæque ob mariti heresim, & suorum bonorum publicationem, minime publicantur?

Non debet in diu bo-
Non condamnatur in aliorum bonorum priuatione. Quia c. Decretit solum de dote lo-
quitur: ergo in penalibus non est extensis ad-
mittenda. Et quia durum videtur, eadem ge-
nerali pena confiscacionis afficeri mulierem
scienter cum heretico nubentem, ac ipse hereticus afficitur. Certe in lucro acquirendo nulla videtur esse turpitudo, ob quam dignum
fit confiscatione. Sic Bonac. ibi sup. n. 16. Sanch.
l. 1. Decal. c. 17. m. 22. & alij.

Dicit qui am. Potest in omnibus bonis, quæ tunc habuerit tempore contracti matrimonij condemnari. Quia cap. *Decretit* nihil statuit expressè de confiscatione dotis, sed per quandam consequientiam sic confidicandam infertur casu, quo mulier scienter heretico nupserit. Inquit enim Pontifex publicatis mariti heretici bonis, non publicari vxoris dotem, nisi forte cum matrimonium contraxit scierit esse hereticum. Ergo textus nihil aliud voluit, quam dotem à confiscatione bonorum viri exemptam esse, excepto casu, quo mulier scierit esse hereticum maritum: sed ex eo quod dos sic fuit exempta probamus etiam & reliqua bona vxoris exempta fuisse: Ergo si in casu scientie exempta non fuit dos, in casu scientie reliqua etiam bona erunt comprehensa. Ita Valq. 1. 2. d. 168. c. 1. num. 13. Simanc. de Cathol. instit. it. 9. nu. 74. Cantera q. 7. crimin. it. de quest. tangent. punit. delict. c. 1. n. 2. 3. & 24. Farinac. de heret. q. 190. §. 3. n. 94.

Idem affirmo. Nam dos ibi fuit nominata
gratia solum exempli, & quia est id, quod pre-
cipuum, & magis proprium est vxoris: non vt
Eacob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

dispositio ad solam dotem sit coarctata. Alias sola dos, &c non bona paraphernalia, & spensalitia laetus in casu ignorantiae erunt exclusa, quod est omnino falsum. Ergo in casu scientie dos, & reliqua bona vxoris comprehendentur.

D V B I V M C X V I I .

Maritus dicens feminam quam certo no-
nit hereticam esse priuandusne est,
ob hoc delictum, sicut
de muliere re-
soluti?

Priuandus non est. Quia textus in cap. *Decretit* loquitur de dote, maritus autem dotem non habet. Et quia mulier ob eius fragilitatem, facilitatem, & ad maritum subiectionem grauiori pervercionis periculo se exponit, nubens heretico, quam hereticam feminam vit Catholicus ducens: Ergo cum non sit adquata eadem ratio dispositionis in vitro, ac in muliere, non est, cur eadem pena mulcentur. Sic Sanchez libro secundo *Decalogi capit. 17. numer. 23.* Bonac. d. 3. de contract. quæst. 8. punit. ultim. Parag. 1. num. 16.

Priuandus est. Quia in illo cap. solum dicitur mulierem nubentem heretico dotem non perdere, nisi forte scienter heretico nupserit: in quo casu non subiungit Pontifex debere dotem perdere, sed id tacite innuit, vel potius dispositioni communis relinquit. Quare cum haec pena non sit ipso iure lata ob huiusmodi crimen, sed per sententiam imponenda: & præcipua huius dispositionis causa sit præsumptio heresis in muliere sic nubente: si eadem præsumptio in vitro adsit, eodem modo ad amissionem bonorum poterit condemnari. Ita meus doctissimus amicus Ferdin. de Castro, de tractat. 4. dubio quinto punit. 12. numer. 16.

Huius Doctoris authoritas me ad hanc *defendendam sententiam adduceret, licet Hanc sen-*
tim primæ sententia fundamenta magis vi-
tentiam gerent. Fateor tamen à me haud satis eligo.
validas indicari. Iam enim vidimus, sub nomine dotis bona vxoris fuisse illo in cap. comprehensa. Et quia esto ob facilitatem sexus & ad maritum subiectionem adsit in feminam grauius, quam in vitro pervercionis periculum: at in vitro ob passionem amoris grauius solet adesse. Quapropter tempore antiquo ita grauiter prohibitum Iudeis erat, alienigenas ducere: *Cerif-*
sime (Textus ait) auerti corda vestra. Et quidem si clausula capitis *Decretit* bene ponderetur, non imponitur pena amissionis dotis mulieri scienter heretico nubenti, sed iuris communis dispositioni relinquitur.

G D V B I V M

DVBIVM CXVIII.

An quoties publicatur dos ob delictum vxoris, publicaturne quoad visum fructum, cum ei pana mortis non imponitur, sed viua viro traditur?

*P*ublicatur dos quoad proprietatem solum, non quoad visumfructum. Quia dos quoad visumfructum viderunt tunc ad vitam pertinere: traditur enim viro pro oneribus matrimonij. leg. *Doris fructus ff. de iure dotorum. leg. Pro omnibus. Cod. eodem titul.* Sed sicut non occupat bona, que aliena sunt à delinquente: Ergo nec potest dos visumfructū occupare. Profecto ob alienum delictum non debet vir innocens paniri: paniret autem si visumfructū paniretur, & obligatus esset vxorem alere. Ergo nec est dicendum, confisctionem ad visumfructum dosis constante matrimonio extendi. Sic etiā dubius, & relinque cogitandum Palac. *in repet. rubr. de donat. inter vir. & vxor. §. 6. 6. Lopus eadem rubr. §. 6. 6. numer. 2. 3. Et Bonac. probable reputat dub. de contract. question. 8. panit. ultim. §. 1. numer. 17.*

Quoad visumfructū etiā publicatur. Publicatur dos non solum quoad proprietatem, sed etiam quoad visumfructum. Quia in dubio lex, vel dispositio referens se ad aliqua bona, intelligi secundum proprietatem, & visumfructum. leg. *Institutes. ff. de v. b. signif. leg. P. deamus, §. In Fabiana, de visum leg. In condemnatione de reg. iuris. Cum autem nostri Regni lex ob quodlibet delictum vxoris dicat, dotem, vel eius partem posse confiscari: & secundum ius commune ob quinque delicta (nempe ob crimen læsæ maiestatis, ob vim publicam, ob particidium, ob beneficium, & Sicariatum l. *Quinque legibus, ff. de bonis damnat.*) confisca (canda) venit, efficitur secundum proprietatem, & visumfructum venire. Ita Maitenzo leg. 11. tit. 9. l. 5. recopil. glof. 1. n. 4. Azevedo ibi. n. 5. Anton. Gomez leg. 7. 8. Tauri, n. 6. Castillo n. 2. Sanchez l. 2. Decal. c. 17. n. 3. 1. & in crimen heres, Rojas singul. 1. 2. 7. Zanch. tr. de heret. c. 2. 5. n. 4. Lelius Zechius sum. p. 1. tit. de fide, rubr. de heret. c. 1. 6. Farinac. de heret. q. 190. n. 5. 4.*

Hanc sententiam ve-
riorem esse credo. Veriorem hanc sententiam esse iudicio. Factor enim, dotem ad onera matrimonij subeunda dari: at si mulier suo delicto dotem amiserit, onus quod subierat maritus illam alendicessat. Sicuti cum dos promissa est, & non soluitur, non obligatur maritus vxorem alere: ita non obligatur, cum mulieris culpa dos auferatur. Tota tamen obligatio in parentes refunditur. Molina l. 2. de primogen. c. 16. n. 24. Quod si hi alere eam non possint tunc ratione solius vinculi coniugalnis, & amoris mutui vir eam alere tenebitur.

DVBIVM CXIX.

An possit confiscari quoad proprietatem & visumfructum, se pactum esset inter virum & vxorem, ut perpetrante uxore heresis delictum, eo ipso ad visum proprietas, & visumfructus dosis denirent?

*C*onfiscari potest, nec ab illo pacto confis-
catio impeditur. Quia illud pactum deroga-
tum legi communis statuenti confisctionem
bonorum delinquentis. Ergo nullum est iusta
leg. *Ius publicum, ff. de pacificis.* Sic Barbola ad
leg. *ff. constante, 25. ff. soluto matrimon. §. fin. numer. 1. Sanchez lib. 2. Decalog. capit. 17. numer. 32.*

*N*on potest confiscari. *Quia tunc dos prohibetur alienari expresse, & non inde. Confiscari linquentis fauorem, cum vxori delinquentis non possit applicetur neque in fraudem fisci, cum non sit post delictum commissum, sed casu quod committeretur. Ita Baiard. addit ad Claram lib. 6. question. 7. 8. num. 6. 3. Peregrin. de iure fisci libro quinto titulo primo numer. 8. 3. & 118. Farinac. alios referens de heresi, quast. 2. 5. num. 115.*

*H*is haren, existimo, tale pactum firmum esse, & maritum ratione illius ius habere quasitum ad dotem, & fisco esse praeferendum.

DVBIVM CXX

An quando delictum confisctionem habet annexam, delinquens ipsum factio priuetur suorum bonorum dominio?

*P*riuatur ipso facto. Quia perpetrans delictum, ob quod bona sunt fisco addicta ipso iure, priuatus est potestate libera alienandi, & administrandi sicut antea habebat, quod in crimine læsæ maiestatis humanae est manifestum leg. *Ex iudiciorum 20. ff. de accusationib. & in crimine heres in comperto est apud omnes ex cap. Cum secundum leges, de hereticis in 6. Sed dominum nihil est aliud, quam ius videnti re propria, tanquam propria: Ergo cum delinquens ob crimen hoc ius amiserit, amittit & dominium. Porro si in crimine heres non amitteretur dominium à die commissi criminis, frustra Pontifex in cap. *Cum secundum leges* prohibetur Principibus secularibus occupare delinquentum bona, quovunque Episcopus, vel alius Ecclesiasticus habens potestatem, proferat sententiam super tale crimen: siquidem certum est, retento dominio alicuius rei, non posse à domino rem auferri, quovunque per sententiam sic priuatus. Sic Anton. Gomez de delict. capite secundo numero primo Burlat. conf. 1. 4. numero tertio Decian. lib. 5. cap. 20. n. 3. Farinac.*

Sectio II. De Fide, Dubia.

75

Farinac. loquens de heresi, question. 190. §. 5. n. 68. & alij plures relati à Sancio libr. 1. Decal. capit. 1. num. 2. Azor tom. 1. lib. 5. capit. 7. question. 2.

§ 31 Non priuat ut ipso facto. Quia delinquens commissio criminis, & ante sententiam, non tenetur (vti sequent. Dub. videbimus) se bonis priuare, ac fisco offerre, ex communi sententia. Ergo signum est, dominium retinere. Nam si dominum esset fisco translatum, absque eius voluntate à delinquente bona retineri non possent: nulli autem constat de tali fisci voluntate: ergo dicendum est, retentio nem prouenire ex eo quod delinquens dominio non fuit priuatus. Ita Vasquez 1. 2. d. 170. 1000 c. 3. Sanchez libr. 2. Decal. c. 22. n. 3. Molina tom. 1. de inst. d. 95. vers. Octubrum vero est. Henriquez libr. 13. c. 56. n. 2. Peregrin. de iure fisci. libr. 5. tit. 1. num. 171. Anton. Fab. coniecur. iuris libr. 7. capit. 20. Fachin. libr. 9. controu. cap. 35.

§ 32 Verum ut cum Suario de fide, d. 20. sect. 3. Antonius nn. 6. loquar, dissensio inter has sententias aquae quidem probabiles, potius de nomine, quam de esse videtur, si effectibus huic confisicationis consentiamus. Ceterum enim est, à die commissi criminis ita bona delinquens esse obligata fisco, vt possit fiscus, sequita sententia, illa bona recuperare à quocumque possessore. Ergo signum est delinquentem amissile ius, quod debebat transferendi plenè sua bona in quemcumque possessorem, & aliquod ius fisco esse translatum. E contra verò delinquens sententiam retinere illa bona potest, illisque frui & uti: ergo non amittit omne dominium, seu ius vendi, quod ante habebat. Quo circa discernim, dominium translatum esse in fiscum à die commissi delicti: remanere autem apud delinquentem dominium utile. Quia distinctione prefatas sententias iudico conciliari.

D Y B I V M C XXI.

An confisatio ipso iure ob delictum heresi imposita, impedit ut delinquens valide possit sua bona tradere?

§ 33 Obligat quidem. Quia delinquens absolutè priuatus est domino suorum bonorum à die commissi delicti: alias enim possideret, & retinere bona contra voluntatem fisci, qui illorum est dominus; quod est illicitum. Sic Anton. Gomez tom. 3. variar. c. 2. num. 5. Tiraquel. pluribus relatis, ad leg. Si unquam, verb. Revertatur, num. 368. & alij antiquiores, quos allegat Castro libr. 1. de leg. pénali, capit. 10. & 11. & libr. 2. de inst. heret. punit. capit. 5. & 6.

§ 34 Minime obligat. Quia licet Princeps in uno, vel alio casu possit obligare delinquentem, vt in se ipsum penam grauem, & acerbam exequatur: ut obligare per legem ad eius executionem, extra potestatem legislatoris Eibar, & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.

est: nam bono communis non expedit talis obligatio, cum sit humanæ infirmitati contraria, & multis transgressionibus exposita: At si delinquens, commisso delicto, obligaretur bona sibi tradere, obligaretur grauem in se exequi penam: Ergo dicendum non est, hanc ei posse per legem imponi obligacionem. Ita Nauar. Sum. ap. 23. num 66. Couat 4. Decretal part. 2. c. 6. §. 8. nn. 10. Simanc. de Cathol. instit. tit. 9. a. num. 161. ad 252. Anton. Gomez sibi contrarius libr. 3. var. c. vlt. nn. 3. Pegna D. reit. p. 3. commen. 1. 8. Vasq. 1. 2. d. 170. c. 3. Azor. 10. 1. 5. 6. 7. 9. 1. Sanch. 1. 2. Decal. c. 22. n. 7. Suan. de fide, 1. 22. sect. 4. n. 4. Farinac. de heresi, q. 190. num. 23.

Hoc mihi probabilitus. Nam leges imparentes hanc confisicationis penam, non priuant delinquentem expressè suorum bonorum possessionem: Ergo non tenetur delinquens se possessione priuare; quia possessione non quam quis priuatus celeretur, etiam si dominio priuatus sit. Anton. Gomez 10. 3. variar. c. 2. de delict. d. 3. Canerra qq. c. ministr. nr. de heret. c. 1. n. 16. Farinac. alios referens q. 25. n. nn. 15. & de heresi, q. 190. n. 8. ad 1. Cum heredes ff. de acquir. posse. Ex qua ratione sit satis contrarium fundamento.

Probabilitus
hoc mihi.

D Y B I V M C XXII.

An confisatio ipso iure ob delictum heresi imposita, impedit ut delinquens valide possit sua bona alienare?

Impedit quidem. Quia 1. Manicheos, §. Praeterea, C. de heret. & l. vlt. C. ad 1. Julian. ma-
iest. tollitur à delinquente alienandi facultas, & additur, tales alienations valere non debe-
re. Item traditur in nostro R. gno 1. 4. tit. 1. p. 7.
Quibus legibus fauet sententia illa asserens,
delinquentem ob delictum commissum pri-
uatum esse suorum bonorum dominio: Ergo
non potest valide alienari. Sic Simanc. De Ca-
thol. instit. tit. 9. n. 25. Peregrin. de iure fisci. 1. 5.
tit. 1. n. 166. Bossius in sua pract. de bono publ. nn.
76. & alij relati à Sancio, & Farinacio affe-
rendis.

Non impedit. Quis delinquenti ante con-
damnationem interdicta non est bonorum
suum administratio: fed legitimam admini-
strationem sequitur potestas alienandi: Ergo
delinquens potens est alienare, & consequen-
ter valide alienari. Ita Vasquez 1. 2. d. 271. ca-
pite secundo numero nono. Azor. tom. primo libr. 5.
cap. 7. q. 7. Sanch. 1. 2. Decal. c. 22. nn. 5. 6. Suan.
de fide, d. 2. 2. sect. 4. n. 3. Farinac. de heresi, q. 190. nn.
72. & alij apud iplos.

Probabilis existimo alienations à de-
linquenti factas, quo quis titulo fiant, esse
validas: venire tamen per sententias an-
nullandas. Quia à die commissi delicti ea
bona sunt fisco addicta, ac quasi in hypo-
thecam tradita, ac proinde in quemlibet pos-
sessorem cum illo onere transirent. Hoc
enim admittit probant leges prohibentes

Non impede-
dit.

Existimo,
validas esse
sed per sen-
tentia an-
nullandas.

76 Theologiæ Moralis. Lib. XLVII.

his delinquentibus alienationes. *leg. Ex iudiciorum ff. de accusat. leg. Manicheos. §. præterea, C. de hereticis.* Proabant quidem non posse delinquentem firmiter, & irreuocabiliter alienare. Quapropter lata sententia confiscatio retrotrahitur à die commissi delicti, ac si illo die sententia lata fuisset & bona alienata ab illo die deuoluuntur ad fiscum, etiam si ad plures possesseores peruenient, seclusa præscriptione, de qua mox. Quod verum est, etiam si bona fide quis à delinquente receperit ignorans proflus delictum. Quia hæc ignorantia, & bona fides non tollit, rem acceptam obligatam esse fisco: ac proinde non infirmat ius fisco acquiritum.

cum spacio quadraginta annorum, & non minori præscriptio concedatur¹, illi standum est.

D V B I V M C XXIV.

Cum certum sit, si premium alienationis, quod heretico soluit quis pro boni diuidendis formaliter, vel æquivalenter in potestate delinquentis existit, debere à fisco reddi cum alienatio rescinditur: dictum premium in potestate eius existere, si id in necessariis ad vitam insumpfit?

D V B I V M C XXIII.

Vi ualeat qui retinere, quod à delinquente (cuius bona publicata sum) alienante ante sententiam accepit, potestne se præscriptione defendere: id an illa debet necessario esse quadraginta annorum?

539
Statu quo-
fessionis.

540
Non debet
necessario
esse quadra-
ginta anno-
rum.

541
Debet quo-
nino.

542
Mibi hoc
certum, &
aliquorum
reicio li-
mitationē.

Non potest fiscus bona, quæ delinquens ante sententiam alienauit, ab accipientibus recuperare, si se legitima præscriptione defendant, ex cap. fin. de præscript. in 6.2. Cod. de apostat. leg. In omnibus, Digestis de iure fisci. & in confessio est apud omnes. At controværia est inter Doctores, quod tempus sufficiat ad huiusmodi præscriptionem, num sit necessarium quadraginta annorum esse?

Non est necessarium, sed sufficit esse minoris admodum temporis, verbi gratia, aut quinque, aut decem, aut viginti, aut triginta. Sic varij Doctores varie opinantur. Lege Bartholom. l.C. de Veligal. Farinac. p.i. praticar. q.10. nu.8.2. & q.25. n.15.8. & de heresi. q.190. num.119. Anton. Gomez tit. de confis. num.5. & alios.

Necessarium est in crimine heresis spatium quadraginta annorum, ut possessor præscribat bona delinquenti aduersus fiscum. Quia id expresse habetur in cap. 2. de præscript. in 6. ibi: *Nisi spatium quadraginta annorum fuerint bona fide possessa.* Ita Sanchez lib. 2. Decalog. cap. 22. n. 40. citans plures. Farinac. locis citatis. Fachin. lib. 9. contron. c. 54. Molina de iust. 10. 1. d. 75. vers. 4. Hinc infert. Palao tr. 4. de fide. d. 5. pun. 19. n. 6.

Mibi hoc certum. Scio tamen, nostram sententiam à Couarruvia 4. Decret. p.2.6. §. 8. num. 16. Antonio Gomez tom. 3. var. cap. vltim. num. 5. & alii limitari, vt procedat, cum bona heretici fisco Ecclesiastico sint applicanda: fiscus cum fisco seculari. At non admitto limitationem, sed indistincte affirmo spatium quadragesimum ad hanc præscriptionem requiri, siue fisco Ecclesiæ, siue sæculari bona applicentur. Quia in delictis Ecclesiasticis puniédis, standum est potius dispositioni iuriis Canonici, quam ciuilis. At est certum crimen heresis Ecclesiasticum esse, cap. VI Inquisitionis. Paragraph. Prohibemus, de heret. in 6. Ergo cum secundum ius Canonico-

Si per donationem gratuitam quis acceptum sp. hæresi bona, nullis sumptibus factis, nihil ei a fisco relinquendum, cum rescindatur alienatio. Quia ipse nihil ex propriis amisit, & reuocatio hunc effectum habet, vt rem ad priorem reducat statum, efficiarque, ac si nunquam res alienata esset. Si autem contractu oneroso, nempe venditione acceptum, & premium datum formaliter, vel æquivalenter apud delinquente existit, emptori est reddendum, cum re vendita sibi a delinquente privatur. Quia fiscus solum habet ius dissoluendi contractum, & recuperandi bona, quæ sibi sunt obligata: Ergo non potest ius occupandi pretium ab innocentem datum. Quia non est delinquens, nisi dum contractus factus firmus existit, & res vendita non vindicata. Quare dissoluto contractu, & re vendita vindicata, debet premium ad innocentem redire. In his omnes Doctores conueniunt. Quæsiemur iam, an censetur existere premium apud delinquente, si ex illo necessaria ad victimam, & alia huiusmodi empta sunt, quæ tamen casu perierunt?

Censetur, in eo casu, existere. Quia æquivalenter pretium extat apud delinquente, quoties propriis bonis ratione illius delinquens parcit. At ob pretium receptum ab emptore pepercit delinquens propriis bonis, quæ necessario erat consumpturus ad victimam, & vestitus comparandum, si premium non recipisset. Ergo Sic Simanc. de Carb. infinit. tit. 9. num. 38. Azor. 10. 1. 5. cap. 7. q. ultim. Farinac. de heresi, question. 190. numer. 28. Bonac. de contr. dub. 3. ques. 8. punct. ultim. §. 4. numer. 2. Sanchez libr. 2. Decalog. cap. 22. numer. 71.

Non censetur premium existere apud delinquente. Quia tempore, quo contractus illus rescinditur, non verificatur, premium illud crux ei apud delinquentes extare etiam æquivalenter, cum neque in eius utilitatem, neque in utilitatem fisci versum fuerit. Ita Valquez de legib. dub. 172. capite secundo numero nono.

Profecto utraque sententia verum assertit, & facile ad concordiam adduci illæ possunt. *Præque iste* Si enim delinquens è pretio accepto emit tentiam ad rem, quam sine dubio emeret, etiam si præmium non accepisset, credo, præmium publicandum non esse, sed reddendum emptori. *Concordium adducere.* Quia ex illius redditione non inferatur fiscum

Sectio II. De Fide Dubia.

77

fiscum maiori patrimonio frui, quam fructus, si contractus ille, qui rescinditur, factus non esset; taleque pretium moraliter censetur existere tempore, quo contractus rescinditur, quatenus in delinquentis utilitatem verum est: siquidem ratione illius, propriis bonis, quae debebat consumere, peperit. At si ex pretio accepto ab emptore, rem ipse erit, quam non emerit, si contractum priorem non celebrasset, neque pretium acceptisset: iudico tunc non esse restituendum pretium emptori. Quia absolute non est verum, in delinquentis, vel fisci utilitatem esse consumptum.

D V B I V M C X X V .

Rem à delinquente venditam potestne fisci ab emptore vendicare, quando hic non probat, rem in delinquentis cessaſſe utilitatem?

447 *Nonnulla suppono,* onus probandi, pretium verum fisci in delinquentis utilitatem, non ad fiscum, sed ad emptorem, qui pretendit sibi rei sui; pertinere. Quia fiscus ius certum possidet aduersus omnia bona, quae in possessione delinquentis reperiuntur. Emptor ergo si pretendit hoc certum ius immovere ob contractum celebratum, probare debet, ex eo pretio delinquentem ditionem euasisse, alias proculdubio succumbet. Azor. tom. 1. lib. 5. c. 7. question. ultim. Sanchez. alios referens lib. 2. Decalog. c. 22. numer. 60. & 69. Vasquez c. 9. de testam. Paragraph. 4. dub. 6. Molina tom. 1. dub. 95. vers. Licer autem. Quæstio igitur est, an rem à delinquente venditam possit fiscus ab emptore vendicare, nullo restituto pretio, quod ille non probat, pretium in delinquentis cessisse utilitatem?

448 *Riposte.* Non potest. Quia iuxta receptionem sententiam contractus ille emptionis & venditionis validus fuit, licet veniat rescindendum: Ergo communicauit emptori dominium rei vendita à delinquente. Igitur emptor priuaria illa non potest nisi pretio restituto. Sic Alciat. ad leg. Post contractum nu. 21. ff. de donationib. Roman. ibi nu. 3. Imola nu. 1. Cynus ad leg. fin. C. ad leg. Julian. max. & alij relati à Sigilmundo Scaccia tractat. de iudic. capit. 98. numer. 13.

449 *Riposte.* Potest quidem fiscus pretio non redditio possidenti, rem sibi integre vendicare. Quia heretici bona, quæ ipso iur. ob delictum heres. publicantur, à die commissi delicti sunt fisco obligata, & hypothecata: ergo potest fiscus ea repetrere, ac vendicare vbi cumque inuenierit, etiam pretio non soluto pro tali vindicatione, si pretium inter bona delinquentis non existit, vel emptor existere non probaverit. Consequenti probo, quia tunc fiscus deberet dare pretium ex propriis bonis: at si fiscus teneretur possidenti rem dare ex propriis pretium pro rei vindicatione, non vendicare rem tanquam sibi obligatam, sed ilam absolute emere: Ergo dicendum est posse Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

absolute vendicare rem sibi debitam, nullo pretio soluto. Ita Simanc. de Cathol. institut. titul. 9. numer. 17. Ant. Gomez tom. 3. variar. c. 2. num. 2. Gabr. Quemada qu. 7. num. 1. Seacci de indic. c. 98. n. 13. Azor. 10. 1. l. 5. c. 7. 9. 8. Sanch. l. 1. Decal. c. 22. n. 68. Suar. de fide. d. 22. c. 4. n. 9. Farinac. de heresi. question. 190. num. 76.

Hanc sententiam probabiliorem esse existimo. Nam possessor illius rei fisco obligaret ilam possidet eo modo, ac delinquens possidebat, quia ius quod delinquens habebat, id ipsum & non aliud in possessorum transluit. Sed delinquens ita possidebat rem, ut nullo pretio accepto pro ipsa, poterat à fisco occupari: Ergo similiter dicendum est, idem fieri posse in possitore, cum pretium ab eo datum neque formaliter neque eminenter probat apud delinquentem existere.

550
Probabilior
re hanc sen-
tentiam esse
iudicio.

D V B I V M C X X V I .

*An confiscatio honorum delinquentis con-
demnati in contumaciam ob causam si-
dei, si facienda à tempore late sententia,
an à tempore, quo probationes si-
gnant, delictum fuisse perpe-
tuum?*

551 *B*ona huiusmodi delinquentis non publi-
cantur à die, quo testes deponunt, eum Facienda
in heresim incidisse: sed à die qua damnatur est confisca-
tanquam contumax, vel à purgatione indicta
defecit. Quia contumax non habetur pro cō-
fesso, & coniuncto, neque vt talis condemnatur
quis dam-
ni si à die quo perfecta est cōtumacia, vt habe-
natur, nec à
tur in cep. Cum contumacia, de heret. in 6. cap. die deposi-
Ex omnimicamus, §. Qui autem eodē sit. Ergo
tions re-
folum ab eo die bona illius conferi debent siuum.
publicata. Si Gabr. Quemada qq. fiscal. que-
sitione octava Simanc. de Cathol. instit. titu-
lo nono numer. 26. Menoch libro secundo
consil. 159. numer. 19. C. ouar. ad cap. Alma ma-
ter p. 1. §. 7. numer. 11. Sanchez l. 2. Decal. c. 22.
num. 3.

552 *P*ublicatio honorum est facienda à die, qua
delinquens damnatur tanquam contumax;
sed à die quo testes deponunt, hunc con-
tumacem in heresim incidisse. Quia qui
condemnatur vt contumax, non condem-
natur propter contumaciam, & inobe-
dientiam, quam Prelatis Ecclesie habuit, eo
rum mandata transgrediens, non comparen-
do: sed condemnatur ob delictum heresis,
quod presumitur incurrisse, & pro quo cita-
tus fuit, vt responderet: sed delictum heres-
sis non indicatur incurrisse in die, quo senten-
tia condemnatoria profertur; sed in die quo
testes deponunt reum exercuisse actum, ex
quo talis suspicio exurgit: Ergo ab illo die est
publicatio honorum facienda. Ita Farinac.
de heresi. question. 190. §. 12. numer. 21. Castro
Palao tractat. 4. de fide, dub. 5. 22. nu-
mer. 1.

Non est fa-
cienda a
die qua de-
linquentis da-
natur sed à
die deposi-
tionis te-
siuum.

553 *P*robabilior
secunda se-
ntentia es-

G 3 est.

78 Theologiae Moralis Liber XLVII.

est, nam publicatio bonorum delicto hæresis est annexa. Minor quidem Syllogismi per se videtur manifesta. Nam licet conumax à die cōtinuacis probatae condēnatur ut hereticus, ratio condemnationis est hæresis delictum, de quo suspectus fuit, & pro quo fuit citatus responderem. Hoc autem delictum non commisit, cum respondere noluit, sed quando testes depontunt. At quia probatum id non erat, iudicari non poterat, neque declarati: facta autem probatione, ex tunc declaratur, licet declaratio non ad delictum tempore declarationis commissum, sed patratum multo tempore antea, extendatur.

D V B I V M CXXVII.

Hæreticus penitens, & Ecclesia reconciliatus, potestne testari de bonis acquisitis post abiurationem?

⁵⁵⁴
De pœna incapacitatis testandi. Inter pœnas hæretico præscriptas testandi incapacitas enumeratur. c. Excommunicamus credentes, de heret. ibi: sit etiam intestabilis, ut nec testandi liberam habeat facultatem. Qui textus licet de fautori hæreticorum loquatur à fortiori de ipso hæretico est intelligendum: & tradunt omnes. Difficultas est, num hæreticus penitens & Ecclesia reconciliatus testari possit de bonis post abiurationem acquisitis?

⁵⁵⁵
Testari non potest. Non potest testari. Quia ex pæfato. c. Excommunicarius absoluè intestabilis redditur. Sic Farinac. de heret. q. 190. n. 93. Repertor. Inquisitor. v. Pœna. v. Item an hæreticus reconciliatus. Ioan Calder. tr. de heret. rubr. de pœnis. heret. filior. & nepotum. n. 3.

⁵⁵⁶
Potest testari. Testari de his bonis potest. Quia solummodo redditur intestabilis de bonis confiscationi subiectis, vt pote quæ non sunt delinquentis, sed scici: At confiscatio non extenditur ad bona futura, & post sententiam acquisita: ergo neque impotentia testandi ad illa debet extendi. Ita Palao tract. 4. de fide, disp. 5. part. 26. num. 1. Sanch. alios referens lib. 2. Decalog. cap. 24. n. 4. Vasquez opus. de testim. c. 9. §. 1. num. 26.

⁵⁵⁷
Hoc mihi certum. Cui favere existimo leg. Hoc mihi regiam quartam Tauri lib. 3. titul. 4. libr. 5. recipil. Vbi de bonis confiscationi non subiectis datur facultas testandi quibuscumque reis. Porro bona post abiurationem acquisita certum est non subesse confiscationi.

D V B I V M CXXVIII.

An hæreticus tempore hæresis priuetur successione ex testamento ut incapax illius, an ut indignus solum?

⁵⁵⁸
De primaria successione hæretici. Præterea pœna hæretici enumeratur priuatio successione ex testamento. c. Excommunicamus el. 1. §. credentes, de heret. ibi: Nec ad hereditatis successionem accedar. Quælibetim vero, an ita hæreticus priuetur successione ex testamento tempore hæresis, ut illius incapax

fit, vel solum ut indignus? Nam si incapax est successionis omnia, quæ illi deferuntur, aut relinquantur, non fisco, sed venientibus ab intestato proueniunt. *Si quis mihi bona, §. si quis plane, ff. de acquir. heredit.* Si autem est capax, sed indignus, fisco, & non venientibus ab intestato applicatur. l. Papinius, §. Meminisse.

Hæreticus durante hæresi, incapax est omni successione, & legato, non solum indignus. Quia Prinatur. c. Excommunicamus citato aperte dicitur. N. e. successionem que ad hereditatis successionem accedat. Et licet ut incapax, de creditibus, fautoribus, & receptatoribus non solum ut hæreticorum loquatur, quando excommunicatione notati sunt, & contemnunt intra annum satisfacere non obstat quominus de hæretico efficacius intelligatur. Quia hæreticus est fictione iuris, qui ob fautoriam hæresis excommunicatione notatur, & intra annum satisfacere contemnit. Si ergo de hoc hæretico intelligitur, à fortiori intelligendum est de illo qui verò ac proprie hæreticus est. Sic plures Doctores, quos refert Farinac. de heret. q. 190. n. 83. Sanchez lib. 2. Decalog. cap. 14. numer. 32. §. 33.

Hæreticus, durante hæresi, priuatur successione ut indignus, non ut incapax, ac proh. successionem ante sententiam non tenet hæreditibus, ut digni, nec fisco restituere: polita tamen sententia ea non ut inde omnia ab illo fiscus tanquam ab indigno appetit. Quia nullo ex textu iuris communis hac incapacitas est statuta. Ita Sanchez citat. Imola de testim. cap. 2. n. 44. Lessi. l. 2. de iust. cap. 19. dub. 5. n. 52. Molli. t. 1. de iust. d. 154. Azor. t. 1. l. 5. capit. 8. quæst. 1. Rojas singul. fidei, 79. num. 2. Decian. pract. crimin. libr. 5. capit. 44. numer. 17.

Ego autem censeo, neque inre regio, neque iure communis expresse probari incapacitatem hæretici, occulti ad succedendum, vñque dum per sententiam non declaratur. Nihilominus autem in consulendo, ac iudicando à prima sententia communis non esse recedendum, sed absolute affirmandum hæreticum durante hæresi omnino esse cuiuslibet successionis, ac legati incapacem: neque fiscum in tali hæreditate locum habere, sed applicandam esse hæreditibus ab intestato. Reputari tamen, hoc limitandum esse, ut non procedat in hæreditate, ac legato relieto ei, quem scis esse hæreticum. Quia tunc in pœnam peccati, quod incapacem, vel faltem indignum instiueris, poterit fiscus hæreditatem, & legatum occupare. leg. Qua de Samaritanis. Cod. de heret. ibi; Delatam ipsius successionem vindicat fiscus. Interim tamen quod fiscus non pronunciat sententiam, hæreditibus ab intestato applicatur. Simanc. de Cathol. infinit. titul. 46. numer. 56. Azor. tomo primo libro quinto capite octavo questione prima & libro octavo cap. 12. questione octava Farinac. de heret., question. 190. numer. 104. Sanchez libro secundo Decal. capit. 14. numer. 38. §. 39.

DVBIVM

DVBIVM CXXIX.

An attento rigore iuris, hereticus incapax sit donationis, sicut in-capax est hereditatis, & legati?

160 Deni juris est de donatione atque de hære-ditate, & legato: unde incapax est hæreti-cus, hæresi durante, cuiuslibet donationis in-teriuos, & donanti reddendum est, neque per fiscum publicandum, nisi in casu quo do-nans sciret hereticum donare. Quia id decernit lex Arriani.5. Cunctis, Codice de heret. ibi: Sine de donationibus hereticorum commenticula, sine ex ultima voluntate, &c. Faulet Cap. In eos, de hæret. vbi prohibetur Episcopis, & Clericis aliquid hereticum conferre, ibi: Nihil conferant, quā tam de ultima voluntate, quam de dona-tione inter viuos Glossa intelligit. Sed ratio prohibitionis alia esse non potest nisi hæretici incapacitas: ergo hæreticus incapax est cu-iuslibet donationis, sicut, & successione, & legati. Et iure nostro Regni hoc videtur com-probari, lege 5. titul. 25. parti. 7. ibi: Apostata no-pue de seruablecido de otros por heredero en nina-guna manera, e manda, e donacion, que le ubi-sen fecho, o que el si iesse a oro, non valga des-de aquel dia, que el apostato. Sic Hostient ad Cap. In eos, de heret. verb. Nihil conferant Marian. Socin. ibi. num. 3. & 4. Bonif. de Vitalinis rubr. de crimin. heret. num. 6. Quemada questionum fiscalium, questione 18. Azorius tomo primo, libro quinto, capite octavo, qua'sione prima, & libro octavo, cap. 12. que's. 8. Farinac. de heret. qu. 190. num. 196.

563 Non est in, validus est donatio hæretico facta, nec ipse ante sententiam obligatus est restituere: illa ve-ro fecuta, fisco pertinet huiusmodi donatio. Quia nullus est textus, qui hanc donationem annuleret. Nam textus in l. Arriani, non probat donationem invalidam esse; sed non debere fieri; non quia hæreticus incapax sit, sed quia est indignus. Et idem est de textu in cap. In eos. Leges autem nostri, Regni clarissim indicant non valere: cum non addant, ipso iure, vel Ante sententiam, non est, cur sic actum annul-men. Quia in casu dubio pro valore actus standum est. Ita Sanchez lib. 2. Decalogi cap. 14. numer. 36. Palao tractat. 4. de fide, d. 5. punct. 26. numero 11.

Hoc probabilius esse crediderim, adiiciens, non eodem modo nostri Regni leges procede-re in successione ex testamento, ac in donatio-ne. Nam in successione ex testamento vnyuntur verbo. Non potest. ibi: No pue de seruablecido por heredero. No le pue de ser dejada manda en testa-mento. Quod quidem verbum indicat annul-la-tionem actus ob defectum potentiae. At in do-na-tione tale verbum non inuenitur, sed solū dicitur, No val.

DVBIVM CXXX.

An serui Christiani exempti ex praefi-pro legis ab obsequio domini hæreti-ci: tunc obtineant absolute liberta-tem: an debeat in fisci dominium transire cum reliquis bonis confi-catis?

Alia hæreticorum pena est priuatio do-minij in seruos. Cap. Absolutos de hereticis. Hæreticus vbi dicitur, ab'olutos se novent à debito fideli-privatur da-tis domini, & totius obsequij, quicunque lapsis minio in manifestè in heresim aliquo pacto, quacunque seruos, firmitate vallato, tenebantur adstriti. Quæ-

565 seriorum verò, an tunc serui exempti ab obsequio domini hæretici obtineat absolute libertatem, an vero in fisci dominium cum reliquis bonis confiscatis transeant?

Christianus servus non obtinet absolute li-beratem, sed transit in fiscum. Quia nullus est Non eximi-textus hanc illi libertatem concedens: nam tur' absolute cap. Absolutos, solum eximit eos à debito obse-à seruitute, quo domini, sicut vasallos eximit à debito fi- sed in transi-delitatis, quod stare optime potest, etiamsi fisc. in fiscum, cus in dominio succedit: sicut stat exemptio vasalli à debito fidelitatis debite domino hæ-retico, etiam si alteri Principi subdatur. Sic Ioa Andri. Geminian. Francus, & alijs ad cap. quicunque, §. ultim. de hereticis. Ioann. Annani. & Marian. Socin. ad Cap. ultim. de heretice. Et Sanchez lib. 2. Decal. capit. 24. numer. 9. probabile reputat.

Seruus Christianus à seruitute omnino ex-imetur. Quia esto hæc libertas seruis Christia-nis non sit in iure expressa: est satis insinua-ta in Cap. Manichaei, Codice de hereticis. Si enim seruus aliquius hæretici suscipiens fidem exi-mitur integrè à seruitute in præmium fidei susceptra: quia iudicat Ecclesia fideliori serui-tio se mancipare: eadem ratione integrè debet eximi, qui iam fidem suscepit, & in ea vult per-seuerare, cum eius dominus Ecclesiam deserit. Quia sua perseverantia testatur fideliori ser-vitio se mancipare. Ita Sanchez vbi supra num-mero 10. Pegna part. 3. comment. 168. vers. Sed de seruis que sumus est. Molina tomo 1. de iniustiis dispuat. 40. Azorius part. 1. lib. 8. cap. 12. que's. 7. Decian. tractat. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 28. Farinac. de heret. q. 197. num. 30. & alijs apud ipsos.

Tenendum existimo, seruos Christianos ex-568 omniu[m] à seruitute, seruos vero Paganos, vel hæreticos in seruitute fisci permanere. De resolutio[n]e. seruo Chitifano iam constat ex secunda sen-tentia fundamento. At seruo Pagano, vel hæ-retico nullibi legi hanc concedi libertatem. Et cum inter bona dominorum reputentur leg. Rem in bonis, Digestis de acquir. domin. lege ultima, Paragrapho ultimo, Codice de ver-borum significacione, efficitur plane, cum aliis bonis confiscatis ad fiscum transire. Porro si seruus nondum est baptizatus, cum dominus in hæresim incidit: at baptizari intendit, & est Cathecumenus, sentio cum Pegna com-memorar. 168. consonum esse, vt libertate

G 4 done

80. Theologiae Moralis. Liber XLVII.

donetur, & sui iuris efficiatur. Quia hoc pertinet ad Catholicæ Religionis augmentum. Et quia Catechumenus in devotione, & fide Ecclesiæ perfectorans membrum Christi Domini efficitur, cap. *Venient de presbytero non baptizato*. Debet ergo Christianorum priuilegiis potiri. Demum monuerim, acquisita à seruo Christiano semel libertate, nunquam ad seruitutem primitam redire: etiam si eorum domini ad fidem revertantur, & omnia illis restituuntur bona, iuxta cap. *Urgentes, de hereticis*. Quia libertas quocumque modo data, non revocatur, lege prima, & secunda. Codice *S. aduers. libertatem*. Pegna *supra*, Sanchez numero duodecimo. Simanc. de *Cathol. institut. titulo 61.* numero uno.

Crediderim, probabilius esse, posse, & debe re debitos heretico soluere debita, & obse. *Idem afer* 572 quia alia debita prestare, dum per sententiam & obsequio eius crimen declaratum non est. Nam hereticus post crimen commissum, interim dum sententia declaratoria non succedit, non priuat possessione, & administratione bonorum: ergo ratione huius possessionis, & administrationis debita illi debent solvi, & obsequia praefari. Illud vero est omnino certum, debitores, esti à die commissi criminis eximantur ab obligatione soluendi hereticis debita, & vasallos à debito fidelitatis: non tamen ita esse exemplos, ut debita, & subiectio omnino extinguitur. Succedit namque fiscus in credito, & in dominio, si alii vocati non sint. Abbas *ad c. fin.* de hereticis. Socin *ibi*, numer. 1. Ioann. de Anania, num. 2. & 3. Farinacius de *heresi question. 189.* numero 68.

DUBIVM CXXXI.

An requiratur sententia declaratoria criminis, ut debitores excusentur à solutione debiti hereticis praefanda?

569 *Poenam* a. *Poena* alia hereticorum est amissio eius liber iuris, & obligationis etiam iuramento missionis, vallatae. *Cap. Absolutus, de hereticis.* Communis sumque Canonista extendunt locum illum ad omnia debita, & ad quocumque obligationes, ut vide est in *Glossa ibi, Abbate, numero primo*, & aliis pluribus citatis a Farinacio de heresi, qu. 189. num. 57. *Dubium* solum est, num requiratur sententia declaratoria criminis, ut à solutione praefanda hereticis debitores excusentur?

570 Non requiritur, sed sufficit, si heresis manifesta sit ex facto, vel ex testium depositione, etiam per sententiam nota non sit. Quia textus in *Cap. Absolutus*, solum expostulat, esse heresim manifestam: & verbum *Absolutus*, indicat sententiam latam. Et quia à die commissi criminis amittunt heretici suorum bonorum dominium, & consequenter iurum, & obligationum, & fisco est applicandum: Ergo fisco est debitum solvendum vt pote domino succedenti in actione, ac iure, quod delinquens habebat. Sic *Sylvestris verb. Hereticus*, §. 1. numero 14. Azorius parte secunda, libro octavo, capite 13, *quæstione prima*. *Pegna parte tercia, Director. comment. 168 vers. Polremo.* Farinacio de heresi, *questione nona*, *Paragrapto tertio*, numero sexagesimo octavo. Videatur autem manifestam heresim vocari eam, quæ exteriorum prodit in actu: quia cognita debitores, & vasalli ab omni obligatione dominis hereticis facta sunt excusati.

571 Requiritur quidem sententia declaratoria criminis. Quia fiscus ante sententiam saltem declaratoriam criminis bona hereticorum occupare non potest, ut deciditur in *Cap. Cum secundum leges, de hereticis*, in 6. ibi: *Sententia fuerit pronunciata*. Si autem debitores hereticis non deberent soluere, sed fisco, iam fiscus ante sententiam bona hereticorum occuparet. Ita Burlat. lib. 1. conf. 14. a. numer. 18. Azorius *supra*, quæst. 2. Palao *traictat. 4. de fide, disp. 5. punct. 26.* numero 20.

CAPVT XXVII.

Circa Corporales poenas hereticorum.

DUBIVM CXXXII.

Abiuravit quis heresim, primo, postea vero incidit in illius vehementem suspicionem: tunc fictione caroris dicitur ne relapsus facili Curiae

ASSOLET imponi heretico pena 573 carceris, exilio, tritemis verbere, & mortis. Verum poenam carceris saepe hereticis penitentibus imponi posse, & de factu imponi nemini est dubium. *Cap. Excommunicatus, el 2. de hereticis.* Quam poenam perpetui carceris hereticis debitat potest Episcopus cum Inquisitoribus mitigare, & ad tempus tantum imponere. Post condemnationem vero rei mitigatione poenam in Hispania penes solum Dominum Inquisitorem generalem reddit. Poenam fustigationis, exilio, tritemis penitentia heretico imponi testatur. *Decian. tract. crimin. lib. 5. cap. 42. num. 5. 6. & 11.* Farinacius de heresi, *question. 193. à numer. 85.* Credo tamen in Hispania fustigationis poenam, vel tritemis non imponi nisi hereticis, qui tardissimi, duri que fuere ad conversionem. Poena mortis heretico impenitenti, ac pertinaci imponitur. *Cap. Ad abolendam, de hereticis.* Et heretico fictione iuris impenitenti, felicit qui legitimis testibus conuictus, negat heresim commissum. Et diminute confitenti. Et qui in iudicio manifestat errores, & postmodum negat. Et relapsus in heresim. Dicitur quidem relapsus, qui de primo lapsu non fuit plene conuictus, sed de vehementer abiuravit. Questio igitur, his praemissis, vertitur, num quando primo quis abiuravit

Sectio II. De Fide Dubia.

81

radit hæresim, postea vero incidit in vehementem illius suspicionem fictione iuris relapsus dicator Curie faculari tradendus?

⁵⁷⁴ Non dicitur relapsus. Quia in cap. Accusatus non dici-tus, fictione iuris, & non propriè reputatur ut relapsus hereticus, qui abiurata hæresi, de qua fuit plementa facie coniunctus, iterum in iphis vehementem in traditum incidit suspicionem. Cum ergo nihil statutum de illo, qui prius vehementer suspectus fuit, & postea in manifestum incidit hæresim, non debemus illi relapsorum poenam applicare; quia penes non sunt extendenda. Sic Rojas tractat de hereticis part. 2. num. 33. ex textu in cap. Literas, de presumpti. Vbi post factam confessionem & abiurata hæresim, quam de se, & fratre suo confessus quis fuerat, postea hæresim fratris negavit: ob eius negationem tanquam suspectus de hæresi condemnatur, & non tanquam hereticus relapsus. Et Farinacius de hæresi, questione 19. numero 18. t. statutum ita seruat in praxi ab Italia Inquisitoribus.

⁵⁷⁵ Relapsus dicitur, vnde ei relapsus poena imponi potest. Quia vt quis fictione iuris relapsus reputetur, sufficit, si de uno lapsu plenè, & indubitate constet, & de alia suspicione vehementi. Quod antem lapsus presumptus antecedat, vel subsequatur lapsus certum accidentarium esse videatur, leviusque considerationis. Ita Menoch. consil. 81. numer. 148. lib. 1. Alphonse à Castro de iusta hæret. puni. lib. 2. cap. 2. Sanchez tractat. de heret. cap. 16. num. 3. Burfat. Consil. 7. num. 15. lib. 1. Farinacius vbi suprà numero 17.

⁵⁷⁶ Hæreticus fauendum non est. Vnde longe minus, ei probabilis existimo poenam relapsi illi imponi posse. Nam in cap. Accusatus gratis concedo lapsi impo. solum habeti esse fictione iuris relapsum, qui post vehementem hæresim abiurata suspicione in illam incidit manifeste. At inde probabilissime colligo, idem esse dicendum, siue suspicio antecedat, sive subsequatur lapsus manifestum. Neque obstat textus in cap. Literas. Quia ibi solum dicitur, confessum fuisse hæresim sui, & fratri, quam confessionem postea revocavit: ad cuius revocationem, & priorem confessionem factam suspectus vehemente de hæresi fuit: non tamen ibi dicitur, prius hæresim abiurasse, & postea in vehementem suspicionem incidisse.

DUBIVM CXXXIII.

An requiratur quem labi in hæresim prius abiurata, ut relapsorum pena afficiatur, casu quo abiurans hæresim, in quam incidit, omnes simul hæreses generatis non abiurauit?

⁵⁷⁷ Si cum priorem hæresim, in quam quis incidit, abiurauit, simul etiam generaliter omnes abiurant hæreses, ut mos est, nemini potest esse dubium, vii relapsum condemnandum esse. Quia ita habetur in Cap. Accusatus, §. cum verbo de hæresi in 6. Verum si solam hæresim, in quam incidit, abiurauit, & postea in aliam diuersam relabitur, dubitarim, an sit relaps-

rum pena afficiendus, vel requiratur, eum in eandem hæresim abiurata recidere?

Requiritur equidem. Quia nec ratione criminis, cum diuersum sit, neque ratione abiurationis potest dici relabi. Et fauet textus in cap. Accusatus, vbi expresse postulatur abiuratio generalis totius hæresis, ut quis relapsus censetur, ibi. Et postmodum hæresim generaliter abiurauit. Sic Gloss. Ioann. Andr. lib. numero octavo & nono. Repertorium Inquisit. verb. Relapsus, verscul. 3. Eymeric. parte secunda, Discretor. questione quadragesima, numero quinto, Pegna comment. 6. 5. Menoch. consil. 82. numero 156. libro primo, Suanus de fide, disputatione 8. section. 2. numero 8.

Non requiritur. Quia abiurans quamlibet hæresim tacite omnes hæreses abiurat: abiurat enim recessum à divina revelatione per Ecclesiasticam proposita, que in omni hæresi includitur: promittitque tacite se ab Ecclesia non recessum: ergo ex hac praecisa abiuratione, si in hæresim labatur, censendus est relabi. Ita Ioann. Monach. Archidiacon. Geminian. Francus ad cap. Accusatus Mandos. in addit. ad Rupert. ver. Relapsus, verscul. 3. littera B. Humber. Locat. in indicial. Inquisit. verb. Relapsus, numer. 6. Pegna citatus, dicit, hanc opinionem prævalere. Decian. tractat. crimin. lib. 5. cap. 56. num. 2. Castro Palao tractat. 4. de fide, disp. 6. punct. 2. numero 12. & alii.

Hanc opinionem probabiliorem esse reor. Limitandam tamen doctrinam indicari in casu, quo prius de hæresi vehementer suspectus qui abiurauit, & postea in diuersam hæresis speciem lapsus fuit, quia in hoc casu etiā abiuratio prior generalis fuit, non debet centeri relapsus per Cap. Accusatus, ibi: Si postea deliquit in ipsa: quia diceret, si in ipsa hæresi deliquit, quam prius de vehementi abiurauit: fucus si in alia diuersa. Farinacius q. 195. num. 46. Secundū limitanda est, vt intelligatur, si post abiurationem hæresis incidit in aliam diuersam; fucus si post hæresis purgationem; quia abiurans vnam hæresim, omnes abiurant: at purgans se ab vnius hæresis infamacione, non ab omnibus se purgavit: quapropter vt relapsus condemnari potest, qui solum vnam hæresim abiurauit, si in aliam diuersam labatur: non tamen si se ab vna purgavit, & in aliam incidit. Pegna Director. part. 3. rubr. de secundo modo finiendi processum, comment. 3. 8. numer. 150. Farinacius questione 195. numero 30. Paramo de orig. Sand. Inquisit. lib. 3. qu. 4. titulo de expeditione processus in causa fidei.

DUBIVM CXXXIV.

An Heresiarcha, & Dogmatista sine villa misericordia tradendi sint seculari brachio, cum signa exhibent concordis?

⁵⁷⁸ **H**æresiarchæ, ac dogmatistæ sunt, non solum qui errores inuenere, & confinxere: Quinā sint sed etiam qui iam inuenient, & confictos quasi ex officio, & consuetudine aliis publicè, vel theoccultè prædicarunt. Quia ratione huius affidit prædicationis verè sunt Magistri erroris, Cap.

82 Theologiae Moralis Liber XLVII.

Cap. Qui aliorum 24 questione 3. ibi: Qui aliorum defendit errorem, multo amplius damnabilior est illis, qui errant; quia non solum errat, sed etiam alio offendicula erroris preparat, & confirmat. Vnde qui i Magister erroris est, non tantum hereticus, sed etiam hereticarum dicendum est. Albertus tractat de agnoscere, afferit, questione 30. num. 60. Suarus de fide, disp. 23. sect. 2. num. 11. Farinacius alios referens de heresi, quest. 178. num. 15. Notanter dixi, heresiarchas vocari, qui alios peruertere conantur quasi ex officio, & consuetudine, ut excluderem eos, qui consanguineos suos peruerterunt, aut unum, vel alterum priuatum, hi enim non proprii heresiarchae, vel dogmatique dicuntur. Suarus annotante, num. 11. Quæsiherigatur, an heresiarchæ sint Curæ laicarum sine vila misericordia tradendi: quantumvis signa conuersionis exhibent?

*582
Et si sine mi-
sericordia
tradendi
supplicio.*

Tradendi qui lem sunt. Quia variis legibus hac pena hi heretici afficiuntur, leg. Et, qui seruum. Codice de Apostolis, leg. Quicunque, Codice de heretic. leg. fin. Cod. de Iudeis. leg. 2. Cod. Ne Sacrum Baptisma. Quibus legibus standum est, cum in iure Canonico contrarium non sit dispositum; non enim in iustitiam est, in penis imponendis ius Canonicum per civile suppleti. Porro licet in Canonico iure sit cautum, ut heretici penitentes ad reconciliationem admittantur: hoc debet intelligi de hereticis communiter accidentibus, non de hereticis qualificatis, & à communī modo peccandi exorbitantibus. Hi enim haud communī sunt regula metiendi. Quia plura concernunt delicta, & circumstantias in suis peccatis: ob quæ lex simplier loquens in illis locum habere non debet. Sic Simanc. de Cathol. institut. titul. 47. num. 50. Repertorium Inquisitorum verb. Docere Rojas tractat de heretic. part. 2. numero 339. afferit. 43. Suarus de fide, d. 23. sect. 2. num. 9. Approbat Pegna citandus huius sententia probabilitatem.

Heresiarchæ, & dogmatista, si vera penitentia signa exponat, admittiendi sunt ad reconciliationem, nec brachio seculari tradedi. Quia nullus est textus in iure Canonico hanc penam illis indicensimo potius in Cap. Ad abolendam, contrarium non leuiter insinuat. Aequaliter enim Pontifex eos, qui docent, illi, qui credunt hereses, ibi: Alter sentire, aut docere non metunt. Et de omnibus subiungit, ad misericordiam recipi posse, si publice consenserint abiurare, & satisfactionem congruam exhibere. Profecto Berengarius, quem constat heresiarcham fuisse, conuersi volens, ad Ecclesiæ gremium fuit receptus Cap. Ego Berengarius, de consecr. dist. 2. Et de Cazalla, qui fuit heresiarcha in signis, testatur Canterus etiandis, seculari brachio fuisse ex particulari Sedis Apostolica Breui relaxatum, alias non relaxandum. Ita ex Concilio Biterrensi, & Tarragonensi Pegna part. 2. Director comment. 64. vers. An ante. Eymer. part. 3. de octavo modo termini. procl. num. 108. Decian. lib. 5. tract. crimin. cap. 54. numero 47. Cantara questionum crimin. rubric. de heretic. capite primo, numero septimo, Castro Palao tractat. 4. de fide, disputatione sexta, punct. 2. numero 17.

*583 Hanc sententiam probabilitatem planè de-
Hanc sen- fendo. Nam præter quam quod ei ius suuere*

non dubito, non deest congrua ratio in eius tentia pro fauorem. Heresiarcha enim conuersus, & alios facilius conuertere, & conuersos in fide poterit confirmare. Neque obstat legibus Imperatoris caueri ultime supplicio afficiendos esse aliorum peruertores. *lege ultima Codice de Iudeis, lege penultima Codice de Apostol. Quia si aliquid probarent, ex illis inferendum esset, quemlibet alterius peruertorem, & si unius esset tantum, ultime supplicio esse afficiendos.* Et quia leges haec locum non habent in hoc crimine, quod mere Ecclesiasticum est, nisi quando heretici ex foro Ecclesiæ pelluntur, & seculari Tribunal traduntur iudicandi. Debent tamen Inquistores, in heresiarchis admittendis prudentissimè, ac vigilantissimè procedere, ne sub pelle ouina lupus tegatur, & simulata penitentia simplices decipiant, cap. Ut officium de heret. in 6. ibi: Pronosticetur, ne simulata conuersione redeant fraudulenter, & vos, in se ipsos fallentes, sub agri specie lupum gerant.

DUBIVM CXXXV.

*Heresici penitentes tardè tamen conuersi,
debentene ad reconciliationem
admitti.*

*A*dmitti non debent. Quia cap. Ad abo-
lendam, de heretic. in 6. præscribitur, solum
debeti eum qui continuo, & confessim, postquam
fuerit deprehensus: ad fidem redierit, admitti
ad misericordiam; sed is, qui post receperas pro-
bationes, ac testimonia publications, & repetitas
monitiones redit, dici non potest continuo, &
confessim redire: ergo non est ad reconciliatio-
nem admittendus. Sic Docti Canonistarum pro-
babiliterne, quod iudico exponam.

Si ante sententiam, etiam post receptas
probationes, & testimonia publicationem con-
viantur, ad reconciliationem, & misericor-
diam sunt admittendi. Quia cap. Excommuni-
camus, et 2. §. Si qui, de heretic. hand obsecrè id
colligitur omnium inquisitorum fauente con-
suetudine. Ita Arnold. Albert. in repetit. capite
1. de heretic. in sext. questione duodecima, num.
quinto.

Non existimo omnino improbabiliter Ca-
nonistas illos fuisse loquitos, cum sententiam
protulere, forte enim tunc id Inquisitionis vius re-
ferebat. At nunc communiorum esse senten-
tiam sequendam vnicce existimo, illum esse
ad misericordiam recipiendum, quod ab Inqui-
storiis vbiique exerci video. Neque obstat
Cap. Ad abolendum, quia si intra tempus, quo
condemnari potest, rreditur, continuo, ac confe-
ssim redire censetur. Et faciunt ea, quia Meno-
chius de arbitr. casu 8. 9. 10. & 11. gloss. 5. ultim.
Institut. de iniurib. stipulat. & Eymeric. part. 3.
qu. 98. tradit. Porro si post latam sententiam
conuertatur, credo, regulariter admittendum
non esse: quod satis indicatur in cap. Excom-
municamus, 1. & 2. de heretic. vbi damnat bra-
chio seculari relinquentur debita animadver-
sione puniendi: Ergo post damnationem iam
functus est Iudex Ecclesiasticus officio suo. Ité
quia

quia traditus Curie seculari, ad misericordiam non admittitur, sed nullus damnatur ut impenitens, qui seculari Curia non tradatur per ipsam condemnationem: ergo facta condonatione, noui est iam remissioni locus. Farinac quod. 193. num. 58. & 59. citans multos. Dixi regulariter, nam in aliquo casu raro quidem, in quo magna veritate conversionis reus indicia ostenderet, & de quo fructus posset sperari, ab Inquisitoribus ex aequitate ad misericordiam admitti posset.

DVBIUM CXXXVI.

Quis eductus est a carcere, & in tabulatu extitens sententiam auditurus conuertitur: recipiendus est ad misericordiam?

³⁸⁷ **N**on est admittendus. Quia respectu humiliatus iurius iam est sententia prolati, illique manifestata, eti promulgata non sit: ergo eius conuersio fit post condemnationem: igitur non vera debet censeri, sed ad vitandam peccatum, ac proinde nec recipienda. Sic Pugna parte secunda. Director. comment. 36. vers. Postquam, afferens ita in quadam Madriliana instructione caueri.

³⁸⁸ **E**t admittendus est. Quia videtur id pietatis, ac misericordiae Ecclesie conuenire. Ita Decian. tractat. crimin. libr. 5. cap. 39. num. 3. Farinacius de heresi, question. 193. & 60. Palao tractat. 4. de fide, disputat. 6. punct. 2. numero 26. afferens idem docuisse Pugnam parte tertiam, Director. commentario quadragesimo secundo, num. 175.

³⁸⁹ **E**go quidem existimo, si in aliquo casu Do-
Cam huius mini Inquisidores viderint, specialissima con-
versionis signa, posse reum huiusmodi ad re-
conciliationem admittere in pietatis Sanctissimi Tribunalis documentum.

DVBIUM CXXXVII.

*Violans paenitentias ab Inquisitoribus in-
iunctas, nempe fugiens est care habitum
paenitentiale non deferens, non ieiunans, &c. debetne vii relapsus con-
demnari:*

¹⁹⁰ **A** solent, Inquisidores, consuetudine iam recepta, hereticos paenitentes in signum conuersationis, ac detestacionis erroris, impetrare vt patenter supra vestes portent faciem quendam crucibus crocei coloris rubricatum. Porro si ij heretici hunc habitum occultauerint, aut abicerint, vel alias paenitentias iniunctas omiserint, possunt Inquisidores aduersus eos procedere tanquam de heresi suspectos. Quia non leuem suspicionem ingerunt, conuersio nem antecedenter dictam fuisse, & errores haud ex animo detestari, siquidem eorum satisfactionem partii pendunt, & omittunt. Farinacius de heresi, question. 193. num. 123. Pugna

part. 3. Director. comment. 146. circa principium. Simanc. de Cathol. institut. titul. 48. num. 29. &
30. Quæsterim igitur, qua pena puniendo sint hi heretici, scilicet è carcere, fugiens, habitum paenitentiale non deferens, non ieiunans, &c. cum debeat ut relapsi condemnari?

Debet quidem condemnari ut relapsi, & Curia seculari tradi. Quia omittens sine causa paenitentiam sibi iniunctam exequi, presuminetur, siue conuersum, & in pristino errore persistere: ergo ut relapsus damnari poterit: in errorem enim iam reprobatum relabi presunitur. Si Eymeric. Director. part. 3. quæst. 97. fine. Decian. tractat. crimin. libr. 5. cap. 56. numer. 4. Campeg. in addit. litter. C. verb. Derrus. Zanch. tractat. de heretic. cap. 10. num. 4. Humbert. Locat. in iudicia. Inquisit. verb. Cancer. num. 16. Calderin. tractat. de heretic. rubric. de heretic. contum. numero primo, & secundo.

Non debent ut relapsi condemnari. Quia violare paenitentias iniunctas non est signum à iure statutum approbationis erroris. Ergo non debet quis ob huiusmodi violationem, ut relapsus condemnari. Consequentiam probo, quia non permittitur Iudicibus condemnare, ut relapsus, quem iura relapsum non indicant. Ita Simanc. de Catholic. institut. titul. 16. rubric. de custodi. reor. num. 24. Pugna part. 3. Director. question. 97. comment. 146. Rojas tractat. de heretic. part. 1. assert. 41. num. 35. Hippol. Riminal. consil. 150. per totum. Farinac quod. 193. num. 136. Zechi. summ. parte prima, titulo de fide, rubric. de heresi, capite 11. numero 18. & alij apud ipsos.

Verius reputo, violentem paenitentias iniunctas, non relapsum, sed impenitentem esse: & contra eum tanquam contra impenitentem procedi posse, dum in illo persistit statu; & si cum impenitent, si à contumacia recedit, & misericordiam implorat, admittitur, & nullo modo brachio seculari traditur: sic cum hoc impenitente esse gerendum. Debet tamen pro crimen paenitentia violata absque causa arbitrio Inquisitorum puniri, vel pecuniaria pena, vel fustibus, vel ieiunis, pensata persona qualitate, & rauitate criminis, & malitia delinquentis.

⁵⁹² Non debet.

⁵⁹³ Hoc mihi
verius.

OPAR
Mer.
VI.VII.

IV
C

CAPUT XXVII.

*Circa penas suspecti de heresi,
& heretici filiorum.*

HERETICIS affines sunt, qui perpetrant crimen, ob quod de Triplicem heresi suspecti redduntur. Suspi- esse de ha-
cio hæc est triplex Modica, seu resi suspi-
citus: Magna, siue vellemen: Ma-
xima, vel Violenta. Leuis suspicio est, qua ex mitti
leibus indicis, & conjecturis oritur. Vnde si
frequenter quis peierat, & vitam degit depravata, si Sacramenta pravo in statu, aut sine iurisdictione, & potestate ministrat, aut bis Sacra-
mentum, non repetendum init, secundas
nuptias viuente coniuge priori contrahit, si
per

per annum in excommunicatione, extra causam fidei existat, si intra Sacramentum Confessionis ad Venerem, aliave flagitia pœnitentem provocet, vel his similia gerat, leviter de heresi suspectus censebitur. Moneo tamen, quodam ex his reddere suspectum de heresi secundū cōmūnē Doctorum opinionem; alia vero ex præscripto iuris sic statutis.

⁵⁹⁵
Quenam
vehemens
suspicio.

Magna seu vehemens suspicio est illa, quæ ex verbis, vel factis effacit, frequenterque heresim concludentibus defumitur. Exempli gratiâ, si quis vocetur respondere de fide, & intra terminum assignatum absque causa non comparet, ex Cap. Cum contumacia, de hereti in 6. Si impedit scienter directe, vel indirecte Sanct. Inquisitionis Officium, Cap. Ut Inquisitionis negotium, de heretic. in 6. Si impeditiibus Sancta Inquisitionis Officium præstet scienter consilium, auxilium, vel fauorem, cap. vi Inquisitionis. Si hereticos ab Inquisitoribus citatos, & corum credentes infrauit, quoniammodo veritatem celent, vel falsum deponant, Cap. Accusatus, de heretic. in 6. Si faueat, defendat, recipiat hereticum, qui hereticus est, non quia est ei consanguineus, vel amicissimus, Cap. Excommunicamus, §. Credentes de hereti. Idem est, si cum hereticis specialissimam ineat familiaritatem, Cap. Inter sollicitudines, de purgat. Canon. Si in causa fidei coniunctatur, dixisse in iudicio falsum, eo quod revocet, quod prius fassus fuerat, Cap. Literas, de presumptiis. Et Religiosus, qui in partis ultra marinis absque Superiorum licentia commemorantes detrahunt Sanct. Rom. Ecclesia constitutionibus, & alia multa à fide deua in suis concionibus, aut secrecis colloquis non verentur euomere, Extrinsecus. Ioannis XXII. que incipit, Ad nostram, de Regulari. inter communes.

⁵⁹⁶
Quenam
suspicio
Violenta.

Violenta demum suspicio est, quæ ex verbis, aut factis oritur astantibus Iudicem ad credendum, sic facientem, vel dicentem hereticum esse. Verbi gratiâ, si quis hereticos adorauerit, vel more suo reverentiam exhibuerit, consolationem, vel communionem ab eis reperit, Cap. Accusatus, de heretic. in 6. Si in causa fidei excommunicatus per annum insorduerit, Cum contumacia, de heretic. in 6. Si deficiat in purgatione Canonica, quam in causa fidei ei indicat præstare non potuit, Cap. Inter sollicitudines, de purgat. canon. Si post abiurataam heresim, de qua coniunctus fuerat, vel postea coniunctetur, cum hereticis communicat, eos inuisit, receptat, deducit, dona, vel munera eius praefat, vel immittit, cap. Accusatus, §. Ille quoque, de heretic. in 6. Legendi Humbert. Locat. in judiciali Inquisit. v. Suspicio, num. 1. 2. 3. & 4. Simanc. de Cathol. instit. titul. §. o. num. 2. 2. 2. 3. 25. & 26. Eymeric. part. 2. q. 5. Pegna part. 2. Comment. 8o. Farinacius de hereti, q. 187. §. 2. 3. & 4. His ergo præmissis.

D V B I V M C X X X V I I I .

(An suspicio leui sufficiat ad reum condemnandum?

⁵⁹⁷
Sufficit qui-
dem.

Sufficit quidem. Quia id in leg. 2. Cod. de heretic. ex leui argumento aduersus Catholi-

cam Religionem reus uti hereticus condemnatur, ibi: Hereticorum aueris vocabulo conti- nentur, & Laris aduersus eos Sanctionibus su- cumbere debent, qui vel leni argumento à iudicio Catholice Religionis, vel tramite detelli fuerint deuiae. Verbo igitur illa, Leni argumento, pro leui iudicio, & probatione aperte usurpanda. Sic plures Doctores, quos, prelo nomine, me- morat Castro Palao tractat. de fide, disputat, puncto primo, numero quarto, eorumque senten- tiam probabilem esse iudicat, siquidem contrariam probabiliorem vocat.

Minime sufficit. Quia leui indicia modice que coniectora mouere non debent animam viri prudentis ad iudicium ferendum de tam graui crimine, vel potius in sanuini sensum de- bent interpretari. Ita Locat. suprad. numer. 6. Si- manc. de Cathol. instit. titul. §. o. num. 28. Eymeric. part. 2. q. 5. num. 2. Rojas tractat. de heret. parte secunda, assert. 6. num. 148. Farina- cius de hereti, question. 187. numero 26. Palao citatus.

Regula circa leuem suspicionem certa est mihi, non sufficere ad condemnandum reum. Neque obstat existimo textum pro prima opinione citatum. Verba enim illa Leni argu- mento, non pro leui indicio, sed pro leui heresii sunt intelligenda. Ut lenis sit, eos hereticorum vocabulo contineri, qui leni argu- mento, id est, pauculum, vel min- imum, vel in uno tantum articulo à fide Ca- tholica denunt.

D V B I V M C X X X I X .

(An leui suspicio sufficiat ad inquiven- dum specialiter contra aliquem
ipsumque interrogan- dum?

Sufficit quidem. Quia inquisitio, & interro- gatio assumentur à Iudice ad inuestigan- dum veritatem, que inuestigatio nec odiosum den- est censenda, neque iniuriosa, cum ille, qui le- uem dedit suspicandi indicium, fundamentum iudicio sufficiens obicit. Porro si indicia vehe- mentia suspicionis quis daret, non solum inqui- si, & examinari, sed & torqueri posset: ergo leuia indicia saltē examinationi eum reddit obnoxium. Sic Scaccia tractat. de indic. cap. 59. num. 2. Calderon. tractat. de heret. fili. & nepo. num. 10. Rojas tractat. de heret. part. 2. num. 1. Pegna Direct. part. 4. comment. 12. ad cap. Ex- communicamus, el 1. de heret. Decian. tractat. cri- min. lib. §. cap. 20. num. 21. Mascard. de probatio- lib. 2. conclu. 86. num. 3. Roland. lib. 3. consil. 8. num. 6. Paris. libro quarto, consil. 2. numero 100. & alij.

Non sufficit. Quia inquisitio, & examina- tio de alius credulitate esse non potest, nisi Nijhoffia qui de eius recta fide dubitator: at ob leui in- dicia, leuesque coniecturas dubitare de crimi- ne adeo graui, vel est infidelitas, licere non po- test, vt ex communī sententia docet Lessius lib. 2. de iustit. cap. 29. dub. 3. num. 15. Ita Simanc. de Cathol. institut. titul. §. o. num. 28. Clarsus præ- crim. §. final. question. 6. num. 6. vers. item scia; Menochius de præsumpt. question. 100. à num. 2. Navarra

Sectio II. De Fide, Dubia.

85

Natura lib. 5. Consil. conf. 2. numero 8. titulo de hereticis.

⁶⁰² ^{autem} Vt or distinctione. Si heres suscipio leuis ex delicto oriatur, cui à iure, vel consuetudine talis suspicio annexa est: censeo inquiri, interrogari posse delinquentem de eius fide, & credulitate; secus verò si suspicio oriatur ex aliis delictis, quibus solum in Doctorum opinione possum est, suspicionem ingerere. Priorem partem huius conclusionis probat vñus, & consuetudo: secundam vero secundæ sententie fundatum statuit.

DVBIVM CXL.

An filii, ac nepotes hereticorum inhabiles sint, ad Beneficia acquista, antequam pater declaratus fuerit hereticus?

⁶⁰³ ^{Cura sup.} Ceterum est filios, ac nepotes hereticorum nulla affici corporali poena: nec priuari bonis propriis, nec potestate sucedendi in maiestate, neque successionem auotorum aliquorumque consanguineorum: bonis vero parentis omnino priuari, si iure naturæ debita excipias alimenta. Contrahere item irregularitatem non solum filios, sed nepotes, si per viam masculinam descendant; si autem via feminina solum filios contrahere præterea inhabilitatem ad Beneficia ex cap. Quicunque, §. Heretici, de heret. Quæsterim verò, an inhabilitas hæc extendatur ad Beneficia acquista priusquam pater declaratus fuerit hereticus?

⁶⁰⁴ ^{Sunt ad ea} Ad ea sunt inhabiles. Quia in cap. Felicis, §. Quod si quis, de paenit. in 6. filii persecutentis S. Romane Ecclesiæ Cardinalem priuantur Beneficiis, que tempore delicti parentis obtinebant: sed granus delinquit, qui Maiestatem diuinam offendit ergo gravius debet puniri. Sic Flavini, de resonat. Benef. 3. q. 1. n. 34. Gutierrez, libr. 2. Canon. q. 9. c. vlt. n. 8. Graff. l. 2. Decis. c. 11. n. 11. Farinac. de heret. q. 19. n. 57. Pegna p. 3. Direct. q. 114. com. 16. 1. Scalij.

⁶⁰⁵ ^{Inhabiles} Inhabiles ad ea non sunt quia nullibi inueniuntur causa talis primatio: ergo afferenda non est. Poenam namque & præcipue respectu innocentium extendende non sunt. Ita Sanch. libro secundo, Decalogi capite 28. numero 27. Suanus de fide, disputatione 24. sectione tertia, Palao de fide, tractat. 4. disput. 7. punto secundo, numero nono, & plures à Sancio, Pegna, ac Farinacio citati.

Ego quidem hanc sententiam communio-
nem, rem, benigniorem, vñu receptam, & validissi-
mis argumentis munitam eligendam duxi, in-
tuitum dicans non obstatre textum in cap. Felicis pro-
longationem, contra hanc sententiam adductum. Quia solum pro-
bat, posse Ecclesiæ hereticorum filios Bene-
ficiis priuare, non tamē de facto priuari
ostendit. Dicuit enim illo crimine lesionis
Cardinalis hac poenam affici filios, (licet le-
vius sit quam heres) ob evitandam de-
linquendi audaciam. Neque in poenis valet
argumentum à maioritate rationis.

Escobar, & Mendoza, Theol. Moral. Tom. VI.

DVBIVM CXL.

An pena infamiae afficiat heretico-
rum filios?

^A Ficit quidem. Quia hæc poena afficit si-
607 ^{Afficit qui-}
gō à fortiori afficiet filios reorum diuinæ laſa-
dem. Maiestatis. Porro hanc poenam subire filios
reorum laſa Maiestatis humanæ prescribit
lex Quisquis, §. Filij. Codice ad legem Julianam
maiestatis. Sic Couarruia lib. 2. var. cap. 8. num. 1.
plures referens Anton. Gomez leg. 40. Tauri,
num. 9. Simanc. titul. 29. num. 13. & 14. Farinaci-
cius de heret. questione 191. numero 23. ci-
tans alios.

Non afficit. Quia nullam firmam fundamen-
tum habet contraria sententia, cum nullus ex-
tet in Canonicis iure cui standum est in hoc
delicto, utpote Ecclesiastico, texus hanc illis
poenam irrogans. Ita Sanchez libr. 2. Decalogi
cap. 28. num. 5. Menochius Consil. 808. num. 44.
volum. 9. Suanus de censur. d. 48. sectione 3. num. 2.
& de fide, disputatione 24. sectione ultima. num.
7. Palao de fide, tractat. 4. disput. 7. punto 2.
numero 10.

Fateor primam sententiam esse communi-
nem, sed secunda adhæreo: quia prima haud
firmo fundamine nititur, nec in iure Canoni-
co, (vt diximus) vñus est texus id persuadens.
Constitutio enim Innocentij I V. Alexan-
dri IV. & Clementis IV. incipientes, Ad ex-
cipiendo, quæ à Pugna inter litteras Apostoli-
cas referuntur, solum hos filios excludunt à
publicis officiis, ex qua exclusione non infer-
tur infamia. Porro in lege penali argumen-
tam à summi validum non est, cum poena non
ob similitudinem rationis, sed ob iuri dispositionem
imponantur. Denique si essent infam-
es, priuati essent omnibus priuilegiis, omni-
que acta legitimo, omnique testimonio ferenti-
do, quod nullo fundamento probatur.

608 Non afficit.

⁶⁰⁹ ^{Huc sen-}
tentia ad-
heret.

DVBIVM CXLII.

An ob solam contumaciam parentum poenis à iu-
re impositis afficiantur filij, vel
nepotes?

^O B solam parentum contumaciam his
610 ^{Afficiantur} poenis afficiuntur. Quia contumax pro heretico habetur, & velut hereticus his panis ob-
condemnatur. Cap. Cum contumacia, de ha. solam pa-
retic. in 6. Cap. Excommunicamus, el 1. s. rerum con-
qui autem, de heretic. Item qui per an-
tumaciam in excommunicatione perfenerat, per-
tinax præsumitur præsumptione iuris, & de
iure, vt tradit Cap. Cum Contumacia Ioan.
Andr. & Geminian. & vt talis damnatur: ergo
poenæ, qua ex heretico in filios deriuantur, in huius damnatione locum habent. Ad-
do, bona huius hereticæ in praeditum filio-
rum confiscentur: ergo & reliquis poenis affi-
ciuntur. Sic Pegna p. 3. Direct. q. 115. comment.
164. Decian. lib. 7. cap. 41. num. 33. Sanchez l. 2.
Decal. c. 27. n. 19.

H Non

86 Theologiae Moralis. Liber XLVII.

611
Non affi-
ciuntur.

Non afficiuntur his peccatis ob solam parentum contumaciam. Quia facta confessio ex contumacia refutans, non est vera delicti probatio, sed presumpta: At presumpta probatio delicti solum delinquenti nocere potest, non eius heretibus: documentum enim heretibus ex vero antecedentis delicto debet prouenire, non ex facto, ut confit expresso ex leg. Eius, qui delatorem, in causa de iure fisci, ibi: Eius, qui delato em orruit, ea condicio est, ut pro commissione habeatur; sed enim hoc parva magis est, ut aduersus ipsum locum habeat, qui delatorem redimit. Ceterum aduersus heretem ipsam transire non debet. Et vulgato axiome confirmo, quod probatio delicti orta ex contumacia non efficit probationem requisitam, ad delictum praediudicantis testio, leg. final. Codice de probatoriis, iuncta lege Sancimus Codice de panis. Bartholo. ad l. Cum filius, num. 4. Verum istud non est ut innocentes puniri ex sententia, quae est in pendent, & quae potest revocari. Ita Farinacius de heretis, quae 19. num. 6. 8. Gas de orim. lae maius, lib. 3. titul. 1. de non quas incurvunt filii, quae ion. 13. numero tertio. Roland. conf. 19. num. 180.

612
His Iubet
Doctoribus
herere.

His Iubet adhaerere Doctoribus. Nam sententia in contumaciam lata nunquam transit in iudicatum quoad paenam corporalem, sed quandocumque hereticus compareat, etiamsi eius statua combusta sit, est audiendus ex Glosa communiter recepta ad Cap. Excommunicamus el 1. de heretic. verb. Condemnemur. ut tradit Sanchez libr. 2. Decalogi cap. 27. numero 18. Pegna Director. part. 3. comment. 49. Simanc. de Catol. instit. titul. 2. num. 10. & 21. Non igitur contrahant filii hereticorum ob solam parentum contumaciam nullam contrahunt eis propriam contrahunt. Vnde non sunt inhabiles ad Bonificia, neque irregulares, neque infames, neque incapaces successionis, etiam in sententia illorum, qui eos infames, & et cuiuslibet successionis incapaces affeuerant.

DUBIVM CXLIII.

An infamia priuatio Beneficiorum, & officiorum, ac reliqua pena filiorum heretici proprie afficiant filios natos, aut conceperos ante parentum crimen?

613
Questionis
status.

Noranter dixi, Ac reliqua pena filiorum hereticorum proprie, ut excluderem ab hac questione honorum publicationem, quae non est filiorum, sed parentum peccata: prouinde in filios ante delictum natos eius damnum resulbare potest. Sanchez l. 2. Decal. e. 27. n. 6. Questio igitur est, num peccata propria afficiant hereticorum filios ante delictum parentum natos, vel conceperos?

614
Afficiunt
quidem.

Afficiunt quidem. Quia ius de peccatis filiis hereticorum impositis, & reorum laesae maiestatis absoluted, & indistincte pronunciat, filios puniri, cas Quicumque, §. Heretici. Cap. Statuum, de heretic. in 6. Cap. Vergentis, de heretic. leg. Quisquis, §. Filiij, Codice ad leg. Iuli.

maiestatis. At sub nomine Filiorum absolute prolatorum, tam nati, ante delictum, quam post delictum intelliguntur: cum quia sermo indistincte prolatus indistincte est intelligendus, ex lib. 1. §. generaliter, Digestis de legat, praefland. lib. 3. ff. de offic. presid. De pretio ff. de publico in rem actione, tum etiam quia in l. Senatoris filius, ff. de Senatorib. habetur aquilam filiam Senatoris dici, siue eum pater in Senatoria dignitate suscepit, siue ante dignitatem Senatoriam, & in Cap. Intra ceteras, de re script. dicitur filius Sacerdotis, etiam si ante Sacerdotium fuerit progenitus. Ergo similiter dei potest filius hereticus etiam ante heresitum concepero: ac proinde in statuto filios hereticorum puniente comprehensus. Sic Simanc. de Catol. institut. part. 2. num. 3. 6. Pegna Director. p. 3. comment. 16. 3. Perez lib. 2. ordinat. titul. 9. leg. 3. vers. Despues que fizó la tracion. Menochius de presumpt. 1. 5. presumpt. 3. 3. a num. 17. Comaruit 1. 2. var. 8. n. 5. Azorius tom. 1. l. 3. c. 1. 3. p. 9. 8. & tom. 1. l. 6. c. 4. q. 3. Tolet. lib. 1. c. 6. 9. n. 8. & alii plures, quos refert Sanchez lib. 2. Decal. cap. 27. numero 9.

Minime afficiunt. Quia filii nati ante delictum parentis non dicuntur proprie, ac formulariter filii delinqentis: siue non dicuntur filii afficiuntur, quos pater genuit ante deportationem, uti expresso colligunt ex l. Ex fallo 17. §. Ex fallo, ff. ad Trebellian. Neque dicitur filius Senatoris, cuius pater à Senatu mox est, antequam ille nascetur: ut habetur l. Emancipatum, ff. de Senatorib. Quia ut ibidem dicitur, ad hanc denominationem tempus conceptionis est spectandum, & multis probat Tiraquel. de primogen. quest. 3. 1. num. 8. Ergo similiter dici non potest proprii filius hereticus, cuius pater post illius generationem in heresim incidit: cum autem peccata filii imposita ita rigide sint, & acerbæ, & innocentes afficiant, merito limitandas sunt ad filios, qui proprii, ac formaliter filii delinquentium sunt, non extenderant ad illos, qui solum sunt materialiter tales. Ita Calderin. conf. 3. th. de heret. Ant. Gomez tom. 3. var. c. 2. c. 16. Molina de iust. tom. 3. d. 6. 8. num. 2. 2. Molina alter de primog. c. 11. num. 5. Na. uarra conf. 1. 5. conf. 2. 3. de heret. Ceuillos in communib. opinion. qu. 6. 5. 3. num. 14. Vbi ex Manuele tom. 1. sum. cap. 130. num. 5. sepe in Hispanie tribunalibus sic esse iudicatum. Et alii plures, quos refert, ac sequitur Sanchez l. 2. Decalog. 27. num. 14.

Hos sequor. Nam lex 2. titul. 2. pars. 6. vbi Gregor Lopez ex signo vniuersali, quo vitam, Hesiquia. Tudos sus bijos, inferri, natos, & nascituros comprehendit, minime obstat. Illa namque verba intelligenda sunt iuxta l. 6. tit. 27. p. 2. ut videlicet comprehendat omnes filios sive legitimos, sive illegitimos, sive existentes sive postestate parentis, sive emancipatos, dummodo geniti fuerint post delictum. Vnde satisfit iuribus pro prima sententia adductis absolute, & indistincte pronunciantibus hereticorum filios puniri. Solam enim de filiis post delictum parentum natis, seu conceptis est id intelligentium.

CAPUT

CAPUT XXIX.

Circa Confessarium ad Venerem
incitantem.

DVBIVM CXLIV.

An Bulla Gregorij XV. si in Hispania
recepta?

617
Natus re-
cepit.

RECEPTA non est. Quia cum Inquisidores locorum Ordinariis aequalibus faciat circa huius criminis cognitionem , hanc Bullam recipere noluerunt, ilorum enim in hac parte dero-
gat iuris dictio[n]e à Pio IV. & Clemente VIII. concessa : vt ipsi soli de hoc crimine cognos-
cant. Sic Fernandez de Castro Palao de fide, tral. 4. d. 9. punct. 1. num. 9. assertens, id à propin-
quo meo D. Isidoro de San. Vicente Doctorē quidem pietate , ac sapientia decorato , & de materia Sancti. Inquisitionis ob antiquitatem, & experimentum optime merito. Trullench, libro primo, Decalogic capite tertio , dubio 18. numero quarto.

618
Recepit.

Est quidem iam recepta. Quia in edito ab Inquisitoribus Tribunalis supremi edito die 29. Octob. anno 1633. præcipitur omnibus Superioribus Regularibus sub excommunicatio[n]is pena, vt annis singulis fer. 6. post Octauam Assumptionis Deiparæ hoc Gregorij decretum suis subditis, cum nonnullis aliis aliorum Pon-
tificum, intiment. Ergo certum est, in Hispania esse recepturn. Ita Gaspar. Hurtado de instaur. de iudic. foren. d. 2. diffc. 7. Diana p. 2. tr. 17. refol.
30. & p. 1. tr. 4. refol. 25. Trimarch. tr. de Confessar. abutente Sacram. p[ro]p[ter] citatus à Trull. num. 10. & alij plures , quo sequitur Thom. Hurtado tom. 1. refol. mor. tr. 4. c. 2.

619
Hoc iam est
certum, nec
oppositum
defendi pos-
sunt.

Hoc vnicie defendo. Nam licet Inquisidores Hispania noluerint Bullam Gregorij recipere recens editam : postquam ipsemet Gregorius declarauit, su[m] mentis non fuisse , quod Ordinarij de hoc crimine cognoscerent, sed ad so-los Inquisidores id munus pertinere: statim id eis Bulla recepta fuit, & publicata, testante id non semel idem Isidorus de San. Vicente. Vnde iam sententia prima corruit fundamen[t]um.

DVBIVM CXLV.

An ante denuncia[ti]onem præmitti debet
fraterna correccio , si Sacerdos
solicitor emendandus
credatur?

620
Præmitti
non debet.

Præmitti non debet. Quia in Sanct. Inquisi-
tionis Edicto præcipitur , vt Confessarius
solicitor, nulla præmissa monitione , denun-
Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

citor. Porro delictum hoc difficultis correctio[n]is est: & esto leores esse huiusmodi Confessarium tua correctione emendandum, denuncia-
re eum deberes , ut supplicium huius alii ce-
deret in cautelam. Sic Sanctarel. tral. de heret[ici]a cap. 9. num. 5. Sancius in select. d. 11. num. 56. Syl-
vi. 2. 1. q. 33. a. 7. concl. 2. Turrian. 2. 2. 10. 1. d. 5. 8.
dub. 5. Diana p. 1. tr. 4. refol. 1. & p. 4. tr. 5. ref. 24.
male citans Suarum, Henriquez, Villalobos, &
alios. Azor. p. 1. l. 8. cap. 19. 9. 9. Acunna, Trimar-
chus, quos citat, & sequitur Trull. l. 1. Decalog.
c. 3. d. 8. n. 22.

Debet præmitti. Quia correptionis fraternæ præceptum est de irre natura, & diuino: ergo Debet pra-
mitti. Ita præmissio necessario debet denunciationi. Ita
Fugundez de precept. Eccles. tralat. 2. libr. 4.
cap. 3. num. 3. 1. & libr. 6. Decalog. cap. 12. num.
28. Castro Palao tr. 4. de fide. d. 9. pars. 10. num. 2.
Tolet. lib. 5. cap. 5. num. 2. Reginal. lib. 24. num.
52. Angel. verb. Denunciatio, quest. 2. Portel. in
dubib[us] Regul. verb. Cor[relatio] fraterna, num. 1. Ortiz.
num. c. 21. n. 17. Sayt. in Clavi. l. 11. c. 4. n. 8. Nauar.
sum. cap. 18. num. 134. & cap. 25. num. 46. & alij plurimi.

Ego quidem existimo utramque sententiam esse probabilem, sed ultimam speculatius pro-
babiliorem, primam vero practice esse ei præ-
ponendam propter S. Inquisitionis editum.
Attamen non abnego, quin in aliquo eti-
mo casu, quando solicitatio est occulta, & omni-
bus diligenter circumspicitur, quasi certo morali-
ter speratur emenda, possit secunda senten-
cia probabilius ad proximam admitti. Mecum
Trullench. n. 23. Soufa in Aphorism. Inquisitor.
l. 1. c. 3. 4. n. 57. Thom. Hurtado tom. 1. tr. 4. cap. 6.
§. 1. & c. 8. refol. 31. §. 3.

DVBIVM CXLVI.

An teneatur quis Confessarium solicitan-
tem denunciare, si credat iam esse emen-
datum?

Tenerit quidem. Quia Inquisidores ad de-
lieti commissi punitionem, & in aliorum exemplum , & coercitionem imperare possunt, Tenerit qui-
dem. in id imperare præsumuntur, ut delicta iam emen-
data sibi manifestentur. Sic Sanctarel. tralat.
de heret[ici]a capite nono, numero unde inno . Sancius
in select. d. 11. num. 52. Bonacina tralat. variar.
d. 6. punct. 1. num. 9. Azorius p. 1. l. 8. c. 19. quaf. 9.
Suarus de fide. d. 40. sect. 4. num. 11. Salon. 2. 2.
q. 68. a. 1. Rojas singul. 3. num. 33. Patamo de o[ri]g.
Inquisit. lib. 3. qu. 8. num. 90. D'ans part. 4. tral.
5. refol. 23. Gaspar. Hurtado apud ipsum.
Et probabilem reputat Trullench. l. bro primo,
Decal. c. 3. d. 18. n. 10. contrarium tamen admo-
du[m] approbans opinionem.

Non tenetur. Quia decreta Pontificis in
hoc delicto non tam punitionem delinquentis Nō tenetur.
Sacerdotis, quam Sacramenti reverentiam at-
tendunt, id[em]que existimare esse decreta fauora-
bilis, non quidem amplianda, sed restringenda.
Ita Palao de fide. tr. 4. d. 9. punct. 10. num. 1. Sotus
l. 3. de iust. q. 5. a. 5. Molsel. tom. 1. tralat. 7. cap.
24. numero 21. Genuen. in praxi. c. p. 18. nn. 6.
Naldus v. Accusare, m. t. Victorel. in notis ad Ma-
H 2 male.

88 Theologiae Moralis. Lib. XLVII.

male Natur. cap. 25. num. 3. Finel. Zanard. Acunna, Megala, Freitas, Portel. Peirin. apud Dianam part. i. tractat. 4. resolut. 3. Fagundez de preecept. 2. Eccles. lib. 6. cap. 4. num. 17. & libr. 6. Decalog. cap. 2. num. 28. Trimarchi. d. 11. seft. 3. num. 18.

E 25 **Ide afferro,** **adiciens** **emendatio-** **nis documē** **ta.** Existimo cessare denunciandi obligationem, si Sacerdos certo emendatus obsecetur, nec periculum recidui adfir. Hoc tamen affirmo, quando ex Dominorum Inquisitorum mandato aliud non constat. Nam ut ex Palao accepi, certum est, eos posse in delicti vindictam, ac aliorum exemplum imperare, vt delicta iam emendata Tribunal fidei denunciantur. Quod si requiras, quondam Sacerdos solicitator celebit emendatus? Ex Doctoribus respondeo. Cense emendatum cum, qui per triennium postmodum recte vixerit. Seraph. à Freitas in addit. ad Acunnam, quod. 3. num. 2. & 3. Sancius in seft. d. 1. num. 51. citans Mascardum, Alciatum, & Farinacium. Riecius part. 2. decif. 159. num. 14. Homobon. Exam. Eccles. tract. 7. qu. 3. Vel si video eum aliquod Inbilam luctari. Genuen. in praxi cap. 18. num. 6. Vel ad penitentia Sacramentum accedere intueraris. Felin. ad Cap. Testimoniorum, de testib. Vel si solicitata mulier ter, vel quater ad ipsum Confessarium accedens, in eo libidinosum animum ex externis libidinis signis non aduerit. Soula quem citat, & sequitur Diana part. 4. tract. 5. re olu. 2. Trullench. lib. 1. Decalog. cap. 3. dubio 18. num. 28.

Homobon. Exam. Eccles. part. 1. seft. 17. cap. 2. question. 14. Peyrin. in privileg. Minim. tom. secundo, Constitut. 9. Pauli V. §. 2. numero 25. & alij.

Non approbo huiusmodi excusationem. 618 Qui si prima sententia subsisteret, raro mu. *Probabiliter* sollicitata teneretur, denunciationem face. *hoc mihi* re: siquidem hoc crimen secretissime commititur, neque alius à solicitato illud solet agnoscere, neque infamatio contingit, nisi cum delictum est denunciatum. Ceterum verba Clementis, minime obstat crediderim; mandat enim denunciari quemlibet Sacerdotem, de hoc crimen *quomodolibet infamatum*, id est, infamatum apud solicitatam personam. Nam aduerbiū *quomodolibet* restringit infamiam, vt non accipiat in rigorola sua significatio. Mecum Castro Palao de fide, tr. 4. d. 9. punct. 10. num. 3.

DUBIUM CXLVIII.

Denunciandusne est Confessarius sollicitans in Confessione ad tarda, sed ad alia peccata?

Denunciandus est. Quia ideo solicitatio ad 619 *Denunci-* *actus* *venereos* denuncianda est, quia sic *dat ist.* *solicitans* de hæresi est suspectus, præter enim fundamentum saltem leue, vt de illo suspicio formetur, non bene de Sacramentis sentire: sed hæc ratio & que procedit, si ad furtum, vel homicidium, vel ad aliud quodvis peccatum penitentem inducat: imo maior malitia videatur esse in inductione ad hæc peccata, quam in inductione ad luxuriam cum hec magis ex passione procedat, quam ex malitia. Si Perna Director, parte secunda, comment. 8. 1. ver. Ille quoque Zechius tom. 1. summ. tract. de fidè cap. 11. num. 5. Manuel. de Moura opus. 1. de Ensal. seft. 3. c. 3. n. 17. Freit. in addit. ad Acunnam, q. 8. n. 17. Si solicitat, ad eadem peccata, que penitens confiteatur: verbi gratia, si fortilegium fatari, & ille à te petat, vt se illud edocias. Thom. Hurtad. tom. 1. tract. 4. c. 8. resol. 5. Si id in vera Confessione faciat. Quia qui in vera Confessione ad lethale solicitat, est in fide suspeitus: ergo denunciandus. Castro Palao de fide, tr. 4. d. 9. punct. 6. n. 2. probable hoc reputat ob facultatem generalem Inquisitoribus datum cognoscendi de hæresi suspectis.

Non est denunciandus. Quia nullibi cautum est, huiusmodi denunciationem esse faciendum: neque in Bullis Pontificis, neque in Inquisitorum Edictis: omnia enim hæc solum de solicitantibus ad actus in honestos loquuntur. Ob fragilitatem enim naturæ frequentius hæc solicitatio contingere poterat, & magis in ea periculum consentiendi. Ita Palao citatum. Lebed. de matr. q. 5. 6. a. 2. §. Et non est idem. Paramo l. 3. q. 10. n. 12. & 12. Acunna q. 8. n. 3. & 6. Sanci. in seft. d. 11. n. 23. Bariola, Scortic, Molfel, Sanctarel, Vener. Peirin. Soula, Homob. quos refert, & sequitur Leand. de penit. tract. 5. d. 13. qu. 9. Fagundez libr. 6. Decalog. cap. 12. numero 15.

Hanc

DUBIUM CXLVII.

An denunciatio possit omitti, si Sacerdos aliquo modo de huiusmodi delicto infamatus non est?

E 26 **Omitti potest.** **P**otest omitti. Quia Bulla Clementis VIII. petit, Sacerdotem esse infamatum. Inquit enim: *De quomodolibet infamatis.* Et quia denunciatio præcepta sub excommunicatione regulariter non obligat de delictis occultis, & que probari non possunt, excepto hæresi criminis, ne denunciato possit calumniator reputari. Sic Nauarra summ. cap. 25. num. 46. Sotus de regen. fec. q. 1. concl. 4. num. 3. Henr. lib. 15. cap. 18. num. 3. Fagundez de 5. præc. p. 1. l. 4. c. 3. 1. num. 1. Reginald. l. 25. num. 21. Repert. Inquisit. verb. Denunciatio. §. Generale tamen. Decian. tr. trimin. tom. 1. l. 5. c. 3. o. num. 4. citans Speculator. rem. Glossam. Palati. Repert. cap. notabili 3. §. 26. num. 9. & alij.

E 27 **Opitti non potest.** **Q**ui hæc denunciatio Non potest ad præcaendum delictum, & Sacramenti irreverentiam impediendam, ordinatur: in quo casu necessarium non est, delictum esse publicum, præcipue cum nullus adsit timor, vt denunciator pro calumniatore habeatur; siquidem non agit accusatoris, sed delatoris, acte-
fis personam. Ita Barbosa de potestat. Episcop. p. 3. alleg. 96. num. 5. 1. Bonacina de Censur. d. 2. q. 6. punct. 1. num. 9. Suanus de fide, d. 20. seft. 4. num. 7. Genuen. in praxi. cap. 23. num. 5. Nald. verb. Hæresis, numero sexto. Zechius de casibus reuers. casu 2. Zanard. Director. part. 3. cap. 3. 1.

Sectio II. De Fide Dubia.

89

⁶³¹ ^{Probabilium} Hanc sententiam longe probabiliorem esse iudico. Nam cum in decretis Pontificum solum sollicitatio ad turpia preceaueratur, in delictis non debet extensio fieri Cap. in p̄xnis, de regulis iuria, in 6.

DVBIVM CXLIX.

An denunciandus est, qui in usu aliorum Sacramentorum, verbi gratia, Matrimony, famam ad Venera solicitat?

⁶³² ^{Dam} ^{Denunci.} Et denunciandus. Quia abutens Sacramento Matrimonij, Baptismi, &c. se tam suspectum in fide obicit, quan⁹ qui Pœnitentie abutitur Sacramento Sic Emanuel. Moura opuscul. prim. de incantat. seditione tertia, capite tertio num. 17 Thom. Hurtado tom. 1. tract. 4. cap. 8. num. 587.

⁶³³ Denunciandus non est. Quia nullibi de huiusmodi delicto specialiter cautum est, denunciandus. Ita Acunna question. 6. num. 6. Freitas quem citat, ac sequitur Castro Palao de fide, tractat. 4. disput. 9. punt. 1. num. 4. Sancius select. disp. 1. num. 41. Lezana, Peregr. Peyrin. Sanctarel, quos refert, ac sequitur Diana parte quare tractat. quint. resolution. 16. Bonacina tractat. Variar. disputatione 6. punt. 3. num. 7. & alii.

⁶³⁴ ^{Huc tenet.} Cum his longe probabilius opinor. Moneo tamen sollicitantem ad Venerem in aliòrum Sacramentorum usum, vel in Confessione ad aliud quodatis maleficium, fore suo Superiori denunciandum, ut illum corripiat, iniuriam Sacramenti caneat: seruatis tamen conditionibus requisitis in denunciatione facienda, ut expendam, cum de correctione fraterna tractatum insituum lib. 49. de Charitate.

DVBIVM CL.

Denunciandus est Confessarius ad actus solum venialiter in honestos?

⁶³⁵ ^{Dam} ^{Denunci.} Denunciandus est. Quia tangere manum, vel mamillas feminæ, digitos intorquere & vellicare, in genere castitatis peccata venialia sunt, quando ob solam delectationem, absque vltiori fine, vel pericolo pollutionis, aut consensu habentur: Sanchez lib. 9. de matrim. d. 46. num. 16. Salas 1. 2. tom. 2. question. 7. 4. tract. 13. d. 6. et. 20. num. 146. Freitas question. 7. num. 28. Atq; hæc sunt in Confessione ante, vel post immediate, peccata mortalia sunt contra Religionem, ob indecentiam Sacramento factam: sicut intra genus temperantia leue peccatum est, modicum cibum sumere in ieiunij die: at in ratione sacrificij grauissimum est, si illo sumpto, ad Eucharistiam quis accederet. Sic Sancius select. disput. 11. numer. 22. Freitas question. 7. num. 6. Diana pari. 4. tract. 5. resol. 5. Trullenc. libro primo Decalogi capite tertio dubio 18. numero 10. Fagundez de præcepto secundo, Eccles libro quarto, capite tertio, num. 52. Leand. à Dia. Escob. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

na citatus part. 1. o. tractat. 14. resolut. 44. Thom. Hurtado tom. 1. tractat. 4. cap. 8. resol. 36. addens, secus esse dicendum, si Confessarius haec leuia fecerit, vel dixerit extra Confessionem, etiam sit in Confessionario, & simuler Confessionem.

Non est denunciandus. Quia sub maiori ex-
communicatione huicmodi denunciatio pra-
scribatur, non adest denunciandi obligatio, ubi
peccatum mortale non est, ob veniale enim
culpam fetri non potest. Et quia pena solici-
tationis est grauis ergo & culpa, pro qua im-
ponitur grauis esse debet. Sic Portel, in addi. ad
dub. Regul. verb. Sollicitate feminam, num. 4. Soa-
fa Aphorism. Inquisit. lib. 1. cap. 3. num. 4. Castro
Palao de fide, tractat. 4. disput. 9. punto tertio, nu-
mero tertio, Gaspar. Hurtado de iustitia,
tractat. de iudic. forens. disputat. 2. difficultat.
septim.

Equidem primæ sententiae doctrinam haud
carere difficultate existimo. Nam ex iure natu-
rae, & diuino peccata de se venialia in materia sententiam
castitatis eo quod in Sacramento Pœnitentia non carere
fiant non redditur mortalia contra Religionem difficultate
nemalias quolibet peccatum veniale in ma- existmo,
teria iustitiae, humilitatis, & patientie factum unde secun-
dum in Pœnitentia Sacramento mortale Sacrifile- dam eligo,
gium esset, quod nemo concedit, cum & que in & confirmo.
re naturali, & diuino omnia prohibeantur.
Restat ergo ut ex iure positivo haec prohibito
orientur. At ex decretis Pij IV. Clementis
VIII. & Gregorij XV. non sit aliqua spe-
cialis prohibitio de peccatis venialibus; sed
solum prohibetur id, quod ex se malum, &
inhonestum est; immo quia malum est, & in-
honestum, & ideo prohibetur. Ergo si solum
est malum in ratione peccati venialis, in pec-
cati venialis ratione ob Religionem prohibe-
bitur. Sicut cum prohibetur Clerici percussio
ob reverentiam ordinis debitam, non prohibe-
tur quilibet leuis percussio sub gravi delicto:
neque furturn rei sacrae sub graui culpa, si le-
uis sit, quia haec omnia prohibentur, quia ma-
la sunt, & consequenter eo modo, quo sunt
mala, & eo modo ob reverentiam Sacra-
menti prohibentur. Vnde probabile satis existimo,
si Sacerdos pœnitentem tactibus alias hone-
stis tangat, qui ex circumstantiis solum pec-
cata venialia sint, & ipse pœnitens intelligat,
Sacerdotem nullatenus habere animum vt
terius progrediendi, neque pœnitens pericu-
lum contentiendi in graue piaculum: pecca-
tum mortale contra Religionem non commit-
ti, sicut nec contra castitatem, neque fore sub
graui culpa denunciandum. Verum si ex cir-
cumstantiis colligeretur animus Sacerdotis vt
terius progrediendi, censenda esset talis soli-
licitatio graui; quia sufficienter præsumit pos-
nitens ad graue crimen Sacerdotem eam indu-
cere voluisse. Ego quidem dementem omnino
eum Sacerdotem vocitarim, qui ob tam leuem
delectationem velit iudicio mulierbi-
tot æquiuocationibus obno-
xio suam famam ex-
ponere.

⁶³⁶
Non est de-
nunciandus.

OPBAPR
Mer.
VI.VIII.

LV

G

90 Theologiae Moralis Liber XLVII.

DUBIVM CLI.

Denunciandus ne est qui in actu Confessionis feminam à pulchritudine laudat?

*638 Denunciandus est. Quia feminæ nihil gratius, quam à pulchritudine commenda-
ri; quod quidem amasij præstare assolent ad
feminam amatam alliciendum. Sc Diana part.
4. tractat. 5. resolut. 8. citans Peyrinum, Sancta-
rellum Acunnam, Barbosam, Bonacinam,
Trullench. libr. 1. Decalogi capite 4. dubio 18.
numero 43.*

*639 Non est denunciandus. Quia feminam landans verbis decentibus, (vt suppono) de
pulchritudine, non est, in honestos sermones
cum illa habere, quod in Bullis cauetur. Ergo
non est denunciandus. Ita Freitas tract. 1. de
solicit. questione septima, numero 44. & 45. Tho.
Hurtado tom. 1. tractat. 3. capite 8. resolution. 2. 3.
D. Ioann Escobar del Corro tractat. de solicit.
parte prima, questione tertia, numero 14. Et
probabile existimat Sousa apud Dianam ci-
ratum.*

*640 Certe si Confessarius in actu Confessionis
feminam affectu libidinoso quod exterius fa-
cile ex modo dicendi appareat, denunciandum
eum esse crediderim. Quia vere, & propriè in
Confessione solicitat. At si laudet sincere,
(quod quidem modus loquendi assolit indi-
care) denunciandum non esse quis dubitet?
Quia tunc non solicitat, sed verba indifferen-
tia, sive vana, inutiliaque solvmodo profert.
Porro ut imprudentem Confessarium illam
scimia denunciare teneatur, debet esse mor-
aliter certa de prono eius affectu, quo ad
eam ad turpia alliciendam eiusmodi verba
protulisset. Lege Bonacinam de denunciata.
d. 6. punct. 3. num. 5.*

DUBIVM CLII.

*Confessarius in actu confessionis tradit fa-
mina chartam, qua eam ad turpitudinem
solicitat, postea legendam: estne denun-
ciandus?*

*641 Denunciandus est. Quia illa charta tradi-
tio est incepta solicitatio: & per illam fit
plane iniuria Sacramento: siquidem tempore,
quo monendum est penitentis de mutatione vi-
tae in melius, ei instrumentum traditur, que de
novo saucietur. Sic Sancius in select. d. 11. num.
32. Fagundez precept. 2. Eccles. libr. 4. cap. 3. nu-
mer. 62. Diana part. 4. tract. 5. resolut. 2. Trull. lib. 1.
Decal. cap. 3. dub. 18. num. 43. Leand. tom. 1. tr. 5.
d. 13. qu. 15.*

*642 Non est denunciandus. Quia eiusmodi char-
ta traditio, solum est causa solicitationis, non
solicitatio. Nec enim tunc quando traditur
charta, penitentis ad malum incitat: ergo
non solicitatur tunc: solicitatio enim est indu-
ctio, ac motio voluntatis alienæ: cum autem*

*non moueatur penitentis voluntas in Con-
fessione, sed extra illam, quando scilicet char-
tam legit, efficitur, solicitationem non fuisse in
confessione factam, ac proinde non esse ex ob-
ligatione denunciandum. Ita Thom. Hurtado
tom. prim. tractat. quart. cap. quinto, resolut. 6. Ca-
stro Palao tomo primo, tract. 4. d. 9. punct. quart.
numero 2.*

*Satis probabilem hanc sententiam esse cre-
diderim. Nam vt Sacerdos subiiciatur penitus in
Bulla prescriptis, requiritur, vt delictum soli-
citatis in ratione talis sit completum: sicut
requiritur homicidiū completum, vt irregula-
ritas ex homicidio contrahatur: & Clerici per-
causam his delictis dedisse. Cum igitur charta
traditione non sit solicitatio completa, imo nec
solicitatio, non erit Sacerdos sic peccans de-
nunciandus, nec puniendus ex rigore decreti,
Inquisitionis. Si ergo charta non legatur im-
mediate post suscepsum Sacramentum, sed
transacto iam tempore: videatur huiusmodi tra-
ditionem chartæ non esse solicitationem in
Bullis comprehensam. Atramen quia hoc deli-
ctum grauissimum, ac perniciosum est admo-
num, mei Ferdinandi de Castro venia, primam
sententiam in praxi vnde defendandam esse
indicavit.*

DUBIVM CLIII.

*In Confessione quis feminam incitat, ut
alium ad Venereo actus admittat:
estne solicitatio denun-
cianda?*

*644 Denuncianda non est solicitatio. Quia li-
cet grauissimum sit piaculum Sacra-
mento abutit ad huiusmodi instigationem: Bullatum
flagellum videtur aduersus Confessarios, qui si-
bi penitentem sollicitant, intorqueri. Sic olim
quidam, quos, presso nomine, refert Diana par.
1. tract. 4. resolut. 19. Quorum sententiam pro-
babilem esse Acunna citatus ibi à Diana re-
putauit.*

*Vera solicitatio est, vtique denuncianda.
Quia Confessarius penitentem ad turpem
actionem vere induxit: per accidensque est, sicut dat.
cum illo, aut cum alio exercendi. Ita Sancius
in select. d. 11. n. 43. Palao de fide, tr. 4. d. 9. punct.
5. num. 1. Acunna qu. 17. num. 5. Freytes, quem
refert, & sequitur Trullench. l. 1. Decal. cap. 1.
dub. 18. num. 47. & 50. Fagundez lib. 6. Decalog.
cap. 12. num. 14. Hurtado noster de iudic. foren.
d. 2. diffic. 7. D. Ioan. de Escobar. part. 1. questi.
§. 2. num. 2. 5. Thom. Hurtado tom. 1. tract. 4. cap.
8. resolut. 59.*

*Licet secunda sententia tam valido funda-
mento tot Doctoribus affirmantibus, non ni-
teretur, existimo post Bullam Gregorij X V.
primam sententiam minime esse defensa-
bilem.*

DUBIVM

Sectio II. De Fide, Dubia.

91

D V B I V M C L I V .

Confessarius sollicitat penitentem, ut mediet cum alia feminis, ut se ad actus impudicos admittat: debet tamen est in Bullis Pij IV & Clementis V 11. comprehensum?

647 Profecto ex decreto Gregorij non dubitamus quin sit solicitationis delictum denunciandum. Ait enim Pontifex; denunciando ex decreto Gregorij, esse Sacerdotes, qui in honesta sine inter se, per secum sine cum aliis perpetranda solicitanterint. Et qui cum penitentibus illicitos, & in honestos sermones, leutractatus habuerint. Dubitarim tamen, in Bullis Pij, & Clementis sit hoc delictum comprehensum agnatum quidem denunciatione?

648 Non est solicitatio ibi comprehensa, nec Ex aliis Bullis non denunciandum. Quia haec solicitatio cum non sit ad execendum carnis flagitium cum penitente, non videatur in his Bullis prohibita sic vt probabile defendit Acunna 9.17.num.i8. Freytag num.14.

649 Est solicitatio eis in Bullis comprehensa, denunciandisque Confessarius ille. Quia ex prefatis Bullis, & ex Inquisitionis edito ex eis ortum habente imperantur denunciari confessarii, qui mulieres penitentes ad actus in honestos prouocant, sine allicione. Qui autem prouocat penitentem, ut medier, absolute ad actus in honestos prouocat: illi enim mediatione actus est in honestus, & eiusdem speciei cum crimen patrando. Ita Sanci in select. d.11. n.4. Diana part. i. tr.4. resol. 19. & p.4. tract. 5. resol. 1. Castro Palao de fide tract. 4. d.9. p.11. num. 2. Trull. lib. 1. Decal. capit. 3. dub. 18. numer. 49.

Hoc mihi probabilius mihi, solicitationem esse denunciandam. Quia tota ratio prohibendi solicitationem penitenti factam procedit in praesenti, cum venenum ei confessarius propinet cui debebat salutis antidotum propinare: & loco reconciliationis grauem peccati molem imponat, fontique lippidissimo lutum adficeat. Ergo cum hoc decretum sit instantium in favorem Sacramenti Penitentiae, non licet mandatum hic est, sed potius extendendum.

D V B I V M C L V .

Eftne denunciationi locus, cum Confessarius sollicitatus in confessione à feminis, sollicitationi consensit?

651 Locus non est denunciationi. Quia in hoc causa confessor non sollicitat, quo in Bullis denunciatur. Sic Acunna tract. de sollicit. quest. 11. num. 7. & 9. Freytag, num. 24. Sanctarela de

heresi, capit. 46. num. 2. addens, etiam post Bullam Gregorij id locum habere. Sanci in select. d. 1. n. 25. Homobon. de exam. Eccles. tom. 2. tract. 11. capit. 12. question. 16. Bonac. tr. var. d. 6. p. 18. num. 17. Trull. lib. 1. Decal. capit. 3. dub. 18. num. 5. citans Souslam, & alios. Portel. in addit. ad dub. Regul. verb. sollicitare feminas, num. 10. & alij, quos sequitur Thom. Hartad. tomo primo tractat. 4. cap. 8. resol. 32. afferens, oppositam sententiam parum probabilitatis habere.

652 Est quidem denunciationi locus. Quia Gregorius expresse praecepit denunciari Confessarios, qui cum penitentibus illicitos, & in honestos sermones, seu tractatus habuerint: At cus. Confessarius in nostro casu, licet prius a fccmina sollicitetur, cum illa in honestos gerit sermones in Confessionis actu: Ergo debet denunciari. Ita Diana part. 4. tract. 5. resol. 42. Fagund. prec. 2. Eccles. libro quarto capite tertio numer. 56. & 57. Trimarchius dubio non numero quinto & 6. Leand. part. 1. tract. 5. d. 1. 3. qual. 10.

Ego quidem primam sententiam probabiliorem esse iudico. Quia consensum solicitationis feminæ exhibere, non est eam sollicitare. Porro, in honesti illi sermones prohibiti in Bulla supponuntur in ordine ad solicitationem haberri. Idem dixerim, casu, quo ipse, & feminæ ad inuidem sollicitent, à feminâ tamen primo, deinde à Confessario. Quia id magis est solicitationi feminæ consensum præbere, quam eam sollicitare.

D V B I V M C L VI .

Confessarius à feminâ sollicitatus ad congressum renuit, volens solummodo tacitibus in honestis frui, ad eos illum prouocans: estne denunciandum?

653 Prima sententia probabiliorem mibi eligit. Denunciandum. D Enunciandum est. Quia Confessarius tam à Congressu, quam ab osculis, & tactibus poterat feminam auferre. Ergo cum ad actus huiusmodi prouocat, inique agit. Si enim feminâ illū ad Sodomiticū prouocaret cogressū, ille vero renuens, ad naturalem excitaret, nemini est dubium denunciandum fore: quia talis prouocatio mala est. Esto namque licitum sit, minus malum alteri consulere, vt maius vitetur, quando alii via vitari non potest: cum quilibet in se ipso vitare possit maius malum sine effectu minoris, nullatenus licet minus perpetrat. Non enim licet feminæ inducere ad nefandum congressum, vas naturale offerre, vt prohibitum seruet; quia talis oblatio intrinsece est mala: Ergo in praesenti non licet Sacerdoti inducto ad congressum, tactibus delectari, & ad illos penitentem inducere. Sic Ioan. Sanci in select. dub. 11. numer. 28. Leander. parte prima tractat. 5. dub. 13. quest. 21.

654 Non est denunciandum. Quia feminæ inducens ad congressum tacite & virtualiter inducit ad oscula, & tactus, utpote ad illum prouia (ea que de causa, manifesto congregat.

655 Non est denunciandum.

OPAR
Mer.
VI.VII.

LV

92 Theologiæ Moralis. Liber XLVII.

su in Confessione, nulla est obligatio confitendi tactus & oscula.) Eigo Confessarius suadens solum tactus renens vltorius progedi non persuader solem ad congressum sollicitantem, aliquid malum, ad quod ipsa non induxitur, si recte perpendatur, persuader eam, vt contenta sola solicitatione ad tactus, & oscula, neque vtra velit procedere. Ita Castro Palao de fide. tr. 4 d. 9. p. 15. s. 5. Diana p. 4. r. 5. ref. 13. Trull. lib. 1. Decal. o. 3. dub. 18. num. 5.

⁶⁵⁶
Anterioris
resolutio.

Ego quidem existimo, si foemina Confessionem ad vitium contra naturam prouocaret, ipse vero ea ad naturalem incaret congressum, fore Confessarium denunciandum. Quia absolute Confessarius inducere tam ad malum, ad quod non sunt a muliere prouocatus. At quando solum renuit congressum, volens se tactibus tantummodo delectari, non contentus ille ad malum sollicitare, sed solicitatione facta a foemina contentire. Quia (vt dixi) foemina inducens ad congressum, virtualiter & tacite inducit ad oscula, & tactus. Porro ipse Sancius n. 25. affirmit, si ad iniuriam fiat solicitatio, a foemina primo, deinde a Confessario, ita ut mutuo se pellicant ad turpis actus complemantum, non fore denunciandum Confessarium; quia illa non est prouocatione ex parte Confessarii, sed in prouocationem factam confessio, illiusque continuatio. Sed quando Confessarius prouocatus & oscula persuader, in dimidiata prouocationem contentit. Ergo non erit denunciandus.

tione. Inclinat Leander p. 1. tract. 5. dub. 13. que. 23.

Ego quidem tertio existimo minime esse denunciandum, si confessio soli ipsi confessario, & non aliis est domo praesumentibus confessionem audiendam fuisse vocitatum, similetur. Quia in hoc eventu, nec in loco confessionis deputato geritur crimen, nec confessio simulatur. Imo etiam si foemina initio similitudine confessionem, Sacerdos simulationem non facet simulans audire, & absoluere. Porro si ad liberius actum perficiendum ipse Confessarius simularet posuisse se audire Confessionem, non facile viam excusationis inueni. Nec enim infamie timor deberet eum a sacramenti reverentia retrahere. Solum facet excusationi, simulationem illam confessionali aut in loco deputato confessionibus audiendis non peragi.

D V B I V M C L X I I I .

Conveniunt Sacerdos & foemina, vt se tali hora ad audiendam confessionem vocet, non ut peragatur confessio, sed ut eius praetextu in honeste se gerant: estne Sacerdos denunciandus?

⁶⁵⁹
Denunciandus quidem est. Quia ad collationem impudica, vel ad venereo actos gerendos confessio simulatur. Sic Fagundez lib. 6. Decal. c. 12. num. 17. Sanci. in select. dub. 11. num. 6. 3.

Non est denunciandus. Quia non proponitur solicitatio ex parte confessoris in Sacramento penitentiae vel proximè ad illud: sed tractatus remors ex virtusque placitorum status enim praecedens nihil ad rem facit, siue simuletur, siue non confessio. Ita Diana p. 4. tr. 5. ref. 17. Frey. de Confes. solicit. question. 15. num. 44. Trull. libr. 1. Decalog. capit. 1. dub. 18. num. 7. Leand. part. 1. tract. 5. dub. 13. que. 24.

Cum his opinor. Quia praetextus confessionis, de quo agit Gregorij constituto debet esse proximus, non autem remors à loco & statu eō confessionis, vt est in casto proposito. Itaque vt prima sententia locum habere potest, sollempniter, quando in ipso loco ad confessiones deputato, & sub confessionis habitu, simulat confessio, ad inspectantes illudendos, confessionem audire: esti ab ipso solicitatio non incipiat, nec praecedat inter eos tractatus; simulatio namque per se sufficit.

D V B I V M C L I X .

⁶⁶¹
Denunciarine debet Confessarius, qui post audiendum foemina confessorem, ad illius mox dominum accedit, vel in itinere eam solicitat &

⁶⁶²
Certum est (licet olim Portel. in addit. ad Regul. qq. verb. *Solicitare farninas* num. 11. contra

⁶⁵⁷
Non est de
Denunciandus non est, si metus grauis, seu ob vitandam in famiam, foemina minax se clamatur iactanti, morem gerat. Quia Confessarius in hoc casu non solicitat, sed ab illa solicitatur: & vitanda infamia, ac scandali affectus si non tollit peccatum est non tollere, videtur tamen tollere denunciationis obligationem. Sic Sanci. in select. d. 11. num. 10. Accuna que. 9. num. 9. Graf. de penit. & remiss. conf. 7. num. 1. Diana part. 4. tractat. 5. ref. 15. Peyrin. tomo secundo confit. 4. Gregor. XV. Paragraph. tert. numer. 9. Trull. libro primo Decalog. capit. tertio dub. 18. num. 5. Frey. que. 11. num. 36.

⁶⁵⁸
Denunciandus est, si solicitatio foemina, & Confessarii consensus fuit in simulata foemina confessione vel proxime ad illam. Quia metus grauis infamia non tollit, quia Confessarius in hoc casu solicitationi consentiens irrogat irreuerentiam Penitentiae Sacramento: Ergo denunciari debet a foemina postmodum penitentia. Ita Soufa in Alfon. Inquisit. lib. 1. cap. 14. num. 18. & in Opuscul. de confess. solicit. tract. 1. c. 17. a num. 8. aldens, si praefatus confessarius denuncietur, debere ab Inquisitoribus arbitria puniri, sine abiura-

619
Cetera pra-
mitio circa
Gregorius
Illiām.

contrariū docuerat) denunciandum esse con-
fessoriam, qui in confessionali, aut sub prætex-
tu confessoris solicitat pœnitentem, licet
confessio non sequatur. Quia id expresse Gre-
gorius X. V. decernit: *In actu confessionis, vel*
ante vel post immediate, vel occasione, vel præ-
tex tu confessione, etiam in ea Confessione non se-
cuit. Certum est (licet negarit probabilitet
olim Pottel. n. 6. & Fagond. præc. 2. Eccl. rat.
2. lib. 4. cap. 3. num. 31.) denunciandum con-
fessoriam, qui paulo ante vel post Confessio-
nis pœnitentie solicitavit. Quia id aperte
constat his verbis citatis. *Vel ante, vel post im-*
mediate. Certum est iam (licet Sousa, apud
Trollenç lib. 1. Decalog. cap. 3. dub. 18. namer.
67. locutus iuxta decretum Pij I V. & Pauli
V. contrarium assertum) denunciandum esse
confessoriam, qui accedente feminam ad
confundendum pœnitentem, ut confessionem in
alio tempore differat, mutatoque animo tunc
confundit, eam solicitat. Quia ait Pontifex,
Vel prætex tu confessio, etiam ipsa confessione
non sequit Dubito autem an sit denunciandum
*iuxta illa Pontificia verba. In actu confessio-
nis vel ante vel post immediate, qui post audi-
tum confessionem feminam, mox ad illius
domum accedit, vel in itinere eam so-*
licitat?

664
Denunci-
dandum.

Denunciandum est. Quia mox, seu immedia-
te post confessionem auditam inchoato soli-
citionis actus, pergit ad id Sacerdotem. Sic
Peyrin. in prim. Minor. tom. 2. conf. 4. Gregor.
XV. Schol. 2. nam. 2. citans Graffium, & Leza-
nam. Hurtado noster. Compl. de matrimonio.
d. 18. diff. 1. n. 4. fatus. Addimus, peccatum in-
zurie confessori cum feminā pœnitente commis-
sum in ipsa confessione, aut intra viginti &
quoniam horas post confessionem, addere malitiam
sacri egredi contra reverentiam Sacramenti pœ-
nitentie; quia prohibitum est intuitu reveren-
tiae illius: immo reservatum est Inquisitoribus.

665
Non est de-
nunciandum.

Non est denunciandum. Quia illa solici-
tatio dicitur facta ante vel post ad confessio-
ne immediate, quando inter eam & confessio-
nem nil aliud mediat: ita ut neque Confessio-
nibus, nec feminam ad extraneos se diuertenter
actus. Ita Gaspar Hurtado prudens consilium
mutavit editione Plantiniana. Trull. l. 1. Decal.
cap. 3. dub. 18. n. 63. Sanci. in select. d. 11. n. 49.
Frey. question. 5. nam. 20. Patam. l. 3. question. 10.
num. 74. Diana part. 1. tract. 4. refol. 14. Acunna
tract. de sollicit. question. 5. numer. 15. Molfes.
summ. tom. 1. tract. 7. cap. 2. 4. num. 32. Scott. in
Bul. Pontif. Epit. 77. theor. 197. & alij com-
moniter.

666
Hoc longe
probabiliter.

Longe hoc probabilius. Nam si absolucione
ne impensa, confessorius, vel pœnitens ad ex-
traneos actus se diuertunt, vnde confessionis
actus omnino terminatus cœfatur & solici-
tationis actus executioni mandetur tempore
aliquo mediante, haud dicetur immediate post
confessionem feminam sollicitasse.

D V B I V M C L X .

Feminā ad confessionale accedit bono ani-
mo alia negotia tractanda, & confessio-
rins eam ibi solicitat sine simula-
tione confessionis: estne
denunciandum?

D Enunciandum est. Quia in Confessioni de-
putato loco solicitationem gerit, fante
Gregorio: *sive extra Confessionem in confessio-*
nario aut in loco quocumque, ubi Confessiones
Sacramentales audiuntur, seu ad confessiones audi-
dendas electo. Licit enim inibi addatur, simula-
entes ibidem Confessiones audire, sufficit in
confessionario fieri solicitationem: est enim
irreverentia magna abuti loco ad reconcilia-
tionem (ex Sacramento) peccatorum cum Deo
gerendam electo, seu designato. Sic Diana p. 4.
tr. 5. refol. 3. 8. & alij haud recte callentes decre-
ti tenorem.

Non est denunciandum. Quia duo requirit
clausula illa Bullæ Gregorij, & quod solici-
tatio in confessorio fiat, & quod simulando
confessionem audire peragatur. *Sive extra con-*
fessionem in confessorio & simulantes ibidem
confessorem audire. Ergo non sufficit feminam
in confessorio solicitere, nisi id fiat simula-
tione Confessionis. Ita Castro Palao
p. 1. tr. 4. d. 9. punct. 8. num. 4. Sanci. in select. d. 11.
n. 49. Trull. lib. 1. Decalog. carit. terio dub.
18. numer. 6. Fagundez præc. 1. Eccl. l. 4. c.
3. num. 49. & Diana citatus refol. 6. duo requirit
ad hoc ut confessorius debat denunciari, sci-
lacet quod in confessorio soliciteret, & quod id
gerat simulando confessionem audire. Oblitus tamen, contrarium refut. 38. affe-
runt. Leand. p. 1. tr. 5. d. 13. q. 2. 8. & fere omnes
communicerit.

Certū mihi ex Bullæ tenore, posse Sacerdotem
cum feminā in confessorio de rebus in-
honestis tractare, quin simulatio villa sit con-
fessionis audiendæ: & tunc denunciandum
non esse. Quia non quelibet solicitatione in
confessorio facta decreto illo cauetur, sed
solicitatione, quæ confessio simulationē trahat,
ut aperte ex illis verbis constat. *Simulantes ibidem*
confessiones audire. Ut autē sufficeret ad denun-
*ciationē vñū, aut alterū, necessariū erat verbis
præfatis simulantes &c. præponere particula. Vel.*
ut esset sensus, denunciandum esse confessorius,
qui in confessorio feminā sollicitaret, *Vel si*
simularet confessio ibidē audire. Porro illad
adverbio *ibidē* signat aperte non sufficere in co-
fessionario fieri solicitationem, sed *ibidē* simu-
lādū esse audiri confessio. Vberius iā expono.

D V B I V M C L X I .

Debetne denunciari Sacerdos, qui in confessio-
nario (edens feminam stantem, aut sedentem so-
licitat?

670
D Enunciari debet. Quia Paulus V. die 10. Denunciari
Iuliij 1614. hoc edidit decretum: *Facta debet.*
relatio

667
Denuncia-
dum est.

668
Non est de-
nunciandum.

669
Auterius
sententia.

94 Theologiæ Moralis, Liber XLVII.

D U B I V M C L X I I .

An obnoxius sit denunciationi Sacerdos, qui in Confessionario sedens extra occasionem Confessionis feminam coram ipso flexis genibus constitutam solitari, si ipse non simulet Confessionem audire?

relatione, quod multi confessari tractant cum mulieribus in confessionali extra occasione confessionis de rebus in honestia, Sanctissimus decrevit, ut contra huiusmodi confessarios procedatur in Sancto Officio. Ergo cum in his verbis nulla fiat simulationis mentio, sufficit feminam sedentem aut stantem in Confessionario solicitare, ut debeat Sancto Inquisitionis officio deferti. Sic Diana p. i. tr. 4. resol. 18. & p. 4. tr. 5. resol. 3. & p. 8. tr. 9. resol. 33. D. Joan. Escobar del Corro p. i. qu. 4. §. 1. m. 35. Bordon. in Sacro Trib. c. 23. n. 46. Trul. annuere videtur l. 1. De cal. cap. 3. d. b. 18. m. 73. Qui etiam sibi est eodem in loco contrarin.

*671
Non debet denunciari.*

Nō debet denunciari. Quia nō qualibet simulatione in confessionali facta in decreto Gregorij cauetur, sed solicitatio illa, qua simulatione confessionis peragitur iuxta verba illa, simulantes ibidem confessiones audire. Igitur si nō est simulatio huiusmodi licet in loco confessionibus audiendi perficiatur, non erit denunciationi obnoxia. Ita Frey. q. 15. n. 49. in zona edit. Fagund. lib. 6. Decalog. cap. 12. n. 19. Ant. de Soula in annot. ad Bul. Greg. XV. Castro Palao tom. i. tr. 4. d. 9. punct. 8. num. 4. Lezana sum. qq. Regul. c. 19. m. 34. Sanci. in select. d. 22. n. 68. Tho. Hurtado. 1. tr. 4. e. 4. per rotum. & c. 3. resol. 33. Bossi. discep. Mor. discep. 5. num. 3. Leand. p. i. tract. 5. d. 13. quæst. 30. & alij com muniter.

*672
Auctoris resolutio.*

Certum omnino mihi Pontificem illud decretum circa confessionale edidisse ob reuerentiam Sacramentum confessionis debitum, non ob ipsius confessionalis immunitatem. Idem enim peccatum est, confessionale impudicis colloquii, seu actionibus violare, ac ipsum violare Templum. Sicut ergo denunciatus non est qui in Templo colloquia texit impudica, sic non erit denunciationi obnoxius qui in confessionatio minus honeste loquitur, si simulatio confessionis nō adest. Quia in hac sit Sacramento irreverentia, dum confessio nem quis inique simulat audire, vt huiusmodi simulatio Sacramenti gerendi sua iniquitatis operculum adhibet. Ut autem quæstiōne respondeat feminā, si sedeat, vel stet publice in confessionali oculis adstantium expoſito, confessionis simulatio non adest. Si vero, clauso ostio in confessionali versetur die, vel occasione, qua ei, qui eā vident ingredi, iuste existimat ad peccata expianda accedere, vel stet, vel sedeat, vel genuflectat, simulari tunc confessionem, denunciandumque confessorium esse existimo, si impudica colloquia texantur. Cæterum Gregorius X V. per suam constitutionem aut declaravit decretum Pauli V. ab Auctoris prima sententia allegatum, aut ad terminos simulationis refrinxit, vt existimat Frey: aut (vt putat Sancius) d. 11. n. 66, in utraque Bulla idem decernitur. Ergo ex utroque decreto, vt confessor denuncietur, requiritur vt simulans in confessionario confessionem audire cum femina illicitos sermones, seu tractatus habeat.

*673
Obnoxia*

OBNOXIA est. Quia cū confessorius in loco ad audiendas confessiones deputato adsit & feminā corā ipso flexis genibus assit, que omnia sū figura, que ex le indicati inibi fieri confessionē necessariū nō est, vt confessorius specia lia documenta exponeret, quibus se confessio nē exaudiāt. Ergo ex vi decreti Gregorij erit denunciandus. Sic Trull. l. 1. Decal. c. 3. d. 18. n. 7. 3. Fagund. l. 6. Decal. cap. 12. n. 19. Diana p. i. tr. 4. resol. 18. & p. 4. tr. 5. resol. 38.

*674
Non est denunciationi obnoxia. Quia vt simularet fieri confessionē, nō solū debet con curtere ponētis, sed iā debet principalius ipse confessorius cū hic sit, qui confessionē debet audire, & cui verba illa, simulantes ibidē confessiones audire debet accommodari. Ergo si confessorius haud confessionē le audire simulat, prū refert, quod femina genuflexens ea simuler: confessorius enim & nō ponētibus illa in dicuntur verba: simulantes ibidē confessiones audi. Verū licet femina possit simulare confessionē agere, non tam ē simulare potest, confessionē audire, (quod Pontifex requirit) cum hoc propriū sit confessoris. Ergo debet necessario simulatio confessorij cōcurrere, vt voce, nū sine aliqua actione se confessionē audi re manifestet: aut monere feminā, vt simule, aliqua externa actione aspectantibus, se confiteri. Ita docti Moderni ex Salmanticensi, ac Complutensi Academia, quos, preffo nomine, memorat Leand. p. i. tr. 5. d. 1. q. 31.*

*675
Anterioris resolutio.*

Ego autē sic quæstiōni satisfacio: si confessoriā sit in loco confessionis, ubi ab assisteribus posuit aspectari, & ibi non simulāt confesso nē audire, vel actionibus exprimere minime Sacramentum ministrari, penitentē sollicitet corā ipso flecentē: denunciandū non est, vt efficaciter probat secunda sententia fundamentum. Si autē Confessorius in confessionali clauso cōmorescat, ubi nequeat ab assisteribus aspectari, ibidē neque penitentē sollicitet corā ipso genuflexā: esse denunciandū affirmo. Quia tunc ex sola femini genuflexione assisteres qui ex Confessorio nequeant docu mentum capere sufficiens signum gerendā confessionis animaduertunt.

D U B I V M C L X I I I .

An ante Gregorij XV. constitutionem debet bat denunciari Confessor, qui adolescentem in Confessione ad turpia solicitationi

*676
Post Gregorij decretum, certum est, denun ciaci debere. Quia Pontifex utriusque se sionis, Stamus quae*

Sectio II. De Fide Dubia.

95

xus personas comprehendit: Omnes & singuli
Sacerdotes, qui personas quacumque illa sunt, ad
inhonestam sollicitare. Quaelierim autem,
num ante Gregorij constitutionem denuncia-
ti deberet.

677 Non debebat. Quia vigore decreti Pij IV.
Nedebat Clementis V. II. I. & Pauli V. Solummodo
feminarum solicitudes erant denunciandi.

Si Diana p. i. tral. 4. resol. 21. Fagund. prat. 2.
E. cl. I. 4. c. 14. n. 31. & lib. 6. Decal. c. 12. num. 12.

678 Denunciari debebat. Quia lex extendenda
est ad casum, ubi eadem, mox maior ratio re-
pertur. Et quia id Paulum V. declarasse, gra-
tuitos Doctores affirmant. Ita Sancti in select. d. ii.
n. 12. Fieytes q. 6. ad Acunnam, n. 16. Riccius,
Coriolan. Rodeg. Cherubin Scott. Quaranta
Megala. Molfes. quos citat Diana vbi supra
Trull. l. Decal. c. 12. n. 40. assertens contra-
riam sententiam sustineri non posse post Pau-
l. V. declarationem.

679 Ego quidem his hærens Doctoribus, de-
nunciandum esse defendo, non quia lex sit ad
casus similes extendenda; sed quia Paulus V.
Nouemb. 29. anno 1612. constit. de hac re edi-
ta, declaravit, etiam solicitudes matrum de-
nunciando esse. Cum autem ad Diana æres
hæc Pauli declaratio venisset, nostra suscri-
psit opinioni p. 4. tr. 5. resol. 33.

D V B I V M C L X I V .

Petit quis Sacerdos te confessarium, ut pro se
iuan panenitentem feminam solicites: estne de-
nunciandum?

680 Denunciandum est. Quia qui per alium aliquid
Agit, perinde est, ac si per se ipsum illud
exequatur. Sic Ricci. in praxi. p. 3. resol. 65. n.
2. Homobon. de Exam. Eccles. p. 2. tr. 11. c. 12.
q. 16. resol. 4.

681 Non est denunciandum. Quia Pontifici con-
stitutio, si de confessionario solicite
tur, non de mandante confessarii, ut pro se,
vel suo nomine soliciteret. Ita Diana part. 1. tr. 4.
resol. 12. Trull. l. 1. Decal. c. 3. d. 8. n. 48. & alii,
quos Diana refert, & sequitur p. 10. tr. 14. resol.
13. Tho. Hurtado 10. 1. tr. 4. c. 7. resol. 13. Leand.
p. 1. tr. 5. d. 13. q. 36.

682 Cum his probabilius plane opinor. Nam
cum Pontificis id mandante minime mem-
orent, comprehendendi non debent. Lex enim
quando non solum agentem, sed & mandan-
tem comprehendendi curat, id assulet exponere.
Attamen & si ex vi Bullarum denunciandum
non sit Sacerdos ille bene tamen ex eo, quod
suspectus de fide merito censetur, eo quod Sa-
cramentum ad illicita abutatur, eique grauem
inficit iniuriam.

D V B I V M C L X V .

Laius quis, vel Diaconus se presbyterum firmans,
lans, iniquissime quidem audet confessionem
excipere, & feminam bona fide accedentem
ad confitendum, solicitare: estne ex vi harum
constitutionum denunciandum?

683 Denunciandi sunt. Quia Gregorius XV.
puniti imperat eos, qui simulantes se cœ-

fessiones audire penitentem sollicitant eo
quod iniuriam inferunt Sacramento, dum il-
lius nomine, vel representatione abundantur
ad iniqua gerenda: At idem agit qui se Sacer-
dotem in casu nostro fingit; Ergo ex vi huius
decreti est denunciandum. Sic Cyprius tral. de
caſi, reseru. o. 14. n. 6. cuius sententiam ut pro-
babilem sequitur Tho. Hurtado 10. 1. tr. 4. c. 7.
resol. 12. n. 119. quamvis exp. 8. resol. 31. adiiciat
huiusmodi opinionem non esse improbabilem
iudicandam.

684 Non sunt denunciandi decretorum horum
ex vi. Quia solum loquuntur de Sacerdotibus
non de illis, qui se Sacerdotes fingunt, qui
que propriè confessarii non sunt: neque con-
fessio illis facta Sacramentalis est, neque pro-
pria signilli infert obligationem. Ita Acunna
q. 13. n. 5. Sancti in select. d. 11. num. 36. Bonac. de
Oblig. denunc. d. 6. pun. 1. n. 8. Palao p. 1. tr. 4. d. 9.
pun. 9. n. 5. Soulà in Aphor. Inquisit. l. i. c. 34. n. 15.
Diana p. 1. tr. 4. resol. 15. citata Portel. Fagund.
l. 6. Decal. c. 12. n. 22. Sanctarel. de here. c. 46.
dub. vni. n. 9. Trull. & Bordon. quos affert, ac
sequitur Leander p. 1. tr. 5. 4. 13. qu. 37.

Non sunt
denunciandi.

Hoc longe probabilius imo mihi aliisque
certum. Nā decretū Omnes ac si gulos Sacerdotes
in Confessiones solicitudes memorat, non lai-
cos, nō Diaconos, nō subdiaconos. At eis iū
denunciandi non sunt ex Bullis contra soliciti-
ties latissim ex Gregorij XIII. constitutione edita
aduersus eos, qui se Sacerdotes simulat, & sub
tali simulatione confessiones audiunt, & denun-
ciandi sunt. Requiritor tamen, ut non solum
confessiones exaudiant, sed etiam absolutionē
expellant. Quia Inquisitorum editio dicitur,
denunciandum esse illum, qui cum Sacris initia-
tibus non sit, aliquod Sacramentum adminis-
trat. Non autem censetur Sacramentū admi-
nistrale Penitentiarū, si absolutionē nō expedi-
at. Acunna, Sanctius & Palao citati.

Hoc mihi
probabilis
imocertum.

D V B I V M C L X VI .

Comprehenditurne in his decretis Sacerdos,
qui iurisdictione caret ad Sacramentum
Penitentia administrandum, confes-
siones excipit, in tisque penitentem so-
licitari?

685 Non comprehenditur, licet aliunde ex vi
aliorum constitutionū, denunciandum sit,
& puniendum. Quia Gregorius XV. Pius IV.
Clemens VIII. & Paulus V. in suis Bullis so-
lummodo intendunt confessariorum abusus &
inhonestas solicitationes à Sacramento Peni-
tentia excutere: ergo contra illos solum loquū-
tur, qui confessarii munere funguntur. Nec
obstant verba illa Gregorij, Omnes, ac singuli
Sacerdotes. Nam haec per illas antecedentia,
His delinquentibus explicantur. At haec verba
referuntur ad delinquentes illos, de quibus pre-
cedentes Pij IV. Clementis VIII. & Pauli V.
loquuntur, & quorum excessus ad sumi Presu-
pis notitia peruerterunt: qui quidē fuere solum
excessus Sacerdotū confessariorū, seu habentū
iurisdictionem ad confessiones audiendas. Ita
Soulà in annot. ad confit. Gregor. XV. n. 4. Fagund.
l. 6. Decal. c. 12. n. 21. & 24. Portel. in addit.
v. foli 6.

Non com-
prehenditur.

96 Theologiæ Moralis. Lib. XLVII.

solicitare faminas. n.13. Tho.Hurtado *tom.1.*
2.4.c.7.resol.1 2.n.12.5. Leand.p.1.r.5.d.13.q.
39.probable putat.

687 *Cōproehenditur plane. Quia Gregorij XV.*
Comprehens. decretū nullā de iurisdictione ad ministrandum
dīstur plane. Sacramentū Pœnitētā memorā agit sed ab-
solutē dicit. *Omnes. & singuli Sacerdotes.* Prete-
rea quia absolute quilibet Sacerdos censetur
confessarium esse cum potestatem Ordinis
habeat, & possit à peccatis venialibus, ac
mortalibus, confessis absoluere, & ab omni-
bus in mortis articulo. Ita Castro Palao *10.1.r.*
4.d.9.pun.9.n.1. Acunna *q.14.n.5.* Freyt.i.b.i.
13.Diana p.1.r.4.resol.17. & p.4.r.5.resol.8.
Sanci.in select.d.11.n.38. Trul. *1.1.Decal. c.3.d.*
18.n.77. Th.Hurtad. *c.8.resol.31.n.310* prudens
consilium mutavit.

688 *Hac mihi arridet sententia. Alias nā.*
arridet sen- tenciat. que posset quilibet Sacerdos solicitans affir-
mare, ausū fuisse hoc patrare delictū, eo quod
iurisdictionem ad absolumentum non haberet:
quod planè esset, editum Inquisitionis &
Pontificum constitutiones eludere.

D V B I V M CLXVII.

Fit quis secularis aut Sacerdos confessionis inter- pres , & in actu illo, vel immediate post par- rentem ad Venerea solicitat: Obeatne ex vi ho- rum decretorum denunciari.

689 *Det et qui- dem denun- ciari.* **D**ebet quidē. Quia tā Sacerdos, quā sacer-
taris ille iniuriā infert Sacramento Pœni-
tentia, quod Pontifices satagunt hilice cōstitu-
tionibus euitare: Ergo ex vi horū decretorū
denunciari debet. Sic Freyt. *in addit. ad Acun- nam. q.13.n.17. & 28.* Timaci. & D.Escobar del
Corro apud Dianam *citandum.*

690 *Non debet.* **M**inime debet ex vi harum constitutio-
num denunciari. Quia interpres confessio-
nis etiam Sacerdos sit absolutē loquendo
non gerit in hoc casu confessari personā: at Bullarum decta lata sunt contra eos, qui
confessariorū munus gerentes, in actu con-
fessionis vel proximamente vel post immediate
ad Venerea pœnitentes solicitant. Ita Castro
Palao *10.1.r.4.d.9. n.6.* Diana *p.4.r.5.resol.9.*
Sanci.in select.d.ii.n.10. Fagud *prac.2.* Eccl.p.2.
1.4.c.3.n.78. & 1.6.Decal.c.1.z.n.3. Soula *r.1.*
c.10.n.3. Trul. *1.1.Decal.c.1.d.8.n.8.2.*

691 *Certum hec nā.* **H**oc non probabilem, ut Leander ait
p.1.r.5.d.13.q.40. Sed certū omnino, si harum
constitutionū vis attenderat. At aliunde etiā
est certum eiusmodi interpretē tam Sacer-
dotem, quam sacerularem denunciari debere,
ac puniri. Quia huiusmodi iniuriā irrogans
Sacramento in fide suspectus obliquit. Fa-
gund. *z.23.*

D V B I V M CLXVIII.

An feminā in confessionis actū confessa- riū solicians sit ab ipso, vel ab aliis qui id nōuerint, denuncianda?

692 *Denunciā. da est.* **D**enuncianda est. Quia irreuerentiam in-
dulit Sacramento aulū sacrilego illo abu-

sa ad carnale flagitium, quod Pontificū consti-
tutiones curant inhibere. Sic Bellocchius de
casib. *p.2.q.9.n.51.* Parac. *de Orig. Inquisit. 3.q.*
io.fine.

Minime est denuncianda. Quia Pontificum
decreta tantum in Confessariis solicantes
edita fuere. Ita Trul. *1.1.Decal.c.3.dub.18.n.1.*
59. & 60.Sanci.in select. d. ii. n. 24. A cunna
nū.6. Diana *p.1.r.4.resol.23.* & alij commu-
niter.

Certe non video, vnde nam primæ senten-
tiae *Auctores*, qui legesant Bullarum tenorem, Hanc diligenter
sententiam.
potuerint fundamentum aliquod invente.
Vnde certum omnino reor huiusmodi faci-
nam haud debere à confessario, vel à quo cum-
que id agnoscēte denunciari,

D V B I V M CL XIX.

Famina solicitatā à confessario, consenti- tēteturne illum denunciare?

694 **N**on tenetur. Quia ei imminet grave
damnum in fama: potest enim prudenter
timere, confessarium se agitus turpis cum ea,
repugnante licet, habuisse. Sic Galp. Hurtad.
de inic. foran.dub.1. diffc. 8. P.riuel. *ad lit.ad*
dubia Regul. ve b. Denunciatio. n.10. Sua tract.
de fide. d.20.set.4. num. 19. citans Pennam. &
Simancas. *Sayt.in Clavis.libr.12.cap.14.* numer.
26. & 32. Trull. *lib.1.* Decalog. *cap.4.* dub. 8.
numer.31. qui quidem nam. 16. defendit oppo-
situm. Thom. Hurtado *part.1.tractat. 4.* capit.
8.resol. 25. casu solum, quo mulier solicitata
non possit solicitationem manifestare, quin
proprium consensum manifestet, maximē si
mulier bonę famę, vxorata, virgo, viduare no-
bilis existat. Non enim (ait) tenetur, suum no-
men publicare coram Indice, apud quem bene re-
putata est. *Sousa de conf. sollicit. sr.2.c.7.* m.4.

Tenetur proculdubio, denunciare confessa-
rium, non tamen proprium manifestare con-
fessum: imo nec ab Inquisitoribus circa Præcolla.
bi uenit.
eū potest interrogari. Quia Pontificum de-
cra expresse obligationem denunciandi præscri-
bunt: denunciatio autem hæc nullam denunci-
anti femina potest infamiam irroga-
re, ex S. Inquisitionis procedendi vnu. Ita
Acunna *q.10.n.5.6. & 10.* Freyt. *in addit. ad*
Acunnam. n.13. Bonac. *de denunc. d.6.* puncl. 3. n.
10. Peyrin. *in priuul. Minim. tom.2. confit.4.*
Gregor. XV. 5.3. n.11. & 22. Sanctarel. *17. Et de*
heresi. c.14.d.vni.n.12. Diana *p.1.r.4.resol.1.9. &*
p.4.r.5.resol.31.vbi afferit, ita fuisse declaratū
in S. Inquisitionis congregatiōne, die 25.Iulij. anno 16.24. Trimarchi. *de confessore abu-*
&c.d.4.set.6.n.59.

Hæc sententia in praxi certa est omnino. 695
Nam si primæ sententiae quis adhæceret, *Ex. Hac senten-*
piissimē feminam excusari à denunciatione *tia certa si*
facienda refolueret, imo raro inneniret mu-
lier, qua excusationem huiusmodi non obli-
ceret. Et quidem experimento constat nulli
eam infamia periculo se expondere. Quia circa
eius consensum nequit ab Inquisitoribus in-
terrogari, quidquid dixerit Freytes *vbi sup. m.*
40. Quod si confessarius ille denunciatus con-
sensum feminæ in actus veneros apertus:

Sectio II. De Fide, Dubia.

Hand ei graue infamie imminet damnnum;
quia Confessario reo fides non adhibetur, cre-
dentibus Inquisitoribus, id Confessarium ges-
tare ad immundam criminis penam.

vti Sousa numer. 60. aduertit.

97

DVBIVM CLXXI.

Tibi secreto naturali, commissum est, fæminam fuisse ab aliquo Confessario sollicitatam: excusari sine à denunciatione gerenda?

Exclusaris quidem. **Q**ui obligatio secreti
est de iure naturae, denunciatio autem de **E**xclusatur
iure positivo, & humano: ergo fortius iuris. **quidem.**
naturae vinculum debet minus fortis humano
prævalere. **S**ic **G**audenzus præf. 2. **E**ccl. tr.
2. lib. 4. cap. 3. num. 3. Tho. **H**urtado 10. 1. tract.
4. cap. 7. resol. 21. & c. 8. resol. 27. num. 259. **M**odo
(addens) **S**acerdos sit emendatus; nam si
emendatus non sit, nec adsit moralis eius
emendationis spes, denunciandus, non obstan-
te secreto, erit.

703

Non exularis. Quia secretum seruare non debes, quoties eius obsernatio in commune cedit detrimentum. At non denunciare so-licitantem non emendatum in damnum Sacramenti Penitentiae cedit, & ad id ac-cedentium, queis venenum loco medicamini propinatur: ergo secretum obseruare non debes. Ita Castro part. i. tract. 4. dub. 9. p. num. 10. s. Diana part. i. tr. 4. se. fol. 2. 4. & p. 4. tr. 5. resol. 32 Leand. part. i. tr. 5. d. 1. 3. quæst. 45 Trul. lib. i. Decal. capi. 3. dub. 18. num. 90. Sanci. in select. dub. ii. numer. 57. Huiusmodi de iur. for. d. 2. diff. 7.

Longe hoc probabilius, si solicitatio non sit
a femina solicitata viro alicui docto ma-
nifestata consilij petendi causa. Hoc enim
in casu tenebitur ille servare secretum; alias
enim nullus consilium petere auderet: cer-
te contraria dissont ratione, & huma-
no coniuncti esset: nisi delatio foret neces-
saria ad publicum grane damnum evitan-
dum aut priuatum: tunc enim contra ratio-
nem servare secretum, quamvis iuratam, pla-
ne esset. Sancius, & Hurtado *ubi supra*.

DVBIVM CLXXII.

*Famina solicitata Episcopo loci Confessario denunciat : Excusatur ne eum Inquisitori-
bus denun-
ciare?*

Xcuseatur. Quia Clemens VIII. non absti-
705
Elit ab Ordinariis facultatem de hoc cri-
mine cogredendi; sed eam simul Inquisi-
toribus tradidit. Et Gregorius XV. id ex-
presse præscribit: Ergo mulier solicitata non
acstatu ad Inquisitionis tribunal recurrere,
sed ad Ordinarij tribunal poterit accedere,
qua acceptante demissionem cessaat for-
minge obligatio ad Inquisitionem aecurren-
di. Sic Fagandez pro. 22. Ecol. 4. t. 4. m. 3. b.
Et lib. 9. Decalog. c. 12. n. ii. Diana part. 1. tral. 4.
resol. 29. citans Sanctarellum. Acunnam. Pey-
rinum, & Bonacinan Soufa in sphor. Inqui-

98 Theologiaz Moralis. Liber XLVII.

fl. l. 1. c. 34. n. 47. Portet. in addit. ad dub. Regul. v. Solicitare, n. 1. & alij.

706 Non excusat in Hispania. Quia Clemens VIII. ab ordinariis huius criminis cognitione & priuatione Inquisitoribus concessit. Et quia Inquisidores in Hispania de hoc crimen cognoscuntur. Ordinarij. vigente quidem consuetudine que est optima legum interpres. Ita Castro Palao 10. 1. tr. 4. d. 9. pun. 10. n. 4. Leand. p. 1. tr. 5. d. 13. q. 46. Diana p. 4. tr. 9. resol. 5. 2. Trull. l. 1. Decal. cap. 3. dub. 18. n. 93.

707 Veruilla verba Bulle Gregorij. Manent obligati denunciandi sibi itates Inquisitoribus. in locum Ordinariis predictis. manifeste ostendunt prime sententes veritatis. si loquuntur non de Hispanie Regni. sed de aliis. ubi Gregorij constitutio omnino est recepta. Atamen circa hoc in Hispania recepta non fuit. Ceterum cum Inquisidores de hoc crimen iudicant. aduocant Ordinarium. & simul cum illo causam decidunt sicuti in causa fidei. Vnde Inquisitoribus & non Ordinariis denunciatione est facienda. formare enim processum Inquisitoribus independenter ab ordinario competit.

DVBIVM CLXXIII.

Sicut solicitata feminam Confessarium fuisse iam ab aliis penitentibus de hoc crimen denunciatum. & ab Inquisitoribus punitur: Exclusa autem a gerenda denunciatione?

708 Non excusat. sed debet eum & ipsa denunciatur. **N**on excusat. sed debet eum & ipsa denunciatur. Quia confessarius ille sufficienter penitus non censetur cum gravioribus peccatis pro pluribus solicitationibus. quam pro una vel altera afficiendus esset. Sic Diana p. 4. tr. 5. resol. 49. Bonac. 1r. de democ. d. 6. pun. 3. n. 15. Trull. l. 1. Decal. 3. d. 18. n. 1.

709 Excusat. quidem nemo confessarius solicitan-
tē denunciare tenetur. si eum credit esse emen-
datū. Atqui Confessarius ab Inquisitoribus iam
penitus emendatus vere praesumitur: ergo excu-
satur feminam eum rursus denunciare. Ita Sancti. in
*select. d. 1. n. 5. 2. Peyrin. de privil. Minim. com-
ment. 2. con. 4. Gregor. XV. §. 9. n. 32. Freytas
ad Acunnam. q. 3. n. 34. Diana p. 1. tr. 4. resol.
26. & p. 4. tr. 5. resol. 21. &c. alij.*

710 Sementia Auctoris. Excusat. quidem nemo confessarius solicitan-
tē denunciare tenetur. si eum credit esse emen-
datū. Atqui Confessarius ab Inquisitoribus iam
penitus emendatus vere praesumitur: ergo excu-
satur feminam eum rursus denunciare. Ita Sancti. in
*select. d. 1. n. 5. 2. Peyrin. de privil. Minim. com-
ment. 2. con. 4. Gregor. XV. §. 9. n. 32. Freytas
ad Acunnam. q. 3. n. 34. Diana p. 1. tr. 4. resol.
26. & p. 4. tr. 5. resol. 21. &c. alij.*

711 Non potest Absoluere. **A**bsoluere non potest. Quia in DD. Inquisitorum editio sic imperatur. Sic Aula de censor. p. 2. c. 7. d. 7.

712 Absoluere potest. **A**bsoluere potest. Quia sufficit propositum firmum denunciandi quamprimum indicare. Et haec est Sacra Penitentiarie praxis. Ita Sancta-
tel. 1r. de heres. p. 9. dub. vni. n. 16. Freyt. q. 21. n. 25. Ortiz sum. c. 29. n. 9.

713 Mea refu-
tatio. Ego quidem existimo feminam illam absolu-
non posse priusquam Sacerdotem delinquen-
tē denunciet. nisi iusta adit differenti denun-
cationem capta. Porro iusta erit causa si ne-

cessitas communis vigeat. & Tribunal longe sit diffusum. & persona timorata sit conscientia. ac promittat data opportunitate (quā querere tenetur) se asturā denunciationem. Sanch. l. 2. Decal. c. 13. à nu. 17. Sanci. in select. d. 1. nu. 6. 1. & 6. 3. & alij.

DVBIVM CLXXV.

*An Episcopus solicitans sit Inquisitoribus de-
nunciandus?*

Denunciandus est. Quia illa verba Gregorij XV. Omnes. & singuli Sacerdotes generaliter de quilibet Sacerdotibus sunt. Sic EH denunc. Bonac. 10. 1. d. 6. pun. 3. prop. 2. n. 8.

Non est denunciandus. Quia Episcopos subiectus non est. cap. Inquisidores. de heres in 6. & Trident. se. 24. c. 5. Ita Molina 10. 6. de inst. Denunci. 1r. 5. d. 28. n. 19. & 20. Castro Palao 10. 1. tr. 4. d. 1. pun. 9. n. 1. Farinac. de heres. q. 1. 186. Decian. 10. 1. crimin. 1. 5. c. 23. m. 10. Trull. l. 1. Decal. cap. 3. dub. 18. n. 78. Acunna q. 12. n. 5. 7. & 11. Freyt. ibi. n. 31. Sanci. in select. d. 1. n. 33. 34. C. 3.

Profecto si Episcopi in delicto hereticorum Inquisitoribus non subduntur. à fortiori in delicto hereticorum. subduntur. Namne autem Episcopi Inquisitoribus non subduntur cōprehenduntur Episcopi titulares; quia verē sunt Episcopi. Molina ibi. d. 8. n. 19. Et Episcopi electi. & à Sede Apostolica approbati. etiam confermati non sunt. Molina ibid. Quod si solū sint electi. Inquisitorib. subduntur. unde sicut quilibet alius Sacerdos debent denunciari. Acunna q. 12. n. 12. Freyt. num. 31. Sanc. numer. 35. Molina numer. 20. Nuncij. seu Legati Sedi Apostolicae. aliique cuiuslibet Sedi Ministri. & Officiales non sunt denunciandus Inquisitoribus. vel Ordinariis; quia eis non subduntur in illo etiā gravissimo delicto. Extra-
neg. Cum Matthaeus. de heret. Molina 1r. 5. de-
suct. d. 28. num. 20. Farinac. de heres. q. 1. 186. Decian. rom. 1. crimin. 1. 5. c. 23. m. 10. Palao ibi. sup. Sanci. n. 33. Vocantur vero Delegati Sedi Apostolicae Ministri. ac Officiales ipsius. qui nomine Sedi Apostolicae ad negotia Sedi Apostolicae pertinetia mituntur. Non autem illi. qui ad easias particulares inter alios iudicandas. ac dirimendas à Sede Apostolica quotidie designantur; hi enim non gerant sedis Apostolicae negotium. sed personarum particularium. authoritate tamen Apostolice Sedi exerunt. Molina ibi. sup. r. 2. Ceterum possunt Inquisitores. si denunciatione eis fiat. de politi ones testium excipere. Apostolice Se-
di remittendas; et si timeatur fuga. Episcopos detinere. dum ad Seden Apostolicaem. vel ad superiorum legitimū eorum delicta defera-
tur Sanci. v. 34. Acunna q. 12. n. 9. & 10. Trull. n. 80. Tho. Hurtado 10. 1. tr. 4. c. 7. resol. 14. n. 146.

DVBIVM CLXXVI.

*Inquisitor solicitans estne Generali Inquisitori
denunciandus?*

Denunciandus est. Quia Inquisitores so-
llicitans sunt Generali Inquisitoris Subde-
ciantur et. Denuo. legati. ac Commissarij. Unde si aliquis delin-
quat illi erit denunciandus. Sic Simanc. apud
Castro Palao p. 1. tr. 4. d. 9. pun. 9. n. 3.

Non est denunciandus. Quia Inquisitores So-
llicitans non sunt Generali Inquisitoris Subde-
ciantur et. Denuo.

Sectio II. De Fide, Dubia. 99

dis Apostolica Officiales sūt, & inter eius Delegatos annumerādi: ergo Sedi Apostolice, & nō Inquisitori Generali denunciādus erit. Ita Eymetic. l.3. Direct. Inquisit. q.30. Peña Sch. 39.

⁷¹⁹ *Auctor. ratiō.* Existim, neq; tribunali Inquisitionis suprēmae, nec Episcopo denunciādū esse, si vera sit Eymericī sententia. Si autem vera sit Simancē opinio denunciādū esse nō Episcopo, neq; alteri Inquisitori, quia eis nō subditur; sed suprēmo Senatui, vel Inquisitori Generali, cui omnes subduntur. Palao citatus. Molina tr. 5. d. 28. n. 20. Trull. quem citat, & Leand. 10. 1. tr. 5. d. 13. q. 51. Profecto in casu hoc rarissimo plane, ne dicā metaphysico, nescio quid ex S. Inquisitōnis visu probabilius esse resoluam.

D V B I V M C L X X X V I I .

Probaturne sufficienter sollicitationis crimina-
rum faminarum delatione?

⁷²⁰ *Auctor. ratiō.* Sufficienter probatur. Quia cum singulares testes ad causarū fidei probationē admittantur, sufficit duarum fœminarum testimonium: sicut ad quaque alia delicta, probanda duo contestes sufficiunt: *In ore enim duorum, stat omne verbum.* Sic Paramo de orig. Inquisit. l. 1. q. 10. n. 15. 8. 15. 9. & 16. 5. Cantera qq. crimin. c. de vera probat. n. 47.

⁷²¹ *Autor. ratiō.* Non probatur sufficiēter. Quia præterquam quod infirmū sit plerique muliebre testimoniū, fœmine iracundia affecte persone admittunt ad vindictam obiiciuntur, ad cuius exequitionem non semel vidimus vnam alteram excitas, vt contra innocentem fallsum texerent testimonium. Ita Ortiz sum. c. 24. n. 11. affersen requiri saltem trium fœminarum depositionem. Acunna q. 23. n. 11.

⁷²² *Autor. ratiō.* Ego autem existim aliquando duarū fœminarū testificatione latis probare delictū, fiscil. sint omni exceptione maiores, aliquando tres, quatuor, aut plures esse repellendas, dū videlicet iniqua eatum vita infirmat testimoniu. Unde questionis resolutio Dominorū Inquisitorū prudenti iudicio remittenda. Hi debent inspicere mores fœminarum deferentium delictum, scrutarique, an vindicta affecta, an Religionis zelo & obligationis stimulo ducatur. Trull. l. 1. Decal. c. 3. dub. 18. n. 98. Sanci. in se-
lect. d. 11. n. 47. Acunna q. 3. n. 9.

D V B I V M C L X X V I I I .

Sex dies, qui pro termino in Edicto Inquisitionis ad gerendam denunciationem danūr, debentur à die, & hora publicationis annumerari?

⁷²³ *Autor. ratiō.* Non solum pœnitentia sollicitat, sed etiam quius id sc̄iēs, tenetur (quidquid Homo bonus ro. 1. consult. p. 4. respons. 51. in contrarium affirmat) Sacerdotē intra sex dies naturales vi- ginti scil. horarum Inquisitione deferre. Inquit Edictū. *Vengaſ, y parez caſas ante nos personalme- te, dentro de ſeis dias primeros ſiguientes, después que eſta muſtria carta fuere leida, y publicada,* &c. Quæferim itaque, nū sex hā dies debeat numerari, à die & hora publicationis edicti. Numerari debent à die & hora publicationis. Quia verba illa Edicti præmissa. Dentro de ſeis dias primeros ſiguientes, des puer, que eſta muſtria carta fuere leida, y publicada, id non obscurè probant! Nā si poſtquā edictū publicatur, au- Escobar, & Mendoza, Thol. Morol. Tom. VI.

numerādi ſint dies, & Edictum hora vndeci- ma ipius diei Dominicī publicationū est, ab hora vndecima ipius diei debent ſex dies illa cō- putari. Sic Paramo l. 3. q. 5. Suárez, & Hurtado, quos refert Leand. p. 1. tr. 5. d. 13. q. 54.

Nō debet à die, & hora publicationis Edicti numerari, ſed à die immediate ſequenti eadem ⁷²⁵ hora. Quia veiba illa, *Después que eſta muſtria ab hora pa- carta fuere leida, benignū hūc ſensu admittūr, blicationis* & hæc eft Inquisitionis praxis. Ita Henrīq. l. 1. c. 18. n. 6. Trull. l. 1. Decal. c. 3. dub. 18. n. 14. Dia- na p. 4. tr. 5. refol. 41. Leand. citatus.

Probabilior credo hanc eſſe ſententiam. ⁷²⁶ Vnde ſi Edictum in Dominica profertur, fini- *Ho emihi-* tur ſex dierū terminus ſequenti Dominica. Mo- *verius.* neo tamen non terminari hora vndecima, qua quidē fuerat publicationis, ſed toto Dominicō die. Quia Claus Regia, Abbas & Lazarus (quos Leander memorat) afferunt, ſi ultimus dies termini præfixi in diem festum incidat, in ſequente diem non festum differri debere. Quod probabile Bonacina de denunc. d. 6. pun. 2. §. 7. eſſe proficitur.

D V B I V M C L X X X I X .

Fœmina ſollicitata Edicti Inquisitionis igna- ⁷²⁷ intra ſex prefios dies denunciationem non geſſit teneturne statim, ac ſciuerit, Confessa- *Statim te- netur denun- ciare.*

Statim denunciatione tenetur. Quia iam ei ſex dierum inducere præterire, & res fidei instat. Nā cū quilibet delicta ſufpicionē fidei preferentia, vt cancer ſerpere folet ad ſex dierū angustias Eccleſia traxit delinquentem denunciari, indicās nolle fœminā Edicti igna- rā pigritate, ſed mox ac ſciuit, denunciationi operam in pertire. Sic Sanci. in ſelect. d. 11. n. 59. Diana p. 4. tr. 5. refol. 26.

Non tenetur statim denunciare, ſed intra ⁷²⁸ ſex dies in Edicto affigatos, poſtquā ad eius *No tenetur statim.* notitiā venit eius publicationis. Quia non debet eſſe deterroris conditionis ea, quæ ignoravit inculpabiliter Edictū, quam illa, quæ notitiā illius habuit illico poſt eius publicationē: ſed hic per ſex dierū interſtitii potest denunciationē diſſere. Ergo & illa. Ita Acunna q. 11. n. 4. Suar. de Conſur. d. 10. ſect. 1. n. 14. Henr. l. 1. c. 18. n. 6. Trull. l. 1. Decal. c. 3. d. 8. n. 14. Fillic. to. 1. tr. 14. n. 41. Sāv. Denunciatione, n. 1. & v. Excom- municatione, n. 22. Hurtado noſter de ind. for. d. 2. diff. 10. Bonac. de denunc. d. 6. pun. i. §. 7. & alij.

Probabilior eſſe ſententia eſſe iudico. Nam ex ſuauissimo procedēdi modo S. Inqui- ⁷²⁹ *Probabilior ſententia hac.*

sitionis colligitur, haud velle ſtrictius edicti verba intelligi. Addiderim, idem dicendū de eo, qui poſt Edicti publicationem incipit eſſe ſubditus illius, qui rulic: cui quidem terminus ſex dierum incipit à die, in quo fit ſubditus, ut p̄fati Doctores annotarunt.

D V B I V M C L X X X .

Fœmina ſollicitata Edicti fuit conſcia, ſed agritum, ⁷³⁰ *Tenerur in fructu eſſe ſex illorum dierum indul- quidem gentia.*

ſine ſaucia, vel aliante impedita non potuit affigato tempore correfarum denunciare: et ne- tenebrie denunciare ſtatim ac commode poſſit?

Tenebrie quidem. Quia poſt notitiā Edicti ⁷³⁰ *Tenerur in fructu eſſe ſex illorum dierum indul- quidem gentia.*

100 Theologiae Moralis. Lib. XLVII.

genia. Ergo ab infirmate libera, vel ab impedimento expedita, illico debet denunciatio-
ni operam impendere. Sic Sanci in se-
feli. d. 11. num. 59. citans Suarium, & Sa-
Diana part. 4. tractas. 5. resol. 26. ¶ 41.
¶ alij.

⁷³¹ Non tenetur illoco denunciare, sed potest
No tenetur. differre denunciationem per alios sex dies, si-
cuit potest illa, que fuit Edicti ignara. Quia
eadem est utriusque ratio. Sic Trull. i. Decal.
cap. 1. dub. 18. num. 14. Leand. p. 1. tral. 5. d. 13,
q. 56.

⁷³² Cum his
spinoz. Cunctis his opinor. Vix agrotanti, aut legi-
time alias impeditae sex dies illi assignati ad
denunciationis dilationem non praeteriere,
in illis enim non potuit denunciare onus
facere.

DVBIVM CLXXX.

*An feminis leibus hand side dignis quis
audiuist, Confessarium quandam soli-
citasse penitentem: debetne eum de-
nunciare?*

⁷³³ Debet de-
nunciare. Denunciare debet. Quia in Edicto In-
quisitionis absolute & sine distinctione
principitur, ut si quis sciuerit, vel audierit deli-
cta in eo contenta à quolibet fuisse perpetra-
ta Tribunal denunciet. Sic Diana p. 4. tr. 5.
resol. 38. citans Octavianum Spathacium, &
Thomam à Iesu.

⁷³⁴ Denunciare
non debet. Non debet denunciare, qui ob levem suspi-
cionem, vel ob signa que facile fallere possunt
vel ob sceminarum legium dictum mendax
plerumque, denunciationem agere. Quia in-
ferret damnum sibi ipso, qui levitatis notare-
tur: & reo, qui ob id rigidius tractaretur, ac
fortassis iniuste Ita Nauar. l. 5. consil. iii. de he-
ret. conf. 3. n. 1. & form. c. 15. n. 46. Corduba sum.
q. 6. 4. casu 6. Sayt. in Clani. l. 12. c. 14. Henr. l.
13. c. 18. n. 3. lit. Z. Rodrig. to. 2. 99. Regul. q. 6. art.
7. Fagund. prec. 2. Ecol. l. 4. c. 3. n. 31. Hurtad. de
ind. for. d. 2. diff. 8. & alij.

⁷³⁵ Hoc proba-
bilium indi-
ca. Ego existim cum Nauarro. Edicta, quibus
inbemur, demonstrare aliquis, que scimus non li-
gare eos qui non sciunt illud per viatum, vel alij
sensum corporeum, vel confessionem eius, qui
fecit illud, vel quod habetur pro indubitate,
vel quod audiuit ab aliquo fide digna. Sic Do-
ctor. Quia in hoc casu scire delictum non
censetur. Satius duxerim, ut scemnam, à qua
audiuit, ad Inquisidores remittat. Addideris
cum Lessio l. 2. 6. 30. d. 6. n. 7.

DVBIVM CLXXXII.

*Si Edictum à Tribunal S. Inquisitionis non
publicetur, solicitata femina teneturne
sub excommunicationis pena confessa-
rium denunciare?*

⁷³⁶ Certū sap-
pono. Certe est, perpetuum esse S. Inquisito-
ris Edictum, quotannis enim in Quadra-
gesima renouatur: & licet non innouaretur, extat
perpetuum preceptum denunciandi hereti-
cos, vel de heresi suspectos Sacra Vniuersita-

lis Inquisitionis Romanae datum die 3. Ian-
uarii anno 1623. Quæstio vero est, an non so-
rum lethaliiter delinquat verum & excom-
municationis pena, si non denunciet, affi-
ciatur?

Tenetur quidem penitentis semper denun-
ciare confessarium solicitantem sub pena le-
thali, piaciuli, sed non sub excommunicationis ⁷¹⁷ excommuni-
cationis pena. Quia adeo obligatio naturalis denun-
ciandi, sed ut pena excommunicationis in-
tenetur, curatur, nec ullam est Edictum illam indi-
cens publicari. Sic Freytag in nouis. Edit. q. 21.
num. 44. & § 8. Probabile iudicat Thom. Hurtado
tom. 1. tral. 4. cap. 3. resol. 47. Parag. 4.
num. 589.

Non solum sub peccati lethalis pena, sed ⁷¹⁸ sub pena excommunicationis tenetur. Quia huic modi confessariis de heresi quidem sub-
peccatis denunciandis, datur (vii premisi) pre-
ceptum vniuersalæ Romanae Inquisitionis
sub pena excommunicationis late sententia:
Ergo licet in Hispania (verbi gratiâ) non
publicaretur Inquisitionis Edictum penitentis
denunciationem omittens, non solum lethali-
liter delinqueret, sed & censure afficeretur.
Ita Diana parte quarta tractata quinto re-
solvi. ter. ¶ 41. Peyrin. de priu. Minim.
tomo se uado. conf. 9. Pauli V. Paragraph.
Secundo numer. 27. Trull. libro primo De-
calog. capite tertio dub. 18. numer. 14. Et omnes
qui glotent non solum præceptum ab Inqui-
sitoribus perpetuum esse, verum etiam excom-
municationis penam His sunt Manu. in addit.
ad Parag. nonum n. 69. Sanc. in select. dub. 11.
num. 62.

Hanc sententiam longe probabiliorem el-
le iudico adiiciens eum, qui hoc crimen
non detulit intra sex dies in Edicto pre-
fixos, non toties incurrit excommunica-
tionem, quoties commode potest deferre,
& id omittit. Quia licet multiores
contra Edicti præcripta delinqut nem-
pe toties, quoties moraliter delationis
omissio discontinuitur: excommunicatio
tamen semel tantu incutitur, quoties
violatio præcepti, ob quam imponitur,
est materialiter vna: quamvis ob dis-
continuationem aduentia, aut aliud re-
quisiti ad peccati malitiam moraliter,
vel in esse peccati discontinuetur. Mecum
Gasp. Hurtado de iur. for. dub. sexti
diffic. 10.

DVBIVM CLXXXIII.

*Audit femina solicitata Edictum sed ante
impliacionem sex dierum præscriptio-
rum iter debet agere ad Oppidum, ubi
non est opportunitas denunciandi: ten-
tum denunciationem agere priusquam
sex dies compleantur, ac se accingat
itineri?*

⁷⁴⁰ **N**on tenetur denunciationem præuenire. Non tenetur
Quia Edictum non obligat denunciare præuenire
nisi intra sex dierum terminum, unde non denuncia-
tenetur quis denunciationem præuenire. Sicut

Sectio II. De Fide Dubia.

101

⁷¹⁷ ^{Pana-}
^{communi-}
^{onis na-}
^{tor.}
741 ^{Preuenire}
mentar.

742 ^{Probabilis}
^{hoc exigitur}
^{in.}

Scit non tenetur, preuenire tempus annue
communionis ante tempus per legem deter
minatum, quamus sciat, qui non preuenit,
reddendum impotentem ad non implendum.
Sic nonnulli Recentiores, quorum sententiam
Sancius in secol. d. t. num. 62. docet.

Dennunciationem preuenire tenetur. Quia
in praefato casu iam instat praeceptum & li
git foemina ad denunciandum intra illos
sex dies: Ergo ante impletionem illorum
tenetur denunciare, si posita non possit. Ita
Sanci. numer. 60. Diana part. 4. tract. 5. resol. 29.
citans Fagundez, Suarium, & Syltium.
Leander part. 1. tractat. 5. dub. 13. que
stion. 60.

Hoc probabilis admodum esse reor. Nam
in communionis annua lege non instat obli
gatio vñque ad tempus Paschatis: in lege au
tem denunciationis intra sex dies facienda in
stat mox à publicatione, vel à cognitione, seu
scientia, quod huiusmodi praeceptum impo
nuntur.

DVBIVM CLXXXIV.

⁷⁴³ ^{Tenentur}
^{quidem}
^{ad referant.}

744 ^{Nominatur.}

Affolent Ecclesiastici nonnulli sententia
contra confessarios solicitantes Inquisi
torum iusso interesse: tenenturne hi
sub letali delinquentem non mani
festare?

745 ^{Debet}
^{recessus}
^{recessus}
^{recessus}
^{recessus}

Tenentur quidem. Quia huius criminis
infamia limites Tribunalis inquisitionis
non excedit: Ergo intra illius limites concludi
debet: Ergo silentium in re adeo graui non
seruans reus lethali piaculi erit. Sic Sousa de
Confess. solicit. tractat. 2. capit. 16. num
mer. 18.

Non tenentur, maxime si vni vel alteri Ec
clesiastico id referant. Quia eo ipso quod Do
mini Inquisitores aliquos Ecclesiasticos ad
uentum ad iudicium, innuere videntur, id
gesisse, ut alii pena delinquentis illa
alii proficiat ad exemplum. Ita Diana
ex Seraphino Freyt. part. 1. tract. 5. re
sol. 44. Leander part. 1. tract. 5. dub. 13. que
stion. 61.

⁷⁴⁶ ^{Anterioris}
^{recessus}
^{recessus}

Probabilis iudico, non teceri sub mor
tali Ecclesiasticos, qui ei interfunt iudicio,
subtice: nisi Domini Inquisitores penam
excommunicationis imponant eis, ne per
sonam delinquentis alii manifestent: quod
quidem affolent præstare, cum nolunt id in
dicum. Tribunalis limites transilire.

DVBIVM CLXXXV.

747 ^{In confessarius}
^{solicitans}
^{fit de here-}
^{si vehementer sus-}
^{pectus?}

An confessarius solicitans debet
de vehementi ab
iurare?

748 ^{In confessarius}
^{solicitans}
^{fit de here-}
^{si vehementer sus-}
^{pectus?}

Ceterum est, suspectum de heresi fieri. Quia
id expresse habetur in Bulla Pij IV. Pauli
V. & Gregorij XV. & afferunt Acunna q. 24.
Euseb. & Mend. Theol. Moral. Tom. VI.

n.12. Diana p.4. tr. 5. resol. 41. Trull. l. 1. Decal. o.
3. dub. 18. n. 18. n. 11. Bonac. de denunc. d. 6. pu.
3. n. 18. citans Sanctarellum, & Menochium.
Dubium autem est num sit vehementer, an
leuiter suspectus?

Vehementer suspectus est. Quia Sacramen
to abutens ad turpia vehemens exhibet fun
damentum, se de Sacramentis haud recte sen
tire. Sie Dicetor. Inquisitor. p. 2. comment. 81.
Madius de Sacer. Ordin. c. 27. n. 6. Anton. Ge
nuen. in praxi Archiepisc. c. 66. n. 2. Alosi. Ba
riola rr. de sollicit. & Inquisitionis Romanæ pra
xis, Diana obseruatori vbi infra.

Non est vehementer suspectus, sed leuiter
solummodo. Quia ex solicitatione facta ad Non est sus
peccatum voluntatis adeo humanæ infirmitati
agnata colligitur solicitantis iniquus ausus. ac
leuis simul suspicio exoritur, an recte de Sa
cramento sentiat, qui eo ad libidinem gerend
an abutitur: sed non arguitur esse hæreti
cum. Ita Acunna q. 2. n. 20. & q. 8. n. 9. Caltro
Palao p. 1. tr. 4. d. 9. panct. 6. n. 1. Paramo de orig.
Inquisit. l. 3. q. 10. n. 115. Freyt. q. 2. n. 45. Iosephus
de Sesse to. 4. dec. 45. 4. n. 3. Sousa 17. 1. c. 5. n. 6.
Diana p. 4. tr. 5. resol. 51. & 17. resol. 7. Trull. l. 1.
Decalog. capite tercio dub. 18. numer. 10. &
102. Fagundez lib. 6. Decalog. cap. 12. num. 25.
& 27.

Hoc probabilis esse reor. Nam quidquid
sit de Romana Inquisitionis vñ, scio Inqui
sitionem Hispaniam solicitatores Sacerdotes
obligare, non vt de vehementi, sed de leui lo
cum abiurere. Quod ex proximo Dubio pla
nitus fiet.

DVBIVM CLXXXVI.

An confessarius solicitans debet
de vehementi ab
iurare?

749 ^{Debet ab}
^{iurare de}
<sup>quod credat esse de heresi vehementer sus
pectos. Sic Antores pro prima sententia dub.</sup>

750 ^{Debet ab}
^{iurare de}
<sup>quod credat esse de heresi vehementer sus
pectos. Sic Antores pro prima sententia dub.</sup>

Debet quidem. Quia vehementer sunt
de heresi suspecti. Vnde Romana In
quisitionis vñ facta est mentio, opere pretium duxi eius procedendi modum
indicate. Quosque reus duabus, vel tribus
testibus delatus sit non recluditur. Quia cum
hi testes singulares sint, & regulariter pre
sumptio sit pro Sacerdote, efficacior, quam
in aliis delictis probatio requiritur. Quare in
Hispania non affolent particularis Tribunalis
Inquisitores sine supremi Senatus consilio ali
quæ Sacerdotem, maxime Religiosum in se
cretum carcere derredere. Si vero personæ
testificantes satis qualificatae non sint, propria
domus, vel Ciuitas pro carcere reo assignatur,
vel aliquod Regulariū Monasteriū. Interim ta
men, quo agitat cauſa prohibetur delinquēs
à Missa celebratione, administratione Sa
cramentorum, & prædicatione. Causa au
tem conclusa consultores Ecclesiastici aduo
cantur & ex eorum consilio Inquisitor &

Ide affero.

Ide affero.

I. 3. Ordina

102 Theologiæ Moralis, Liber XLVII.

Ordinarius proferunt sententia n., eamque in Tribunal secreto reo denunciant, præsentibus duobus cuiuslibet Ordinis Religiosi Confessariis, ibique graviter reprehensu de leui abiuratur, & ab audiendis confessionibus, & verbi Dei praæticatione perpetuo priuatur si casus grauis sit, hoc est, si plures sollicitavit, & sollicitationis consequatur fait effectum. Si vero casus ita grauis non est aliquibus annis ab excipiendis virorum confessionibus, & mulierum in perpetuum priuatur: & vno, aut duobus annis in aliquod Monasterium recluditur. Quod si Religiosus sit, præcipitur, vt in Choro, & refectorio, alisque in locis communibus ultimam sedem habeat; voce actua ac passiva interim priuatus. Et aliquando hæc sententia iterum per Secretarium suo in conuentu, præsentibus omnibus Religiosis, legitur, vt delinquenti in confusione, illis sit in exemplum. Verum si sollicitatio ad plures personas se extendit, cum eisque turpitudines graves commisit, ab omnibus Religiosis, post lectam sententiam flagris afficitur. Præterea si delinquens ante duorum testimoniis, depositionem sese Inquisitoribus detulit, in secretum carcerem non recluditur; sed lite contestata & causa conclusa de leui abiuratur, & ab audiendis confessionibus priuatur, neque slæci pœnæ imponuntur. Et hoc fit, etiamsi plures

solicitassem. At si semel tantum sollicitauit, & ante viiū testis depositionem se devulsi, graniter reprehenditur, neque ultra punitur. Et idem fit, casu quo sollicitate persona examinata negant, sollicitationem sibi factam esse. Profecto si reus abneget delictum duobus singularibus testibus sibi probatum Inquisitores testimoniis diligenter vestigant qualitatem, num aliquibus vero similibus indicis suas depositiones comprobent: esti sic repeteant etiamsi reus abneget, dummodo ob inimicitiam testes non repellat, illum damnant, vt de leui abiurer & ab audiendis confessionibus abstineat.

Denique Abiuratio nihil aliud est, quam rei alienius cum iuramento negatio: ideoque accipitur pro se leoni heresis testatione c. Be-
rengarius, de consecr. dist. 2. & cap. Ad abolen-
dam, de heret. Abiurare tenetur de vehementi,
qui vehementer de heresi est suspectus: de
leui vero qui leuite de fide suspectus est. Abiuratio autem tam de leui, quam de vehementi sine publice, sine priuaciam fiat, debet fieri per scripturam publicam vel priuatam scripsi: vel scilicet subscripta manu abiurantis: que quidem erroris abiurationem, & vera si-
dei confessionem contineat. Idque debet verbi
claris perspicuis, simplicibus, non conditionatis, aut ambiguis rens profiteri.

E.S.C.
Theol.
Tom: V.
P.

LIBER